

Pohjola Pankki Oyj | Toimintakertomus ja tilinpäätös 2009

SISÄLTÖ

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2009	2
Toimintaympäristö	3
Konsernin tulos	4
Riskiasema.....	5
Konsernin riskiasema	6
Vakavaraisuus.....	7
Luottokelpoisuusluokitukset	8
Pohjolan strategia	8
Taloudelliset tavoitteet ja niiden toteumat.....	10
Liiketoimintojen tulokset.....	11
Pankkitoiminta.....	11
Vahinkovakuutustoiminta.....	15
Varainhoito	20
Konsernitoiminnot.....	21
Henkilöstö	23
Investoinnit	23
Vastuullisuus	24
Konsernin rakennejärjestelyt	24
Osakkeet ja osakkeenomistajat.....	24
Varsinaisen yhtiökokouksen päätöksiä	25
Hallinnointi.....	25
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä	26
Ulkomaiset edustustot ja sivuliikkeet.....	26
Yhteisvastuu.....	26
Talletus- ja sijoittajasuoja	26
Vuoden 2010 näkymät	26
Pohjola Pankki Oyj:n hallituksen esitys yhtiön jakokelpoisten varojen käsittelemisestä	28
Taloudellista kehitystä kuvaavat ja osakekohtaiset tunnusluvut.....	29
Tunnuslukujen laskentakaavat	30
KONSERNITILINPÄÄTÖS, IFRS	33
Konsernin tuloslaskelma	33
Konsernitase	34
Konsernin rahavirtalaskelma.....	35
Konsernin oman pääoman muutoslaskelma	36
Segmenttikohtaiset tiedot.....	37
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	42
<i>Pohjola-konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteet</i>	<i>44</i>
<i>Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet</i>	<i>63</i>
<i>Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot</i>	<i>90</i>
<i>Tasetta koskevat liitetiedot</i>	<i>97</i>
<i>Riskienhallinnan liitetiedot</i>	<i>125</i>
<i>Muut tasetta koskevat liitetiedot</i>	<i>155</i>
<i>Vastuusitoumuksia ja johdannaisia koskevat liitetiedot</i>	<i>159</i>
<i>Muut liitetiedot</i>	<i>168</i>
EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS, FAS	171
Tuloslaskelma	171
Tase	172
Rahavirtalaskelma.....	174
Emoyhtiön tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	175
Pohjola Pankki Oyj:n tilinpäätöksen liitetiedot	185
<i>Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot</i>	<i>186</i>
<i>Tasetta koskevat liitetiedot</i>	<i>190</i>
<i>Muut liitetiedot</i>	<i>204</i>
TILINTARKASTUSKERTOMUS.....	213

TALOUDELLINEN INFORMAATIO VUONNA 2010: Pohjola Pankki Oyj julkaisee vuonna 2010 kolme osavuositarkastusta: tammi–maaliskuulta 5.5.2010, tammi–kesäkuulta 4.8.2010 ja tammi–syyskuulta 3.11.2010.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2009

- Tulos ennen veroja yli kaksinkertaistui edellisestä vuodesta ja oli 265 miljoonaa euroa (119).
- Käyvin arvoin laskettu tulos ennen veroja oli 508 miljoonaa euroa (-133) ja oman pääoman tuotto 19,2 % (-5,6).
- Pankkitoiminnan tulos ennen veroja parani hyvän pääomamarkkinatuloksen ansiosta. Saamisten arvonalentumiset rasittivat Pankkitoiminnan tulosta 117 miljoonalla eurolla.
- Vakuutustekninen kannattavuus oli erinomainen, operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 87,7 % (91,5). Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tuotot käyvin arvoin nousivat 10,7 %:iin (-7,0).
- Varainhoidon tulos parani ja hallinnoitavat asiakasvarat ylsivät uuteen ennätykseen ja ne olivat 33,1 miljardia euroa (25,3).
- Hallitus esittää voimassa olevan osinkopolitiikan mukaisesti 0,34 (0,19) euron osinkoa A-sarjan osakkeelle ja 0,31 (0,16) euron osinkoa K-sarjan osakkeelle.
- Näkymät: Konsernin tuloksen ennen veroja odotetaan vuonna 2010 olevan samaa tasoa kuin vuonna 2009 (näkymistä enemmän kohdassa "Vuoden 2010 näkymät").

Tulos ennen veroja, milj. e	2009	2008	Muutos
Pankkitoiminta	117	105	12
Vahinkovakuutus	102	55	48
Varainhoito	21	17	4
Konsernitoiminnot	25	-58	82
Yhteensä	265	119	146
Käyvän arvon rahaston muutos	243	-252	495
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	508	-133	641

Avainlukuja	2009	2008	Tavoite
Tulos ennen veroja, milj. e	265	119	
Tilikauden voitto, milj. e	194	89	
Oman pääoman tuotto, %	19,2	-5,6	13,0
Taseen loppusumma, mrd. e	35,5	32,4	
Oma pääoma, mrd. e	2,3	1,6	
Tier 1 -vakavaraisuus, %	11,8	9,4	>9,5
Tulos/osake, e	0,66	0,36	
Tulos/osake sis. käyvän arvon muutoksen, e	1,27	-0,40	
Oma pääoma/osake, e	7,09	6,58	
Henkilöstö keskimäärin	2 966	3 085	

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maailmantalous ajautui vuonna 2009 syvimpään talouskriisiin vuosikymmeniin. Finanssikriisin kärjistyminen vuoden 2008 lopulla syöksi maailman eri talousalueet ennennäkemättömän yhtäaikaiseen pudotukseen. Kriisi levisi ympäri maailman rahoitusmarkkinoiden epäluottamuksen ja kansainvälisen kaupan välityksellä.

Ripeät viranomaistoimet edesauttoivat luottamuksen palautumista rahoitusmarkkinoilla. Maailmantalous osoitti vakautumisen merkkejä jo vuoden 2009 toisella vuosineljänneksellä ja vuoden jälkipuoliskolla teollisuusmaissa tuotanto kääntyi syvän pudotuksen jälkeen varovaiseen kasvuun. Maailmantalouden kriisin syvin vaihe ohitettiin vuoden 2009 aikana. BKT:n kasvuodotukset vuodelle 2010 ovat kuitenkin pysyneet maltillisina valtioiden nopean velkaantumisen sekä yritysten alhaisten investointien ja kotitalouksien varovaisen kulutuksen takia.

Suomen talouden odotetaan elpyvän

Kansainvälisen kaupan romahdus iski Suomen talouteen voimalla. Suomen vienti jäi vuonna 2009 noin neljänneksen edellisvuotta pienemmäksi. Myös yritysten tuotannolliset investoinnit supistuivat voimakkaasti ja asuntorakentaminen jatkoi laskuaan. Työllisyyden heikkeneminen varjosti kotitalouksien näkymiä, ja yksityiset kulutusmenot kääntyivät laskuun.

Vuoden 2010 odotetaan olevan Suomessa elpymisen aikaa. Sekä yritysten että kotitalouksien luottamus talouteen on vahvistunut. Vientimarkkinoiden piristymisen alkaa vähitellen nostaa vientiä, ja työttömyysuhan väheneminen työmarkkinoiden vakautuessa luo edellytyksiä kulutuskysynnän voimistumiselle.

Finanssimarkkinoiden kasvu pysyy hitaana

Vuonna 2009 talouden taantuma vaimensi yritysten luottokysyntää, minkä seurauksena yritysluottokanta laski Suomessa. Pääomamarkkinoiden voimakas elpyminen kasvatti puolestaan yritystodistusten ja joukkovelkakirjalainojen liikkeeseenlaskua ja kaupankäynnin volyyymeja pääomamarkkinatuotteissa. Matala korkotaso ja kuluttajien luottamuksen koheneminen kasvattivat asuntoluottojen kysyntää.

Talouden elpymisen odotetaan hiljalleen heijastuvan yritysluottojen kysyntään, vaikka investointien ja investointirahoituskysynnän odotetaan pysyvän alhaisella tasolla. Yritysrahoituksessa kysynnän odotetaan kohdistuvan käyttöpääomarahoitukseen ja olemassa olevien lainojen uudelleenrahoitukseen. Asuntoluottokannan odotetaan hienoisesti kasvavan vuonna 2010.

Osakeindeksit nousivat ympäri maailman voimakkaasti maaliskuun alun pohjatasoiltaan ja tämä kasvatti finanssialan markkinasidonnaisia liiketoimintoja, kuten pääomamarkkinoiden kaupankäyntiä ja sijoituspalveluja sekä varainhoitoa. Kurssikehityksen odotetaan olevan vuonna 2010 maltillisempaa kuin vuonna 2009, mutta kaupankäyntivolyyymien sekä sijoituspalvelujen ja varainhoitopalvelujen kysynnän odotetaan kasvavan.

Vahinkovakuutuksen kokonaismarkkinan kasvu Suomessa hidastui merkittävästi vuonna 2009, kun taantuma pienensi erityisesti yritysvakuuttamisen maksutuloa työntekijöiden palkkasumman ja yritysten liikevaihdon supistumisen myötä. Toisaalta taantuma alensi vahinkovakuutuksen korvausmenoa. Maksutulon kasvun odotetaan vuonna 2010 olevan edelleen hidasta.

Sääntely tiukentuu finanssikriisin seurauksena

Finanssikriisin käynnistämä keskustelu rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan kehittämisen tarpeesta johti EU-alueella osin jo konkreettisiin toimiin vuoden 2009 aikana. EU hyväksyi vuonna 2009 useita luottolaitosten vakavaraisuusdirektiivien muutoksia ja lainsäädäntöehdotuksia, joilla vahvistetaan vakavaraisuuden ja likviditeetin hallintaa sekä finanssialan valvontaa Euroopassa.

Baselin pankkivalvontakomitea julkaisi 17.12.2009 konsultaatiopaperit vakavaraisuussäännöksiin sekä likviditeettiriskisäännöksiin suunnitteilla olevista uudistuksista. Keskeisimmät uudistukset

liittyvät pankkien omien varojen laadun ja määrän vahvistamiseen, likviditeetti- ja rahoitusaseman vahvistamiseen sekä myötäsyklisyyden vähentämiseen.

Baselin pankkivalvontakomitea tulee tekemään vuoden 2010 ensimmäisellä puoliskolla kattavan vaikutusanalyysin ehdotetuista muutoksista. Vaikutusanalyysillä selvitetään ehdotettujen muutosten kokonaisvaikutus ja viimeistellään muutosesitykset.

Viimeistellyt muutokset vakavaraisuus- ja likviditeettisäännöksiin on tarkoitus tehdä vuoden 2010 loppuun mennessä. Säännöksiä ei aiota saattaa voimaan ennen kuin rahoitukselliset olosuhteet ovat parantuneet ja talous on elpynyt. Tavoitteena on säännösten voimaansaattaminen vuoden 2012 loppuun mennessä.

Finanssikriisi osoitti, että myös kirjanpitokäytäntöjä on tarpeen uudistaa. IASB (International Accounting Standards Board) julkaisi rahoitusinstrumenttien kirjaamista ja arvostamista koskevia muutosehdotuksia vuoden 2009 loppupuolella. Uudistukset koskevat rahoitusinstrumenttien esittämistapaa ja arvostamista, arvonalentumisten käsittelyä sekä suojauslaskentaa. Lisäksi IASB on ennakoitunut julkaisevansa myös muita tilinpäätösinformaatiota koskevia muutoksia.

EU hyväksyi keväällä 2009 suuren vakuutusalan sääntöjen uudistuksen. Solvenssi II -direktiivin tarkoituksena on yhtenäistää jäsenmaiden toisistaan eroavaa vakuutusyhtiöiden riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan sääntelyä. Direktiivi tulee saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä lokakuun loppuun mennessä vuonna 2012.

KONSERNIN TULOS

Konsernin tulos Milj. e	2009	2008	Muutos
Korkokate	241	174	66
Saamisten arvonalentumiset	129	28	101
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	112	146	-34
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	402	353	49
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	143	122	21
Kaupankäynnin nettotuotot	71	-81	152
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-13	6	-19
Liiketoiminnan muut tuotot	50	42	8
Nettotuotot yhteensä	766	589	177
Henkilöstökulut	190	178	12
IT-kulut	75	80	-5
Poistot	72	69	3
Muut kulut	164	143	21
Kulut yhteensä	501	470	31
Tulos ennen veroja	265	119	146
Käyvän arvon rahaston muutos	243	-252	495
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	508	-133	641
Tuloverot	71	31	40
Kauden voitto	194	89	106
Verot käyvän arvon rahaston muutoksesta	63	-65	128
Kauden tulos käyvin arvoin	374	-98	472

Konsernin nettotuotot kasvoivat 30 % 766 miljoonaan euroon (589). Nettotuotot ennen saamisten arvonalentumista kasvoivat 45 % ja olivat 895 miljoonaa euroa (617).

Konsernin korkokate oli 241 miljoonaa euroa (174), joka oli 38 % suurempi kuin vuotta aiemmin. Kasvun taustalla oli likviditeettireservisalkusta kertynyt korkokate ja uusien luottojen luottomarginaalien nousu. Lisäksi uudelleenluokitelluista saamistodistuksista kirjattu hintaerojaksotus kasvatti korkokatetta 25 miljoonalla eurolla.

Saamisten arvonalentumiset kasvoivat edellisvuodesta 101 miljoonalla eurolla ja ne olivat 129 miljoonaa euroa (28). Talouden taantuma heikensi joidenkin yritysten luottokelpoisuutta, mikä lisäsi arvonalentumisten määrää.

Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot kasvoivat 49 miljoonaa euroa 402 miljoonaan euroon (353). Kasvu oli seurausta vakuutusteknisen katteen hyvästä kehityksestä. Tuloslaskelmaan kirjatut sijoitustoiminnan tuotot olivat edellisvuoden tasolla.

Palkkiotuotot ja -kulut nettona olivat 143 miljoonaa euroa eli 21 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Palkkiotuottojen kasvusta suurin osa muodostui luotonannon, takausten ja varainhoidon palkkioista.

Kaupankäynnin nettotuotot olivat 71 miljoonaa euroa (-81) eli 152 miljoonaa euroa edellisvuotta suuremmat. Erityisesti johdannais- ja joukkovelkakirjakaupankäynnin tuotot kasvoivat. Edellisvuonna kirjattiin likviditeettireservisalkusta negatiivisia arvomuutoksia kaupankäynnin nettotuottoihin 74 miljoonaa euroa.

Sijoitustoiminnan nettotuotot pienenivät 19 miljoonaa euroa ja olivat 13 miljoonaa euroa negatiiviset. Syynä laskuun olivat kiinteistöjen arvoihin tehtyt oikaisut, osakkeista tehtyt arvonalentumiset ja edellisvuotta pienemmät osinkotuotot.

Kulut kasvoivat 6 % ja ne olivat 501 miljoonaa euroa (470). Henkilöstökulut kasvoivat 12 miljoonaa euroa. Konserniin työsuhhteessa olevien henkilöiden määrä kasvoi vuodenvaihteesta 62 henkilöllä, lisäksi tulospalkkiojaksotusten määrä kasvoi edellisvuodesta. Vahinkovakuutuksen asiamies- ja myyntipalkkiot kasvoivat 15 miljoonaa euroa. Niiden kasvu oli seurausta sekä myynnin kasvusta että aiemmin Pohjolan vakuutustoiminnan kenttäorganisaatiossa työskennelleiden henkilöiden siirtymisestä osuuspankkien palvelukseen 1.10.2008. Leasingpoistot kasvoivat 4 miljoonaa euroa. Kulukasvu ilman vakuutusten myyntipalkkioiden, tulospalkkiojaksotusten ja leasingpoistojen kasvua ja vertailuvuoden käyttöpalvelujen järjestelmäintegraatioon liittyviä kertakuluja oli 2 %.

Tulos ennen veroja oli 265 miljoonaa euroa (119) eli 146 miljoonaa euroa vertailuvuotta parempi.

Käyvän arvon rahasto kasvoi 243 miljoonaa euroa, kun se vertailuvuonna pieneni 252 miljoonaa euroa. Käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulokseen arvonalennuksia yhteensä 45 miljoonaa euroa. Käyvän arvon rahasto verojen jälkeen oli vuoden 2009 lopussa 0 miljoonaa euroa, kun se vuoden 2008 lopussa oli -180 miljoonaa euroa.

Tulos ennen veroja käyvin arvoin oli 508 miljoonaa euroa (-133).

RISKIASEMA

Riskienhallinta

Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

Pohjola-konsernin toiminnan merkittävimmät riskit ovat Pankkitoiminnan sekä Konsernitoimintojen luottoriski, korko-, valuutta-, osake- ja likviditeettiriskit sekä Vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit ja sijoitusten markkina- ja luottoriskit. Strategiset ja operatiiviset riskit, kuten muutokset taloudellisessa tilanteessa, kilpailutilanteessa tai asiakaskäyttäytymisessä, liittyvät olennaisesti Pankkitoimintaan, Vahinkovakuutustoimintaan, Varainhoitoon ja Konsernitoimintoihin.

Riskienhallinnan periaatteita on seikkaperäisesti kuvattu tilinpäätöksen liitetiedossa 'Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet'.

KONSERNIN RISKIASEMA

Konsernin riskiasema säilyi edelleen hyvänä huolimatta talouden taantuman seurauksena kasvaneista arvonalentumisista. Taantumasta huolimatta investointitason vastuiden määrä pysyi edelleen hyvällä tasolla. Asiakasyritysten luottokelpoisuuden lasku tasaantui vuoden loppua kohti ja ongelmasaamiset suhteessa luotto- ja takauskantaan olivat alhaisella tasolla. Markkinariskit pidettiin maltillisella tasolla koko tilikauden ajan.

Rahoitus- ja likviditeettitilanne on hyvä. Lyhytaikainen varainhankinta toimi hyvin ja myös pitkäaikaisen rahoituksen saatavuus parani. Pohjola Pankki Oyj teki vuoden aikana kaksi 750 miljoonan euron emissiota kansainvälisille markkinoille, joiden maturiteetit olivat kolme vuotta ja viisi vuotta. Lisäksi OP-Asuntoluottopankki Oyj laski liikkeeseen viiden vuoden mittaisen 1,25 miljardin euron kiinteistövakuudellisen joukkovelkakirjalainan kansainvälisille pääomamarkkinoille.

Pohjola Pankki Oyj ylläpitää OP-Pohjola-ryhmän likviditeettireservisalkkua, joka koostuu pääasiassa keskuspankkirahoituksen vakuudeksi kelpaavista saamistodistuksista. Likviditeettireservisalkun määrä vuoden lopussa oli 11,7 miljardia euroa (9,8). Pohjolan ylläpitämä likviditeettireservisalkku yhdessä muiden ryhmän taseeseen sisältyvien keskuspankkivakuuskelpoisten erien kanssa muodostavat likviditeettireservin, jolla voidaan tarvittaessa kattaa koko ryhmän tukkuvarainhankinnan erääntymiset noin 24 kuukauden ajan. Likviditeettireserviä on kuvattu tarkemmin konsernitoimintojen riskiasemassa.

Likviditeettireservin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien ja myytävissä olevien ryhmään kuuluvat rahoitusinstrumentit on arvostettu markkinoilta saataviin noteerauksiin (mark to market). Likviditeettireserveistä kirjattiin arvonalentumisia vuoden aikana 12 miljoonaa euroa (9).

Nettoluottotappioiden ja -arvonalentumisten tulosvaikutus oli tammi-joulukuussa 129 miljoonaa euroa (28) tulosta heikentävä, joka oli 0,94 % (0,20) luotto- ja takauskannasta. Lopullisia luottotappioita kirjattiin yhteensä 15 miljoonaa euroa (16) ja arvonalentumisia 140 miljoonaa euroa (21). Luottotappiopalausten ja arvonalentumisten vähennysten yhteismäärä oli 26 miljoonaa euroa (9). Nettoluottotappioista ja arvonalentumisista asiakaskohtaisten arvonalentumisten osuus oli yli 80 %.

Ongelmasaamiset kasvoivat vuoden aikana 8 miljoonaa euroa 44 miljoonaan euroon ja suhteessa luotto- ja takauskantaan 0,32 % (0,25).

Taantuman heikentäessä asiakkaiden luottokelpoisuutta on muutamien asiakasyritysten rahoitusta uudelleenjärjestelty siten, että osa yrityksen omistuksesta on siirtynyt pankille osakkeiden tai optioiden perusteella. Näiden järjestelyjen on katsottu olevan paras tapa turvata pankin saatavia ja vakuuksia sekä asiakasyritysten toiminnan jatkuvuus taantuman yli. Taantuman keston ja sen vaikutusten arviointiin yritysasiakkaidemme toimintaedellytyksiin liittyy edelleen epävarmuutta.

Operatiiviset riskit

Merkittävimmät tunnistetut operatiiviset riskit liittyvät järjestelmiin, kaupankäynnin ja toimeksiantojen toteutusprosesseihin, luotto- ja vakuusdokumentaation oikeellisuuteen sekä toiminnan resursointiin. Toteutuneista operatiivisista riskeistä aiheutui vuonna 2009 3,2 miljoonan euron kustannukset (2,0).

Maariski

Pohjola-konsernin maariskistä merkittävä osa muodostuu likviditeettireservistä ja vahinkovakuutustoiminnan sijoitussalkusta. Toissijaisen maariskin määrä, pois lukien Suomi, oli vuoden lopussa 11,9 miljardia euroa eli 2,9 miljardia euroa enemmän kuin vuotta aiemmin. Suurin osa maariskin kasvusta kohdistui joukkovelkakirjalainoihin. Sijoituksia ulkomaisiin joukkovelkakirjalainoihin lisättiin OP-Pohjola-ryhmän likviditeettireservin ylläpitämiseksi. Alueittain

tarkasteltuna pääosa maariskistä kohdistui EU-maihin. EU:n ulkopuolisten maiden osuus maariskistä oli 20 %.

VAKAVARAISUUS

Vakavaraisuussuhde vahvistui. Vakavaraisuussuhde oli 13,5 % (11,3), kun lakisääteinen minimivaade on 8 %. Ensisijaisien omien varojen suhde riskipainotettuihin eriin oli 11,8 % (9,4). Pohjola-konsernin Tier 1 -tavoite yli suhdannesyklin on vähintään 9,5 %.

Ensisijaiset omat varat olivat 1 541 miljoonaa euroa (1 228) ja omat varat yhteensä 1 753 miljoonaa euroa (1 484). Pääomallainojen osuus ensisijaisista omista varoista oli 274 miljoonaa euroa. Markkinariskin kattamista koskeva omien varojen vaatimus oli 36 miljoonaa euroa (47). Konsolidointiryhmän käyvän arvон rahaston määrä vuoden lopussa oli 18 miljoonaa euroa (-22).

Riskipainotetut erät vuoden 2009 lopussa olivat 13 024 miljoonaa euroa, kun vastaava luku vuoden 2008 lopussa oli 13 120 miljoonaa euroa. Riskipainotetut erät kasvoivat 240 miljoonaa euroa vuoden 2008 lopun vertailukelpoisiin lukuihin nähden. Kasvu johtui yritysten rating-luokkien heikkenemisestä.

Pohjola Pankki Oyj vahvisti pääomiaan 308 miljoonan euron merkintäoikeusannilla 7.–24.4.2009. Osakeantikulujen vähentämisen jälkeen ensisijaiset omat varat kasvoivat 298 miljoonaa euroa.

Pohjola Pankki Oyj sai huhtikuussa Finanssivalvonnalta luvan ostaa markkinoilta takaisin alempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavia debenttuurilainoja enintään 150 miljoonalla eurolla vuoden 2009 loppuun mennessä. Luvan perusteella lainoja lunastettiin takaisin 7 miljoonalla eurolla.

Operatiivisten riskien osalta tavoitteena on siirtyä standardimenetelmän käyttöön vuoden 2010 lopulla.

Omat varat ja vakavaraisuus Milj. e

31.12.2009 31.12.2008

Omat varat

Oma pääoma	2 267	1 640
Poistetaan vakuutusyhtiöiden vaikutus omasta pääomasta (oma pääoma ja konsernieliminoinnit)	92	266
Vähemmistön osuus	0	0
Pääomallainat	274	274
Aineettomat hyödykkeet	-145	-144
Käyvän arvон rahasto, eläkevastuun ylikate ja sijoituskiinteistöjen arvomuutos	-49	-8
Hallituksen esittämä voitonjako	-107	-45
Vakuutusyhtiösijoitukset 50 %	-715	-705
Arvon alentumiset - odotetut tappiot 50 %	-76	-50
Ensisijaiset omat varat	1 541	1 228
Käyvän arvon rahasto	18	-22
Ylempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavat velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	299	299
Alempiin toissijaisiin omiin varoihin luettavat velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	687	734
Vakuutusyhtiösijoitukset 50 %	-715	-705
Arvon alentumiset-odotetut tappiot 50 %	-76	-50
Toissijaiset omat varat	212	256
Omat varat yhteensä	1 753	1 484

Riskipainotetut sitoumukset ennen siirtymäsäännösten huomioimista	13 024	12 784
Siirtymäsäännösten mukaan lasketut riskipainotetut sitoumukset	13 024	13 120
Suhdeluvut ennen siirtymäsäännösten huomioimista:		
Vakavaraisuussuhde, %	13,5	11,6
Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettujen erien yhteismäärään, %	11,8	9,6
RAVA-lain mukainen vakavaraisuussuhde	1,73	1,29
Suhdeluvut siirtymäsäännösten huomioimisen jälkeen:		
Vakavaraisuussuhde, %	13,5	11,3
Ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettujen erien yhteismäärään, %	11,8	9,4
RAVA-lain mukainen vakavaraisuussuhde	1,73	1,26

Omat varat ja vakavaraisuus on laskettu Basel II -standardien mukaisesti. Yritysvastuissa on käytetty sisäisten luottoluokitusten menetelmää.

OP-Pohjola-ryhmän luottolaitoslain mukainen vakavaraisuussuhde oli 12,6 % ja ensisijaisten omien varojen suhde riskipainotettuihin eriin oli 12,6 %. Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaan konsolidointimenetelmällä laskettu OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuussuhdeluku oli 1,58.

LUOTTOKELOPOISUUSLUOKITUKSET

Pohjola Pankki Oyj:n luottoluokitukset ovat seuraavat:

Luokituslaitos	Lyhytaikainen varainhankinta	Pitkäaikainen varainhankinta
Standard & Poor's	A-1+	AA-
Moody's	P-1	Aa2
Fitch	F1+	AA-

Luottoluokittaja Standard & Poor's vahvisti tammikuussa 2010 Pohjolan luottoluokituksen ja piti vakaat luottokelpoisuuskäymät ennallaan. Standard & Poor'sin mukaan Pohjolan vakavaraisuus on vankka ja OP-Pohjola-ryhmän vakavaraisuus ylittää selkeästi verrokipankkien tason.

Luottoluokittelija Moody's Investor Servicen luottoluokitusten näkymät ovat negatiiviset, samoin kuin luottoluokittaja Fitch Ratingsin pitkäaikaisen varainhankinnan. Keskeisenä syynä negatiivisiin näkymiin on Suomen taloustilanteen nopea heikkeneminen ja sen mahdolliset vaikutukset Pohjolalle ja OP-Pohjola-ryhmälle, joiden liiketoiminta on keskittynyt Suomeen.

Pohjola Vakuutus Oy:n vakavaraisuusluokitukset:

Standard & Poor's vahvisti tammikuussa 2010 Pohjola Vakuutuksen vakavaraisuusluokituksen (A+). Moody'sin vakavaraisuusluokitus Pohjola Vakuutukselle on A2, näkymä negatiivinen.

POHJOLAN STRATEGIA

Syyskuussa vahvistetun strategian painopiste on integraation syventämisessä, liiketoimintojen uudistamisessa ja palvelukyvyn parantamisessa.

Pohjolan perustehtävä on edistää asiakkaidensa taloudellista menestystä, turvallisuutta ja hyvinvointia ja keskeisinä tavoitteina ovat kannattava kasvu ja yhtiön arvon kasvattaminen. Pohjola haluaa olla asiakkailleen näiden ensisijainen finanssipalvelukumppani. Halutuinman

kumppanin asema rakentuu asiakkaiden odotusten ylittämiseen ja luotettavuuteemme. Tavoitteisiin pääsyä tukevat kolme keskeistä kilpailuetua: olemme lähellä asiakasta, tarjoamme kokonaisvaltaiset finanssipalvelut ja toimimme osana vahvaa OP-Pohjola-ryhmää.

Pohjola uudistaa ja kehittää toimintaansa strategisten hankkeiden kautta. Strategiset hankkeet ovat:

1. Yritys- ja yhteisöliiketoiminnan uudistaminen
2. Integraation syventäminen
3. Kansainvälisen palvelukyvyyn kehittäminen
4. Konsernin osaamispääoman kehittäminen

Yritys- ja yhteisöliiketoiminnan uudistamisessa tavoitteena on vahvistaa Pohjolan ja samalla koko ryhmän markkina-asemaa erityisesti keski suurten yritysten kumppanina. Keskeistä hankkeessa on selkeä työnjako Pohjolan ja osuuspankkien välillä.

Vuoden 2010 alussa Pohjolassa otettiin käyttöön pankki- ja vahinkovakuutustoiminnan yhteinen asiakkuusorganisaatio, jolla haetaan entistä asiakaslähtoisempää toimintatapaa. Uudessa mallissa liiketoiminnot vastaavat edelleen oman alueensa tuotteiden ja palveluiden tuottamisesta, myynnistä ja kehittämisestä, mutta ne saavat toimintansa tueksi aiempaa vahvemman asiakkuusorganisaation. Muutoksella tuetaan OP-Pohjola-ryhmän strategista tavoitetta olla johtava finanssiryhmä yritysasiakasliiketoiminnassa Suomessa.

Integraation syventämisessä on kyse toimenpiteistä, joilla Pohjola tehostaa pankki- ja vakuutustoiminnan yhteisen asiakaspotentiaalin hyödyntämistä. Pohjola hyödyntää asiakastietoja niin asiakaspotentiaalin tunnistamisessa, toimenpiteiden kohdentamisessa, asiakasvalinnassa kuin hinnoittelussakin. Pohjola on jo noussut osuuspankkien asiakkaiden tärkeimmäksi vakuutusyhtiöksi ja yli puolet Pohjolan vahinkovakuutusasiakkaista on myös osuuspankkien asiakkaita.

Kolmas hanke, jolla Pohjola uudistaa liiketoimintaansa, on kansainvälisen palvelukyvyyn kehittäminen. Konserni laajentaa kansainvälistä kumppanuusverkostoaan tarjotakseen kilpailukykyiset palvelut asiakkailleen ympäri maailmaa. Pohjola on asiakkailleen täyden palvelun finanssipalveluyritys myös ulkomailla.

Neljäntenä hankkeena on konsernin osaamispääoman kehittäminen. Pohjola panostaa kykyynsä uudistua ja kehittyä voidakseen tarjota asiakkailleen toimialan parhaat ratkaisut ja palvelut. Yhtiö kasvattaa osaamistaan pitkäjänteisesti tulevaisuuden tarpeet huomioon ottaen.

TALOUELLISET TAVOITTEET JA NIIDEN TOTEUMAT

Taloudelliset tavoitteet	2009	2008	Tavoite
Konserni			
Oman pääoman tuotto, %	19,2	-5,6	13
Tier 1 -vakavaraisuus, %	11,8	9,4	>9,5
Pankkitoiminta			
Operatiivinen kulut/tuotot -suhde, %	35	46	<40
Vahinkovakuutus			
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	87,7	91,5	92
Operatiivinen liikekulusuhde, %	22,2	21,9	<20
Vastuunkantokyky (solvenssisuhde), %	88	66	70
Varainhoito			
Operatiivinen kulut/tuotot -suhde, %	53	57	<50
Rating			
Vähintään kahdelta luottoluokittajalta AA-tasoinen luokitus	3	3	≥ 2
Osinkopolitiikka			
Osinkosuhde vähintään 50 % edellyttäen että Tier 1 on vähintään 9,5 %	51 1)	51	>50

1) Konsernin tilikauden tuloksesta 55 %

Pohjolan taloudelliset tavoitteet ovat voimassa yli suhdannesyklin.

LIIKETOIMINTOJEN TULOKSET

PANKKITOIMINTA

- Pankkitoiminnan tulos parani 117 miljoonaan euroon (105).
- Pääomamarkkinatoiminnan volyymit kasvoivat ja tulos oli erinomainen.
- Arvonalentumiset kasvoivat 117 miljoonaan euroon (18) ja rasittivat tulosta merkittävästi.
- Luotto- ja takauskanta pieneni vuodenvaihteesta 6 %, mutta yritysluottojen markkinaosuus nousi 19,7 %:iin (19,0).
- Yritysluottojen keskimarginaali nousi 1,33 %:iin (0,94).
- Operatiivinen kulut/tuotot-suhde parani 35 %:iin (46).

Pankkitoiminnan tulos ja avainluvut

Tulostaulukko, milj. e	2009	2008	Muutos
Korkokate	165	158	7
Saamisten arvonalentumiset	117	18	99
Korkokate saamisten arvonalentumisten jälkeen	49	140	-92
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	85	63	22
Kaupankäynnin nettotuotot	78	-20	98
Muut tuotot	30	28	2
Nettotuotot yhteensä	242	211	31
Kulut yhteensä	125	106	18
Tulos ennen veroja	117	105	12
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	120	103	16
Luotto- ja takauskanta, mrd. e	13,3	14,1	-0,8
Yritysluottojen keskimarginaali, %	1,33	0,94	0,39
Ongelmasaamiset luotto- ja takauskannasta, %	0,32	0,24	0,08
Saamisten arvonalentumiset luotto- ja takauskannasta, %	0,88	0,12	0,76
Operatiivinen kulut/tuotot -suhde, %	35	46	-12
Henkilömäärä	607	613	-6

Tulos

Pankkitoiminnan tulos ennen veroja oli 117 miljoonaa euroa (105). Tulos ennen veroja ylitti edellisen vuoden tuloksen, vaikka arvonalentumiset kasvoivat tuntuvasti. Reaalitalouden taantuman seurauksena asiakasyritysten investoinnit vähenivät, mikä hiljensi luotonkysyntää. Luottokanta pieneni viime vuoden lopusta 7 % ja oli 10,7 miljardia euroa. Sitovien nostamattomien luottolimiittien määrä kasvoi 0,8 miljardia euroa 2,9 miljardiin euroon. Takauskanta pysyi ennallaan 2,6 miljardissa eurossa. TyEL-lainojen takauskanta kasvoi 0,2 miljardia euroa ja oli 1,3 miljardia euroa. Muiden takausten määrä väheni vastaavasti.

Uusien ja uusittujen luottojen marginaaleja nostettiin kohonneiden rahoituskustannusten kattamiseksi, mikä näkyi yritysluottokannan keskimarginaalin nousuna. Lisäksi korkokatetta kasvatti edellisen vuoden luottokannan voimakas kasvu. Yritysluotonannon korkokate kasvoi 11 miljoonaa euroa 138 miljoonaan euroon (127).

Palkkiotuotot olivat kolmanneksen suuremmat kuin edellisenä vuonna. Luotonannon palkkiotuotot kasvoivat 14 miljoonaa euroa ja takauspalkkiot 7 miljoonaa euroa. Myös maksuliikkeen ja arvopaperivälityksen palkkiotuotot olivat suuremmat kuin edellisenä vuonna.

Pääomamarkkinatoiminnan tulokset kehittyivät vahvasti. Nettotuotot kasvoivat joukkovelkakirjalaina- sekä johdannaiskaupankäynnissä. Pääomamarkkinatoiminnan korkokate ja kaupankäynnin nettotuotot yhteensä kasvoivat 75 miljoonaa euroa vertailuvuodesta ja olivat 99 miljoonaa euroa (24).

Markkina-asema yritys- ja investointipankkina vahvistui strategian mukaisesti.

Vertailuvuonna kaupankäynnin nettotuottoja pienensivät käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatuista saamistodistuksista kirjatut 10 miljoonan euron negatiiviset arvomuutokset. Saamistodistusten nimellisarvon ja uudelleenluokittelun yhteydessä syntyneen hankintahinnan välisenä hintaeron korkokatteeseen kirjattiin 4 miljoonaa euroa.

Kulujen suhde tuottoihin parani merkittävästi 35 %:iin (46). Kulut kasvoivat 18 miljoonaa euroa. Ilman leasing-poistojen ja tulospalkkiojaksotusten kasvua kulukasvu olisi ollut merkittävästi pienempi.

Pankkitoiminnan riskiasema

Luottoriskiasema

Luottoriskitarkastelussa seurataan kokonaisvastuiden määrän ja asiakkaiden luottokelpoisuuden kehitystä. Kokonaisvastuu tarkoittaa luottoriskille alttiiden saamisten ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärää. Kokonaisvastuu sisältää sekä koron että pääoman, josta on vähennetty saamiskohtaiset arvonalentumiset.

Reaalitalouden taantumasta ja arvonalentumisten kasvusta huolimatta pankkitoiminnan riskiasema säilyi hyvänä. Kokonaisvastuut laskivat vuoden aikana 0,4 miljardia euroa 21,1 miljardiin euroon.

Kokonaisvastuut vastapuolittain, mrd. e

	31.12.2009	31.12.2008	Muutos, %
Yritykset ja asuntoyhteisöt	16,4	16,1	2
Luottolaitokset	2,7	3,1	-14
Osuuspankit ja OP-Keskus	0,2	0,1	96
Julkisyhteisöt	0,9	1,2	-23
Kotitaloudet	0,8	0,8	-11
Voittoa tavoittelemattomat	0,2	0,2	8
Yhteensä	21,1	21,5	-2

Vastapuolitarkastelussa kokonaisvastuut on jaettu kuuteen asiakasryhmään. Suurin asiakasryhmä oli yritysasiakkaat, joiden osuus kokonaisvastuista oli 78 % (75). Yritysvastuut kasvoivat vuoden aikana 0,3 miljardia euroa eli noin 2 %. Yritysvastuista luottojen ja takausten osuus oli 60 %, rahoitusyhtiötuotteiden osuus oli 13 % ja käyttämättömien limiittien ja nostamattomien luottojen osuus oli 21 %.

Kokonaisvastuut rating-luokittain, mrd. e

Rating-luokka	31.12.2009	31.12.2008	Muutos, mrd. e
1–2	2,6	2,8	-0,2
3–5	10,4	11,2	-0,7
6–7	4,2	4,3	-0,1
8–9	2,4	1,9	0,5
10	0,1	0,1	0,0
11–12	0,3	0,1	0,2
Luokittelematon	0,2	0,3	-0,1
Kotitaloudet	0,8	0,8	-0,1
Yhteensä	21,1	21,5	-0,4

Kokonaisvastuiden rating-jakauma perustuu ensisijaisen velallisen tai vastapuolen luottokelpoisuuteen, jota määritettäessä ei ole otettu huomioon vakuuksia tai takauksia.

Luottokelpoisuudeltaan investointitason vastuiden eli rating-luokkien 1–5 osuus kokonaisvastuista, pois lukien yksityisasiakkaat, oli 64 % (68), luokkien 11–12 osuus oli 1,6 % (0,6) ja luokittelemattomia vastuita oli 1 % (1). Yritysvastuiden luottokelpoisuusluokitukset ja yritysvastuiden rating-jakauma heikkenivät vuoden aikana reaalityökalouden kriisin seurauksena. Investointitason yritysten vastuiden osuus yritysvastuista laski noin 4 %-yksikköä 61 %:sta 57 %:iin, ollen kuitenkin edelleen hyvällä tasolla.

Rating-jakauma on esitetty vastapuolten rating-luokkien perusteella. Jakaumassa ei ole otettu huomioon vastuille saatua vakuuksia tai takauksia.

Yritysvastuut rating-luokittain, milj. e

Rating-luokka	31.12.2009	31.12.2008	Muutos, milj. e
1–2	584	501	83
3–5	8 779	9 303	-524
6–7	4 034	4 065	-30
8–9	2 369	1 760	608
10	125	109	17
11–12	321	117	204
Luokittelematon	142	205	-63
Yhteensä	16 353	16 060	294

Neljän heikoimman rating-luokan vastuut kasvoivat yhteensä 220 miljoonaa euroa asiakkaiden laskeneista luottokelpoisuusluokituksista johtuen. Luottokelpoisuusluokitusten lasku johtui heikentyneestä markkinatilanteesta. Kahden heikoimman rating-luokan vastuut olivat 321 miljoonaa euroa eli 2,0 % (0,7) yritysvastuista. Luokittelemattomia yritysvastuita oli noin 0,1 miljardia euroa eli noin 1 % (1) yritysvastuista.

Kaksi suurinta toimialaa olivat asuntojen vuokraus ja hallinta sekä kauppa. Asuntojen vuokrauksen ja hallinnan osuus yritysvastuista oli noin 11 % ja kaupan toimialan noin 10 %. Euromääräisesti eniten kasvoivat muiden kiinteistöjen hallinta, asuntojen vuokraus ja hallinta sekä kuljetus ja varastointi. Yritysvastuiden kasvu kohdistui useille eri toimialoille, mikä lisäsi entisestään yritysvastuiden hajautuneisuutta toimialoittain.

Baltian liiketoiminnan vastuut olivat joulukuun lopussa 89 miljoonaa euroa, joka on alle 1 % luotto- ja takauskannasta.

Suuret asiakasvastuut

Suuriksi asiakasvastuiksi lasketaan ne yritysasiakkaat ja voittoja tavoittelemattomat asiakkaat, joiden suorien vastuiden määrä ylittää 10 % konsernin omista varoista. Konsernin omat varat suurten asiakasriskien laskemiseksi kasvoivat 1 584 miljoonasta eurosta 1 906 miljoonaan euroon eli 20 %.

Suurten asiakasvastuiden määrä oli vuoden lopussa 2,9 miljardia euroa eli 1,5 miljardia euroa alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Suuret asiakasvastuut muodostuivat 11 asiakaskonsernista (19) ja niiden vastuiden osuus omista varoista oli 154 % (271). Suurista asiakasvastuista 71 % (94) oli investointitason vastuita.

Erääntyneet maksuerät ja ongelmasaamiset

Erääntyneiden maksuerien määrä kasvoi 38 miljoonaa euroa 70 miljoonaan euroon ja niiden osuus luotto- ja takauskannasta oli 0,51 % (0,22).

Ongelmasaamiset eli järjestämättömät, nollakorkoiset ja alihintaiset saamiset nousivat 10 miljoonaa euroa 44 miljoonaan euroon. Ongelmasaamisten osuus luotto- ja takauskannasta oli alhainen eli 0,32 % (0,24).

Saamisia pienentäviä arvonalentumisia oli vuoden lopussa 99 miljoonaa euroa (24). Arvonalentumisista 14 miljoonaa euroa (6) oli saamisryhmäkohtaisia arvonalentumisia. Arvonalentumisista 32 miljoonaa euroa (18) kohdistui järjestämättömiin saamisiin.

Pankkitoiminnassa nettoluottotappioiden ja arvonalentumisten määrä oli 117 miljoonaa euroa (18) tulosta heikentävä, joka oli 0,85 % (0,12) luotto- ja takauskannasta. Baltia-toiminnan osuus nettoluottotappioista ja arvonalentumisista oli tammi-joulukuussa 5 miljoonaa euroa muodostuen pääosin saamisryhmäkohtaisista arvonalentumisista.

Markkinariskiasema

Pankkitoimintaan sisältyvä raha-, valuutta- ja velkapääomamarkkinatoiminta altistuu korko-, valuutta-, hyödyke- ja luottoriskipreemioiden markkinahintojen muutoksille, joista olennaisimmat riskitekijät ovat korko- ja luottoriskit.

Korkoriski oli vuoden alusta keskimäärin 5,8 miljoonaa euroa käytettävällä 1 %-yksikön koron muutoksen mittarilla mitattuna. Herkkyys luottoriskipreemioiden muutoksille on kasvanut vuoden alun 3,8 miljoonasta eurosta 11,6 miljoonan euroon johtuen velkapääomamarkkinoiden elpymisestä vuonna 2009.

Yön yli -valuuttapositio sekä sen riski olivat alhaisella tasolla koko vuoden. Vuoden vaihteessa nettovaluuttapositio oli noin 2 miljoonaa euroa (18). Valuuttakaupankäynti keskittyi pääasiassa päivänsäiseen kaupankäyntiin.

Markkinariskin herkkyysanalyysi

Markkinariskin herkkyysanalyysi milj. e

Pankkitoiminta, milj. e	Riskiparametri	Muutos	31.12.2009	31.12.2008
Korkoriski	Korko	1 %-yksikkö	5	5
Valuutariski	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	1	4
Volatiliteettiriski				
Korkovolatiliteetti	Volatiliteetti	20 %-yksikköä	4	1
Valuuttavolatiliteetti	Volatiliteetti	10 %-yksikköä	0	0
Luottoriskipreemio *)	Luottoriskimarginaali	0,5 %-yksikköä	12	4

Herkkyysluvut on laskettu valuuttojen itseisarvojen summana.

*) Luottoriskipreemio on laskettu likviditeettireserviin sisältyvistä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista ja myytävissä olevista saamistodistuksista.

Johdannaisliiketoiminta

Tilinpäätöksen liitetiedoissa on esitetty johdannaissovimukset käyttötarkoituksen mukaan eriteltynä.

Johdannaistuotteiden valikoima laajentui vuonna 2009 pankin aloittaessa hyödykejohdannaiskaupankäynnin. Johdannaisiin liittyviä toimintaprosesseja ja riskien hallintaa kehitettiin vuonna 2009. Johdannaiskaupankäynnin vastapuoliriskin pienentämiseksi on allekirjoitettu CSA-vakuussopimukset (Credit Support Annex -sopimus) merkittävimpien vastapuolten kanssa.

VAHINKOVAKUUTUSTOIMINTA

- Vahinkovakuutuksen tulos parani 102 miljoonaan euroon (55).
- Operatiivinen vakuutustekninen kate oli Pohjolan historian paras 116 miljoonaa euroa (78).
- Vakuutustekninen kannattavuus oli erittäin hyvä. Operatiivinen yhdistetty kulusuhde oli 87,7 % (91,5).
- Vakuutusmaksutuotot kasvoivat yhteensä 2 %. Henkilöasiakkaissa kasvu jatkui vahvana, mutta taantuma laski yritysasiakkaiden tuottoja.
- Etuasiakastalouksien määrä kasvaa strategisen tavoitteen mukaisesti. Etuasiakastalouksia oli vuoden lopussa 424 715, joka oli 9 % edellisvuoden loppua enemmän.
- Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 10,7 % (-7,0).

Vahinkovakuutustoiminnan tulos ja avainluvut

Tulostaulukko, milj.e	2009	2008	Muutos
Vakuutusmaksutuotot	943	923	19
Korvauskulut	-617	-643	26
Liikekulut	-210	-202	-8
Aineettomien hyödykkeiden poisto-oikaisu	-28	-30	2
Vakuutustekninen kate	88	49	39
Sijoitustuotot ja -kulut	61	59	1
Muut tuotot ja kulut	-46	-53	7
Tulos ennen veroja	102	55	48
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	290	-171	462
Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, %	87,7	91,5	
Operatiivinen liikekulusuhde, %	22,2	21,9	
Sijoitusten tuotto käyvin arvoin, %	10,7	-7,0	
Vastuunkantokyky, %	88	66	
Henkilömäärä	2 070	2 018	52

Tulos

Tulos ennen veroja oli 102 miljoonaa euroa (55). Tulos käyvin arvoin parani 462 miljoonalla eurolla.

Vakuutustekninen kannattavuus parani, vaikka vakuutusmaksutuottojen kasvu hidastui talouden taantumien vaikutuksesta. Operatiivinen vakuutustekninen kate oli Pohjolan historian paras. Vakuutustekninen kate ennen aineettomien hyödykkeiden poistoja oli 116 miljoonaa euroa (78). Sijoitusmarkkinoiden positiivinen kehitys heijastui sijoitustoiminnan tulokseen käyvin arvoin. Sijoitustoiminnan nettotuotot tuloslaskelmassa olivat 61 miljoonaa euroa (59) ja tuotot käyvin arvoin olivat 248 miljoonaa euroa (-166).

Pohjolaan vakuutuksensa keskittäneiden etuasiakastalouksien määrä kasvoi vuoden aikana 35 448 taloudella eli 9 %. Etuasiakastalouksia oli vuoden lopussa 424 715 ja niiden määrä ylitti perusasiakastalouksien määrän jo syyskuun lopussa. Etuasiakastalouksien määrä kasvaa strategisen tavoitteen mukaisesti. Strategisena tavoitteena on saavuttaa 450 000 etuasiakastalouden määrä vuoden 2010 loppuun mennessä.

Etusiakastalouksista jo 55 % on keskittänyt myös pankkiasiointinsa osuuspankkeihin. OP-Pohjola-ryhmän osuuspankkien ja Helsingin OP Pankin asiakkaat voivat käyttää pankkiasioinnista kertyviä bonuksia myös Pohjolan vahinkovakuutusten maksamiseen. Kuluvan vuoden aikana OP-bonuksia on käytetty 914 300 vakuutuslaskuun, joista 227 700 laskua on maksettu kokonaan bonuksilla. Bonuksilla maksettujen vakuutusmaksujen määrä oli 58 miljoonaa euroa. Vuoden 2009

loppuun mennessä etuasiakastalouksien määrän kasvun tuottama tuottosynergia on saavuttanut vuotuisen 16 miljoonan euron tason ja tavoitteena on saavuttaa 17 miljoonan euron taso vuonna 2010.

Yhteistyö OP-Pohjola-ryhmän osuuspankkien kanssa tiivistyi vuoden aikana entisestään. Henkilöasiakkaiden vakuutusmyynti siirtyi osuuspankkeihin lokakuussa 2008 ja myynnin kehitys on ollut erinomainen. Osuuspankeissa vahinkovakuutusten myynti henkilöasiakkaille kasvoi tammi–joulukuussa 29 % verrattuna Pohjolan toimistojen myyntiin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Myyntiverkosto vahvistui entisestään vuoden 2009 aikana, kun entistä useampi osuuspankki on aloittanut itsenäisen vakuutusmyynnin ja lisännyt vakuutusmyyjien määrää. Osuuspankit nousivat vuoden aikana henkilöasiakkaiden vakuutusten suurimmaksi myyntikanavaksi.

Vakuutustoiminta

Vakuutustoiminnan kannattavuus oli erittäin hyvä. Yhdistetty kulusuhde oli 90,7 % (94,7). Operatiivinen yhdistetty kulusuhde, joka ei sisällä laskuperustemuutoksia ja poistoja yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä oli 87,7 % (91,5).

Vakuutusmaksutuottojen kehitys oli kaksijakoinen. Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella kasvu oli vahvaa OP-Pohjola-yhteistyöhön tukeutuen. Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueella ja Baltiassa tuotot laskivat talouden taantuman vaikutuksesta. Vakuutusmaksutuotot kasvoivat yhteensä 2 % ja olivat 942 miljoonaa euroa (923). Henkilöasiakkaiden vakuuttamisen kasvun myötä liikenne- sekä palo- ja omaisuusvakuutukset nousivat maksutuotoilla mitattuna suurimmiksi vakuutuslajeiksi ohi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen.

Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutusmaksutuotot kasvoivat 12 % ja olivat 424 miljoonaa euroa (380). Etuasiakastalouksien määrä kasvoi tammi–joulukuussa 35 448 taloudella (34 387). Pohjolan markkina-asema henkilöasiakkaissa vahvistui.

Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueella vakuutusmaksutuotot laskivat 5 % ja olivat 461 miljoonaa euroa (485). Lasku oli voimakkain lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa, jossa vakuutusmaksun perusteena olevat palkkasummat laskivat. Lisäksi yritysten liikevaihtojen ja katteiden lasku on heijastunut vakuutusmaksuihin.

Baltiassa vakuutusmaksutuotot laskivat 2 % ja olivat 57 miljoonaa euroa (58).

Suotuisan vahinkokehityksen seurauksena korvauskulut jäivät vertailuvuotta pienemmiksi, vaikka henkilöasiakkaiden voimakkaasti kasvanut vakuutuskanta lisäsi vahinkojen määrää. Korvaustoiminnan tehokkuus ja onnistunut kumppanuuksien hyödyntäminen esimerkiksi nopean hoitoonohjauksen ja kustannuskontrollin avulla tuki suotuisaa kehitystä. Korvauskulut (pl. korvausten hoitokulut) olivat 551 miljoonaa euroa (583). Henkilöasiakkaiden korvauskulut kasvoivat vakuutuskannan kasvun seurauksena. Yritysasiakkaiden korvauskulut jäivät merkittävästi edellisvuotta pienemmiksi taantuman ja suotuisan suurvahinkokehityksen seurauksena. Riskisuhde oli 58,4 % (63,1). Tammi–joulukuussa kirjattiin 190 (204) suurta tai keskisuurta yli 0,1 miljoonan euron ja eläkevastuissa yli 0,5 miljoonan euron vahinkoa, joiden omalla vastuulla oleva korvausmeno oli yhteensä 85 miljoonaa euroa (84).

Liikekulut ja korvausten hoitokulut kasvoivat 276 miljoonaan euroon (262). Kuluja kasvattivat erityisesti myynnin palkkioiden kasvu sekä tuote- ja järjestelmäkehityksen kustannukset. Yhdessä vakuutusmaksutuottojen kasvun hidastumisen kanssa tämä heikensi toimintakulusuhdetta, joka oli 29,3 % (28,4).

Henkilöasiakkaat-liiketoiminta-alueen operatiivinen vakuutustekninen kate parani 48 miljoonaan euroon (31) vakuutusmaksutuottojen kasvun ollessa korvaus- ja liikekulujen kasvua suurempi. Yritysasiakkaat-liiketoiminta-alueen operatiivinen kate parani vakuutusmaksutuottojen laskusta huolimatta 62 miljoonaan euroon (40) suotuisan vahinkokehityksen seurauksena. Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen kate heikkeni edellisvuoden poikkeuksellisen hyvältä tasolta. Yritysten liikenne- ja autovakuutusten sekä omaisuuden ja toiminnan vakuutusten kate parani merkittävästi taantuman vähentäessä vahinkojen määrää. Suurvahinkokehitys yritysten omaisuuden ja

toiminnan vakuutuksissa oli suotuisa. Baltian kate säilyi edellisvuoden tasolla ja oli 6 miljoonaa euroa (7).

Sijoitustoiminta

Sijoitusten tuotto käyvin arvoin oli 10,7 % (-7,0). Tulokseen kirjatut sijoitusten nettotuotot olivat 61 miljoonaa euroa (59). Käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulokseen arvonalennuksia 37 miljoonaa euroa.

Vahinkovakuutustoiminnan sijoituskanta oli vuoden lopussa 2 851 miljoonaa euroa (2 415). Sijoitussalkusta korkosijoitusten osuus oli 76 % (82), listattujen osakkeiden osuus 10 % (4), listaamattomat pääomasijoitukset mukaan lukien osakkeiden osuus oli 13 % (8). Korkosalkun luottoluokitusjakauma oli hyvä, sillä 80 % korkosijoituksista oli vähintään A- luokitetuissa saamisissa. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksuaika oli 4,9 vuotta ja duraatio 3,3 vuotta (4,3).

Vahinkovakuutustoiminnan riskiasema

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma vuoden 2009 lopussa oli 827 miljoonaa euroa (608) eli suhteessa maksutuottoihin 88 % (66). Vakavaraisuuspääoman kasvu oli seurausta sijoitus- ja vakuutustoiminnan erinomaisesta tuloksesta.

Hallitus on vahvistanut vahinkovakuutuksen tavoitteeksi A-luottoluokituksen. Moody's alensi Pohjola Vakuutus Oy:n luottoluokituksen tasolta A1 tasolle A2 syyskuussa. Muutoksen syynä oli Suomen kansantalouden heikkeneminen. Standard & Poors'in antama luottokelpoisuusluokitus Pohjola Vakuutus Oy:lle on A+ (12/2009).

Vakuutusriskiasema

Vahinkovakuutuksen jälleenvakuutus on hoidettu keskitetysti. Riskikohtaisten jälleenvakuutusten omalla vastuulla oleva osuus on enintään 5 miljoonaa euroa ja katastrofijälleenvakuutuksen 5 miljoonaa euroa. Kumulaatiosuojaa antavan katastrofijälleenvakuutuksen kapasiteetti on 80 miljoonaa euroa.

Liiketoiminnan normaali vaihtelu aiheuttaa tuloksen ja oman pääoman vaihtelua. Oheisessa taulukossa on kuvattu eri riskimuuttujien vaikutusta omaan pääomaan.

<i>Riskimuuttuja</i>	<i>Kokonaismäärä 31.12.2009, milj. e</i>	<i>Muutos riski- muuttujassa</i>	<i>Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen</i>	<i>Vaikutus omaan pää- omaan, milj. e</i>
Vakuutuskanta tai maksutuotto	943	kasvaa 1 %	paranee 0,9 %-yksikköä	9
Korvauskulujen kasvaminen	617	kasvaa 1 %	heikkenee 0,7 %-yksikköä	-6
Suurvahinko yli 5 milj. e		1 kappale	heikkenee 0,5 %-yksikköä	-5
Henkilöstökulut	110	kasvaa 8 %	heikkenee 1,0 %-yksikköä	-9
Toimintokohtaiset kulut *)	267	kasvaa 4 %	heikkenee 1,1 %-yksikköä	-11

*) Vahinkovakuutuksen toimintokohtaiset kulut ilman sijoitusten hoitokuluja ja muiden palveluiden tuottamiseen liittyviä kuluja.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus vaihtelevat vuosittain. Vakuutusliikkeen vuosittaisesta tuloksen vaihtelusta suurvahinkojen korvausmeno selittää merkittävän osuuden. Vuoden 2009 aikana sattuneiden suurten ja keskisuurten vahinkojen määrä oli 190 kappaletta (204) ja niiden omalla vastuulla oleva korvausmeno yhteensä 85 miljoonaa euroa (84).

Vahinkovakuutuksen vastuuvastusta suuri osa on eläkevastuita, joiden määrään vaikuttaa arvioitu kuolevuus, inflaatio sekä käytetty diskonttauskorko. Oheisessa taulukossa on esitetty vastuuvastuun herkkyys arvioitavien suureiden suhteen.

<i>Riskimuuttuja</i>	<i>Muutos riskimuuttujassa</i>	<i>Vaikutus omaan pääomaan, milj. e</i>
Inflaatio	+ 0,25 %-yksikköä	-3
Elinikä	+ 1 vuotta	-30
Diskonttokorko	- 0,1 %-yksikköä	-16

Diskontattu vastuuvastuukoko oli 1 331 miljoonaa euroa (1 268). Se on diskontattu käyttäen 3,5 % (3,5) korkoa ja sen duraatio on 11,9 vuotta (11,9). Muu osa vastuuvastusta 814 miljoonaa euroa (848) on diskonttaamaton ja sen duraatio on 2,4 vuotta (2,4).

Sijoitusriskiasema

Vahinkovakuutuksen sijoituskanta oli vuoden 2009 lopussa 2 851 (2 415) miljoonaa euroa. Sijoituskanta sisältää sekä vastuuvastuun että vakavaraisuuspääoman katteena olevat sijoitukset. Sijoitussalkusta joukkolainojen osuus oli 72 % (70) ja listattujen osakkeiden osuus 10 % (4). Osakkeiden osuutta kasvatettiin vuoden jälkimmäisellä puoliskolla.

Vahinkovakuutuksen sijoituskannan allokatiojakauma, milj. e

Allokatiojakauma	Käypä arvo 31.12.2009, milj. e	%	Käypä arvo 31.12.2008, milj. e	%
Rahamarkkinat	101	4	279	12
Joukkolainat ja korkorahastot	2 067	72	1 690	70
Osakkeet ja pääomasijoitukset	364	13	190	8
Vaihtoehtoiset sijoitukset	155	5	111	5
Kiinteistöt	164	6	145	6
Yhteensä	2 851	100	2 415	100

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus S&P:n luokituksen mukaan oli A+ (AA-) ja Moody'sin luokituksen mukaan A1 (Aa3) eli hieman alhaisempi kuin vuotta aiemmin. Korkosalkun jäljellä oleva keskimääräinen juoksu-aika oli 4,9 vuotta ja duraatio oli 3,3 vuotta (4,3). Korkosalkun juokseva korko vuodenvaihteessa oli 3,5 % (5,3).

Vahinkovakuutuksen korkosalkun maturiteetti- ja luottoluokitusjakauma 31.12.2009, milj. e

Vuotta	0–1	1–3	3–5	5–7	7–10	10–	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	13	105	203	78	25	104	529	24 %
Aa1–Aa3	51	203	85	39	9	17	404	19 %
A1–A3	43	279	258	75	86	54	794	37 %
Baa1–Baa3	33	119	98	40	8	14	312	14 %
Ba1 tai alempi	40	18	34	16	5	0	113	5 %
Sisäisesti luokiteltu	4	5	8	1	0	1	20	1 %
Yhteensä	183	730	686	249	133	191	2 172	100 %

*) jakauma ei sisällä luottojohdannaisia

Vahinkovakuutuksen avoin valuuttapositio oli 107 miljoonaa euroa (60) eli 4 % sijoituskannasta. Valuutariskiä on suojattu aktiivisesti valuuttajohdannaisilla.

Osakekurssien nousu ja luottoriskimarginaalien kapeneminen paransivat Vahinkovakuutustoiminnan sijoitussalkun tuottoa, joka oli käyvin arvoin 10,7 % (-7,0) eli selvästi yli pitkän aikavälin tuotto-odotuksen. Osakeriskin määrä kasvoi osakejohdannaisuojausten purkamisen sekä osakesijoitusten hyvän markkinakehityksen takia.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu sijoitusriskien herkkyyttä ja niiden vaikutusta omaan pääomaan:

<i>Vahinkovakuutus</i>	<i>Riskiparametri</i>	<i>Muutos</i>	<i>Vaikutus omaan pääomaan, milj. e</i>	
			31.12.2009	31.12.2008
Joukkolainat ja korkorahastot ¹	korko	1 %-yksikköä	73	82
Osakkeet ²	markkina-arvo	20 %-yksikköä	73	33
Pääomarahastot ja noteeraamattomat osakkeet	markkina-arvo	20 %-yksikköä	14	18
Raaka-aineet	markkina-arvo	20 %-yksikköä	5	2
Kiinteistöt	markkina-arvo	10 %-yksikköä	16	15
Valuutta	valuutan arvo	20 %-yksikköä	21	12
Luottoriskipreemio ³	riskimarginaali	0,5 %-yksikköä	39	43
Johdannaiset	volatiliteetti	20%-yksikköä	0	0

1) Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset

2) Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset

3) Sisältää jvk-lainat ja rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeellelaskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset

VARAINHOITO

- Varainhoidon tulos parani 25 % ja oli 21 miljoonaa euroa (17).
- Hallinnoitavat asiakasvarat kasvoivat 31 % ollen 33,1 miljardia euroa (25,3).
- Palkkiotuotot kasvoivat 7 % 50 miljoonaan euroon (46).
- Operatiivinen kulut/tuotot-suhde parani 53 %:iin (57).

Varainhoidon tulos ja avainluvut

Tulostaulukko milj. e	2009	2008	Muutos
Nettopalkkiotuotot	50	46	3
Muut tuotot ja kulut	2	0	3
Tuotot yhteensä	52	46	6
Kulut yhteensä	30	29	1
Tulos ennen veroja	21	17	4
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	21	17	4
Hallinnoitavat asiakasvarat mrd. e	33,1	25,3	7,8
Operatiivinen kulujen osuus tuotoista, %	53	57	-4
Henkilömäärä	162	154	8

Tulos

Varainhoidon tulos ennen veroja parani 25 % ja oli 21 miljoonaa euroa (17). Operatiivisten kulujen suhde tuottoihin oli 53 % (57).

Hallinnoitavat asiakasvarat kasvoivat ja olivat vuoden 2009 lopussa 33,1 miljardia euroa (25,3), kasvua vuoden alusta 31 %. Kasvuun vaikutti hyvä nettomyynti ja markkinoiden positiivinen kehitys vuoden toisesta neljänneksestä alkaen. Hallinnoitavista asiakasvaroista instituutioasiakkaiden varojen osuus oli 19,2 miljardia euroa (16,0), OP-rahastojen osuus 11,4 miljardia euroa (8,5) ja Pohjola Privaten osuus 2,5 miljardia euroa (0,7).

Varainhoidon riskiasema säilyi hyvänä.

KONSERNITOIMINNOT

- Tulos ennen veroja oli 82 miljoonaa euroa vertailukautta parempi eli 25 miljoonaa euroa (-58).
- Joukkovelkakirjalainoista kirjattiin arvonalentumisia 12 miljoonaa euroa (9) ja osakkeista 9 miljoonaa euroa (4).
- Maksuvalmius ja rahoituksen saatavuus säilyivät hyvällä tasolla ja markkinoiden likviditeetti lisääntyi.
- Vuoden 2008 lopulla toteutettu saamistodistusten uudelleenluokittelu pienensi tuloksen volatilitteettia.

Konsernitoimintojen tulos ja avainluvut

Tulostaulukko, milj. e	2009	2008	Muutos
Korkokate	75	25	49
Saamisten arvonalentumiset	12	10	2
Korkokate saamisten arvonalentumisten jälkeen	63	15	48
Kaupankäynnin nettotuotot	-7	-61	54
Sijoitustoiminnan tuotot	-14	6	-20
Muut tuotot	18	21	-3
Nettotuotot yhteensä	60	-19	78
Kulut yhteensä	36	39	-3
Tulos ennen veroja	25	-58	81
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	76	-83	157
Likviditeettireservisalkku, mrd. e	11,7	9,8	1,9
Saamiset ja velat osuuspankeille nettoasema, mrd. e	1,0	-0,2	1,2
Henkilömäärä	136	129	7

Tulos

Tulos ennen veroja oli 25 miljoonaa euroa positiivinen, kun se vertailuvuonna oli 58 miljoonaa euroa negatiivinen. Tuloskehitykseen vaikutti likviditeettireservisalkun onnistunut sijoitustoiminta sekä vuoden 2008 lopulla toteutettu kirjauskäytännön muutos, jolloin osa likviditeettireservisalkkuun sisällytetyistä saamistodistuksista luokiteltiin taseessa uudelleen siten, että ne arvostetaan kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon eikä niiden käyvän arvon muutoksia kirjata tulosvaikutteisesti. Uudelleenluokiteltujen saamistodistuksien kirjanpitoarvo oli joulukuun lopussa 2,9 miljardia euroa.

Uudelleenluokittelun vaikutukset näkyivät kaupankäynnin nettotuottojen ja korkokatteen kasvuna vertailukauteen verrattuna. Tammi–joulukuussa tuloutettu nimellisarvon ja uudelleenluokittelun yhteydessä syntyneen hankinta-arvon välinen positiivinen hintaero oli yhteensä 25 miljoonaa euroa, josta Konsernitoimintojen korkokatteeseen tuloutettu osuus oli 20 miljoonaa euroa ja Pankkitoimintaan tuloutettu osuus oli 5 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna kaupankäynnin nettotuottoja pienensivät käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatusta saamistodistuksista tuloutetut 71 miljoonan euron negatiiviset arvonmuutokset.

Likviditeettireservisalkkua kasvatettiin vuoden 2009 aikana hankkimalla valtioiden takaamia saamistodistuksia yhteensä 2,4 miljardia euroa, josta korkokatteeseen kertyneet tuotot olivat yhteensä 22 miljoonaa euroa. Lisäksi rahoitusrakenteen painottuminen lyhytaikaiseen varainhankintaan ja korkotason lasku alensivat varainhankintakustannuksia.

Tammi–joulukuun tulokseen sisältyi joukkovelkakirjalainojen arvonalentumisia 12 miljoonaa euroa (9). Lisäksi myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kirjatusta osakkeista ja osuuksista tuloutettiin arvonalentumisia yhteensä 9 miljoonaa euroa (4).

Maksuvalmius ja rahoituksen saatavuus säilyivät hyvinä ja markkinoiden likviditeetti lisääntyi vuoden 2009 aikana. Yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä kasvoi 17 miljardiin euroon (16,6), josta sijoitustodistus- ja euro commercial paper -velkojen määrä oli 11 miljardia euroa (10). Vuonna 2009 kansainvälisillä pääomamarkkinoilla liikkeeseen laskettujen pitkäaikaisten emissioiden määrä oli yhteensä 1,8 miljardia euroa.

Pohjola Pankki Oyj:n nettosaamiset osuuspankeilta kasvoivat 1 miljardiin euroon (-0,2).

Konsernitoimintojen riskiasema

Luottoriskiasema

Konsernitoimintojen kokonaisvastuut olivat vuoden 2009 lopussa 18,3 miljardia euroa ja ne muodostuivat likviditeettireservistä sekä saamisista osuuspankeilta. Vastuut olivat lähes kokonaan investointitason vastapuolilta.

OP-Pohjola-ryhmän keskusrahallaitoksena toimivalle Pohjola Pankki Oyj:lle osuuspankit ja OPK tytäryhtiöineen ovat merkittävä asiakasryhmä. Osuuspankkien ja OPK:n vastuut kasvoivat vuoden aikana 1,9 miljardia euroa eli noin 40 %, mikä johtui osuuspankkien antolainauksen talletuksia nopeammasta kasvusta. Luottokelpoisuudeltaan osuuspankkien ja OPK:n vastuut ovat investointitasoa.

Konsernitoiminnoissa ylläpidetään OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiuden turvaamiseksi likviditeettireservisalkkua. Likviditeettireservisalkun määrä oli 11,7 miljardia euroa (9,8). Varat on sijoitettu lähinnä hyvän luottoluokituksen omaaviin valtioiden, kuntien, rahoituslaitosten ja yritysten liikkeeseen laskemiin saamistodistuksiin sekä arvopaperistettuihin saamisiin.

Likviditeettireserviin luettavat rahoitusvarat tase-erittäin 31.12.2009, milj. e

Milj.e	31.12.2009	31.12.2008
Käteiset varat	2 600	2 258
Lyhytaikaiset saamistodistukset	560	2 191
Pitkäaikaiset saamistodistukset:		
Kaupankäynnin rahoitusvarat	856	1 269
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	55	43
Myytavissä olevat rahoitusvarat	4 215	56
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	1 086	1 103
Lainat ja muut saamiset	2 291	2 916
Likviditeettireservit yhteensä	11 663	9 835

Likviditeettireserviin luettavien rahoitusvarojen maturiteetti- ja luottoluokitusjakauma 31.12.2009

Vuotta	0–1	1–3	3–5	5–7	7–10	10–	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	3 468	1 701	1 826	417	224	104	7 740	66
Aa1–Aa3	1 028	731	668	72	10	3	2 511	22
A1–A3	133	486	175	16	2	0	812	7
Baa1–Baa3	22	46	45	3	10	0	126	1
Ba1 tai alempi	8	20	24	25	10	0	88	1
Sisäisesti luokiteltu	100	151	115	11	10	0	386	3
Yhteensä	4 758	3 135	2 853	544	266	107	11 663	100

Likviditeettireservien keskimääräinen jäljellä oleva juoksuaika oli 2,9 vuotta. Sisäisesti luokitellut rahoitusvarat muodostuvat lähinnä suomalaisten yritysten ja yhteisöjen liikkeeseen laskemista joukkovelkakirjalainoista.

Markkinariskiasema

Konsernitoimintojen merkittävimmät markkinariskit muodostuvat likviditeettireservisalkun luottoriskimarginaaleista sekä rahoitustaseen korkoriskistä.

Vuonna 2008 tehdyn likviditeettisalkun uudelleenluokittelun seurauksena merkittävä osa likviditeettireservistä on sellaisissa taseen luokissa, joissa luottoriskipreemioiden muutoksista ei aiheudu tulosvaihteluja. Vuonna 2009 maksuvalmiutta on vahvistettu hankkimalla uusia saamistodistuksia likviditeettireserviin. Uudet sijoitukset on kirjattu myytävissä olevien luokkaan, jolloin luottoriskipreemioiden muutokset näkyvät oman pääoman erissä.

Korkoriski oli neljännes vuosineljänneksen aikana keskimäärin 5,3 miljoonaa euroa ja vuoden alusta keskimäärin 10,5 miljoonaa euroa käytettävällä 1 %-yksikön koron muutoksen mittarilla mitattuna.

Osake- ja pääomasijoitusrahastojen markkina-arvo vuoden lopussa oli 37 miljoonaa euroa (44), josta pääomasijoitusrahastot sijoituslupauksineen muodostivat 32 miljoonaa euroa (30). Kiinteistöömistyksiin sitoutunut pääoma oli vuoden 2009 lopussa 28 miljoonaa euroa (24), josta omassa käytössä olevien kiinteistöjen osuus oli 2 (2) miljoonaa euroa. Tämän lisäksi kiinteistösijoitusyhtiömistyksiä oli 2 miljoonaa euroa (2).

Markkinariskin herkkyyshanalyysi

Konsernitoiminnot, milj. e	Riskiparametri	Muutos	31.12.2009	31.12.2008
Korkoriski	Korko	1 %-yksikkö	2	11
Korkovolatiliteetti	Volatiliteetti	20 %-yksikköä	1	0
Luottoriskipreemio *)	Luottoriskimarginaali	0,5 %-yksikköä	68	0
Hintariski				
Osakesalkku	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	2	2
Pääomarahastot	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	6	7
Kiinteistöriski	Markkina-arvo	10 %-yksikköä	3	2

Herkkyyshluvut on laskettu valuuttojen itseisarvojen summana.

*) Luottoriskipreemio on laskettu likviditeettireserviin sisältyvistä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista ja myytävissä olevista saamistodistuksista.

HENKILÖSTÖ

Konsernin palveluksessa oli joulukuun lopussa 2 975 henkilöä eli 62 henkilöä enemmän kuin vuoden 2008 lopussa. Henkilömäärän kasvusta puolet tuli Baltiasta pankki- ja vakuutustoiminnoista.

Pankkitoiminnassa työskenteli 607 henkilöä (613), Vahinkovakuutustoiminnassa 2 070 henkilöä (2 018), Varainhoidossa 162 henkilöä (154) sekä Konsernitoiminnoissa 136 henkilöä (129). Konsernin henkilöstöstä ulkomailla työskenteli yhteensä 344 henkilöä (313).

Keväällä 2009 konserniin perustettiin oma henkilöstötoiminto. Toiminnon tehtävänä on tukea konsernin liiketoimintoja johtamisessa ja esimiestyössä sekä henkilöstön menestymistä ja hyvinvointia. Keskeisenä tehtävänä on päivitetyn strategian mukaisesti panostaa osaamis- ja osaamispääoman kehittämiseen.

INVESTOINNIT

Kokonaisinvestoinnit vuonna 2009 olivat 18 miljoonaa euroa (25). Tästä 7 miljoonaa euroa (7) kohdistui Pankkitoimintaan, 9 miljoonaa euroa (13) Vahinkovakuutustoimintaan, 1 miljoonaa euroa

(1) Varainhoitoon ja 1 miljoonaa euroa (4) Konsernitoimintoihin. Investoinnit olivat pääasiassa tietojärjestelmäinvestointeja.

VASTUULLISUUS

Vastuullisuus ja vastuullisuuden kehittäminen ovat keskeisessä asemassa Pohjolan ja koko OP-Pohjola-ryhmän strategiassa. Strategian osana on tehty ympäristöohjelma ja valmistellaan vastuullisuusohjelmaa. Pohjolan vahinkovakuutustoiminta on merkittävässä asemassa ryhmätasoisessa ympäristöohjelmassa.

Finanssialalla vastuullisuudessa korostuvat taloudellisen vastuun näkökulmat. Niihin Pohjolalla on kattavat johtamis- ja seurantamenetelmät. Taloudellinen vastuu toteutuu esimerkiksi riskienhallinnan hyvällä hoitamisella ja hyvistä hallinnointikäytännöistä huolehtimalla.

KONSERNIN RAKENNEJÄRJESTELYT

Pohjola Finance Oy sulautui emoyhtiönsä Pohjola Pankki Oyj:hin 30.9.2009.

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Pohjola Pankki Oyj:n osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjoihin. A-osakkeet ovat vapaasti luovutettavissa olevia ja Helsingin Pörssissä kaupankäynnin kohteena osakkeita. K-osakkeita voivat sen sijaan omistaa vain OP-Pohjola-ryhmään kuuluvat yhteisöt. Osakesarjoilla on muitakin eroja: Yhtiökokouksessa A-osake oikeuttaa äänestämään yhdellä ja K-osake viidellä äänellä. Lisäksi A-osakkeet oikeuttavat vuotuisen voitonjakoon, joka on osakkeelta vähintään kolme senttiä K-sarjan osakkeille maksettavaa osinkoa korkeampi. Vuoden 2009 lopussa osakkeita oli yhteensä 319,6 miljoonaa kappaletta, vuotta aiemmin osakkeita oli 203,4 miljoonaa kappaletta. A-osakkeiden osuus kaikista osakkeista oli 78,6 % eli 251,1 miljoonaa kappaletta.

Pohjola järjesti 308 miljoonan euron merkintäoikeusannin 7.–24.4.2009, jonka avulla Pohjola vahvisti vakavaraisuuttaan tilanteessa, jossa vakavaraisuudesta oli tullut merkittävä pankkien välinen kilpailutekijä. Vahvan vakavaraisuuden avulla Pohjola halusi turvata asiakasyritystensä rahoitusmahdollisuudet yritysten rahoituksen saatavuuden vaikeuduttua. Lisäksi Pohjola halusi vahvistaa asemaansa finanssitoimialan keskeisenä toimijana sekä varautua laskusuhdanteen aiheuttamaan pääomatarpeen kasvuun. Antiin osallistui 28 000 osakkeenomistajaa ja siinä merkittiin yhteensä 91 179 502 uutta A-sarjan osaketta ja yhteensä 25 021 013 uutta K-sarjan osaketta. Uudet A-sarjan osakkeet otettiin kaupankäynnin kohteeksi NASDAQ OMX Helsinki Oy:ssä 5.5.2009. Uudet osakkeet tuottivat oikeuden osinkoon ja muuhun varojen jakoon sekä muihin osakkeenomistajien oikeuksiin Pohjolassa rekisteröintipäivästä 4.5.2009 lukien.

Osuuspankkien omistamia Pohjola Pankki Oyj:n K-sarjan osakkeita muunnettiin vuoden aikana A-sarjan osakkeiksi 401 060 kappaletta. Kaupankäynti muunnetuilla A-sarjan osakkeilla alkoi 26.6.2009.

Pohjola Pankki Oyj:n omistuksessa ei vuoden lopussa omia osakkeita, eikä yhtiökokous ole antanut valtuutusta omien osakkeiden hankkimiseksi.

Pohjola Pankki Oyj:llä oli vuoden lopussa 37 000 rekisteröityä osakkeenomistajaa. Määrä oli 6 400 suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Osakkeenomistajista noin 94 % oli yksityishenkilöitä.

Suurin yksittäinen osakkeenomistaja oli yhtiön emoyhteisö OP-Keskus osk (OPK), jonka osuus kaikista osakkeista oli 29,9 % ja äänistä 57,0 %. Hallintarekisteröityjen osakkeiden osuus laski edellisen vuoden lopun 17,4 %:sta 16,0 %:iin.

Hallituksen ja konsernin johtoryhmän jäsenet omistivat vuoden 2009 lopussa 131 602 (75 507) A-osaketta, mikä edustaa yhteensä 0,04 % (0,04) yhtiön koko osakekannasta ja 0,02 % (0,02) äänistä.

Yhtiön osakekurssi laski vuodessa 4 %, samalla kun Helsingin Pörssin painorajoitettu indeksi (OMX Helsinki CAP) nousi 45 %. Vuoden lopussa osakkeen hinta oli 7,55 euroa, kun se vuotta aikaisemmin oli 7,88 euroa. Vuoden ylin kurssi oli 9,31 euroa ja alin 3,80 euroa. Osakkeiden kappalemääräinen vaihto kasvoi vuodessa 47 %. Noin 175 miljoonaa osaketta vaihtoi omistajaa vuoden aikana. Edellisenä vuonna vastaava määrä oli 119 miljoonaa.

Osakeomistusten jakautumista koskevat tiedot on esitetty emoyhtiön liitetiedossa 38. Osakekohtaisten tunnuslukujen aikasarjat on esitetty sivulla 29.

VARSINAISEN YHTIÖKOKOUKSEN PÄÄTÖKSIÄ

Pohjola Pankki Oyj:n varsinainen yhtiökokous 27.3.2009 vahvisti vuoden 2008 tilinpäätöksen, myönsi hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle vastuuvapauden ja päätti jakaa osinkoa 0,23 euroa (osakeantioikaistuna 0,19) A-sarjan osakkeelta ja 0,20 euroa (osakeantioikaistuna 0,16) K-sarjan osakkeelta. Hallituksen jäsenten lukumääräksi vahvistettiin kahdeksan. Tämän lisäksi yhtiökokous hyväksyi hallituksen täsmennetyn ehdotuksen yhtiön hallituksen valtuuttamisesta päättämään yhdestä maksullisesta osakeannista. Valtuutus sisälsi yhden maksullisen osakeannin ja merkittävien uusien A-sarjan osakkeiden yhteenlaskettu määrä sai olla enintään 117 700 000 kappaletta ja uusien K-sarjan osakkeiden yhteenlaskettu määrä sai olla enintään 32 300 000 kappaletta.

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, ilmoittamanaan päävastuullisena tilintarkastajana Sixten Nyman, KHT.

HALLINNOINTI

Yhtiön hallitukseen valittiin seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka toimitusjohtaja Merja Auvinen, toimitusjohtaja Jukka Hienonen, toimitusjohtaja Simo Kauppi, professori Satu Lähteenmäki, toimitusjohtaja Markku Vesterinen ja diplomi-insinööri Tom von Weymarn. Valituista Jukka Hienonen ei ole aikaisemmin kuulunut yhtiön hallitukseen.

Hallitukseen kuuluvat edellä mainittujen henkilöiden lisäksi osuuspankkilain mukaisesti puheenjohtajana yhtiön emoyhteisön OP-Keskus osk:n johtokunnan puheenjohtaja, pääjohtaja Reijo Karhinen ja varapuheenjohtajana yhtiöjärjestyksen mukaisesti OP-Keskus osk:n johtokunnan varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja Tony Vepsäläinen.

Pohjola Pankki Oyj:n (Pohjola) varsinaisen yhtiökokouksen jälkeen 27.3.2009 pidetyssä hallituksen järjestäytymiskokouksessa valittiin hallituksen valiokuntien jäsenet.

Palkitsemisvaliokunnan jäsenet ovat pääjohtaja Reijo Karhinen (puheenjohtaja), toimitusjohtaja Tony Vepsäläinen (varapuheenjohtaja) ja professori Satu Lähteenmäki.

Riskienhallintavaliokunnan jäsenet ovat toimitusjohtaja Tony Vepsäläinen (puheenjohtaja), toimitusjohtaja Simo Kauppi (varapuheenjohtaja) ja toimitusjohtaja Markku Vesterinen.

Tarkastusvaliokunnan jäsenet ovat diplomi-insinööri Tom von Weymarn (puheenjohtaja), toimitusjohtaja Merja Auvinen (varapuheenjohtaja) ja toimitusjohtaja Jukka Hienonen.

Pohjola-konsernin riskienhallintajohtajaksi ja johtoryhmän jäseneksi 2.3.2009 alkaen nimitettiin diplomi-insinööri Petri Viertiö. Viertiö raportoi Pohjola-konsernin toimitusjohtajalle Mikael Silvennoiselle.

KTM Eva Valkama nimitettiin Pohjola-konsernin henkilöstöjohtajaksi ja konsernin johtoryhmän jäseneksi 1.4.2009 alkaen. Valkama raportoi konsernin toimitusjohtajalle Mikael Silvennoiselle.

Konsernin johtoryhmään kuuluvat puheenjohtajana toimitusjohtaja Mikael Silvennoinen ja jäseninä Mikko Koskimies, Jouko Pölönen, Reima Rytsölä, Eva Valkama, Petri Viertiö ja Tomi Yli-Kyyny.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

Pohjola Pankki Oyj on esittänyt selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä erillisessä kertomuksessa, joka on saatavilla yhtiön internetsivuilla www.pohjola.fi > Sijoittajasuhteet > Hallinnointi ja johto.

ULKOMAISET EDUSTUSTOT JA SIVULIIKKEET

Pohjola Pankki Oyj:llä on edustustot Pietarissa ja Tallinnassa ja sivuliikkeet Virossa ja Latviassa. Lisäksi Pohjola Pankki Oyj:llä on Virossa, Latviassa ja Liettuaassa sekä vahinkovakuutusliiketoimintaa että rahoitusyhtiötoimintaa harjoittavat tytäryhtiöt.

YHTEISVASTUU

Osuuspankkilain mukaisesti jäsenluottolaitokset, mukaan lukien Pohjola Pankki Oyj, ja OP-Keskus osk (OPK), ovat yhteisvastuussa niistä selvitystilassa olevan OPK:n tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi selvitystilassa olevan yhteisön varoista. Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että laissa määritellyt selvitystilan edellytykset täyttyvät, OPK:lla on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan ylimääräisiä maksuja viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettujen loppusummien perusteella.

OPK:lla on osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annetun lain 3 §:n perusteella oikeus valvoa jäsenluottolaitosten toimintaa ja antaa niille ohjeita sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta, toiminnasta maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi sekä yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamisesta yhteenliittymän yhdistellyn tilinpäätöksen laatimisessa.

TALLETUS- JA SIOITTAJASUOJA

Talletussuojarahastolain mukaan talletuspankkien on kuuluttava talletussuojarahastoon. OP-Pohjola-ryhmään kuuluvia talletuspankkeja pidetään talletussuojan osalta yhtenä pankkina, ja talletussuojarahastosta korvataan tallettajien saamiset OP-Pohjola-ryhmän jäsenpankeilta enintään 50 000 euroon asti. OP-Pohjola-ryhmässä talletuspankkeja ovat osuuspankit, Pohjola Pankki Oyj, Helsingin OP Pankki Oyj ja OP-Kotipankki Oyj.

Pohjola Pankki Oyj kuuluu sijoittajien korvausrahastoon. Korvausrahasto turvaa sijoittajien riidattomien ja erääntyneiden saamisten suorituksen silloin, kun sijoituspalveluyritys tai luottolaitos ei pysty muun kuin tilapäisen maksukyvyttömyyden vuoksi maksamaan sijoittajien saamia tietyn määräajan kuluessa. Sijoittajalle maksetaan 90 % hänen saamisistaan kuitenkin enintään 20 000 euroon saakka. Rahasto ei korvaa osakekurssien laskusta tai vääristä sijoituspäätöksistä johtuvia tappioita. Korvausrahasto korvaa vain ei-ammattimaisten sijoittajien saamia.

VUODEN 2010 NÄKYMÄT

Pankkitoiminnassa luottokanta laski vuonna 2009. Talouden elpymisen odotetaan hiljalleen heijastuvan yritysluottojen kysyntään ja kääntävän yritysluottokannan kasvun jälleen positiiviseksi, kysynnän kohdistuessa käyttöpääomarahoitukseen ja olemassa olevien lainojen uudelleenrahoitukseen. Yritysluottokannan keskimarginaalin nousun arvioidaan hidastuvan ja uusluotonannon marginaalitason laskevan. Yritysten toimintaympäristö on edelleen haastava,

joten arvonalennusten määrän arvioidaan pysyvän tavanomaista korkeampana. Pankkitoiminnan vuoden 2010 tuloskehityksen suurimmat epävarmuustekijät liittyvät luottosalkun tulevien arvonalennusten määrään.

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksutuotot kasvoivat 2 % vuonna 2009. Vakuutusmaksutuottojen kasvun arvioidaan vuonna 2010 olevan edelleen markkinoita nopeampaa henkilöasiakkuuksien kasvun ansiosta. Yritysvakuutusten osalta maksutulon arvioidaan edelleen hieman laskevan. Vahinkovakuutuksen operatiivisen yhdistetyn kulusuhteen vuonna 2010 arvioidaan olevan vaihteluvälissä 89–94 %, mikäli suurvahinkoja ei tule merkittävästi enemmän kuin vuonna 2009. Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan pitkän aikavälin tuotto-odotus on 5,4 %. Sijoitustoiminnan tuotot vuonna 2009 olivat 10,7 % ja vuoden 2010 tuotot riippuvat pitkälti sijoitusmarkkinoiden kehityksestä. Vahinkovakuutuksen vuoden 2010 tuloskehityksen merkittävimmät epävarmuustekijät ovat sijoitusmarkkinoiden kehitys sekä suurvahinkojen vaikutus korvausmenoon.

Varainhoidon hallinnoitavat asiakasvarat kasvoivat voimakkaasti vuonna 2009. Vuonna 2010 varainhoidon hallinnoitavien asiakasvarojen kasvun odotetaan jatkuvan. Hallinnoitavien asiakasvarojen määrään vaikuttavat muun muassa markkinakehitys ja nettomyynti. Varainhoidon vuoden 2010 tuloskehityksen suurimmat epävarmuustekijät ovat sijoitustoiminnan menestykseen sidottujen palkkioiden toteutuminen sekä hallinnoitavien asiakasvarojen määrä.

Konsernitoimintojen tulokseen keskeisimmin vaikuttavat tekijät ovat likviditeettireservisalkusta syntyvä korkokate ja saamistodistuksiin mahdollisesti tehtävät tulosvaikutteiset arvonalennukset.

Konsernin tuloksen ennen veroja odotetaan vuonna 2010 olevan samaa tasoa kuin vuonna 2009.

Vuoden 2010 näkymien osalta suurin epävarmuus liittyy arvonalentumisten ja suurvahinkojen sekä sijoitusmarkkinoiden kehitykseen. Suidannenäkymiin ja yleiseen toimintaympäristöön liittyvä epävarmuus on edelleen suuri, eikä konsernin johdolla ole niihin vaikutusmahdollisuuksia.

Kaikki tässä toimintakertomuksessa esitetyt arviot perustuvat tämänhetkiseen näkemykseen toimintaympäristön, konsernin ja sen eri toimintojen kehityksestä ja todelliset tulokset voivat olla merkittävästikin erilaiset.

POHJOLA PANKKI OYJ:N HALLITUKSEN ESITYS YHTIÖN JAKOKELPOISTEN VAROJEN KÄSITTELEMISESTÄ

Pohjola Pankki Oyj:n oma pääoma 31.12.2009 oli 1 573 915 313,76 euroa, josta jakokelpoinen oma pääoma oli 439 990 536,66 euroa.

Yhtiökokouksen käytettävissä on jakokelpoisia varoja

	euroa
tilivuoden 2009 voitto	91 051 491,64
edellisten tilikausien voitto	17 558 207,96
sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	307 931 364,75
ja muut vapaat rahastot	23 449 472,31
eli yhteensä	439 990 536,66

Yhtiön jakokelpoisia varoja ehdotetaan jaettavaksi osinkona yhtiön osakkeenomistajille

A-sarjan 251 144 690 osakkeelle 0,34 euroa eli 85 389 194,60 euroa ja
K-sarjan 68 406 725 osakkeelle 0,31 euroa eli 21 206 084,75 euroa, joten
osingonjaon yhteismääräksi ehdotetaan 106 595 279,35 euroa.

Osingonjakoon ehdotetaan käytettäväksi tilivuoden 2009 voitto 91 051 491,64 euroa kokonaisuudessaan ja edellisten tilikausien voitosta 15 543 787,71 euroa. Yhtiön jakokelpoiseen omaan pääomaan jää tällöin 333 395 257,31 euroa. Pohjola Pankki Oyj:llä on taseessaan vapaaehtoisia varauksia 475 miljoonaa euroa, joita purkamalla jakokelpoisten varojen määrää voidaan lisätä 351 miljoonaa euroa.

Lisäksi hallitus ehdottaa, että jakokelpoisista varoista varataan hallituksen käyttöön yleishyödyllisiin tai niihin rinnastettaviin tarkoituksiin lahjoituksina jaettavaksi enintään 500 000 euroa.

Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päätyksen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä, eikä ehdotettu voitonjako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan yhtiön maksukykyä.

Hallitus ehdottaa, että osinko maksetaan osakkeenomistajille, jotka täsmäytyspäivänä 31.3.2010 on merkitty Euroclear Finland Oy:n pitämään yhtiön omistajaluetteloon ja että osinko maksetaan arvo-osuusjärjestelmässä 9.4.2010.

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT JA OSAKEKOHTAISET TUNNUSLUVUT

	2005	2006	2007	2008	2009
Oman pääoman tuotto (ROE), %	19,8	9,5	11,5	5,0	10,0
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin (ROE), %	22,3	9,5	9,3	-5,6	19,2
Koko pääoman tuotto (ROA), %	1,4	0,8	0,9	0,3	0,6
Omavaraisuusaste, %	8,8	7,6	7,2	5,1	6,4
Henkilöstö keskimäärin	1 668	3 030	3 006	3 085	2 966
Kulujen osuus tuotoista, %	58	65	60	76	56

Konsernin osakekohtaiset tunnusluvut

	2005	2006	2007	2008	2009
Tulos/osake (EPS), euro					
A-osake **)	1,60	0,73	0,85	0,36	0,66
K-osake **)	1,59	0,72	0,84	0,33	0,63
Tulos/osake (EPS) laimennettu, euro					
A-osake **)	1,59	0,73	0,85	0,36	0,66
K-osake **)	1,57	0,72	0,84	0,33	0,63
Tulos/osake (EPS) käyvin arvoin **)	1,89	0,73	0,69	-0,39	1,27
Oma pääoma/osake, euro **)	7,15	7,34	7,51	6,58	7,09
Osinko/osake, euro *) **)	0,49	0,53	0,53	0,18	0,33
Osinko/tulos, % *) **)	30,3	72,0	61,7	51,4	50,7
Efektiivinen osinkotuotto, % (Pohjola A) *) **)	5,1	5,1	5,0	2,4	4,5
Hinta/voitto -suhde (P/E) **)	6,1	14,2	12,5	22,4	11,5
Osakkeen kurssikehitys (Pohjola A) **)					
keskimurssi, euro **)	8,20	10,37	11,08	9,15	6,32
alin kurssi, euro **)	6,54	8,97	9,64	6,28	3,8
yllin kurssi, euro **)	9,97	12,04	12,34	11,43	9,31
vuoden lopun kurssi, euro **)	9,58	10,26	10,56	7,88	7,55
Osakekannan markkina-arvo (Pohjola A), milj.e	1 864	2 024	2 086	1 556	1 896
Osakkeiden vaihto (Pohjola A), 1 000 kpl	79 279	103 972	147 303	118 771	174 863
% osakekannasta	74,8	65,8	92,3	74,4	74,8
Osakkeiden antioikaistu lukumäärä (kaikki)					
keskimäärin tilikaudella, kpl **)	166 627 595	247 456 025	249 057 242	249 057 242	295 795 845
tilikauden lopussa, kpl **)	246 394 674	249 057 242	249 057 242	249 057 242	319 551 415
Osakkeiden lukumäärä (kaikki)					
keskimäärin tilikaudella, kpl	136 048 529	202 043 534	203 350 900	203 350 900	295 795 845
tilikauden lopussa, kpl	201 176 960	203 350 900	203 350 900	203 350 900	319 551 415

*) Hallituksen ehdotus: 0,34 euroa A-sarjan osakkeelle ja 0,31 euroa K-sarjan osakkeelle.

**) Osakekohtaiset tunnusluvut on oikaistu takautuvasti osakeantikertomella johtuen Pohjola Pankki Oyj:n osakeannista ja 4.5.2009 kaupparekisteriin merkityistä uusista osakkeista.

TUNNUSLUKUJEN LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto (ROE) %

Tilikauden voitto / Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo) x 100

Oman pääoman tuotto (ROE) käyvin arvoin %

Tilikauden voitto + käyvän arvon rahaston muutos verojen jälkeen /
Oma pääoma (tilikauden alun ja lopun keskiarvo) x 100

Koko pääoman tuotto (ROA) %

Tilikauden voitto/ Taseen loppusumma keskimäärin (tilikauden alun ja lopun keskiarvo) x100

Omavaraisuusaste, %

Oma pääoma / Taseen loppusumma x 100

Kulujen osuus tuotoista, %

Henkilöstökulut + muut hallintokulut + liiketoiminnan muut kulut /
(Korkokate + vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot + palkkiotuottojen ja -kulujen netto +
kaupankäynnin nettotuotot + sijoitustoiminnan nettotuotot + liiketoiminnan muut tuotot) x 100

Tulos / osake (EPS)

Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden tuloksesta / Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä
keskimäärin tilikauden aikana

Tulos/osake (EPS) laimennettu

Nimittäjä on osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana plus se määrä
osakkeita, joka saadaan, mikäli kaikki optiot vaihdetaan osakkeiksi. Summasta vähennetään
kaikkien optioiden vaihdolla saatavien osakkeiden lukumäärä kerrottuna osakkeen
merkintähinnalla ja jaettuna osakkeen tilikauden keskikurssilla.

Tulos / osake (EPS) käyvin arvoin

(Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden tuloksesta + käyvän arvon rahaston muutos) /
Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä keskimäärin tilikauden aikana

Oma pääoma / osake

Oma pääoma / Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osinko/osake

Tilikaudelta jaettava osinko / Osakkeiden osakeantioikaistu lukumäärä tilinpäätöspäivänä

Osinko/tulos, %

Osakekohtainen osinko / Osakekohtainen tulos x 100

Efektiivinen osinkotuotto, %

(Osinko/osake) / Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi x 100

Hinta/voitto -suhde (P/E)

Osakeantioikaistu tilikauden viimeinen kaupantekokurssi / Tulos/osake

Keskikurssi

Osakkeen euromääräinen kokonaisvaihto / Osakkeiden vaihto, kpl

Osakekannan markkina-arvo

Osakkeiden lukumäärä x tilinpäätöspäivän viimeinen kaupantekokurssi

Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukainen vakavaraisuussuhde

Ryhmittymän omat varat yhteensä / Ryhmittymän omien varojen vähimmäismäärä yhteensä

Vakavaraisuussuhde, %

Omat varat yhteensä / Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä x 8

Vakavaraisuussuhde ensisijaisille omille varoille, %

Ensisijaiset omat varat yhteensä / Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä x 8

VAHINKOVAKUUTUKSEN TUNNUSLUVUT

Vahinkovakuutustoiminnan tunnusluvut on laskettu Finanssivalvonnan määräysten mukaisesti käyttäen pohjana soveltuvin osin vastaavia IFRS-tietoja. Tunnuslukujen laskennassa käytetään Vahinkovakuutusyhtiöiden toimintokohtaisia kuluja, joita ei esitetä samalla periaatteella konsernin tuloslaskelmassa.

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua)

Korvaukset ja korvausten hoitokulut / Vakuutusmaksutuotot (netto) x 100

Liikekulusuhde

Liikekulut + poistot/oikaisut yrityskaupan yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä / Vakuutusmaksutuotot (netto) x 100

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua)

Korvaukset pl. korvausten selvittelykulut / Vakuutusmaksutuotot (netto) x 100

Toimintakulusuhde

Liikekulut ja korvausten selvittelykulut / Vakuutusmaksutuotot (netto) x 100

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

Vahinkosuhde + liikekulusuhde

Riskisuhde + toimintakulusuhde

Vastuunkantokyky (solvenssisuhde)

(+ Vahinkovakuutuksen nettovarot

+ Pääomalainat

+ Tilikauden verovelka (netto)

- Lähitulevaisuudessa realisoituvat laskennalliset verot ja muut toimintapääomasta vähennettävät erät

- Aineettomat hyödykkeet)/

Vakuutusmaksutuotot x 100

OPERATIIVISET TUNNUSLUVUT

Operatiivinen kulu/tuotto -suhde

(+ Henkilöstökulut

+ Muut hallintokulut

+ Liiketoiminnan Muut kulut pl. Pohjolan hankinnassa syntyneiden aineettomien hyödykkeiden ja liikearvon poistot) /

(+ Korkokate

+ Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot

+ Palkkiotuottojen ja -kulujen netto

+ Kaupankäynnin nettotuotot

+ Sijoitustoiminnan nettotuotot

+ Liiketoiminnan muut tuotot) x 100

Operatiivinen vahinkosuhde

Korvauskulut pl. laskuperustemuutokset/

Vakuutusmaksutuotot pl. laskuperustemuutokset (netto) x 100

Operatiivinen liikekulusuhde

Liikekulut / Vakuutusmaksutuotot (netto) x 100

Operatiivinen yhdistetty kulusuhde

Vahinkosuhde + operatiivinen liikekulusuhde

Tunnuslukujen laskennassa käytetyt perusteet

(miljoonaa euroa)	2009	2008
Vahinkovakuutus		
Tilikauden verovelat (netto)	-14	26
Omat pääomalainat	50	50
Lähtöleveysuudessa realisoituvat laskennalliset verot ja muut yhtiöiden toimintapääomasta vähennettävät erät	6	-45
Aineettomat hyödykkeet	800	826

KONSERNITILINPÄÄTÖS, IFRS

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Konsernin tuloslaskelma

Milj. e	2009		2008
	Viite	Yhteensä	Yhteensä
Korkokate	3	241	174
Saamisten arvonalentumiset	4	129	28
Korkokate arvonalentumisten jälkeen		112	146
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	5	402	353
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	6	143	122
Kaupankäynnin nettotuotot	7	71	-81
Sijoitustoiminnan nettotuotot	8	-13	6
Liiketoiminnan muut tuotot	9	50	42
Tuotot yhteensä		766	589
Henkilöstökulut	10	190	178
IT-kulut		75	80
Poistot		72	69
Muut kulut		164	143
Kulut yhteensä		501	470
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta		0	0
Tulos ennen veroja		265	119
Tuloverot	13	71	31
Tilikauden tulos		194	89
Emoyhtiön omistajien osuus tilikauden tuloksesta		194	89
Vähemmistön osuus tilikauden tuloksesta		0	0
Yhteensä		194	88
Tulos / osake (EPS) laimentamaton, eur			
A-osake	14	0,66	0,36
K-osake	14	0,63	0,33

Osakekohtaiset tunnusluvut on oikaistu takautuvasti osakeantikertoimella johtuen Pohjola Pankki Oyj:n osakeannista ja 4.5.2009 kaupparekisteriin merkityistä uusista osakkeista.

Konsernin laaja tuloslaskelma

Milj. e		
Tilikauden tulos	194	89
Käyvän arvon rahaston muutos	243	-252
Muuntoerot	0	0
Tuloverot	63	-65
Tilikauden laaja tulos	374	-98
Emoyhtiön omistajien osuus kauden laajasta tuloksesta	374	-98
Vähemmistön osuus kauden laajasta tuloksesta	0	0
Yhteensä	374	-98

Konsernitase

Milj. e	Viite	31.12.2009	31.12.2008
Käteiset varat	15	3 102	2 260
Saamiset luottolaitoksilta	16	7 630	6 644
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	17		
Kaupankäynnin rahoitusvarat		1 224	3 213
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat		55	43
Johdannaissopimukset	18	1 443	1 486
Saamiset asiakkailta	19	11 323	12 279
Vahinkovakuutustoiminnan varat	20	3 156	2 745
Sijoitusomaisuus	21	5 415	1 285
Sijoitukset osakkuusyrityksissä	23	2	2
Aineettomat hyödykkeet	24	960	987
Aineelliset hyödykkeet	25	117	127
Muut varat	26	1 068	1 281
Verosaamiset	27	15	98
Varat yhteensä		35 510	32 448
Velat luottolaitoksille	28	4 984	3 643
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	29		
Kaupankäynnin rahoitusvelat		71	138
Johdannaissopimukset	30	1 456	1 644
Velat asiakkaille	31	4 133	3 508
Vahinkovakuutustoiminnan velat	32	2 279	2 238
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	33	17 295	16 425
Varaukset ja muut velat	34	1 291	1 522
Verovelat	35	434	368
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	36	1 300	1 322
Velat yhteensä		33 244	30 808
Oma pääoma	37		
Emoyhtiön omistajien osuus			
Osakepääoma		428	428
Rahastot		1 093	615
Kertyneet voittovarot		746	597
Vähemmistön osuus			0
Oma pääoma yhteensä		2 267	1 640
Velat ja oma pääoma yhteensä		35 510	32 448

Konsernin rahavirtalaskelma

Milj. e	2009	2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Tilikauden tulos	194	88
Tilikauden tulokseen tehdyt oikaisut	433	225
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 634	-3 775
Saamiset luottolaitoksilta	-1 035	689
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	1 805	-746
Johdannaissopimukset	-36	-75
Saamiset asiakkailta	837	-2 171
Vahinkokuutustoiminnan varat	-331	-226
Sijoitusomaisuus	-4 106	-994
Muut varat	232	-251
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 707	1 594
Velat luottolaitoksille	1 340	725
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	-67	86
Johdannaissopimukset	-4	106
Velat asiakkaille	625	773
Vahinkovakuutustoiminnan velat	43	68
Varaukset ja muut velat	-231	-164
Maksetut tuloverot	-12	-38
Saadut osingot	9	33
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-303	-1 872
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-170	-161
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	219	0
Tytäryritysten hankinnat hankintahetken rahavaroilla vähennettynä	0	-51
Tytäryritysten myynnit myyntihetken rahavaroilla vähennettynä	1	9
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-18	-32
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	1	6
B. Investointien rahavirta yhteensä	33	-230
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	160	505
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-184	-132
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	53 151	45 207
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-52 294	-41 622
Sijoitetun vapaan oman pääoman lisäykset	298	
Maksetut osingot	-45	-131
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 085	3 828
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	815	1 726
Rahavarat tilikauden alussa	2 435	710
Rahavarat tilikauden lopussa	3 250	2 435
Saadut korot	1 959	3 536
Maksetut korot	-1 873	-2 862
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät, joihin ei liity maksutapahtumaa ja muut oikaisut		
Saamisten arvonalentumiset	133	29
Vahinkovakuutustoiminnan realisoitumaton nettotulos	106	85
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-100	56
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	157	-31
Sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutos	7	5
Suunnitelman mukaiset poistot	72	69
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	0	0
Muut	58	11
Erät, jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0	-1
Myyntitappiot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus		
Oikaisut yhteensä	433	225
Rahavarat		
Käteiset varat *	3 106	2 264
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	144	172
Yhteensä	3 250	2 435

* Josta vahinkovakuutustoiminnan käteisiä varoja 4 miljoonaa euroa (4).

Konsernin oman pääoman muutoslaskelma

Pohjola-konsernin omistajille kuuluva oma pääoma						
Milj. e	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Vähemmis- tön osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2008	428	7	750	685	0	1 869
Tilikauden laaja tulos		-187	0	88	0	-99
Voitonjako				-131		-131
A-osakkeelle 0,65 eur/osake*				-104		-104
K-osakkeelle 0,62 eur/osake*				-27		-27
Rahastosiirrot			45	-45		
Omana pääomana suoritettavat osakeperusteiset liiketoimet				0		0
Muut				0		0
Oma pääoma 31.12.2008	428	-180	795	597	0	1 640

Pohjola-konsernin omistajille kuuluva oma pääoma						
Milj. e	Osake- pääoma	Käyvän arvon rahasto	Muut rahastot	Kertyneet voitto- varat	Vähemmis- tön osuus	Oma pääoma yhteensä
Oma pääoma 1.1.2009	428	-180	795	597	0	1 640
Tilikauden laaja tulos		180	0	194	0	374
Voitonjako				-45		-45
A-osakkeelle 0,23 eur/osake*				-37		-37
K-osakkeelle 0,20 eur/osake*				-9		-9
Osakeanti			308			308
Osakeantikulut			-10			-10
Rahastosiirrot			0	0		
Omana pääomana suoritettavat osakeperusteiset liiketoimet				0		0
Muut				0		0
Oma pääoma 31.12.2009	428	0	1 093	746		2 267

* Pohjola Pankki Oyj:n osakeannista ja 4.5.2009 kaupparekisteriin merkityistä uusista osakkeista johtuen osakemääriä on oikaistu, jolloin oikaistut osinko/osake luvut ovat:
2008: A-osakkeelle 0,53 eur/osake ja K-osakkeelle 0,50 eur/osake
2009: A-osakkeelle 0,19 eur/osake ja K-osakkeelle 0,16 eur/osake

SEGMENTTIKOHTAISET TIEDOT

Pohjola-konserni siirtyi soveltamaan IFRS 8 Toimintasegmentit -standardia vuoden 2008 alusta alkaen. Standardin lähtökohtana on taloudellinen informaatio, jota toiminnasta vastaava päättäjä säännöllisesti seuraa. Segmenttijako ja esittämistapa perustuvat johdon raportointiin.

Pohjola-konserni on organisoitu kolmeen liiketoimintasegmenttiin, jotka ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus ja Varainhoito. Liiketoimintasegmentit sekä Konsernitoiminnot muodostavat konsernin toimintasegmentit. Pohjola Pankki Oyj:n hallitus on konsernin toiminnasta vastaava päättäjä, joka osoittaa resurssit toimintasegmenteille ja arvioi niiden tuloksellisuutta.

Segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet

Segmenttiraportointi noudattaa konsernin tilinpäätöksen laatimisperiaatteita. Segmenteille kohdistetaan ne tuotot, kulut, varat ja velat, joiden katsotaan välittömästi kuuluvan tai olevan järkevällä perusteella niille kohdistettavissa. Konsernitoiminnoissa esitetään ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei kohdisteta liiketoimintasegmenteille. Segmenttien väliset konsernieliminoinnit raportoidaan sarakkeessa eliminoinnit. Konsernin sisäiset siirtohinnat perustuvat markkinahintoihin. Investointeina esitetään aineettomien ja aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintamenot.

Toimintasegmenttien pääomitus perustuu luottolaitoslain mukaiseen Pohjola-konsernin vakavaraisuuslaskelmaan. Vakavaraisuuslaskennan mukaiset pääomavaateet on jaettu toimintasegmenteille. Pääomia toimintasegmenteille on kohdistettu siten, että Tier-1-vakavaraisuus on 7 % ja kokonaisvakavaraisuus 10,5 %.

Pankkitoiminta

Pohjolan Pankkitoiminta tarjoaa ratkaisuja yritysten ja yhteisöjen rahoitus- ja taloudenhallintatarpeisiin. Pankkitoiminnan liiketoiminta-alueet ovat Yrityspankkitoiminta, Pääomamarkkinat ja Baltian pankkitoiminta.

Yrityspankki tarjoaa yritys- ja yhteisöasiakkaille rahoitus- ja kassanhallintapalveluja sekä ulkomaankaupan rahoituspalveluja. Se myöntää luottoja, takauksia sekä saatava- ja kohdevakuudellista rahoitusta. Tuotot muodostuvat pääosin luotonannon marginaaleista sekä rahoituksen järjestämisestä ja maksuliikkeen hoitamisesta saaduista palkkiotuotoista.

Pääomamarkkinat-liiketoiminta-alueen palvelutarjontaan kuuluvat velkaemissiodien järjestäminen, corporate finance -palvelut, custody-, osake-, valuutta-, rahamarkkina- ja johdannaistuotteet sekä sijoitustutkimus. Pääomamarkkinat toteuttaa kansainvälisillä markkinoilla sekä asiakkaidensa että pankin omia toimeksiantoja. Lisäksi se on aktiivinen toimija kansainvälisillä johdannaismarkkinoilla, euroalueen valtioiden joukkolainamarkkinoilla sekä yrityslainamarkkinoilla. Toiminnan tuotot muodostuvat nettopalkkiotuotoista sekä trading-toiminnan tuotoista.

Baltian pankkitoiminta tarjoaa rahoitusyhtiötuotteita Virossa, Latviassa ja Liettuassa.

Vahinkovakuutustoiminta

Vahinkovakuutustoimintaa harjoitetaan Suomessa kolmessa yhtiössä. Pohjola Vakuutus on yleisvahinkovakuutusyhtiö, A-Vakuutus on keskittynyt ammattiliikenteen vahinkovakuuttamiseen ja Eurooppalainen matkavakuuttamiseen. Baltiassa vahinkovakuutustoiminta on paikallisissa Seesam-tytäryhtiöissä.

Vahinkovakuutustoiminnan tuotteisiin kuuluvat yritys- ja henkilöasiakkaille myytävät vahinkovakuutukset. Kotimaan palveluverkosto myy lisäksi yrityksille OP-Pohjola-ryhmän henki- ja eläkevakuutuksia ja Ilmarisen työeläkevakuutuksia sekä hoitaa Suomi-yhtiön ja Ilmarisen asiakaspalvelua. Lisäksi palkkiotuottoja kertyy eräiden lakisääteisten maksujen hoidosta ja riskienhallintapalveluista.

Vahinkovakuutuksen tulos ennen veroja muodostuu vakuutusteknisestä katteesta, sijoitustoiminnan tuotoista ja muista tuotoista ja kuluista. Vakuutustekninen kate syntyy, kun vakuutusmaksutuotosta vähennetään korvaus- ja liikekulut. Vakuutustoiminnan kannattavuuden tärkein mittari on yhdistetty kulusuhde, joka kertoo korvaus- ja liikekulujen suhteen vakuutusmaksutuottoihin. Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tehtävänä on sijoittaa vastuuvelan ja oman pääoman katteena olevat varat turvallisesti, tuottavasti ja riskit riittävästi hajauttaen.

Varainhoito

Pohjola Varainhoito tarjoaa suomalaisille instituutioille ja varakkaille yksityishenkilöille täyden valtakirjan salkunhoitoon ja konsultatiiviseen salkunhoitoon perustuvia varainhoitopalveluja. Lisäksi OP-Rahastoyhtiön rahastojen salkunhoito on pääosin keskitetty Pohjola Varainhoitoon. Laajan oman salkunhoidon lisäksi Pohjola Varainhoidolla on 20 kansainvälistä yhteistyökumppania, joiden rahastovalikoimasta löytyy rahastoja sekä instituutio- että private-asiakkaiden tarpeisiin.

Pohjola Private Equity Funds tarjoaa pääomasijoitusrahastopalveluja kotimaisille ja ulkomaisille instituutioasiakkaille. Yhtiön tuotteita ovat yksilöidyt pääomarahastopalvelut sekä rahastojen rahastot. Pohjola Kiinteistösijoitus on keskittynyt kiinteistösijoittamiseen Suomessa sekä kiinteistöpääomarahastojen valintaan kansainvälisillä markkinoilla. Pohjola Capital Partners on pääomasijoitustoimintaa harjoittava yhtiö. Liiketoiminnon tuotot muodostuivat pääosin omaisuudenhoitopalkkioista.

Konsernitoiminnot

Konsernitoimintoihin on keskitetty konsernia ja sen liiketoimintaa tukevat toiminnot; talous ja rahoitus, riskienhallinta, henkilöstö ja viestintä. Konsernitoimintojen vastuulla on OP-Pohjola-ryhmän vähittäispankkien ja Pohjola-konsernin rahoituksen ja maksuvalmiuden hallinta. Se vastaa myös ryhmän tukkuvarainhankinnasta.

Konsernitoiminnoissa esitetään lisäksi ne tuotot, kulut, sijoitukset ja pääomat, joita ei ole kohdistettu liiketoimintasegmenteille. Konsernin verot kohdistetaan kokonaisuudessaan Konsernitoimintoihin.

Eliminoinnit

Liiketoimintojen väliset eliminoinnit esitetään eliminoinnit -sarakeessa.

Segmenttikohtaiset tiedot

Tulos tammi-joulukuu Milj. e	Pankkitoiminta		Vahinkovakuutus		Varainhoito	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Korkokate	165	158	-2	-11	1	-2
Saamisten arvonalentumiset	117	18				
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	49	140	-2	-11	1	-2
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot			400	352		
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	85	63	16	19	50	46
Kaupankäynnin nettotuotot	78	-20			0	
Sijoitustoiminnan nettotuotot	0	0			0	0
Liiketoiminnan muut tuotot	30	28	6	0	2	2
Nettotuotot yhteensä	242	211	419	360	52	46
Henkilöstökulut	50	39	110	111	17	17
IT-kulut	21	20	44	45	2	3
Poistot yrityskauppojen yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä			30	33	3	3
Muut poistot ja arvonalentumiset	28	24	8	7	1	1
Muut kulut	25	24	125	110	7	6
Kulut yhteensä	125	106	317	306	30	29
Tulos ennen veroja	117	105	102	55	21	17
Käyvän arvon rahaston muutos	3	-2	188	-226		
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	120	103	290	-171	21	17
Henkilömäärä	607	613	2 070	2 018	162	154
Investoinnit, milj. e	7	7	9	13	1	1

Tulos tammi-joulukuu Milj. e	Konsernitoiminnot		Eliminoinnit		Konserni yhteensä	
	2009	2008	2009	2008	2009	2008
Korkokate	75	25	2	4	241	174
Saamisten arvonalentumiset	12	10			129	28
Korkokate arvonalentumisten jälkeen	63	15	2	4	112	146
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot			3	2	402	353
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	-1	0	-7	-6	143	122
Kaupankäynnin nettotuotot	-7	-61	0	0	71	-81
Sijoitustoiminnan nettotuotot	-13	6	0		-13	6
Liiketoiminnan muut tuotot	18	21	-5	-8	50	42
Nettotuotot yhteensä	60	-19	-7	-9	766	589
Henkilöstökulut	13	11			190	178
IT-kulut	9	13	0	0	75	80
Poistot yrityskauppojen yhteydessä syntyneistä aineettomista hyödykkeistä					33	36
Muut poistot ja arvonalentumiset	2	2			39	33
Muut kulut	13	13	-6	-9	164	143
Kulut yhteensä	36	39	-7	-9	501	470
Tulos ennen veroja	25	-58	0	0	265	119
Käyvän arvon rahaston muutos	52	-25	1	0	243	-252
Tulos ennen veroja käyvin arvoin	76	-83	1	0	508	-133
Henkilöstö	136	129			2 975	2 913
Investoinnit, milj. e	1	4			18	25
Tulos / osake, e					0,66	0,36
Oman pääoman tuotto käyvin arvoin, %					19,2	-5,6

Tase Milj. e	Pankkitoiminta		Vahinkovakuutus		Varainhoito	
	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset asiakkailta	10 880	11 776				
Saamiset luottolaitoksilta	278	427			5	7
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	932	1 375				
Vahinkovakuutustoiminnan varat			3 202	2 798		
Sijoitusomaisuus	18	2	0	0	17	21
Sijoitukset osakkuusyrityksissä			2	2		
Muut varat	2 012	2 220	829	854	131	127
Varat yhteensä	14 119	15 800	4 033	3 654	153	154
Velat asiakkaille	1 263	1 070				
Velat luottolaitoksille	747	590				
Vahinkovakuutustoiminnan velat			2 279	2 238		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat						
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla			50	50		
Muut velat	1 872	2 010	108	52	15	14
Velat yhteensä	3 882	3 671	2 437	2 340	15	14
Oma pääoma						

Tase Milj. e	Konsernitoiminnot		Eliminoinnit		Konserni yhteensä	
	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset asiakkailta	527	749	-84	-247	11 323	12 279
Saamiset luottolaitoksilta	10 468	8 513	-20	-43	10 732	8 904
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	347	1 880			1 279	3 255
Vahinkovakuutustoiminnan varat			-47	-53	3 156	2 745
Sijoitusomaisuus	5 387	1 270	-6	-8	5 415	1 285
Sijoitukset osakkuusyrityksissä					2	2
Muut varat	691	786	-58	-8	3 604	3 979
Varat yhteensä	17 421	13 199	-215	-358	35 510	32 448
Velat asiakkaille	2 915	2 483	-45	-45	4 133	3 508
Velat luottolaitoksille	4 320	3 304	-84	-251	4 984	3 643
Vahinkovakuutustoiminnan velat					2 279	2 238
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	17 323	16 481	-28	-56	17 295	16 425
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 250	1 272			1 300	1 322
Muut velat	1 318	1 603	-59	-7	3 253	3 672
Velat yhteensä	27 126	25 142	-216	-358	33 244	30 808
Oma pääoma					2 267	1 640
Vakavaraisuussuhde, %					13,5	11,3
Tier1-vakavaraisuus, %					11,8	9,4

Pankkitoiminta	Nettotuotot		Tulos ennen veroja	
	1-12/ 2009	1-12/ 2008	1-12/ 2009	1-12/ 2008
Yrityspankki	125	172	48	99
Pääomamarkkinat	117	36	77	9
Baltian pankkitoiminta	0	3	-8	-3
Yhteensä	242	211	117	105

Vahinkovakuutus	Vakuutusmaksutuotot		Vakuutus- tekninen kate	
	1-12/ 2009	1-12/ 2008	1-12/ 2009	1-12/ 2008
Henkilöasiakkaat	424	380	48	31
Yritysiasiakkaat	461	485	62	40
Baltia	57	58	6	7
Aineettomien poisto-oikaisu			-28	-30
Yhteensä	943	923	88	49

Konsernitoiminnot	1-12/ 2009	1-12/ 2008
Keskuspankkitoiminnan tulos ennen veroja, milj. e	18	21
	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset OP-Pohjola-ryhmän yhteisöiltä, milj. e	6 264	4 437
Velat OP-Pohjola-ryhmän yhteisöille, milj. e	2 742	3 692

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sisällysluettelo

1. Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet
2. Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

3. Korkotuotot ja -kulut
4. Saamisten arvonalentumiset
5. Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot
6. Palkkiotuotot ja -kulut
7. Kaupankäynnin nettotuotot
8. Sijoitustoiminnan nettotuotot
9. Liiketoiminnan muut tuotot
10. Henkilöstökulut
11. Muut hallintokulut
12. Liiketoiminnan muut kulut
13. Tuloverot
14. Osakekohtainen tulos

Tasetta koskevat liitetiedot

15. Käteiset varat
16. Saamiset luottolaitoksilta
17. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat
18. Johdannaissopimukset
19. Saamiset asiakkailta
20. Vahinkovakuutustoiminnan varat
21. Sijoitusomaisuus
22. Uudelleenluokitellut saamistodistukset
23. Sijoitukset osakkuusyrityksissä
24. Aineettomat hyödykkeet
25. Aineelliset hyödykkeet
26. Muut varat
27. Verosaamiset
28. Velat luottolaitoksille
29. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat
30. Johdannaissopimukset
31. Velat asiakkaille
32. Vahinkovakuutustoiminnan velat
33. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
34. Varaukset ja muut velat
35. Verovelat
36. Velat, joilla on huonompi etuoikeus
37. Oma pääoma

Riskienhallinnan liitetiedot

- Pankki- ja konsernitoimintojen riskiasema
38. Varat ja niistä tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot
 39. Arvonalentumisten jakauma riskilajeittain
 40. Vastuut
 41. Vastuut sektoreittain
 42. Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sekä ongelmasaamiset
 43. Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys
 44. Yritysvastuut toimialoittain
 45. Yritysvastuut rating-luokittain
 46. Yritysvastuiden jakauma asiakkaan vastuun määrän mukaan
 47. Rahoitus- ja vakuutuslaitosvastuut rating-luokittain

48. Toissijainen maariski maariskiryhmittäin pl. Suomi
49. Saadut vakuudet vakuuslajeittain
50. Varainhankinnan rakenne
51. Varojen ja velkojen maturiteettijakauma jäljellä olevan juoksuaian mukaan
52. Likviditeettireservisalkku
53. Varojen ja velkojen maturiteetit erääntymisen tai uudelleenhinnoittelun mukaan
54. Markkinariskin herkkyyssanalyysi
55. Osakeriski
56. Kiinteistöriski
- Pilari III:n mukaiset vakavaraisuustiedot
57. Omat varat
58. Omien varojen vähimmäisvaatimus
59. Omien varojen tunnusluvut
60. Vastuiden kokonaismäärä vastuuryhmittäin
61. Vastuiden maantieteellinen jakautuminen vastuuryhmittäin
62. Vastuiden jäljellä oleva juoksu aika vastuuryhmittäin
63. Yritysvastuut toimialoittain
64. Luottoriskin standardimenetelmän vastuut riskipainoittain ennen ja jälkeen luottoriskin vähentämistekniikoita
65. Yritysvastuut (FIRB) ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating- ja PD-luokittain
66. Oman pääoman ehtoiset sijoitukset, yksinkertainen menetelmä
67. Odotetut tappiot ja toteutuneet arvonalentumiset
68. Vakavaraisuuslaskennassa hyödynnetyt vakuudet
69. Johdannais sopimukset ja vastapuoliriski
- Vahinkovakuutustoiminnan riskiasema
70. Riskinkantokyky
71. Vahinkovakuutustoiminnan riskiherkkyys
72. Vakuutusmaksutulon ja vakuutusmäärien luokkajakaumia
73. Suurvahinkojen kehitys
74. Vakuutusliikkeen kannattavuus
75. Vastuuvelan herkkyyssanalyysi ja vastuvelan luonnetta kuvaavia tietoja
76. Vastuuvelan arvioitu maturiteettijakauma
77. Sijoitustoiminnan riskiasema
78. Sijoitusriskien herkkyyssanalyysi
79. Korkoriski
80. Valuuttariski
81. Vastapuoliriski

Muut tasetta koskevat liitetiedot

82. Taseen luokittelu
83. Taseen ryhmittely arvostusmenetelmän mukaisesti
84. Annetut vakuudet
85. Saadut rahoitusvakuudet

Vastuusitoumuksia ja johdannaisia koskevat liitetiedot

86. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
87. Johdannais sopimukset
88. Ehdolliset velat ja varat
89. Muut vuokrasopimukset
90. Varainhoito
91. Omistukset muissa yrityksissä

Muut liitetiedot

92. Lähipiiritapahtumat
93. Pitkän aikavälin kannustinjärjestelmät

YLEISTÄ

Pohjola on johtava vahinkovakuuttaja ja instituutioiden varainhoitaja sekä yksi johtavista yrityspankeista Suomessa. Pohjolalla on vakiintunut ja laaja yhtiöistä ja instituutioista koostuva asiakaskunta, jolle se tarjoaa kattavan valikoiman pankki-, vahinkovakuutus- ja varainhoitopalveluita. Lisäksi Pohjola tarjoaa henkilöasiakkaille vahinkovakuutus- ja varainhoitotuotteita ja -palveluita. Pohjola toimii myös keskuspankkina OP-Pohjola-ryhmän jäsenosuuspankeille.

Pohjolalla on neljä toimintasegmenttiä: Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus, Varainhoito ja Konsernitoiminnot. Pankkitoiminta tarjoaa yrityksille ja instituutioasiakkaille rahoitus-, sijoitus- ja maksuliikennetkaisuja. Vahinkovakuutus tarjoaa yritys- ja henkilöasiakkaille vahinkovakuutustuotteita, joihin sisältyvät sekä lakisääteiset että vapaaehtoiset vahinkovakuutukset. Varainhoito vastaa OP-Pohjola-ryhmän suurimpien institutionaalisten ja yksityishenkilöasiakkaiden varainhoidosta. Lisäksi OP-rahastojen salkunhoito on keskitetty Varainhoitoon. Näiden kolmen liiketoimintasegmentin lisäksi Pohjola sisällyttää keskuspankkitoiminnan ja varainhallinnan tuloksen sekä hallinnolliset toimintonsa Konsernitoiminnot-segmenttiin.

Pohjola Pankki Oyj kuuluu OP-Pohjola-ryhmään, joka muodostuu 220 jäsenosuuspankista ja niiden keskusyhteisöstä OP-Keskus osk:sta tytäryhtiöineen. OP-Pohjola-ryhmän jäsenluottolaitoksiin kuuluvat Pohjola, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Kotipankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj ja jäsenosuuspankit.

Osuuspankkilain mukaisesti jäsenluottolaitokset, mukaan lukien Pohjola, ja OPK ovat yhteisvastuussa niistä selvitystilassa olevan OPK:n tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suoritetuksi selvitystilassa olevan yhteisön varoista. Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tappioiden vuoksi niin alhaisiksi, että laissa määritellyt selvitystilan edellytykset täyttyvät, OPK:lla on oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan ylimääräisiä maksuja viimeksi vahvistettujen taseiden yhteenlaskettujen loppusummien perusteella.

Pohjolan kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity katuosoite on Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsinki. Pohjolan rekisteröity postiosoite on PL 308, 00013 Pohjola. Jäljennös Pohjola-konsernin tilinpäätöksestä on saatavissa internet-osoitteesta www.pohjola.fi tai yhtiön pääkonttorista.

Pohjolan emoyhtiö on OP-Keskus osk (OPK), jonka konsernitilinpäätökseen Pohjola-konsernin tiedot yhdistellään. Jäljennös OPK-konsernin tilinpäätöksestä on saatavissa OP-Keskuksesta, Teollisuuskatu 1b, 00510 HELSINKI.

OP-Pohjola-ryhmän tilinpäätös on saatavissa internet-osoitteesta www.pohjola.fi tai yhtiön pääkonttorista.

Pohjolan hallitus hyväksyi tilinpäätöksen julkaistavaksi 11.2.2010.

LAATIMISPERUSTA

Konsernitilinpäätös on laadittu kansainvälisten IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti. Tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan niitä IAS- ja IFRS-standardeja ja SIC- ja IFRIC-tulkintoja, jotka olivat voimassa 31.12.2009. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla viitataan niihin standardeihin ja tulkintoihin, jotka on hyväksytty Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1606/2002 mukaisesti. IFRS-standardien lisäksi Pohjola-konsernin tilinpäätöksen laadintaan sovelletaan luottolaitostoinnasta annetun lain 9 luvun 146 pykälän 6 momenttia.

Vuonna 2008 etukäteen käyttöön otetut uudet tai uudistetut/muutetut standardit ja tulkinnat:

- IFRS 8 "Toimintasegmentit" (voimaantulo 1.1.2009, aikaisempi käyttöönotto sallittua). Pohjola-konserni otti IFRS 8:n käyttöön vuonna 2008.

Pohjola otti vuonna 2009 käyttöön seuraavat IFRS-standardit ja tulkinnat:

- Muutettu IAS 1 "Tilinpäätöksen esittäminen" (koskee tilikausia, jotka alkavat 1.1.2009 tai sen jälkeen, mutta aikaisempi käyttöönotto on sallittua). Uudistetun säännöksen mukaan kaikki omistajiin liittyvät oman pääoman muutokset oman pääoman muutokset -laskelmassa on esitettävä erillään niistä muutoksista, jotka koskevat muita kuin omistajia. Kaikki muihin kuin omistajiin liittyvät erät (ns. laaja tulos) esitetään joko yhdessä laskelmassa (laaja tuloslaskelma) tai kahtena erillisenä laskelmana (tuloslaskelma ja muut laajan tuloksen erät). Laajan tuloslaskelman erät esitetään yhdellä rivillä oman pääoman muutokset -laskelmassa.
- Muutokset koskien rahoitusinstrumenteista esitettäviä liitetietoja: IFRS 7 "Rahoitusinstrumentit: tilinpäätöksessä esitettävät tiedot" (Voimassa 1.1.2009 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla, aikaisempi soveltaminen sallittua, vertailutietoja ei vaadita ensimmäisenä käyttöönottovuotena). Muutokset tuovat kolmiportaisen hierarkian käypien arvojen esittämiseen ja vaativat lisäliitetietoja käypien arvojen suhteellisen luotettavuuden arviointiin. Lisäksi olemassa olevia liitetietovaatimuksia maksuvalmiusriskin esittämisestä on selvennetty ja laajennettu.

Seuraavilla standardeilla ja tulkinnoilla ei ole vaikutusta Pohjola-konsernin tilinpäätöksessä:

- Muutettu IAS 23 "Vieraan pääoman menot" (voimaan 1.1.2009)
- Muutettu IFRS 2 "Osakeperusteiset maksut" (voimaan 1.1.2009)
- Lunastusvelvoitteiden instrumenttien ja muiden sitoumusten käsittelyä selvitystilän yhteydessä koskevat muutokset standardeihin IAS 32, "Rahoitusinstrumentit: esittämistapa", ja IAS 1, "Tilinpäätöksen esittäminen" (voimaan 1.1.2009)
- "IFRS-standardien parannukset (annettu toukokuu 2008, pääsääntöisesti voimaan 1.1.2009)
- IFRIC 13 "Kanta-asiakasohjelmat" (voimaan 1.7.2008)
- IFRIC 15 "Kiinteistön rakentamissopimukset" (voimaan 1.1.2009)
- IFRIC 16 "Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus" (voimaan 1.1.2009)
- Muutettu IFRIC 9 ja IAS 39 – Kytkeytyt johdannaiset (voimaan 30.6.2009 tai sen jälkeen päättyvillä tilikausilla)

Pohjola-konsernin tilinpäätös on laadittu alkuperäisiin hankintamenoihin perustuen lukuun ottamatta käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja, myytävissä olevia rahoitusvaroja, suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa ja sijoituskiinteistöjä, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöstiedot esitetään miljoonina euroina.

Pohjola-konserni esittää Finanssivalvonnan standardin 4.5 mukaiset Pilari 3 -vakavaraisuustiedot osana tilinpäätöstä ja soveltuvin osin toimintakertomuksessa.

Arvioiden käyttö

Tilinpäätöksen laatiminen IFRS-standardien mukaisesti edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden soveltamisessa. Johdon arvioita ja harkintaa edellyttäviä laatimisperiaatteita on käsitelty jäljempänä yksityiskohtaisemmin kohdassa "Johdon harkintaa edellyttävät laatimisperiaatteet ja arvioihin sisältyvät keskeiset epävarmuustekijät".

LUOKITTELUMUUTOKSET

Vuoden 2008 loppupuolella osa Pohjolan maksuvalmiusreserveihin kuuluvista saamistodistuksista ja Vahinkovakuutuksen yrityslainasalkusta luokiteltiin uudelleen. Uudelleenluokittelun avulla on

pyritty antamaan aikaisempaa selkeämpi kuva saamistodistusten tosiasiallisesta tarkoituksesta. Uudelleenluokittelun mahdollisti Euroopan Yhteisöjen komission lokakuussa 2008 julkaisema asetus (EY) N:o 1004/2008, joka koskee tilinpäätösstandardeja IAS 39 ja IFRS 7. Asetuksella pyrittiin helpottamaan rahoitusinstrumenttien luokittelun muutosta poikkeustilanteissa. Asetuksen taustalla oli rahoitusmarkkinoiden epävakaus, jonka vuoksi syyskuun 2008 lopun tilanteesta ei kaikille rahoitusinstrumenteille ollut saatavissa luotettavia markkinahintoja. Uudelleenluokittelu on ollut mahdollista 1.7.2008 lukien.

Luokittelumuutoksella ei ollut vaikutusta aikaisempien kausien tulokseen. Uudelleenluokittelussa käytettiin 1.7.2008 mukaisia käypiä arvoja.

Tarkempi kuvaus luokittelumuutoksista löytyy liitetiedosta 22.

YHDISTELYPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön, Pohjola Pankki Oyj:n sekä tytäryhtiöt, joista emoyhtiö omistaa joko suoraan tai välillisesti enemmän kuin 50 % osakekannan äänimäärästä tai joissa emoyhtiöllä on muutoin määräysvalta. Määräysvallalla tarkoitetaan oikeutta määrätä toisen yhtiön talouden ja liiketoiminnan periaatteista hyödyn saamiseksi sen toiminnasta.

Osakkuusyhtiöt, joissa Pohjolalla on 20–50 % osakekannan äänimäärästä ja joissa Pohjola käyttää huomattavaa vaikutusvaltaa, mutta ei määräysvaltaa, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä.

Keskinäiset kiinteistöyhtiöt yhdistellään IAS 31 -standardin mukaisen yhteisessä määräysvallassa olevan omaisuuserän tavoin omistusosuuden mukaan suhteellisesti.

Konsernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset, velat ja voitonjako eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Realisoitumattomat voitot konsernin ja osakkuusyhtiön tai yhteisyrityksen välillä on eliminoitu konsernin omistusosuuden mukaisesti. Realisoitumattomia tappioita ei eliminoida siinä tapauksessa, että tappio johtuu arvonalentumisesta.

Tilikauden aikana hankitut tytär-, osakkuus- tai yhteisyritykset yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä lähtien, kun konserni on saanut määräysvallan tai huomattavan vaikutusvallan ja luovutetut vastaavasti siihen saakka, jolloin määräysvalta tai huomattava vaikutusvalta lakkaa. Hankitut yhtiöt yhdistellään hankintamenetelmää käyttäen. IFRS-siirtymispäivästä 1.1.2004 lähtien liikearvona esitetään määrä, jolla hankintameno ylittää hankittujen yksilöitävissä olevien nettovarojen käyvän arvon. Mikäli hankintameno on pienempi kuin nettovarojen käypä arvo, erotus tuloutetaan välittömästi.

IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti ennen IFRS-siirtymispäivää 1.1.2004 yhdisteltyjen yhtiöiden hankintamenolaskelmia ei ole muutettu IFRS:n mukaisiksi, vaan ne ovat suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisia.

Tilikauden tuloksen jakautuminen emoyhtiön omistajien osuuteen ja vähemmistön osuuteen esitetään erillisessä tuloslaskelmassa ja laajan tuloksen jakautuminen esitetään laajassa tuloslaskelmassa. Vähemmistön osuus omasta pääomasta esitetään taseessa osana omaa pääomaa.

Vähemmistöosuudet, joihin liittyy Pohjolan ehdoton velvollisuus vähemmistöosakkaiden sijoitusten takaisinlunastukseen, on käsitelty velkainstrumenttina.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös laaditaan euroina, joka on konsernin emoyhtiön toiminta- ja esittamisvaluutta. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskikurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-

erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioina tuloslaskelman erään Kaupankäynnin nettotuotot.

Ulkomaisten tytäryritysten, joiden toimintavaluutta ei ole euro, tuloslaskelmat muutetaan euroiksi tilikauden keskikurssiin ja taseet tilinpäätöspäivän kurssiin. Syntyvät kurssierot kirjataan muuntoeroksi muihin laajan tuloksen eriin. Ulkomaisten tytäryritysten hankintamenon eliminoinnista ja hankinnan jälkeen kertyneistä oman pääoman erien muutoksesta syntyneet muuntoerot kirjataan muihin laajan tuloksen eriin. Kun tytäryritys myydään, kertyneet muuntoerot kirjataan tuloslaskelmaan osana myyntivoittoa tai -tappiota.

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määrytyminen

Käypä arvo on se rahamäärä, johon omaisuuserä voitaisiin vaihtaa tai jolla velka voitaisiin suorittaa asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden ja toisistaan riippumattomien osapuolten välillä.

Rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään joko toimivilta markkinoilta saatavien hintanoteerausten avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, arvostusmenetelmiä käyttäen. Markkinoiden katsotaan olevat toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien osapuolten välisiä markkinatransaktioita.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan laskentamalliin ja markkinanoteerauksiin.

Niissä poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä asianomaiselle tuotteelle laadittua omaa arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien hyväksytyjen taloudellisten metodiikkojen kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden osapuolten välisten viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää, sekä toisen olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennenaikaisen takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Rahoitusinstrumenttien käyvät arvot jaetaan kolmeen eri tasoon sen mukaan, miten niiden käypä arvo on määritetty:

- täysin samanlaisille varoille tai veloille toimivilla markkinoilla noteeratut käyvät arvot (taso 1)
- käyvät arvot, jotka määritetty käyttäen syöttötietoina muita kuin tason 1 noteerattuja hintoja, jotka ovat todennettavissa varoille tai veloille, joko suoraan (esim. hintoina) tai välillisesti (esim. johdettuina hinnoista) (taso 2)
- käyvät arvot määritetty käyttäen varoille tai veloille syöttötietoja, jotka eivät perustu todennettavissa oleviin markkinahintoihin (taso 3)

Epälikvideille tuotteille on tyypillistä, että hinnoittelumallilla laskettu hinta poikkeaa toteutuneesta kauppahinnasta. Toteutunut kauppahinta on kuitenkin paras osoitus tuotteen käyvästä arvosta. Toteutuneen kauppahinnan ja hinnoittelumallilla lasketun hinnan erotuksena saatu tulos, Day 1

profit/loss, jaksotetaan tuloslaskelmaan sopimuksen voimassaoloajalle tai sitä lyhemmälle ajalle ottaen huomioon tuotteen rakenne ja vastapuoli. Jaksottamatta oleva osuus tuloutetaan kuitenkin heti, mikäli tuotteelle on saatavilla aito markkinahinta tai markkinoille muodostuu vakiintunut hinnoittelukäytäntö. Tällaisten rahoitusvarojen määrä taseessa on epäolennainen.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- bona fide tarjousta ostaa sama tai samanlainen sijoitus markkinoilta alle hankinta-arvon
- tapahtumia tai olosuhteita, jotka heikentävät merkittävästi liikkeeseenlaskijan toimintamahdollisuuksia ja jatkuvuutta (going concern), esim. toiminnasta aiheutuneet negatiiviset kassavirrat, pääomien riittämättömyys, käyttöpääoman vähäisyys
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä

Oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehtoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksotetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehtoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksotetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt ja vastaavat marginaalivakuudeksi annetut arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään sopimuksesta huolimatta.

Luokittelu ja kirjaaminen sekä sijainti konsernin taseessa

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamisiin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään saakka pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä. Lainat ja saamiset -ryhmään luokitellut saamistodistukset kirjataan rahoitusvaroiksi kauppapäivänä ja annetut lainat sinä päivänä, jolloin asiakas nostaa lainan.

Rahoitusvaroja ja -velkoja ei netoteta, jollei niiden kuittamiseen ole lakisääteistä oikeutta ja jollei kuittauksia aiota käyttää.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavia tase-eriä ovat kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaisopimukset sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat.

Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat sekä johdannaisopimukset

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin varoihin luokitellaan saamistodistukset, osakkeet ja osuudet, jotka on hankittu tarkoituksena hyötyä lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Kaupankäyntivelat ovat velvoitteita toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta joita ei ole ollut omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksimyynnit). Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävänä käsitellään muut kuin tehokkaaseen suojaussuhteeseen määritetyt johdannaisopimukset ja takaussopimus-johdannaiset.

Kaupankäynnin varat ja -velat sekä johdannaisopimukset arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos samoin kuin myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot ja -kulut sekä osinkotuotot kirjataan tuloslaskelmaan.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritellään sellaisiksi. Tällaiset rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos samoin kuin myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot ja -kulut sekä osingot kirjataan tuloslaskelmaan.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi määritetyt rahoitusvarat ovat maksuvalmiuden hallinnassa käytettyjä joukkovelkakirjalainoja. Näitä sijoituksia hallinnoidaan ja niiden tuloksellisuutta arvioidaan konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti käyvin arvoin mahdollisimman oikean ja ajantasaisen kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Raportointi konsernin johdolle tehdään käyvin arvoin. Liiketoiminnan luonne on pitkän aikavälin sijoitustoimintaa, joten rahoitusvarat esitetään erillään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen ryhmään luokitellaan myös sellaiset yhdistetyt instrumentit, joissa kytketyn johdannaisen käypää arvoa ei pystytä määrittämään erikseen sekä vakuutustoiminnassa sellaiset sijoitukset osakkuusyrityksiin, joiden tekijöinä ovat venture capital -sijoittajat.

Konsernin taseessa tällaiset rahoitusvarat esitetään käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavina rahoitusvaroina tai vahinkovakuutustoiminnan varoina.

Lainat ja saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määritettävissä olevat maksuvirrat ja jotka on aikaansaatu luovuttamalla rahaa tai palveluita. Lainoja ja saamisista ei noteerata aktiivisilla markkinoilla ja ne käsitellään kirjanpidossa hankintamenon määräisinä. Vakuutussopimuksiin, korvaustenhoitosopimuksiin sekä sijoitusten myyntiin liittyvät saamiset esitetään tässä ryhmässä. Konsernin taseessa tällaiset rahoitusvarat esitetään saamisina asiakkailta, luotto- ja rahoituslaitoksilta tai vahinkovakuutustoiminnan varoina.

Lainat ja saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintamenuon, joka on annetun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat

transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Lainojen ja saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentuminen arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentuminen arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle. Lainat ja saamiset -ryhmään luokiteltujen saamistodistusten arvonalentumisena kirjataan saamistodistuksen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerrytettävissä olevan rahavirran erotus.

Arvonalentuminen kirjataan vain silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä asiakkaan maksukyvyn heikkenemisestä sen jälkeen, kun saaminen alun perin kirjattiin taseeseen. Saamisen arvo on alentunut, jos siitä tulevat rahavirrat – vakuuden käypä arvo huomioituna – ovat pienemmät kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Arvonalentumisena kirjataan lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerrytettävissä olevan rahavirran erotus.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumistarkastelua varten saamiset jaetaan luottoriskiltään samanlaisiin ryhmiin. Ryhmästä kirjataan ryhmäkohtainen arvonalentuminen, jos on saatu objektiivista näyttöä siitä, että ryhmään kuuluvien saamisten takaisinmaksuun liittyy epävarmuutta. Kirjattava arvonalentuminen perustuu kokemusperäiseen keskimääräiseen arvioon tulevien tappioiden määrästä.

Laina kirjataan pois taseesta kun perintätoimet on suoritettu loppuun tai muutoin johdon päätöksellä. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tilivuoden 2008 syksyllä tehdyn luokittelumuutoksen yhteydessä kaupankäynnin rahoitusvaroista siirrettiin saamistodistuksia lainojen ja saamisten ryhmään. Siirto tapahtui 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon.

Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset

Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja jotka on hankittu aikomuksella pitää ne eräpäivään saakka. Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset käsitellään kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenuon efektiivisen koron menetelmällä.

Mikäli on objektiivista näyttöä siitä, että eräpäivään pidettävän sijoituksen arvo on alentunut, arvon alennus kirjataan tuloslaskelmassa erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot". Arvonalentumista tarkastellaan samojen periaatteiden mukaisesti kuin lainojen ja saamisten arvonalentumista.

Jos eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmästä myydään sijoituksia ennen niiden eräpäivää, joudutaan kaikki kyseissä ryhmässä olleet sijoitukset siirtämään myytävissä olevien arvopapereiden ryhmään eikä tähän ryhmään saa kahteen seuraavaan vuoteen luokitella arvopapereita eräpäivään asti pidettäviksi.

Tilivuoden 2008 syksyllä tehdyn luokittelumuutoksen yhteydessä siirrettiin saamistodistuksia kaupankäynnin rahoitusvaroista eräpäivään asti pidettävien ryhmään. Siirto tapahtui 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon. Saamistodistusten käyvän arvon ja eräpäivänä erääntyvän määrän välinen erotus kirjataan korkotuottojen oikaisuksi saamistodistuksen juoksuaikana.

Konsernin taseessa tällaiset rahoitusvarat esitetään sijoitusomaisuutena.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitellaan muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joita ei sisällytetä edellä mainittuihin rahoitusvarojen luokkiin, mutta jotka saatetaan myydä ennen eräpäivää. Myytävissä olevat rahoitusvarat koostuvat saamistodistuksista, osakkeista ja osuuksista. Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon. Arvonmuutokset kirjataan muihin laajan tuloksen eriin, josta ne yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tuloslaskelmaan, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai sen arvo on alentunut. Myytävissä olevan rahoitusvaran arvo katsotaan alentuneeksi, kun liikkeeseenlaskijan luottoluokituksessa on tapahtunut huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintameno.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitetun, arvonalentuneen saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan käyvän arvon rahastoon.

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät korkotuotot kirjataan tuloslaskelman erään "Korkokate" ja osingot erään "Sijoitustoiminnan nettotuotot", vahinkovakuutuksen osalta molemmat kirjataan "Vahinkovakuutustoiminnan nettotuottoihin".

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä lainan juoksuajalle.

Konsernin taseessa tällaiset rahoitusvarat esitetään sijoitusomaisuutena tai vahinkovakuutustoiminnan varoina.

Vuoden 2008 loppupuolella saamistodistuksia siirrettiin myös myytävissä olevien rahoitusvarojen ryhmästä lainojen ja saamisten ryhmään 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon. Näiden saamistodistusten osalta käyvän arvon rahastoon kirjattu arvostus jaksotetaan tulokseen saamistodistusten juoksuajana. Saamistodistusten arvonalentumiskirjauksen yhteydessä käyvän arvon rahastossa jäljellä oleva jaksottamaton osuus arvostuksesta siirretään täysimääräisesti tuloslaskelmaan.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellut rahoitusvelat. Muita rahoitusvelkoja ovat talletukset ja muut velat luottolaitoksille ja asiakkaille sekä liikkeeseen lasketut velkakirjat ja muut rahoitusvelat. Muut rahoitusvelat kirjataan taseeseen selvityspäivänä ja käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen jaksotetun hankintameno määräisinä.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan efektiivisen koron menetelmällä lainan juoksuajalle.

Avainhenkilöiden osakeomistus tytäryhtiöissä on osakassopimuksissa määriteltyjen ehtojen perusteella luokiteltu konsernitilinpäätöksessä IAS 32:n mukaiseksi rahoitusvelaksi. Rahoitusvelkaa vastaava osuus osingoista on käsitelty korkokuluina.

Johdannaissopimukset

Johdannainen on rahoitusinstrumentti tai muu sopimus, jonka arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin tai hyödykkeen hinnan, valuuttakurssin, hinta- tai korkoindeksin, luottoluokituksen tai luottoindeksin tai muun vastaavan kohde-etuuden arvon muuttuessa. Johdannainen edellyttää sopimusta tehtäessä vain vähäistä nettosijoitusta, ja sopimus selvitetään tiettyinä päivinä tulevaisuudessa.

Johdannaissopimuksiksi luokitellaan korkojohdannaiset, valuuttajohdannaiset, osakejohdannaiset, hyödykejohdannaiset ja luottojohdannaiset. Johdannaiset arvostetaan aina käypään arvoon. Johdannaissopimukset luokitellaan suojaaviin ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin johdannaissopimuksiin. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä koronvaihtosopimuksista saatujen ja niistä maksettujen korkojen erotus merkitään korkoihin ja niitä vastaavat siirtyvät korot muihin varoihin ja muihin velkoihin. Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien johdannaisten arvonmuutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Kaupankäynnin nettotuotot" tai "Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot". Johdannaissopimuksista taseeseen merkityt positiiviset arvonmuutokset kirjataan varoiksi erään "Johdannaissopimukset, varat" tai "Vahinkovakuutustoiminnan varat" ja negatiiviset erään "Johdannaissopimukset, velat" tai "Vahinkovakuutustoiminnan velat".

Liikkeeseen laskettuihin strukturoituihin lainoihin liittyvät ns. kytketyt johdannaiset erotetaan pääsopimuksesta ja arvostetaan taseessa käypään arvoon. Näiden kytkettyjen johdannaisten ja niitä suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan korkoihin.

Suojauslaskenta

Konsernin riskienhallinta on laatinut suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi. Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Sopimuksia ei voi käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. Konsernin emoyhtiössä Pohjola Pankki Oyj:ssä tehdään johdannaissopimuksia, joilla tosiasiaassa suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Tällä hetkellä suojauslaskenta käsittää korko-, osake- ja valuuttariskin suojauksen käyvän arvon menetelmällä. Korkoriskin suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin, kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin joukkovelkakirjalaina- ja luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumentteina käytetään koron- sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Osake- ja valuuttariskin suojaus kohdistuu vahinkovakuutuksen osakerahastosijoituksiin.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tehoketkellä ja sen aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi kun käypien arvojen muutokset kumoavat toisensa vaihteluvälillä 80–125 %.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan ja suojattavan instrumentin arvonmuutokset kirjataan Korkokatteeseen lukuun ottamatta Vahinkovakuutuksen myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyvien rahastosijoitusten ja niitä suojaavien instrumenttien arvonmuutoksia, jotka kirjataan Vahinkovakuutustoiminnan nettotuottoihin.

SIJOITUSKIINTEISTÖT

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä luetaan sijoituskiinteistöiksi. Omassa tai henkilökunnan käytössä olevaa osuutta ei kuitenkaan lueta sijoituskiinteistöksi silloin, kun tämä osa on myytävissä erikseen. Konsernin taseessa sijoituskiinteistöt esitetään sijoitusomaisuutena tai vahinkovakuutustoiminnan varoina.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen alun perin hankintamenoon ja alkuperäisen kirjaamisen jälkeen ne arvostetaan käypään arvoon. Myös rakenteilla olevat sijoituskiinteistöt arvostetaan käypään arvoon edellyttäen, että käypä arvo on luotettavasti määritettävissä. Käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelmaan joko vahinkovakuutuksen tai sijoitustoiminnan nettotuottoihin.

Sijoituskiinteistöjen käypä arvo perustuu pääosin niiden markkina-arvoon. Merkittävissä kohteissa käyvän arvon perusteena käytetään riippumattoman asiantuntijan antamaa arviota. Muiden kohteiden arvot perustuvat joko riippumattoman asiantuntijan arvioon, markkinatietojen pohjalta laskettuihin tuottoarvoihin tai johdon omiin arvioihin kohteen markkina-arvosta. Liike-, toimisto- ja teollisuustilojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa tuottoarvomenetelmällä. Tuottoarvon määrittämisen pohjana on laskentamalli, joka perustuu markkinoiden tuottovaatimuksiin. Vakuutusliiketoiminnan omistamien liike-, toimisto- ja teollisuuskohdeiden osalta käyvän arvon määrittämisessä käytetään myös kassavirtalaskelmaa. Asuntojen ja maa-alueiden käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppaa-arvomenetelmällä.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liikearvo

Liikearvo vastaa sitä osaa hankintamenosta, joka ylittää konsernin osuuden 1.1.2004 jälkeen hankittujen yksilöitävissä olevien varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä käyvästä arvosta hankinta-ajankohtana. Tätä aiempien liiketoimintojen yhdistämisten liikearvo vastaa aiemman tilinpäätösnormiston mukaista kirjanpitoarvoa, jota on käytetty oletus-hankintamenona IFRS 1 -standardin salliman helpotuksen mukaisesti. Tytäryritysten liikearvo esitetään aineettomissa hyödykkeissä ja osakkuusyritysten liikearvo osakkuusyrityssijoituksissa.

Liikearvo testataan vuosittain mahdollisen arvonalentumisen varalta ja arvostetaan alkuperäiseen hankintamenoon vähennettynä kertyneillä arvonalentumistappioilla. Arvonalentumistestausta varten liikearvo kohdistetaan rahavirtaa tuottaville yksiköille, jotka ovat joko liiketoimintasegmenttejä tai niiden osia.

Asiakassuhteet

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat asiakassuhteet arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Asiakassuhteista muodostuva aineeton hyödyke kirjataan tasapoistoina kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Pohjola-konsernissa hankittujen asiakassuhteiden taloudelliseksi vaikutusajaksi on arvioitu 10–13 vuotta. Asiakassuhteiden arvo testataan tarvittaessa arvonalentumisen varalta.

Tuotemerkit

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut yksilöitävissä olevat tuotemerkit arvostetaan hankinnan yhteydessä käypään arvoon. Liiketoimintojen yhdistymisissä hankittujen tuotemerkkien taloudellinen vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, koska ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan. Tuotemerkkien arvoa testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Muut aineettomat hyödykkeet

Muut aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–5 vuotta ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta pääsääntöisesti 5–10 vuotta. Hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa hyödykkeiden arvoa testataan arvonalentumisen varalta.

Aineettomana hyödykkeenä esitetään atk-ohjelmistojen ja -hyödykkeiden kehittämisestä johtuvat menot silloin kun niiden määrä voidaan luotettavasti selvittää ja niistä koituu tulevaisuudessa taloudellista hyötyä. Hyödykettä poistetaan siitä lähtien, kun se on valmis käytettäväksi. Poistoaika on pääosin 3–5 vuotta. Hyödyke, joka ei ole vielä valmis käytettäväksi, testataan vuosittain arvonalentumisen varalta.

Uusien vakuutus sopimusten hankintaan tai olemassa olevien sopimusten uudistamiseen liittyvistä kuluista aktivoidaan osa. Aktivoidut kulut poistetaan tasapoistoin sopimusten vaikutusajana, joka on vakuutuskausi. Aineeton hyödyke testataan vuosittain vakuutus sopimuksiin liittyvän velan riittävyystestin yhteydessä.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuon. Hyödykkeet poistetaan tasapoistoin arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ei tehdä poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

IFRS1-siirtymästandardin salliman menettelytavan mukaisesti suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisia maa-alueisiin ja omassa käytössä oleviin kiinteistöihin kohdistuvia arvonorotuksia ei ole IFRS-siirtymässä 1.1.2004 purettu, vaan ne on sisällytetty kyseisten omaisuususerien oletus-hankintamenuon.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	20–50 vuotta
Koneet ja kalusto	4–10 vuotta
Atk-laitteistot	3–5 vuotta
Autot	5–6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden poistot lopetetaan silloin, kun aineellinen käyttöomaisuushyödyke luokitellaan myytävänä olevaksi "IFRS 5 Myytävänä olevat pitkäaikaiset omaisuususerät ja lopetetut toiminnot" -standardin mukaisesti.

Aineellisen ja aineettoman omaisuuden arvonalentumiset

Jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä arvioidaan, onko omaisuuden arvonalentumisesta viitteitä. Jos viitteitä on, arvioidaan kyseisestä omaisuususerästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Viitteiden olemassaolosta riippumatta kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan vuosittain keskeneräisistä hyödykkeistä, liikearvosta ja niistä aineettomista hyödykkeistä, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton (tuotemerkit). Jos omaisuususerän kirjanpitoarvo on suurempi kuin arvio sen tulevaisuudessa kerryttämästä rahamäärästä, ylitys kirjataan kuluksi.

Kerrytettävissä oleva rahamäärä on omaisuususerän käypä arvo vähennettynä myynnistä johtuvilla menoilla (nettomyyntihinta) tai sitä korkeampi käyttöarvo. Kerrytettävissä oleva rahamäärä

pyritään lähtökohtaisesti määrittämään omaisuuserän nettomyyntihinnan kautta. Jos nettomyyntihintaa ei voida määrittää, omaisuuserälle määritellään käyttöarvo. Käyttöarvo on niiden vastaisten rahavirtojen nykyarvo, jonka omaisuuserän odotetaan kerryttävän. Diskonttokorkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisriskeistä. Edellä mainittujen vuosittain testattavien omaisuuserien arvonalentumistarve määritellään aina käyttöarvon laskennan kautta.

Mikäli omaisuuserälle ei voida määrittää nettomyyntihintaa eikä se kerrytä itsenäistä, muista eristä riippumatonta rahavirtaa, määritellään arvonalentumistarve sen rahavirtaa tuottavan yksikön kautta, johon omaisuuserä kuuluu. Tällöin verrataan yksikköön sisältyvien omaisuuserien kirjanpitoarvoja koko rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä olevaan rahamäärään.

Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa on tapahtunut muutos ja hyödykkeen kerrytettävissä oleva rahamäärä on muuttunut arvonalentumisen kirjaamisajankohdasta. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää, kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappion kirjaamista. Liikearvosta kirjattua arvonalentumistappiota ei peruuteta missään tilanteessa.

VUOKRASOPIMUKSET

Vuokrasopimukset luokitellaan rahoitusleasingsopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi liiketoimen tosiasiallisen sisällön mukaan. Vuokrasopimus on rahoitusleasingsopimus, mikäli se siirtää vuokralle ottajalle olennaisilta osin omistamiselle ominaiset riskit ja edut. Muutoin se on muu vuokrasopimus. Vuokrasopimukset luokitellaan sopimuksen syntymisajankohtana.

Rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annetut hyödykkeet esitetään taseessa saamisina asiakkailta. Saaminen kirjataan määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokrasopimuksen nettosijoitus. Sopimuksesta saatava rahoitustuotto kirjataan korkotuottoihin siten, että se tuottaa vuokralle antajan jäljellä olevalle nettosijoitukselle kultakin tilikaudelta samansuuruisen tuottoasteen.

Rahoitusleasingsopimuksella vuokralle otetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vastaava rahoitusleasingvelka muissa veloissa. Vuokralle otetut hyödykkeet merkitään sopimuksen alkamisajankohtana taseeseen varoiksi ja veloiksi määrään, joka on yhtä suuri kuin vuokratun hyödykkeen käypä arvo, tai sitä alempi vähimmäisvuokrien nykyarvo. Poistot aineellisiin hyödykkeisiin kirjatuihin varoista tehdään taloudellisen pitoajan tai lyhyemmän vuokra-ajan kuluessa. Rahoitusmenot kirjataan korkokuluihin siten, että jäljellä olevalle velalle tulee kullakin tilikaudella samansuuruisen korkoprosentti. Myynti- ja takaisinvuokraustilanteissa myyntivoitot jaksotetaan vuokrasopimusajalle.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut hyödykkeet esitetään aineellisissa hyödykkeissä ja vuokratuotot kirjataan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Vuokralle otettujen hyödykkeiden vuokrat merkitään kuluksi tuloslaskelmaan tasasuuruusina erinä vuokra-ajan kuluessa.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

Pohjolan konserniyhtiöiden työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan joko OP-Eläkekassassa tai vakuutusyhtiöiltä otetuina vakuutuksina. Eräät Pohjola-konsernin yritykset ovat järjestäneet työntekijöille lisäeläketurvan joko OP-Eläkesäätiön tai vakuutusyhtiön kautta.

Konsernissa on sekä etuuspohjaisia että maksupohjaisia eläkejärjestelyjä. OP-Eläkekassassa hoidetut eläkejärjestelyt työkyvyttömyys- ja vanhuuseläkkeiden rahastoiduilla osin katsotaan etuuspohjaisiksi järjestelyiksi. Vakuutusyhtiöissä hoidetut järjestelyt voivat olla joko etuus- tai maksupohjaisia. OP-Eläkesäätiössä hoidetut järjestelyt ovat kokonaan etuuspohjaisia.

Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään "Henkilöstökulut". Maksu-pohjaisissa järjestelyissä vakuutusmaksut maksetaan vakuutusyhtiölle ja kirjataan kuluksi sille tilikaudelle, jota veloitus koskee. Maksupohjaisissa järjestelyissä muita maksuvelvoitteita ei ole.

Etuuspohjaiset järjestelyt vakuutusyhtiöissä, OP-Eläkekassassa ja OP-Eläkesäätiössä rahoitetaan suorituksilla, jotka perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin.

Etuuspohjaisissa järjestelyissä omaisuuseränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvällä arvolla tilinpäätöspäivänä. Lisäksi otetaan huomioon vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvat menot.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen veloitteet on laskettu kustakin järjestelystä erikseen. Laskenta on suoritettu käyttäen ennakoituun etuusoikeusyksikköön perustuvaa menetelmää (project unit credit method). Eläkemenot kirjataan kuluksi henkilöiden palvelusajalle auktorisoitujen vakuutusmatemaattikkojen suorittamien laskelmien perusteella. Eläkevelvoitteen nykyarvoa laskettaessa käytetty diskonttauskorko on määritelty yritysten liikkeeseen laskemien korkealaatuisten joukkovelkakirjalainojen raportointikauden päättymispäivän markkinatuoton perusteella.

Siirtymähetkellä 1.1.2004 kaikki kertyneet vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjattiin avaavan IFRS-taseen omaan pääomaan IFRS1-standardin salliman helpotuksen mukaisesti. Tämän jälkeen syntyneet vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan henkilöiden keskimääräiselle jäljellä olevalle palvelusajalle siltä osin kuin ne ylittävät suuremman seuraavista: 10 % eläkevelvoitteesta tai 10 % varojen käyvästä arvosta.

Osakeperusteiset työsuhde-etuudet

Konsernissa on käytössä johdon palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella siihen kuuluva henkilö voi saada osittain Pohjola Pankki Oyj:n osakkeina ja osittain rahana selvitettävän palkkion ns. ansainta- ja sitouttamisjakson aikana suorittamistaan palveluista.

Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset työsuhde-etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan tasaerinä kuluksi ja oman pääoman lisäykseksi ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Rahana maksettavat osakeperusteiset palkkiot ja niitä vastaava velka arvostetaan käypään arvoon kunkin kauden päättyessä velan suorittamiseen saakka. Sekä omana pääomana että rahana maksettavien palkkioiden tulosvaikutus kirjataan henkilöstökuluihin.

VAKUUTUSTOIMINNAN VARAT JA VELAT

Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu

Vakuutustoiminnan rahoitusvarojen ja -velkojen luokittelu on esitetty Rahoitusinstrumenttien luokittelu ja kirjaaminen sekä sijainti konsernin taseessa -kohdassa.

Vakuutus sopimusten luokittelu

Vakuutus sopimuksia ovat sopimukset, joilla siirretään merkittävä vakuutusriski. Vakuutus sopimukset luokitellaan sopimuksittain tai sopimustyypeittäin. Jos useampi sopimus tehdään samanaikaisesti saman vastapuolen kanssa tai sopimukset riippuvat toisistaan, arvioidaan nämä sopimukset kuitenkin yhdessä. Takaussopimukset käsitellään pääsääntöisesti vakuutus sopimuksina tai jos vakuutusriskin siirtyminen ei ole merkittävä, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavina rahoitusinstrumentteina.

Konserniyritysten väliset vakuutus sopimukset eliminoidaan, sillä ne eivät täytä vakuutus- sopimuksen määritelmää.

Vakuutus sopimukset jaetaan pääryhmiin. Ryhmittelyn perustana ovat eroavuudet joko vakuutetun kohteen laadussa tai sopimusehdoissa. Näillä on olennainen merkitys riskin luonteeseen. Lisäksi ryhmittelyssä otetaan huomioon eroavuudet vakuutus sopimuskausien pituuksissa tai siinä kuinka kauan keskimäärin kuluu vakuutus tapahtuman sattumisesta siihen, että se on kokonaan korvattu (vahingon selviämisenopeus).

Vakuutus sopimusten kuvaukset on esitetty riskienhallinnan periaatteiden vakuutus toiminnan osuudessa.

Vahinkovakuutus sopimukset

Lyhytkestoiset vahinkovakuutus sopimukset

Lyhytkestoisten vakuutus sopimusten voimassaoloaika on yleensä 12 kuukautta tai vähemmän, hyvin harvoin yli kaksi vuotta. Etenkin yksityishenkilöiden vakuutukset, ajoneuvovakuutukset ja lakisääteiset tapaturmavakuutukset ovat yleensä jatkuvia vuosivakuutuksia.

Pitkäkestoiset vahinkovakuutus sopimukset

Pitkäkestoisiksi vakuutus sopimuksiksi luokitellaan ne vakuutus sopimukset, joiden keskimääräinen voimassaoloaika on vähintään kaksi vuotta.

Vakuutus sopimusten arvostaminen ja kirjaaminen

Vahinkovakuutus sopimukset

Vakuutus maksut tuloutetaan vakuutus sopimuksen voimassaoloaikana pääsääntöisesti ajan kulumisen suhteessa. Rakennusvirhevakuutuksissa ja ainaisvakuutuksissa tuloutus tapahtuu kuitenkin vakuutus riskin jakautumisen suhteessa. Tilinpäätöspäivän jälkeiseen aikaan kohdistuva osuus vakuutus maksutulosta merkitään taseeseen vakuutus maksuvastuuna. Jos vakuutus maksuvastuu ei riitä voimassa olevista vakuutus sopimuksista johtuviin tuleviin korvauksiin ja kuluihin, varataan erotuksen suuruinen täydennyserä vakuutus maksuvastuuseen. Vakuutus maksutulosta vähennetään vakuutus maksuvero ja ulkopuolisten puolesta perityt julkiset maksut, mutta ei palkkioita eikä vakuutus maksusaamisten luottotappioita.

Asiakkaalle maksettavat korvaukset ja konsernille vahingon selvittelystä aiheutuvat välittömät ja välilliset kustannukset kirjataan kuluksi vahingon sattumishetken perusteella. Jo sattuneista vahingoista tilinpäätöshetkellä vielä maksamatta olevat korvaukset ja niiden selvittelykulut, myös konsernille vielä ilmoittamatta olevien vahinkojen osalta, varataan korvaus vastuuseen. Korvaus vastuu muodostuu sekä tapauskohtaisesti varatuista vahingoista että tilastollisesti varatuista vahingoista. Korvaus vastuuseen sisältyvä varaus jo sattuneiden vahinkojen vielä toteutumattomia vahingon selvittelykuluja varten perustuu korvauskäsittelyn arvioituihin kustannuksiin.

Lakisääteisen rakennusvirhevakuutuksen ja ainaisvakuutusten vakuutus maksuvastuu sekä eläkeluotoihin korvauksiin liittyvä korvaus vastuu lasketaan diskonttausta käyttäen. Konsernin soveltama diskonttokorko on luonteeltaan kiinteä. Sen määrittämisessä otetaan huomioon yleinen korkokehitys. Korko ei saa ylittää vastuuta kattavan omaisuuden tuotto-odotusta eikä viranomais määräyksillä säädettyä tasoa. Ajan kulumisesta johtuva vastuuvelan lisäys (diskonttauksen purkautuminen) esitetään tuloslaskelmassa omana eränään vahinkovakuutuksen nettotuotoissa muissa vahinkovakuutuksen erissä.

Vakuutus sopimuksiin liittyvän velan riittävyystesti

Konserni arvioi tilinpäätöspäivänä, onko taseeseen merkitty vastuuelka riittävä. Testauksessa käytetään tarkasteluhetken arvioita vakuutus sopimusten tulevista rahavirroista. Jos arviointi osoittaa, että vakuutus sopimuksista aiheutuvan velan kirjanpitoarvo vähennettynä vakuutus sopimusten aktivoituihin hankintamenoihin liittyvillä aineettomilla hyödykkeillä ei ole riittävä, vajeus kirjataan tulokseen ensisijaisesti tekemällä lisäpoisto aineettomista hyödykkeistä ja toissijaisesti kasvattamalla vastuuelan määrää.

Jälleenvakuutus sopimukset

Konsernin ottamalla jälleenvakuutuksella tarkoitetaan sopimusta, joka täyttää vakuutus sopimuksen määritelmän ja jonka perusteella konserni voi saada korvauksia toiselta

vakuutusyhtiöltä, mikäli konserni joutuu itse muiden vakuutussopimusten perusteella korvausvelvolliseksi.

Jälleenvakuutussopimusten perusteella saatavat suoritukset merkitään taseessa joko Vahinkovakuutuksen varoihin joko "Lainoihin ja muihin saamisiin" tai "Saamisiin jälleenvakuutussopimuksista". Viimeksi mainitut saamiset vastaavat jälleenvakuuttajien osuutta konsernin jälleenvakuuttamien vakuutussopimusten vakuutusmaksu- ja korvausvastuusta. "Lainoihin ja muihin saamisiin" merkityt erät ovat lyhyempiaikaisia saamisia. Jälleenvakuuttajille maksamatta olevat vakuutusmaksut kirjataan Vahinkovakuutustoiminnan velkoihin erään "Velat jälleenvakuutustoiminnasta".

Jälleenvakuutussopimuksiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä siitä, että konserni ei saa mahdollisesti kaikkia rahamääriä, joihin sillä on oikeus sopimuksen ehtojen mukaan, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti kerrytettävissä olevaa rahamäärää vastaavalle tasolle.

Vakuutussopimuksiin liittyvät saamiset ja velat

Vahinkovakuutuksen vakuutusmaksusaamiset kirjataan vakuutuskauden alkaessa, kun oikeus saamiseen syntyy. Saamiset ovat pääasiassa saamisia vakuutuksenottajilta ja vain vähäisessä määrin vakuutusedustajilta. Etukäteen maksetut vakuutusmaksut merkitään Vahinkovakuutustoiminnan velkoihin erään "Velat ensivakuutustoiminnasta".

Vahinkovakuutuksen vakuutussopimuksiin perustuvat saamiset testataan tilinpäätöksen yhteydessä arvonalentumisen varalta. Jos on objektiivista näyttöä saamisen arvonalentumisesta, saamisen kirjanpitoarvo alennetaan tulosvaikutteisesti. Saamisista vähennetään sekä lopullisiksi todetut arvonalentumiset (luottotappiot) että veloituksen perimisvaiheen perusteella tilastollisesti todetut arvonalentumiset.

Vahinkotavara ja regressisaamiset

Yhtiön omistukseen siirtynyt vahinkotavara kirjataan käyvästä arvostaan korvauskulujen vähennyseräksi ja taseen "Vahinkovakuutustoiminnan varoihin". Regressisaamiset otetaan huomioon sattuneiden vahinkojen korvausvastuuta vähentävänä eränä. Kun korvaus suoritetaan, merkitään saaminen tase-erään "Vahinkovakuutustoiminnan varat". Takausvakuutuksen vastavakuus arvostetaan käypään arvoon ja siitä korvausvastuuta tai maksettua korvausta vastaava osuus merkitään tase-erään "Vahinkovakuutustoiminnan varat". Saaminen vahingon aiheuttajalta kirjataan vasta, kun suoritus saadaan tai sen saaminen on muutoin käytännössä varmaa.

Rinnakkaisvakuutus ja poolit

Konserni osallistuu joihinkin rinnakkaisvakuutusjärjestelyihin yhdessä muiden vakuutuksenantajien kanssa. Rinnakkaisvakuutussopimuksista konserni käsittelee vakuutussopimuksena vain sopimuksessa tarkoitetun konsernin oman osuuden. Konsernin vastuu rajoittuu tähän osuuteen.

Konserni merkitsee osuuksia vakuutussopimuksista myös poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. Konserni käsittelee vakuutussopimuksina oman suhteellisen osuutensa poolien hoitamasta ensivakuutusliikkeestä ja poolilta jäsenille tulevasta jälleenvakuutusliikkeestä. Poolin osuus näistä vakuutussopimuksista käsitellään menevänä jälleenvakuutuksena. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. Konserni kirjaa yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisoituminen on todennäköistä.

Yhteistakuuerä

Yhteistakuuerä kirjataan varauksen tavoin. Tapaturmavakuutuslaissa, liikennevakuutuslaissa ja potilasvahinkolaissa säädetään yhteistakuusta, jonka perusteella kyseistä toimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt vastaavat yhdessä niistä korvauksista, jotka jäivät asiakkaalle maksamatta jonkun

em. vakuutusyhtiön selvitystilän tai konkurssin seurauksena. Vakuutusyhtiöt varaavat etukäteen lakisääteisesti taseisiinsa yhteistakuuerän. Varattua yhteistakuuerää ei voi purkaa muutoin kuin käyttämällä sitä em. tarkoitukseen tai siirtämällä sen toiseen vakuutusyhtiöön vakuutuskannan luovutuksen yhteydessä.

VARAUKSET

Velvoitteen perusteella kirjataan varaus, mikäli velvoite perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä, mutta toteutumisajankohta tai toteutuva määrä on epävarma. Lisäksi velvoitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen velvoitteeseen ulkopuolista kohtaan. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

TULOVEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät Pohjolan konserniyhtiöiden tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista kirjanpidon ja verotuksen välisistä veronalaisista väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan kirjanpidon ja verotuksen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertyminen on todennäköistä siten, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan yhtiöittäin. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuneita laskennallisia verovelkoja ja -saamisia ei netoteta. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakkoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkautuessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joiden muutokset eivät vaikuta tuloslaskelmaan, myöskään laskennallisen veron muutosta ei kirjata tuloslaskelmaan vaan omaan pääomaan.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumistestaukseen. Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen ero jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintahinnan välinen erotus jaksotetaan lainan juoksuajalle korkotuottoihin ja -kuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaisista kertamaksuisista palkkioista, jotka koskevat useita vuosia ja joita mahdollisesti joudutaan palauttamaan myöhemmin, tuloutetaan vain tilikaudelle kuuluva osuus.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt osingonjakopäätöksen.

Tuloslaskelmassa esitetään tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Yhteenvedo tuloslaskelmaerien esittämisestä tilinpäätöksessä:

Korkokate	korkoinstrumenttien saadut ja maksetut korot, jaksotettu nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus, korkojohdannaisten korot sekä arvonmuutos käyvän arvon suojauksessa
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	vakuutusmaksutulo, maksetut korvaukset, vakuutusmaksuvastuun ja korvausvastuun muutos, sijoitustoiminnan tuotot, kulut (korot, osingot, realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot) ja arvonalentumiset
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	palkkiotuotot ja -kulut sekä epälikvideihin johdannaisiin liittyvän ns. Day 1 profitin jaksotus
Kaupankäynnin nettotuotot	käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusinstrumenttien käyvän arvon muutokset ilman kertyneitä korkoja, myyntivoitot ja -tappiot sekä osingot
Sijoitustoiminnan nettotuotot	myytävissä olevien rahoitusvarojen realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot, arvonalentumiset, osingot sekä sijoituskiinteistöjen käyvän arvon muutokset, myyntivoitot ja -tappiot, vuokrat ja muut kiinteistöihin liittyvät kulut
Liiketoiminnan muut tuotot	muut liiketoiminnan tuotot, keskuspankkipalvelumaksu
Henkilöstökulut	palkat, palkkiot, eläkekulut, henkilösivukulut
Muut hallintokulut	toimistokulut, atk-kulut, muut hallintokulut
Liiketoiminnan muut kulut	poistot, vuokrat, muut kulut

SEGMENTTIRAPORTOINTI

Toimintasegmenttien määrittelyn lähtökohtana on taloudellinen informaatio, jota toiminnasta vastaava päättäjä säännöllisesti seuraa. Raportoivat toimintasegmentit ovat Pankkitoiminta, Vahinkovakuutus, Varainhoito ja Konsernitoiminnot.

Kuvaus toimintasegmenteistä ja segmenttiraportoinnin laatimisperiaatteet on kerrottu segmenttikohtaisten tietojen yhteydessä.

JOHDON HARKINTAA EDELLYTTÄVÄT LAATIMISPERIAATTEET JA ARVIOIHIN LIITTYVÄT KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Tilinpäätöstä laadittaessa tehdään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, joiden lopputulemat voivat poiketa tehdyistä arvioista ja oletuksista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden soveltamisessa.

Vakuutus sopimuksista johtuvan velan määrään sisältyy useita harkinnanvaraisia tekijöitä ja epävarmuustekijöitä. Vahinkovakuutuksen osalta ulkoista toimintaympäristöä koskevien oletusten lisäksi arviointi pohjautuu pääosin omien vahinkotilastojen vakuutusmatemaattiseen analysointiin. Tulevaisuutta koskevien olettamien asianmukaisuutta tarkkaillaan jatkuvasti. Vakuutus sopimuksiin liittyvien arvioiden epävarmuustekijöistä ja niiden vaikutuksista on kerrottu liitetiedossa 32.

Yritysten yhteenliittymissä hankittujen vakuutus sopimusten, asiakassuhteiden ja tuotemerkkien arvot perustuvat arvioihin muun muassa tulevista rahavirroista sekä käytettävästä diskonttokorosta. Näiden oletusten ja arvioiden vaikutukset on kerrottu liitetiedossa 24.

Liikearvo, taloudelliselta vaikutusajaltaan rajoittamattomat hyödykkeet sekä keskeneräiset aineettomat hyödykkeet testataan vuosittain arvonalentumisen varalta. Arvonalentumistestauksessa määriteltävä kerrytettävissä oleva rahamäärä pohjautuu usein käyttöarvoon, jonka laskemisessa on tehtävä arvioita tulevista rahavirroista ja käytettävän diskonttokoron suhteen. Näiden oletusten ja arvioiden vaikutukset on kerrottu liitetiedossa 24.

Saamisen arvonalentumistestaus laaditaan joko saamiskohtaisesti tai saamisryhmäkohtaisesti. Saamiskohtainen arvonalentumistestaus perustuu johdon arvioon tulevaisuuden rahavirroista lainakohtaisesti. Kriittisimpänä tekijänä lainakohtaisessa arvonalentumistestauksessa on määrittää rahavirta, jonka toteutuminen on todennäköisintä.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumistarkastelua varten saamiset jaetaan luottoriskiltään samanlaisiin ryhmiin. Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiskirjaukset perustuvat historiatietoon pohjautuvaan arvioon tulevasta tappiosta. Tällöin johdon harkintaa tarvitaan siihen, kuinka hyvin historiatietoon perustuvat arviot tulevaisuuden tappioista vastaavat toteutuneita tappioita ja tarvitaanko mahdollisia oikaisuja historiatietoon perustuviin arvioihin tulevasta tappiosta.

Myytävässä olevien rahoitusvarojen, lainoihin ja saamiin sisältyvien saamistodistusten sekä eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumisen testaus on tehtävä jokaisena tilinpäätöspäivänä. Mikäli arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä, arvonalentuminen kirjataan tuloslaskelmaan. Oman pääoman ehtoisten instrumenttien osalta arvonalentuminen on lisäksi kirjattava, mikäli arvonalentuminen on merkittävä tai pitkäaikainen. Merkittävän ja pitkäaikaisen arvonalennuksen määrittäminen on osa normaalia johdon harkintaa. Määrittäminen tehdään instrumenttikohtaisesti, huomioonottaen tilinpäätöksen yleiset periaatteet sekä standardien edellytykset.

Johdon on arvioitava, milloin rahoitusinstrumenttien markkinat eivät ole toimivat. Johdon lisäksi arvioitava, onko yksittäinen rahoitusinstrumentti aktiivisen kaupankäynnin kohteena ja markkinoilta saatava hintatieto luotettava indikaatio instrumentin käyvistä arvosta. Muutoin rahoitusinstrumenttien käypä arvo määritellään arvostusmenetelmän avulla. Johdon harkintaa tarvitaan tällöin sovellettavan arvostusmenetelmän valintaan. Siltä osin, kun mallien tuottamiin tuloksiin ei ole käytettävissä markkinoilta saatavia syöttötietoja, johdon on arvioitava kuinka paljon käytetään muita tietoja. Arvostusmenetelmien toimivuutta tarkastellaan säännöllisesti.

Etuuspohjaisissa eläkejärjestelyissä omaisuususeränä esitetään järjestelystä johtuvien velvoitteiden nykyarvo vähennettynä järjestelyyn kuuluvien varojen käyvillä arvoilla ja kirjaamattomilla vakuutusmatemaattisilla voitoilla ja tappioilla sekä takautuvaan työsuoritukseen perustuvilla menoilla. Laskennassa on käytetty tulevaisuutta koskevia vakuutusmatemaattisia oletuksia koskien muun muassa diskonttokorkoa, varojen tuotto-odotusta, tulevia palkkojen ja eläkkeiden korotuksia, työvoiman vaihtuvuutta ja inflaatiota.

Sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon pohjautuu tietyiltä osin johdon tekemiin arvioihin kohteiden markkina-arvoista. Sijoituskiinteistöjen arvostuksessa on käytössä myös tuottoarvomenetelmään pohjautuva laskentamalli, jossa hyödynnetään arvioita kohteiden tulevista nettotuotoista.

UUDET STANDARDIT JA TULKINNAT

Pohjola-konserni ottaa käyttöön vuonna 2010 seuraavat standardit ja tulkinnat:

- Muutettu IAS 39 "Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen – Suojauskohteiksi hyväksyttävät erät" (voimaan 1.7.2009 tai sen jälkeen). Muutos ei tällä hetkellä vaikuta Pohjola-konserniin.
- Muutettu IFRS 2 Osakeperusteiset maksut – Käteisvaroina maksettavat osakeperusteiset liiketoimet konsernissa (voimaan 1.1.2010). Muutoksella ei ole vaikutusta Pohjola-konsernin tilinpäätökseen.
- Muutettu IAS 32 Rahoitusinstrumentit: esittämistapa – Classification of Right Issues (voimaan 1.2.2010). Muutoksella ei ole vaikutusta Pohjola-konsernin tilinpäätökseen.
- Muutettu IFRS 3 Liiketoimintojen yhdistäminen (voimaan 1.7.2009). Standardiin on tehty merkittäviä muutoksia. Muutokset laajentavat IFRS 3:n soveltamisalaa sekä vaikuttavat mm. hankinnoista kirjattavan liikearvon määrään sekä liiketoimintojen myyntituloksiin. Ehdollinen kauppahinta arvostetaan käypään arvoon ja sen myöhempi muutos kirjataan tulosvaikutteisesti. Hankintaan liittyvät menot, kuten asiantuntijapalkkiot, kirjataan jatkossa

aktivoinnin sijaan kuluksi. Määräysvallattomien omistajien osuus voidaan arvostaa transaktiokohtaisesti joko käypään arvoon tai suhteellisen osuutena kohteen nettovaroista. Muutokset voivat vaikuttaa Pohjola-konsernin tuleviin tilinpäätöksiin.

- Muutettu IAS 27 Konsernitilinpäätös ja erillistilinpäätös (voimaan 1.7.2009). Muutokset voivat vaikuttaa Pohjola-konsernin tuleviin tilinpäätöksiin.
- IFRIC 17 Distribution of Non-cash Assets to Owners (voimaan 1.7.2009). IFRIC 17-tulkinnalla ei ole vaikutusta Pohjola-konsernin tilinpäätökseen.
- Tulkinta IFRIC 18 Transfers of Assets from Customers (voimaan 1.7.2009). IFRIC 18 -tulkinnalla ei ole vaikutusta Pohjola-konsernin tilinpäätökseen.
- IFRS-standardien parannukset (annettu huhtikuu 2009, voimaantulon ajankohdat vaihtelevat).

IASB:n (International Accounting Standards Board) yksityiskohtaisemmin aikataulutettu projektiohjelma ulottuu vuoden 2010 loppuun. Muutokset koskevat rahoitusinstrumenttien esittämistapaa ja arvostamista, arvonalentumisten käsittelyä sekä suojauslaskentaa. Lisäksi IASB on ennakoanut julkaisevansa myös muita tilinpäätösinformaatiota koskevia muutoksia. Pohjola-konsernissa seurataan muutosten etenemistä aktiivisesti.

LIITE 2. RISKIENHALLINNAN JA VAKAVARAISUUDEN HALLINNAN PERIAATTEET

Arvot sekä strategiset ja taloudelliset tavoitteet muodostavat riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan perustan.

Riskienhallinnan tehtävänä on tunnistaa ne uhkatekijät ja mahdollisuudet, jotka vaikuttavat strategian toteutumiseen. Riskienhallinnan tavoitteena on tukea strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista valvomalla, että otetut riskit ovat oikeassa suhteessa riskinkantokykyyn.

Pohjola-konsernin toiminnan merkittävimmät riskit ovat pankkitoiminnan luottoriski, korko-, valuutta-, osake-, hyödyke- ja likviditeettiriskit sekä vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit ja sijoitusten markkinariskit. Strategiset ja operatiiviset riskit, kuten muutokset taloudellisessa tilanteessa, kilpailutilanteessa tai asiakaskäyttäytymisessä, liittyvät olennaisesti pankkitoimintaan, varainhoitoon, vahinkovakuutustoimintaan sekä konsernitoimintoihin.

Pohjola Pankki Oyj:n hallitus hyväksyy vuosittain tarkistettavan Pohjola-konsernin vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa määritellään riskinkantokyky, suhtautuminen riskinottoon, kokonaisvaltaisen riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteet sekä suunnitelma vakavaraisuuden ylläpitämiseksi.

Vakavaraisuuden hallinnan periaatteissa määritellään konsernin liiketoimintaan liittyvät riskit ja riskienhallinnan organisointi, sekä kuvataan eri päätöksentekotasojen ja riskienhallintaan osallistuvien organisaatioyksiköiden tehtävät ja niiden keskinäinen vastuunjako. Lisäksi vakavaraisuuden hallinnan periaatteet sisältävät vakavaraisuuden hallintaprosessin kuvauksen, riskienhallinnan menetelmien ja mittareiden kuvauksen sekä riskien seurantaan ja raportointiin liittyvät periaatteet.

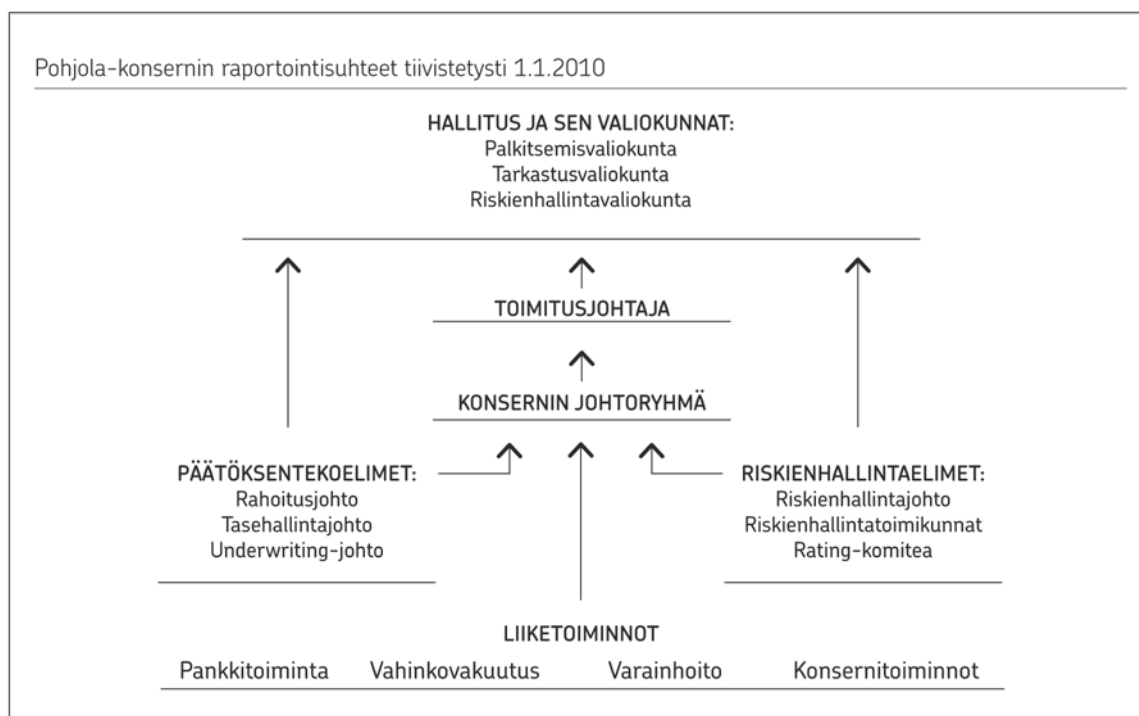
RISKIENHALLINNAN ORGANISOINTI

Pohjolan hallitus on ylin päätöksentekaelin riskienhallintaan ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvissä asioissa. Se päättää riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan tavoitteista ja organisoinnista, vahvistaa vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, riskipolitiikat, sijoitussuunnitelman sekä merkittävimmät riskienhallintaa koskevat toimintaperiaatteet. Lisäksi hallitus valvoo ja seuraa riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan toteuttamista. Hallitus vastaa riskienhallintajärjestelmien riittävydestä, vahvistaa liiketoiminnan tavoitteet, arvioi konsernin ja yhtiökohtaisten pääomapuskurien tarpeen, vahvistaa pääomasuunnitelmat, omien varojen ennakoivan varautumissuunnitelman ja päättää compliance-toiminnan toteuttamistavasta ja järjestämisestä. Lisäksi hallitus päättää raportoinnista, jolla ylin johto seuraa konsernin ja tytäryhtiöiden liiketoimintaa, riskinkantokykyä ja riskitilannetta. Hallitus arvioi vakavaraisuuden hallinnan tarkoituksenmukaisuutta, kattavuutta ja luotettavuutta Pohjola-konsernissa laajempaan kokonaisuuteen vähintään kerran vuodessa. Hallitus hyväksyy myös päätöksentekojärjestelmän ja nimittää Pohjolan riskienhallintajohdon, tasehallintajohdon ja rahoitusjohdon jäsenet sekä vahvistaa Underwriting-johdon tehtäväkuvauksen ja tehdyt nimitykset.

Hallitus on asettanut vastuulleen kuuluvien riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua varten riskienhallintavaliokunnan. Riskienhallintavaliokunnan tehtävänä on avustaa yhtiön hallitusta varmistumaan, että yhtiöllä ja sen konsernilla on sen koko toiminnan kattamiseen riittävät vakavaraisuuden ja riskienhallintajärjestelmät. Valiokunnan tehtävänä on myös valvoa, että yhtiö ja sen konserni eivät toiminnassaan ota niin suuria riskejä, että niistä voisi aiheutua olennaista vaaraa yhtiön ja sen konsernin vakavaraisuudelle, maksuvalmiudelle tai kannattavuudelle, ja että yhtiön ja sen konsernin riskinkantokyky on riittävä turvaamaan toiminnan jatkuvuuden.

Tehtävänsä toteuttamiseksi riskienhallintavaliokunta käsittelee yhtiön ja sen konsernin vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, riskipolitiikat ja muut riskienhallintaa koskevat yleisohjeet. Valiokunta valvoo yhtiön ja sen konsernin riskienhallintajärjestelmien kattavuutta ja toimivuutta, sekä pääomien määrää ja laatua, tuloksen kehittymistä, riskiasemaa sekä riskipolitiikkojen, limiittien ja muun ohjeistuksen noudattamista. Lisäksi valiokunta valvoo, että yhtiön riskienhallinta

on lakien ja viranomaismääräysten ja ohjeiden mukaista. Riskienhallintavaliokunta raportoi hallitukselle.

Pohjolan hallitus vahvistaa Pohjola-konsernin riskienhallintajohdon tehtäväkuvauksen ja nimittää riskienhallintajohdon jäsenet. Riskienhallintajohto koordinoi ja ohjaa riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita ja toimintalinjoja kokonaisuutena, sekä vahvistaa rating-komitean tehtäväkuvauksen ja nimittää sen jäsenet. Riskienhallintajohto käsittelee hallituksen vahvistettavaksi esitettävän Pohjola-konsernin vakavaraisuudenhallinnan periaatteet, riskipolitiikat, sijoitussuunnitelman sekä merkittävät riskienhallintaa ja vakavaraisuuden hallintaa koskevat toimintaperiaatteet. Lisäksi riskienhallintajohto hyväksyy riskien seurannassa käytettävät menetelmät ja mittarit, liiketoiminnan esityksestä konsernin uudet toimintamallit ja tuotteet sekä olemassa oleviin toimintamalleihin ja tuotteisiin esitettävät muutokset. Riskienhallintajohto raportoi riskienhallintavaliokunnalle.

Pohjolan hallitus vahvistaa tasehallintajohdon tehtäväkuvauksen ja nimittää tasehallintajohdon jäsenet. Tasehallintajohdon tehtävänä on analysoida, koordinoita ja ohjata Pohjola-konsernin taseen käyttöä lakien, viranomaismääräysten, hallituksen asettamien riskipolitiikkojen ja riskienhallintajohdon asettamien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Tasehallintajohto käsittelee oman pääoman rakenteen kehittämistä ja oman pääoman kohdentamista liiketoimintayksiköille ja riskilajeille. Se päättää konsernin pääoman käytön linjauksista tuotto/riski-suhteen optimoimiseksi ja tekee konsernin varainhankintaa ja likviditeettireservin sijoittamista koskevia päätöksiä hallituksen vahvistamien linjausten puitteissa. Tasehallintajohto päättää konsernin riskipolitiikoissa asetettujen limiittien allokoinnista liiketoiminta-alueille. Tasehallintajohto raportoi Riskienhallintavaliokunnalle.

Pohjola-konsernin riskienhallintajohto vahvistaa vakuutustoiminnan riskienhallintatoimikunnan ja Pohjola Varainhoidon riskienhallintatoimikunnan tehtäväkuvaukset. Riskienhallintatoimikunnat koordinoivat ja ohjaavat konsernin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita ja toimintalinjoja omissa liiketoiminnoissaan. Riskienhallintatoimikunnat seuraavat vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden ja riskipolitiikkojen ohjeistuksen noudattamista liiketoiminnassa sekä liiketoiminnan riskiasemaa suhteessa riskinkantokykyyn ja asetettuihin tavoitteisiin. Riskienhallintatoimikunnat raportoivat riskienhallintajohdolle ja liiketoimintansa toimitusjohtajalle.

Rating-komitean tehtävänä on määrittää luottokelpoisuusluokat yritysasiakkaille ja luottolaitosasiakkaille. Rahoitusjohto tekee hallituksen vahvistamien valtuuksien puitteissa asiakas-, pankki- ja maariskiä koskevia vastuuraja-, limiitti- ja luottopäätöksiä. Rahoitusjohdon puheenjohtajana toimii Pohjolan Pankkitoiminnan johtaja. Luottokomitea, limiittitoimikunta sekä osasto- ja yksikötason päätöksentekaelimet tekevät luottoriskiä koskevia päätöksiä vahvistettujen valtuuksien puitteissa.

Konsernitason vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan Pankkitoiminnassa, Varainhoidossa ja Vahinkovakuutustoiminnassa, jotka ovat ensisijaisessa vastuussa riskinotosta, tuloksesta ja sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteiden noudattamisesta. Liiketoiminnoissa on oikeus tehdä riskin ottamista koskevia päätöksiä hyväksytyjen päätöksentekovaltuuksien ja limiittien puitteissa konsernin riskipolitiikkoja ja ohjeita noudattaen.

Tytäryhtiöiden hallitukset ovat ensisijaisessa vastuussa siitä, että tytäryhtiöissä noudatetaan soveltuvin osin Pohjola-konsernin riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan periaatteita, ja että yhtiöillä on toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä sisäinen valvonta ja riittävät riskienhallinta-järjestelmät.

Liiketoiminnasta riippumattoman riskienhallintatoiminnon tehtävänä on kehittää ja toteuttaa kokonaisvaltaista riskien- ja vakavaraisuudenhallintaa Pohjola-konsernissa yhteistyössä talous- ja rahoitustoiminnon kanssa. Riskienhallintatoiminto avustaa hallitusta, riskienhallintavaliokuntaa, tarkastusvaliokuntaa ja riskienhallintajohtoa konsernin vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden (ml. pääomasuunnittelu) laadinnassa ja kehittämisessä, sekä konsernin kokonaisriskipolitiikan, riskilajikohtaisten riskipolitiikkojen ja sijoitussuunnitelmien laadinnassa. Lisäksi toiminnon tehtäviin kuuluu konsernin riskinkantokyvyn ja riskipolitiikkojen toteutumisen seuranta ja raportointi sekä riskien ottamista koskevien päätöksentekovaltuuksien ja -ohjeiden valmistelu ja ylläpito.

Riskienhallintatoiminto toimii myös päätöksenteon tukena ja laadunvalvojana luottopäätösprosessissa, koordinoi compliance-toimintaa ja tukee liiketoimintoja compliance-riskien hallinnassa. Strategisten riskien, liiketoimintariskien ja operatiivisten riskien tunnistamisen ja arvioinnin koordinointi, seuranta ja raportointi toteutetaan riskienhallintatoiminnossa. Sen tehtäviin kuuluu myös prosessien kehittämisen koordinointi sekä käytettävien menetelmien luominen, ylläpito ja kehittäminen. Lisäksi se arvioi uusien tuotteiden ja toimintamallien käyttöönottoon liittyvät riskit.

Riskienhallintatoiminto valvoo, että konsernitoiminnoissa noudatetaan konsernitason vakavaraisuuden hallinnan periaatteita. Konsernitoiminnoissa seurataan ja valvotaan, että liiketoiminnoissa noudatetaan konsernitasoisia sisäisen valvonnan ja riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita.

Pohjola-konserni noudattaa osana OPK-konsernia ja OP-Pohjola-ryhmää riskien- ja vakavaraisuudenhallinnassaan OP-Pohjola-ryhmätason vakavaraisuuden hallinnan periaatteita ja raportoi riskiasemastaan OPK:lle säännöllisesti. OPK:n riskienhallinta ja sisäinen tarkastus arvioivat Pohjola-konsernin riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan toimivuutta säännöllisesti.

RISKINKANTOKYKY JA VAKAVARAISUUDEN HALLINTA

Pohjola-konsernin riskinkantokyky muodostuu omista varoista, kannattavuudesta ja laadullisista tekijöistä, joihin kuuluvat muun muassa luotettava hallinto, sisäinen valvonta, riskienhallinta ja vakavaraisuuden hallinta. Pohjola-konsernin lakisääteinen vakavaraisuus määräytyy luottolaitoslain perusteella. Pohjola-konsernin pitkän aikavälin vakavaraisuustavoite ensisijaisilla omilla varoilla laskettuna on vähintään 9,5 %, mikä on yli kaksinkertainen lakisääteiseen minimitasoon verrattuna.

Vahinkovakuutustoiminnan lakisääteinen vakavaraisuus määräytyy vakuutusyhtiölain perusteella ja siihen vaikuttaa vakavaraisuuspääomalle asetetut vähimmäisvaatimukset, toimintapäätöksen

minimi ja tasoitusmäärä. Vahinkovakuutustoiminnan pääomitustavoite on 70 % vakuutusmaksutuotoista.

Pohjola Pankki Oyj:n vakavaraisuus lasketaan Basel II sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmän mukaisten vakavaraisuussäännösten mukaan yritysten, oman pääoman ehtoisten sijoitusten, kaupankäyntivaraston vastapuoliriskien, arvopaperistettujen erien sekä muiden erien luottoriskien osalta. Muiden luottoriskierien sekä markkinariskien osalta vakavaraisuus lasketaan standardimenetelmän mukaisten vakavaraisuussäännösten mukaan. Siirtymäsuunnitelman mukaisesti seuraavassa vaiheessa sisäisten luokitusten menetelmän käyttöön siirrytään myös vähittäis- ja luottolaitosvastoissa. Baltian liiketoiminnan osalta käytetään toistaiseksi standardimenetelmää. Operatiivisten riskien osalta vakavaraisuusvaade lasketaan perusmenetelmän mukaisesti, mutta laskentatapa vaihdetaan syksyllä 2010 standardimenetelmäksi.

Vakavaraisuuden hallintaprosessissa on Basel II:n myötä arvioitava pääomien riittävyyttä riskien kokonaistarkastelun pohjalta, jolloin vähimmäispääomavaatimuksen laskennassa on otettava huomioon kaikki liiketoimintaan liittyvät oleelliset riskit. Riskejä ovat mm. pilari I:n vähimmäispääomavaatimuksen laskentaan kuuluvat riskit (luotto-, markkina- ja operatiiviset riskit) sekä pilari I:ssä vain osittain huomioon otetut riskit ja riskit, jotka jäävät täysin pilari I:n ulkopuolelle (mm. rahoitustaseen korkoriski ja luottosalkkujen keskittyneisyysriski) sekä ulkoiseen toimintaympäristöön kuuluvat riskit (mm. suhdanteiden vaikutus ja lainsäädännön muutokset). Pohjola käyttää näiden riskien arviointiin pääasiassa omaa taloudellisen pääoman malliaan.

Vakuutusyhtiöiden vakavaraisuusvaatimuksen uudistus, Solvenssi II on näillä näkymin saatettava kansallisesti voimaan 31.10.2012 mennessä. Sen myötä vakavaraisuuden laskenta muuttuu riskiperusteisemmaksi ja vastuuvetä tullaan arvostamaan markkina-arvoonsa. Solvenssi II saattaa myös vaikuttaa tasoitusmäärän osittaiseen tai täydelliseen purkautumiseen omaksi pääomaksi.

Solvenssi II:en liittyvän viranomaisvalvontaprosessin yhteydessä tarkastellaan mm. yhtiön omaa kykyä arvioida itseensä kohdistuvia riskejä (Own Risk and Solvency Assessment, ORSA). Solvenssi II myös uudistaa ja lisää vakavaraisuusraportointia. Vuonna 2009 Pohjola-konsernin Solvenssi II -valmistelutyötä varten perustettiin oma projektiryhmä uusien vaatimusten täyttämiseksi.

Vakavaraisuuden hallinnassa painotetaan voimakkaasti kannattavuutta ja pääomien tehokasta käyttöä. Pääomien hallinta hoidetaan keskitetysti emoyhtiön toimesta. Tytäryhtiöistä jaetaan vuosittain osinkona emoyhtiölle ylimääräinen pääoma ja tarvittaessa emoyhtiö pääomittaa tytäryhtiöitä pääomalainoilla tai oman pääoman sijoituksin.

Liiketoimintaa ohjataan ja seurataan liiketoiminnoittain ja pääomat allokoidaan riskien perusteella liiketoiminnoille. Liiketoimintojen tulosta verrataan liiketoiminnoille allokoituun pääomaan ja liiketoimintojen operatiivisia oman pääoman tuottoja seurataan asetettuja tavoitteita vasten.

Vakavaraisuuden hallinta on osa kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Sen tavoitteena on varmistaa pääomien tehokas käyttö ja pääomien riittävä määrä ja laatu. Näin turvataan häiriötön toiminta myös odottamattomien tappioiden varalta. Vakavaraisuuden hallinta perustuu ennakoivaan lähestymistapaan ja sen lähtökohtana on konsernin liiketoimintastrategia ja -suunnitelmat. Vakavaraisuuden hallintaprosessissa laaditaan vakavaraisuustavoitteen lisäksi pääomitustavoitteet liiketoiminnoittain, vakavaraisuusennusteet, stressitestit, skenaariot ja herkkyyshanalyysit sekä varautumissuunnitelma vakavaraisuustavoitteen ylläpitämiseksi kaikki liiketoiminnasta ja ulkoisen toimintaympäristön muutoksista aiheutuvat olennaiset riskit huomioon ottaen.

Oikein mitoitettu riskinotto, pääomarakenne, vahva tulokunto ja ennakoiva riskienhallinta turvaavat Pohjola-konsernin riskinkantokyvyn.

Taloudellinen pääoma

Taloudellinen pääoma kuvaa pääoman määrää, joka tarvitaan kattamaan yhtiön riskeistä syntyvät odottamattomat tappiot. Taloudellinen pääoma lasketaan tilastomatematisin menetelmin, vuoden tarkastelujaksolla ja konsernitasolla 99,97 % luottamustasolla. Pohjola-konsernin taloudellisen pääoman mallit on hyväksytty riskienhallintajohdossa ja otettu käyttöön vuoden 2009 aikana.

Taloudellinen pääoma kuvaa viranomaisvaadetta paremmin liiketoimintaan sisältyvää riskiä. Pohjola-konsernin taloudellisen pääomamallin avulla luodaan laskennallinen perusta liiketoimintojen ohjaamiseen, jolloin pääomaa voidaan allokoida tehokkaasti vastaamaan kunkin liiketoimintayksikön riskejä.

Pohjola-konsernin taloudellinen pääoma sisältää sekä vahinkovakuutus- että pankki- ja sijoituspalvelutoiminnan eri riskilajit (mm. luotto-, markkina-, vahinko-, varaus-, liiketoiminta- ja operatiiviset riskit).

RISKINOTTOHALUKKUUS

Riskinottohalukkuus määritellään suhteuttamalla riskit konsernin riskinkantokykyyn ja odotettuihin tuottoihin. Liiketoiminta perustuu harkittuun riski-tuotto-ajatteluun, jonka mukaisesti hyödynnetään luottoriskiä, markkinariskejä, likviditeettiriskiä sekä vakuutus- ja sijoitustoiminnan riskiä. Liiketoiminnan harjoittamiseen liittyy myös strategiset, liiketoiminta-, compliance- ja operatiiviset riskit.

Pohjola-konsernin suhtautuminen riskinottoon on maltillinen. Toimintaympäristön vähitellen elpyessä riskinottoa voidaan hallitusti nostaa. Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan riskinotossa palataan lähemmäksi pitkän aikavälin allokaatiota.

Pankkitoiminnassa tavoitteena on, ettei luottotappioiden ja arvonalentumisten määrä suhdannekierron aikana keskimäärin ylitä 0,30 % luotto- ja takauskannasta.

Vahinkovakuutustoiminnassa tavoitteena on, että korvauskulujen (pl. korvausten hoitokulut) ja vakuutusmaksutuottojen välinen riskisuhde ei ylitä 70 %.

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan tavoitteena on, että sijoitustoiminnan riskeistä 95 % todennäköisyydellä aiheutuva vuositasoinen sijoitusomaisuuden negatiivinen tuotto käyvin arvo in ei ylitä 50 milj. euroa.

Konsernitoimintojen tavoitteena on, että OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmius on turvattu likviditeettireservin ja muiden likviditeetin hoitosuunnitelman mukaisten toimenpiteiden turvin vähintään seuraavien 12 kuukauden ajan mahdollisten uhkaskenaarioiden toteutuessakin.

Konsernin riskinottohalukkuus tarkistetaan vuosittain ja tarkennetaan riskilajeittain asettamalla tavoitearvot riskilajikohtaisille mittareille suhdannetilanne ja markkinanäkymät huomioon ottaen. Hallitus tarkistaa riskinottohalukkuuden ja riskipolitiikat aina suhdannenäkymien oleellisesti muuttuessa. Lisäksi se arvioi puolivuositain riskinottoason ja -halukkuuden sekä näihin liittyvät päivitystarpeet.

Riskipolitiikat

Riskinottoa ohjataan riskipolitiikoilla, jotka laaditaan vuosittain. Pohjolan hallitus hyväksyy Pohjola-konsernin kokonaisriskipolitiikan sekä sen alla olevat konsernia, pankkitoimintaa, konsernitoimintoja ja vahinkovakuutustoimintaa ohjaavat riskipolitiikat ja periaatteet.

Kokonaisriskipolitiikassa riskinottohalu kohdennetaan riskilajeille siten, että konsernin liiketoiminnalliset tavoitteet ovat saavutettavissa riskinkantokykyä ja vakavaraisuustavoitteita vaarantamatta. Kokonaisriskipolitiikan avulla rajoitetaan myös riskikeskittymien syntymistä.

Kokonaisriskipolitiikkaa täydentävät Pankkitoiminnan ja Konsernitoimintojen osalta riskilajeittain laaditut riskipolitiikat sekä vahinkovakuutustoimintaa ohjaavat henkilö- ja yritysasiakkaiden riskipolitiikat ja jälleenvakuutusperiaatteet sekä vahinkovakuutuksen sijoitustoimintaa ohjaavat sijoitussuunnitelmat.

COMPLIANCE-RISKIN HALLINTA

Compliance-toiminta on osa luotettavan hallinnon järjestämistä. Compliance-riskin hallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaikessa konsernin toiminnassa noudatetaan ulkoista sääntelyä ja sisäisiä menettelytapoja, ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja.

Pohjola-konsernin compliance-toiminta tukee ylintä johtoa sekä liiketoimintoja compliance-riskien hallinnassa mm. pitämällä liiketoimintavastuulliset tietoisina säännöksissä tapahtuvista olennaisista muutoksista ja niiden mahdollisista vaikutuksista liiketoiminnoille, laatimalla säännösten soveltamista tukevaa ohjeistusta sekä tunnistamalla ja arvioimalla ennakoivasti säännösten noudattamattomuuteen liittyviä olennaisia haitallisia seurauksia. Compliance-riskit tunnistetaan ja arvioidaan operatiivisten riskien tunnistus- ja arviointiprosessin yhteydessä. Uusiin tuotteisiin, palveluihin ja toimintatapoihin sekä ulkoistuksiin liittyvät compliance-riskit arvioidaan osana käyttöönottoprosessia.

Compliance-toiminnassa valvotaan ja varmistetaan säännösten noudattamista mm. arvioimalla säännösten noudattamista varmistavia sisäisiä prosesseja ja menettelytapoja ja tekemällä tarpeellisia parannusehdotuksia. Compliance-riskien mittauksessa noudatetaan operatiivisten riskien arviointimenetelmiä.

Pohjola Pankki Oyj:n tytäryhtiöiden compliance-toiminnasta vastaavat henkilöt varmistavat, että konsernitason linjauksia, toimintaohjeita, säännöksiä jne. noudatetaan myös tytäryhtiöissä.

STRATEGISTEN JA LIIKETOIMINTARISKIEN HALLINTA

Strategisten ja liiketoimintariskien hallinnan tavoitteena on luoda riskejä ennalta ehkäisevä kulttuuri. Riskienhallinta perustuu liiketoiminnan kaikilla osa-alueilla noudatettavaan suunnitelmallisuuteen, huolellisuuteen ja jatkuvuuteen. Riskien toteutumista ehkäistään kehittämällä prosesseja, joiden avulla kyetään tunnistamaan ja arvioimaan potentiaalisia riskejä entistä paremmin ja johtamaan riskien hallitsemiseksi käynnistettyjä toimenpiteitä tehokkaammin.

Strateginen riski ja liiketoimintariskit

Strategiset riskit ja liiketoimintariskit syntyvät kilpailusta, sisäisestä paineesta tai markkinavoimista, jotka aiheuttavat volyymien, katteiden tai kulujen odottamattomia heilahteluja ja siten vaikuttavat tuloksen volatiliiteettiin ja pitkän tähtäimen liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseen. Strategiset riskit ja liiketoimintariskit voivat syntyä myös väärän strategian valinnasta sekä puutteellisesta johtamisesta ja seurannasta tai hitaasta reagoinnista toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin.

Strategisten ja liiketoimintariskien hallinnan menetelmät ja mittaus

Strategiset riskit hallitaan jatkuvalla suunnittelulla, joka perustuu analyyseihin ja ennusteisiin markkina-alueiden kehityksestä, kilpailutilanteesta sekä asiakkaiden tulevista tarpeista. Pohjola-konsernin strategia liiketoiminnoittain tarkennetaan vuosittain. Strategisia riskejä seurataan liiketoiminnoittain ja liiketoimintariskejä liiketoiminta-alueittain.

Riskejä ja niiden merkitysevyyttä seurataan ja arvioidaan vuosittain liiketoimintastrategioiden ja -suunnitelmien päivitysten yhteydessä. Samassa yhteydessä arvioidaan myös toimintaympäristössä ja kilpailutilanteessa tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutusta strategian toteuttamiseen sekä yhdistetään tunnistetut riskitekijät suunniteltuihin strategisiin hankkeisiin.

Strategisten ja liiketoimintariskien seuranta ja raportointi

Strategisia ja liiketoimintariskejä sekä niihin liittyviä riskienhallintatoimenpiteitä seurataan käyttäen riskikarttoja ja riskirekistereitä, joihin tunnistetut ja arvioidut riskit on rekisteröity.

Strategisista ja liiketoimintariskeistä laaditaan katsaukset kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi raportoidaan liiketoimintojen ja liiketoiminta-alueiden strategisista ja liiketoimintariskeistä sekä niihin liittyvistä riskienhallintatoimenpiteistä säännöllisesti.

OPERATIIVISTEN RISKIEN HALLINTA

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan riskiä siitä, että puutteellisesti toimivista sisäisistä prosesseista, henkilöistä, järjestelmistä tai ulkoisista tapahtumista aiheutuu suoria tai epäsuoria menetyksiä. Määritelmä sisältää myös oikeudellisen riskin ja sääntelyn noudattamiseen (compliance) liittyvän riskin. Operatiivinen riski voi ilmetä myös maineen menetyksenä.

Operatiivisten riskien hallinnan menetelmät ja mittaus

Operatiiviset riskit ovat laadullisia, eikä niiltä voida koskaan täysin suojautua. Operatiivisten riskien hallinnalla pyritään varmistamaan, ettei riskeistä aiheudu ennalta arvaamattomia taloudellisia seurauksia tai maineen menetystä.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisin osa-alue on riskien tunnistaminen, arviointi sekä kontrolli- ja hallintakeinojen toimivuuden ja riittävyuden varmistaminen. Tavoitteena on tunnistaa operatiiviset riskit kaikista merkittävistä tuotteista, palveluista, toiminnoista, prosesseista ja järjestelmistä ml. ulkoistukset. Tunnistamisessa huomioidaan myös rahoitusjärjestelmän lainvastaan hyväksikäyttöön (rahanpesu ja terrorismin rahoittaminen) sekä sääntelyn noudattamiseen liittyvät riskit.

Tunnistettujen riskien merkittävyyttä arvioidaan niiden taloudellisen vaikutuksen ja toteutumistodennäköisyyden kautta ja arvioinnissa huomioidaan myös maineriski.

Liiketoimintayksiköt raportoivat riskienhallintaan kuukausittain kaikki operatiivista riskeistä aiheutuneet tietyn rajan ylittävät toteutuneet operatiiviset riskit. Tapahtumiin johtaneet syyt ja toimenpiteet, joihin on ryhdytty vastaavanlaisen tapahtuman ennaltaehkäisemiseksi, kuvataan raportointisovellukseen.

Konsernin ja siihen kuuluvien yhtiöiden operatiivisten riskien tasoa ja riskejä rajoittavia hallintakeinoja arvioidaan säännöllisesti sekä välittömästi aina tilanteen niin vaatiessa yhtenäisin menetelmin. Tärkeä osa operatiivisten riskien hallintaa ovat myös sisäisen tarkastuksen tekemät selvitykset sekä viestinnän ja tiedonkulun hoitaminen sovitulla tavalla.

Operatiivisten riskien seuranta ja raportointi

Operatiiviset riskit luokitellaan raportointia varten operatiivisten riskien kehittyneen mallin mukaisesti eri kategorioihin niiden mahdolliseen toteutumiseen johtavien tekijöiden mukaisesti ja sekä tunnistetuista että toteutuneista riskeistä raportoidaan toimivalle johdolle. Merkittävimmät riskit raportoidaan lisäksi Pohjola Pankki Oyj:n hallituksen riskienhallintavaliokunnalle. Olennaisista säännösten noudattamiseen liittyvistä toteutuneista operatiivisista riskeistä raportoidaan lisäksi Pohjola Pankki Oyj:n hallituksen tarkastusvaliokunnalle.

PANKKITOIMINNAN RISKIENHALLINTA

Luottoriskien hallinta

Luottoriskillä tarkoitetaan riskiä, joka johtuu siitä, etteivät pankin sopimusosapuolet kykene suoriutumaan sovitusta velvoitteistaan, eivätkä saadut vakuudet turvaa saatavia. Luottoriski sisältää myös maa- ja selvitysriskit. Maariski on maittain kohdistettuihin ulkomaisiin saamisiin

liittyvä luottoriski. Selvitysrisi on selvitysprosessiin liittyvä, selvityksen kohteena olevan saamisen menettämisen riski.

Luottoriskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa asiakasvastuista syntyvien luottoriskien negatiiviset tulosvaikutukset hyväksyttävälle tasolle ja samalla optimoida riski-tuotto-suhdetta. Keskeisessä asemassa luottoriskien hallinnassa ovat luottopäätöksenteko ja luottoprosessin laatu. Prosessia ohjaavat vahvistetut luottoriskipolitiikat, päätöksentekovaltuudet ja toimintaohjeet.

Selvitysrisin hallinnassa korostuu vastapuolten luotettavuuden varmistaminen. Selvitysrisiä vähennetään vakimuotoisin sopimuksin sekä keskittämällä selvitykset luotettaviin clearing-keskuksiin.

Luottoriskejä vähennetään hajauttamalla luottosalkkua sekä määrittelemällä asiakaskohtaiset vakuus- ja kovenanttipolitiikat. Luottoriskinottoa rajoittavat myös omien varojen perusteella määritellyt suurimmat mahdolliset asiakasvastuut ja käytössä oleva limiittijärjestelmä. Luottoriskien hallinnassa on myös käytetty luottoriskijohdannaissopimuksia. Luottoja ei ole arvopaperistettu.

Pohjola ei ole ollut alullepanijana tai järjestäjänä arvopaperistamisjärjestelyissä, mutta se on sijoittanut perinteisiin erillisyhtiön kautta liikkeeseen laskettuihin arvopaperistettuihin arvopapereihin. Arvopaperistamiseen liittyviä luottojohdannaissopimuksia ei ole ollut. Arvopaperistamispositioiden riskipainotettujen erien yhteismäärän laskennassa on käytetty luottoriskin standardimenetelmää silloin, kun arvopaperistamispositio kuuluu vastuuryhmään, johon sovelletaan luottoriskin standardimenetelmää. Positiolle, joihin sovelletaan sisäisten luottoluokitusten menetelmää, on laskennassa käytetty luottoluokitukseen perustuvaa arviointimallia.

Pohjola-konsernin riskienhallintajohto hyväksyy periaatteet vakuuksien käytöstä ja arvioinnista sekä vahvistaa vakuuslajikohtaiset arvostusprosentit. Vakuusarvojen kehitystä seurataan säännöllisesti. Vakuuden arvo arvioidaan uudelleen mm. silloin, kun vakuuden arvo on merkittävästi muuttunut tai asiakkaan taloudellinen tilanne on heikentynyt olennaisesti. Suhdanneherkkinä pidettävien vakuuksien arvoa ja niiden käyttökelpoisuutta arvioitaessa noudatetaan erityistä varovaisuutta.

Luottoriskipolitiikka

Luottoriskipolitiikoissa määritellään kokonaisvastuiden koostumusta, hajautusta, asiakasvalintaa sekä vakuuksien ja kovenanttien käyttöä koskevat periaatteet. Tarkoituksena on varmistaa luottosalkun riittävä hajautuminen, jotta ei synny liiallisia riskikeskittymiä maittain, asiakasryhmittäin, toimialoittain, luottokelpoisuusluokittain, asiakaskonserneittain tai ajallisesti.

Portfoliotarkastelussa asiakkaat on jaettu kuuteen ryhmään, jotka ovat yritykset ja asuntoyhteisöt, luottolaitokset, kotitaloudet, osuuspankit ja OP-Keskus, julkisyhteisöt sekä kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Yritysassiakkaille, luottolaitosasiakkaille, kotitalouksille sekä Baltian pankkitoiminnalle on laadittu omat luottoriskipolitiikat. Näiden lisäksi on tehty maariskipolitiikka.

Yritysassiakkaiden luottoriskipolitiikassa yritys vastuille on asetettu tavoitearvot rating-luokittain ja suhteelliset enimmäismäärät toimialoittain.

Baltian liiketoiminnassa ei ole toistaiseksi käytettävissä OP-Pohjola-ryhmän luokittelujärjestelmää. Pohjolan luokituskriteerit täyttäviä asiakkaita luokitellaan Pohjolan rating-komiteassa. Muutoin luotonmyönnössä hyödynnetään kustakin maasta valittujen yhtiöiden toimittamia luottotietoraportteja. Lähtökohtaisesti asiakkaita, joille ei ole saatavissa kyseisten yhtiöiden luottotietoraporttia, ei rahoiteta. Baltian liiketoiminnan asiakaskunnasta merkittävän osan muodostavat maatalouteen liittyvät asiakkaat, joten toimialakohtaisia enimmäismääriä ei ole käytössä.

Luottolaitosasiakkaiden riskiä on hajautettu luottokelpoisuusluokittain, liikkeeseenlaskijoittain ja tuotteittain. Lisäksi jälkimarkkinakelpoisten saamistodistussijoitusten likviditeetin varmistamiseksi on määritelty minimikoot emissioille, joihin voidaan sijoittaa.

Maariskipolitiikassa riskiä on hajautettu asettamalla enimmäismäärät maaryhmäkohtaisille vastuille.

Luottoriskien limitointi

Limiitti on asiakas- tai maakohtaisesti asetettu vastuiden tai avoimen position enimmäismäärä. Limiittipäätöksessä voidaan lisäksi asettaa ajallisia ja tuotekohtaisia rajoitteita, esimerkiksi enimmäismäärät lyhytaikaisille ja pitkäaikaisille vastuille. Useimmille yritys- ja yhteisöasiakkaille vahvistetaan myös asiakaskohtainen riskinotto politiikka eli vakuuksien vähimmäismäärä ja käytettävät kovenantit.

Vastuuraja on euromääräinen asiakaskohtaisten vastuiden enimmäismäärä. Vastuuraja vahvistetaan vuosittain niille yritysasiakkaille ja luottolaitosasiakkaille, joiden vastuut tai suunnitellut vastuut ylittävät 5 miljoonaa euroa.

Luottolaitoslimiitti on ajallisesti määritelty, euromääräinen vastapuolilimiitti, jonka rajoissa luottolaitosten kanssa liiketoimintaa harjoitetaan. Limiitin myöntäminen edellyttää, että luottolaitos sijaitsee maassa, jolle on hyväksytty maalimiitti. Luottolaitoslimiitti tarkistetaan vuosittain.

Maalimiitti on euromääräinen enimmäismäärä saamisille tietystä maasta. Kunkin maan limiitin määrä ja siihen mahdollisesti liittyvä aikarajoitus määritellään maan luottokelpoisuuden ja Pohjola Pankki Oyj:n riskinkantokyvyn mukaisesti niin, että se tukee hyväksytyjä liiketoimintaperiaatteita. Maalimiitti tarkistetaan vähintään kerran vuodessa.

Luottoprosessi

Päivittäinen luottoprosessi on ratkaisevassa asemassa luottoriskien hallinnassa. Riskienhallinnan näkökulmasta luottoprosessin keskeisimmät vaiheet ovat luottokelpoisuuden arviointi, päätöksenteko ja toimeenpano, jotka on eriytetty toisistaan. Luottoprosessin toimivuutta ja laatua valvoo riskienhallintatoiminto.

Luottokelpoisuuden arviointi

Pohjola Pankki Oyj:ssä luottokelpoisuuden arviointi perustuu OP-Pohjola-ryhmässä yhteistyössä kehitettyihin ja käytettäviin luottoriskimalleihin. Luokittelun tavoitteena on jakaa yritysasiakkaat maksukyvyn perusteella luottokelpoisuusluokkiin siten, että luokittelu täyttää riskienhallinnan tarpeet sekä uuden vakavaraisuuskehikon (Basel II) sisäisille luokittelumalleille asettamat kriteerit. Riskin suuruutta kuvaa Pohjola Pankki Oyj:ssä kullekin luottoluokalle arvioitu maksukyvyttömyyden todennäköisyys (PD, probability of default), joka kuvaa maksukyvyttömyyden keskimääräistä todennäköisyyttä vuoden aikana yli suhdannekierron.

Luottokelpoisuuden määrittely asiakasryhmittäin:

<i>Asiakasryhmä</i>	<i>Luottokelpoisuuden määrittely</i>
Keskisuuret ja suuret yritykset	Rating-komitean antama luottokelpoisuusluokitus
Pienet yritykset	Tilinpäätös- ja maksukäyttämistietoihin perustuva luottokelpoisuusluokitus
Luottolaitokset	Rating-komitean antama luottokelpoisuusluokitus tai ulkopuolisen luokituslaitoksen luottokelpoisuusluokitus
Osuuspankit ja OP-Keskus	Rating-komitean antama luottokelpoisuusluokitus
Maat	Ulkopuolisen luokituslaitoksen luottokelpoisuusluokitus
Yksityisasiakkaat	Maksukäyttämistietoihin ja credit scoringiin perustuva luottokelpoisuusluokitus

Yritysassiakkaiden luottokelpoisuus arvioidaan OP-Pohjola-ryhmän sisäisellä 20-portaisella luokituksella. Yritysassiakkaiden luottoluokitus arvioidaan vähintään kerran vuodessa. Pohjolassa on käytössä omat luokittelumallit keskisuurille ja suurille yrityksille sekä pienille yrityksille. Luokittelumallista riippumatta kullakin luottoluokalla on sama maksukyvyttömyyden todennäköisyys, jolloin eri mallien antamat luottoluokat ovat vertailukelpoisia.

Keskisuurten ja suurten yritysten luokitukseen vaikuttaa yrityksen tilinpäätösinformaation kertoma taloudellinen asema, jossa keskeisiä ovat vakavaraisuus, kannattavuus ja maksuvalmius. Lisäksi huomioidaan yrityksen johto, taloudellinen suunnittelu ja raportointi, markkina-asema, kilpailukyky, tuotteiden laatu, toimialan tilanne, aikaisempi maksukäyttäytyminen ja tulevaisuuden näkymät. Jos yrityksellä on julkinen luottokelpoisuusluokitus, sitä käytetään yhtenä tekijänä luottokelpoisuutta arvioitaessa.

Keskisuurten ja suurten yritysten luokittelumalli on tehty yhdistäen tilastollista analyysia ja asiantuntija-arviota. Luokkakohtaisten PD-arvojen arvioinnissa on käytetty tunnuslukutietoja ja maksukyvyttömyystietoja vuosilta 2002–2006. Koska maksukyvyttömyystietoja oli käytettävissä vain hyvästä suhdannevaiheesta, arvioitiin tarvittavan yleisen tasokorjauksen määrää vuoteen 1991 asti ulottuvista luottotappio- ja konkurssiaineistoista sekä vuoteen 1990 asti ulottuvista ulkomaisten pankkien maksukyvyttömyysaika-arjoista. Luokkien PD-arvot sisältävät lisäksi tilastoanalyysin mukaisen virhemarginaalin. Vuoteen 2009 ulottuvien tilinpäätöstunnuslukutietojen ja maksukyvyttömyystietojen perusteella tehty luokittelumallin validointi osoitti mallin toimivan hyvin ja edellyttävän vain pieniä päivityksiä.

Pienten yritysten luokittelun perustana on Suomen Asiakastieto Oy:n kehittämä luokittelumalli. Kyseessä on tilastollinen malli, jossa muuttujina on mm. yrityksen historiaan, omistukseen, vastuuhenkilöihin, tilinpäätökseen ja maksutapaan liittyviä tekijöitä. Mallin antamille pisteille on asetettu pisterajat, joita soveltaen pisteet muunnetaan OP-Pohjola-ryhmän sisäiseksi luottoluokaksi. Toteutuneille maksukyvyttömyysosuuksille on tehty vastaava taloussuhdanteesta johtuva tasokorjaus kuin suurten ja keskisuurten yritysten luokittelumallin PD-arvojen asetannassa. Pienten yritysten luokittelumallin validointi vuonna 2009 ei osoittanut, että malliin olisi tehtävä olennaisia muutoksia.

Yritysvastuiden rating-luokkien vastaavuus Standard & Poor'sin luottoluokkiin on kuvattu alla olevassa taulukossa.

S&P Rating	AAA...AA-	A+...BBB-	BB+...BB-	B+...B-	CCC
OP-Pohjola-rating	1–2,5	3–5	5,5–7	7,5–9,5	10

Kahteen heikoimpaan luokkaan (11–12) kuuluvat ne asiakkaat, joilla on joko vakavia maksuhäiriöitä tai jotka ovat joko yrityssaneerauksessa tai konkurssissa.

Luottokelpoisuusluokittelussa ei oteta huomioon asiakkaan vastuille saatuja vakuuksia tai takauksia. Vastuukohtainen riskiarviointi tehdään asiakkaan luottokelpoisuuden, esitettävän vastuun sekä vastuulle saatavien vakuuksien ja takauksien perusteella päätöksentekovaiheessa, jolloin vahvistetaan myös vastuiden hinnoittelu.

Sisäistä luottokelpoisuusluokitusta hyödynnetään vastuiden hinnoittelussa, luottopäätöksenteossa, taloudellisen pääomavaateen laskennassa sekä luottosalkun laadullisten tavoitteiden asettamisessa, seurannassa ja raportoinnissa.

Luottolaitosten sisäinen luottoluokittelu aloitettiin vuoden 2009 alussa. Luottolaitosten luokittelumalli on tehty yhdistäen tilastollista analyysia ja asiantuntija-arviota. Mallin kehittämisessä ulkoiset luokitukset korvasivat niukan empiirisen maksukyvyttömyysaineiston. Luottolaitosten luokitukseen vaikuttaa luottolaitoksen tilinpäätösinformaation kertoma taloudellinen asema, jossa keskeisiä ovat vakavaraisuus, kannattavuus, koko ja maksuvalmius. Lisäksi huomioidaan johto, taloudellinen raportointi, markkina-asema, luottokannan laatu, riskienhallinnan taso, liiketoiminnan hajaantuminen, tulevaisuuden näkymät sekä sijaintivaltio. Luottolaitosvastapuolien riskipainotettujen erien laskentaan sovelletaan vielä luottoriskin standardimenetelmää.

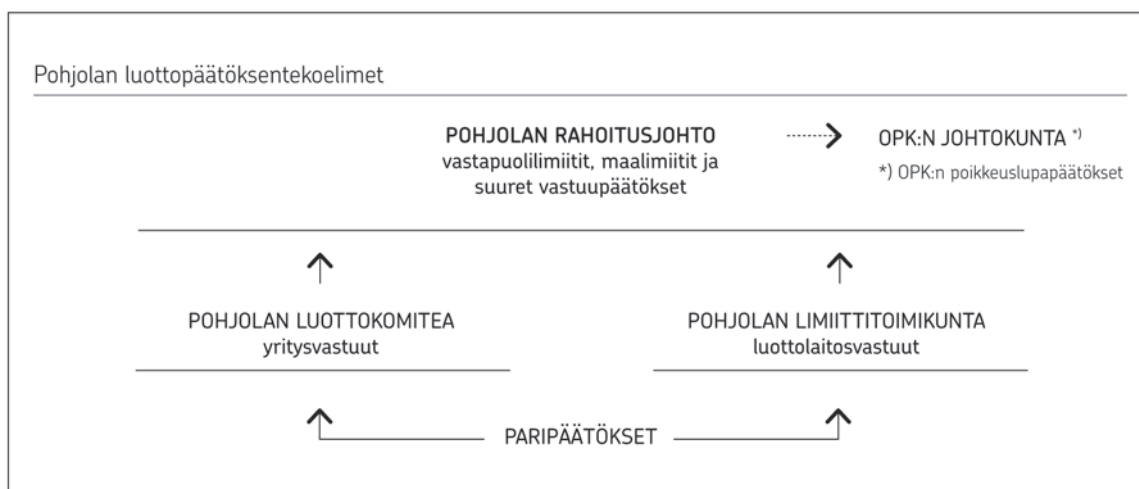
Maat on jaettu Moody'sin luottokelpoisuusluokituksen perusteella viiteen maariskiryhmään. Alin sijoitustason luokitus (Investment Grade) on Baa3 eli maariskiryhmään 3 kuuluvat maat.

Maariskiryhmien vastaavuus Moody'sin luottokelpoisuusluokkien kanssa:

Maariskiryhmä	Moody's-vastaavuus
Ryhmä 1	Aaa
Ryhmä 2	Aa1–A3
Ryhmä 3	Baa1–Baa3
Ryhmä 4	Ba1–B3
Ryhmä 5	Caa1–C sekä luokittelemattomat

Päätöksenteko

Luottopäätösesityksen perustan muodostaa luottokelpoisuusarvio. Asiakasvastaavat valmistelevat vastuuraja-, limiitti- sekä rahoitusesitykset ja esittelevät ne päätöksentekoeleimille. Luottopäätösesitys sisältää selvityksen luoton hakijasta ja asiakkaalle aikaisemmin myönnettyistä vastuista sekä niiden vakuuksista ja avoimesta positiosta. Yritysassiakkaiden luottopäätösesitys sisältää luottokelpoisuusarvion lisäksi vakuus- ja kovenanttipolitiikan lyhyille ja pitkille vastuille sekä ennusteen asiakkaan taloudellisen tilan kehittymisestä. Yritysassiakkaiden vastuurajaesitykseen liitetään aina tilinpäätösanalyysi ja uusista yritysasiakkaista usein myös yritystutkimus. Useimmiten yritys- ja rahoituslaitosasiakkaiden luottopäätösesityksiin sisältyy riskienhallintatoiminnon kannanotto esitettävästä luottoriskistä.

Päätöksentekoeleimet tekevät riskinottopäätöksiä valtuuksiensa puitteissa noudattaen vahvistettuja luottoriskipolitiikkoja, limiittejä ja linjauksia. Päätöksentekoeleinten päätösvaltuudet on porrastettu asiakkaan luottokelpoisuusluokan sekä vastuun ja avoimen position määrän perusteella. Yksityisasiakkaiden luottopäätöksiä tehdään OP-Pohjola-ryhmän sisäisen yksityisasiakkaiden luottoluokituksen perusteella ja pieniä luottopäätöksiä tehdään myös credit scoringiin perustuvalla automaattisella luottopäätösjärjestelmällä.

Toimeenpano

Toimeenpanovaiheessa laaditaan hyväksyttyjen päätösten perusteella tarjous- ja sopimusasiakirjat. Nostoehtojen täyttyminen tarkistetaan vielä ennen rahojen siirtoa asiakkaan käyttöön. Lisäksi valvotaan sopimusehtojen täyttymistä sopimuksen voimassaoloaikana.

Luottoriskin mittaust, seuranta ja raportointi

Luottoriskiä mitataan asiakaskohtaisesti vastuiden ja avoimen position määrällä. Vastuu tarkoittaa tase-erien ja taseen ulkopuolisten erien yhteismäärää, joka pankilla on tietyltä asiakkaalta. Avoin positio lasketaan vähentämällä vastuista vakuudet vakuusarvon määräisenä. Luottoriskiä mitataan myös painotetulla avoimella positiolla, joka saadaan kertomalla asiakaskohtainen avoin positio asiakkaan luottokelpoisuuden mukaisella maksuhäiriötodennäköisyydellä. Lisäksi luottoriskin mittareina käytetään ongelmaluottojen ja erääntyneiden maksuerien osuutta luotto- ja takauskannasta sekä luottotappioiden osuutta luotto- ja takauskannasta.

Luottosalkun luottoriskiä mitataan myös odotetun ja odottamattoman tappion määrällä ja niiden kehittyemisellä suhteessa luotto- ja takauskantaan. Odotetun ja odottamattoman tappion määrälle tehdään myös erilaisia stressitestejä.

Asiakasseuranta jakaantuu vuosittaiseen tilinpäätösten ja osavuositarkastusten analysointiin sekä jatkuvaan maksukäyttäytymisen ja asiakkaan toiminnan seurantaan. Asiakkaiden maksukäyttäytymistä, erääntyneitä maksueriä ja ongelmaluottoja seurataan jatkuvasti sekä OP-Pohjola-ryhmän sisäisestä että ulkoisesta valvontapalvelusta saatavien tietojen perusteella.

Asiakkaat, joiden taloudellisen tilan kehitystä, luottoriskin määrää ja maksukäyttäytymistä halutaan tarkastella tavallista tiiviimmin, otetaan erityisseurantaan. Samassa yhteydessä arvioidaan myös asiakkaan luottokelpoisuusluokituksen muutostarve, luottotappion todennäköisyys sekä arvonalennuksen tarpeellisuus. Tämä merkitsee usein myös sitä, että luottopäätös tehdään ylemmässä päätöksentekoaikavälissä.

Yritysassiakkaiden vastuurajojen käyttöä ja rahoituslaitoskonsernien limiittejä seurataan luottopäätösprosessissa. Lisäksi luottopäätöksiä valvotaan myös päätöksentekoaikavälissä, jotka toimittavat päätöspöytäkirjat aina tiedoksi seuraavalle päätöksentekotasolle.

Luottoriskien raportointi on keskitetty riskienhallintatoimintoon. Luottoriskipolitiikan noudattamista tarkastellaan hallituksen riskienhallintavaliokunnalle laadittavassa riskianalysissä, jossa raportoidaan lisäksi muun muassa kokonaisvastuiden määrän, jakauman ja laadun sekä ongelmaluottojen kehitystä.

Limittien käyttö ja niiden mahdolliset ylitykset raportoidaan säännöllisesti. Lisäksi riskienhallintatoiminto laatii salkkuanalyyskejä.

Luottoriskimalleihin liittyvä päätöksenteko ja arviointi

Luottoriskimallien käyttöönotosta ja merkittävistä muutoksista päättää OPK:n johtokunta. Mallien kehittämisessä ja ylläpidossa tehdään yhteistyötä Pohjola Pankki Oyj:n ja OP-Keskuksen liiketoiminnasta riippumattomien organisaatioiden välillä. Luottoriskimallit validoidaan vähintään kerran vuodessa OP-Pohjola-ryhmän riskienhallintatoimikunnan hyväksymien validointiohjeiden mukaisesti. Validoinnissa testataan tilastollisin menetelmin mm. mallin erotelluutta ja riskiestimaattien (PD, LGD ja EAD) oikeellisuutta. Lisäksi validointi käsittää laadullisen arvioinnin. Validoinnin tulokset ja mahdolliset toimenpidesuosituksukset raportoidaan riskienhallintatoimikunnalle, joka päättää validoinnin perusteella tehtävistä kehitystoimenpiteistä. Validoinnin riippumattomuus varmistetaan OPK-konsernin sisäisen tarkastuksen toimesta.

Luottoriskimallien käyttö vakavaraisuuslaskennassa

Finanssivalvonta on myöntänyt OP-Pohjola-ryhmälle luvan siirtyä vaiheittain sisäisten luottoluokitusten menetelmän (IRBA, Internal Ratings Based Approach) käyttöön vakavaraisuuslaskennassa. Syyskuussa 2008 laskenta aloitettiin sisäisten luottoluokitusten perusmenetelmällä Pohjola Pankki Oyj:n yritysastuilla ja koko konsernin oman pääoman ehtoilla sijoituksilla. Muiden vastuuryhmien siirtoa sisäisten luottoluokitusmenetelmien piiriin valmistellaan kolmen vuoden siirtämajan kuluessa.

Sisäisten luokitusten perusmenetelmässä kunkin asiakkaan vastuiden riskipaino riippuu omilla luottoriskimalleilla lasketusta maksukyvyttömyyden todennäköisyydestä (PD). Sisäisten luokitusten perusmenetelmässä tappio-osuus (LGD) ja vastuun määrä maksukyvyttömyyshetkellä (EAD) lasketaan viranomaisten asettamilla malleilla.

Markkinariskin hallinta

Markkinariskit aiheuttavat pankille tulosvaikutuksia johtuen markkinahintojen (korot, valuuttakurssit, osakekurssit, luottoriskimarginaalit) muutoksista tai hintavaihteluiden muutoksista (volatiliteetit). Markkinariskien tulosvaikutukset voivat olla joko välittömiä tai jaksottua useammalle tilikaudelle. Tulosvaikutusten kirjaantuminen riippuu markkinariskille alttiin tase-erän tai johdannaisen kirjanpidollisesta käsittelystä. Markkinahintojen muodostumiseen vaikuttaa markkinoiden toimivuus eli likviditeetti. Jos markkinoilla ei ole riittävää syvyyttä tai markkinat eivät toimi häiriön takia, muodostuu markkinariskiä myös markkinalikviditeetin puutteesta. Yleensä markkinalikviditeetin heikkeneminen johtaa tuloksen heikkenemiseen markkinahintoihin sisältyvien likvidiyspremioiden kasvusta johtuen.

Markkinariskien hallinnan tavoitteena on rajoittaa taseen ja taseen ulkopuolisten erien hintamuutoksista aiheutuvat riskit hyväksyttävälle tasolle sekä edistää tuloksentekomahdollisuuksia optimoimalla riski-tuotto-suhdetta.

Markkinariskejä sisältyy sekä kaupankäyntitoimintaan että rahoitustaseeseen. Kaupankäyntitoiminnan tavoitteena on hyötyä lyhyellä aikavälillä markkinahintojen muutoksista ottamalla aktiivisesti markkinariskejä. Kaupankäyntitoiminnassa otetun markkinariskin tulosvaikutukset näkyvät pääasiassa välittömästi tase- ja johdannaisinstrumenttien markkina-arvojen muutoksina.

Rahoitustase sisältää pankin rakenteellisen korkoriskin, joka muodostuu luotto- ja talletuskannasta sekä kotimaisesta ja ulkomaisesta tukkuvarainhankinnasta ja edellä mainittuja eriä suojaavista johdannaissopimuksista. Rahoitustaseeseen luetaan myös likviditeettireservit sekä muu tase (esimerkiksi osakkeet, kiinteistöt ja omat pääomat). Rahoitustaseen markkinariskien hoidon tavoitteena on suojata konsernin rahoituskatetta korkotason muutoksilta sekä ylläpitää OP-Pohjola-ryhmän likviditeettireservejä tuottavasti. Rahoitustaseen hoidossa ei oteta valuuttakurssiriskiä. Rahoitustaseen markkinariski tyypillisesti toteutuu pankin korkokatteessa jaksottuen tilikausien välille.

Markkinariskien hallinnan periaatteet ja riskipolitiikat vahvistaa Pohjolan hallitus. Tasehallintajohto koordinoi ja ohjaa markkinariskien hallinnan periaatteita sekä valvoo limiittien käyttöä. Markkinariskit keskitetään ao. riskiin oikeutetuille liiketoimintayksiköille, jotka vastaavat positioidensa riskeistä ja tuloksesta asetettujen limiittien puitteissa. Pääomamarkkinoiden, Treasuryn ja Varainhoidon middle-officet seuraavat ja raportoivat markkinariskit ja niistä syntyvät tulokset liiketoiminnalle, toimivalle johdolle ja riskienhallintatoiminnolle. Periaatteet ja mittarit ovat yhteneväiset sekä kaupankäyntitoiminnan että rahoitustaseen markkinariskien hallinnassa.

Korko-, volatilitteetti-, valuutta-, osake-, hyödyke- ja kiinteistöriskeille on laadittu riskipolitiikat, joissa on määritelty position rakennetta ja hajauttamista koskevat periaatteet ja limiitit. Tarkoituksena on varmistaa, ettei synny riskinkantokykyyn nähden liian suuria markkinariskejä. Riskilimiitit on edelleen allokoitu kaupankäyntitoimintaan (korko, valuutta-, hyödyke- ja volatilitteettiriski) ja varainhallintaan (korko-, volatilitteetti- ja osakeriski).

Korkoriskiä hajautetaan valuutoittain, tuotteittain ja periodeittain. Valuutariski suojataan valuutoittain. Osake- ja pääomasijoitusten riskiä hajautetaan markkina-alueittain, toimialoittain ja liikkeeseenlaskijoittain. Pääomarahastosijoituksissa riskin hajautus hoidetaan rahaston sääntöjen mukaisesti. Optiliiketoiminnalle on määritelty omat limiitit.

Markkinariskien hallinnassa keskeisessä asemassa on jatkuva riskipositioiden rakenteiden ja markkinoiden analysointi sekä muutosten vaikutusten ennakointi pankin riskiasemaan ja tulokseen. Tehokas markkinariskien hallinta edellyttää ajantasaista ja oikeaa tietoa positioista ja markkinoista sekä nopeaa reagointia muutoksiin. Markkinariskejä hallitaan muokkaamalla riskipositioita sekä tase- että johdannaisinstrumentein kulloisenkin markkinanäkemyksen perusteella riskilimiittien puitteissa. Markkinariskipositioita tai yksittäisiä sopimuksia voidaan myös

suojata johdannaisinstrumentein niiden markkina-arvojen muutoksilta tai position rahoituskatteen turvaamiseksi.

Markkinariskien mittausta, seuranta ja raportointi

Pohjolassa markkinariskejä seurataan seuraavassa taulukossa kuvattuja mittareita käyttäen:

Riskilaji	Riskimittari	Tulosmittari	Frekvenssi
korkoriski/ kaupankäyntisalkut	1 %-yksikön koronmuutoksen vaikutus tulevien kassavirtojen nykyarvoon	markkina-arvon muutos	päivittäin
korkoriski/ rahoitustase	1 %-yksikön koronmuutoksen vaikutus tulevien kassavirtojen nykyarvoon	markkina-arvon muutos, rahoituskate	päivittäin
valuuttariski	kokonaisnetto-positio, valuuttaparipositiot	markkina-arvon muutos	päivittäin
osakeriski	20 %-yksikön markkina- arvon muutos	markkina-arvon muutos	viikoittain
volatiliteettiriski	1 %-yksikön volatiliteetin muutoksen vaikutus position nykyarvoon delta-positio	markkina-arvon muutos	päivittäin
Hyödykeriski	Hyödykeposition päivätason potentiaalinen tulosvaikutus perustuen positiota vastaavien hyödykeindeksien volatiliteettiin	markkina-arvon muutos	päivittäin
kiinteistöriski	vuokrattavissa oleviin kohteisiin sitoutunut pääoma sekä kiinteistöjen vajaakäyttöaste	nettotuotto	neljännesvuosittain

Riskienhallintatoiminto seuraa Pohjolan korko-, hyödyke-, volatiliteetti- ja valuuttariskilimiittejä päivittäin ja raportoi niistä liiketoiminnalle ja johdolle.

Korkoriski

Korkoriski syntyy, kun taseen tai taseen ulkopuolisten erien maturiteetit, korontarkistusajankohdat tai korkoperusteet poikkeavat toisistaan. Kaupankäyntitoiminnassa korkoriski toteutuu markkinakorkojen muuttuessa arvopapereiden ja johdannaisopimusten markkina-arvojen muutoksena. Rahoitustaseen korkoriskin osalta riski toteutuu muutoksena rahoituskatteessa ja likviditeettireserviin luettavien käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien saamistodistusten osalta markkina-arvojen muutoksena tuloslaskelmassa ja myytävissä olevien saamistodistusten osalta omassa pääomassa käyvän arvon rahaston muutoksena.

Taseeseen sisältyy myös rakenteellista korkoriskiä, joka syntyy pääosin vähittäisottolainauksesta ja korottomista tase-eristä. Korkoriskiin vaikuttavat myös asiakassopimusten mahdolliset ennaikaiset takaisinmaksut. Ennaikaiset takaisinmaksut sekä vähittäisottolainaus eivät muodosta Pohjola Pankin liiketoiminnan kannalta merkittävää erää. Molempia eriä seurataan, mutta asiakaskäyttäytymistä ei ole mallinnettu.

Kaupankäyntitoiminnan ja rahoitustaseen korkoriski mitataan ja raportoidaan päivittäin käyttäen samoja mittareita ja limitointiperiaatteita. Näiden avulla arvioidaan myös kertyvän rahoituskatteen herkkyyttä korkojen muutoksille. Korkoriskiä saavat ottaa annettujen limiittien puitteissa vain erikseen määritellyt yksiköt.

Valuuttariski

Valuuttariski syntyy, kun samassa valuutassa olevien saatavien ja velkojen määrät poikkeavat toisistaan.

Valuuttakurssiriskin hoito on keskitetty kaupankäyntitoimintaan. Position riskiä rajoitetaan kokonaisnettovaluuttapositionille, päävaluuttojen (USD, GBP, SEK) valuuttaparipositioneille ja yksittäisille valuutoille asetettujen limiittien avulla.

Valuuttapositionit raportoidaan päivittäin.

Osakeriski

Osakeriskiä syntyy osake- ja pääomasijoitustoiminnasta. Osakesijoitukset sisältävät sekä kaupankäyntitarkoitukseen että pitempiaikaiseen omistukseen hankittuja osakkeita.

Osakeriskipolitiikassa määritellään osakesalkun koostumusta ja sijoituskohteiden valintaa ohjaavat periaatteet.

Myytävissä oleviin kirjatun osakesalkun hoito on keskitetty varainhallintaan. Osakesijoitusten riskiä mitataan 20 % kurssimuutoksen vaikutuksena osakeposition markkina-arvoon. Osakeriski raportoidaan viikoittain.

Hyödykeriski

Hyödykeriski syntyy avoimesta hyödykejohdannaispositiosta. Hyödykeriskiä otetaan mm. sähkö-, öljy- ja metallijohdannaisilla.

Hyödykeposition riski raportoidaan päivittäin.

Volatiliteettiriski

Volatiliteettiriskiä syntyy avoimesta optiopositioista. Volatiliteettiriskiä otetaan korko- ja valuuttaoptioissa sekä vähäisesti liikkeeseen laskettujen indeksilainojen takaisinostoissa.

Korko- ja valuuttavolatiliteettiriskit raportoidaan päivittäin.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriskillä tarkoitetaan kiinteistöomistuksiin liittyviä arvonmuutos- ja tuottoriskejä.

Kiinteistöriskipolitiikassa määritellään kiinteistösijoitussalkun koostumusta ja sijoituskohteiden valintaa ohjaavat periaatteet. Kiinteistöomistuksista laaditaan vuosittain kohdekohtaiset arviot ja toimenpidesuunnitelmat. Kiinteistöriskit raportoidaan neljännesvuosittain konsernin riskianalyyseissä.

Likviditeettiriskin hallinta

Likviditeettiriski tarkoittaa jälleenrahoituksen saatavuuteen liittyvää riskiä ja pankin luottokelpoisuuden kehityksen vaikutusta rahoituksen hintaan. Riski syntyy, jos saamisten ja velkojen maturiteetit poikkeavat toisistaan. Riski syntyy myös, jos joko velat tai saatavat tai molemmat ovat keskittyneet vastapuolten, instrumenttien tai markkinasegmenttien suhteen. Likviditeettiriskiä voi syntyä myös asiakaskäyttäytymisen, taloudellisen toimintaympäristön tai markkinalikviditeetin muutosten seurauksena.

Maksuvalmiusriski tarkoittaa riskiä rahoituksen saatavuudesta velkojen tai muiden maksujen erääntyessä. Riskin toteutuminen voi johtua esimerkiksi markkinoiden likviditeetin vähenemisestä tai luotontarvitsijan luottokelpoisuuden heikkenemisestä. Maksuvalmiusriskin varaudutaan ylläpitämällä likvideistä saamistodistuksista koostuvaa reservisalkua.

Maksuvalmiuden hallintaa säätelevät Euroopan keskuspankin vähimmäisvaranto- ja maksuvalmiusluottojärjestelmät.

Pohjola Pankki Oyj on OP-Pohjola-ryhmän keskusrahallaitoksena vastuussa koko OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiudesta ja likviditeettireservien riittävydestä. Likviditeettireservistä merkittävimmän osan muodostaa korkean luottokelpoisuusluokituksen omaavat saamistodistukset, joita voidaan käyttää keskuspankkivelan vakuutena tai myydä joustavasti markkinoille.

Likviditeettiriskin hallinnan tarkoituksena on varmistaa riskinkantokyvyn kannalta oikein mitoitettu pääomarakenne ja rajoittaa taserakenteesta aiheutuvaa likviditeetti- ja maksuvalmiusriskiä. Maksuvalmiusriskin hallinnan tavoitteena on varmistaa maksuvalmiuden säilyminen myös yllättävissä, äkillisissä likviditeetin kiristymistilanteissa. Maksuvalmiusriskin hallinnan painopiste on maksuvalmiutta tukevien järjestelyiden luomisessa ja ylläpitämisessä sekä varautumis-toimenpiteiden suunnittelussa.

Likviditeettiriskiä hallitaan maksuvalmiuden ja taseen rakenteen suunnittelulla, ylläpitämällä riittävää likviditeettireserviä ja hajauttamalla varainhankintaa maturiteettiluokittain, vastapuolittain, tuotteittain ja markkina-alueittain. Likviditeetti- ja maksuvalmiusriskin hallitsemiseksi laaditaan skenaarioanalyyskejä, joissa on kuvattu maksuvalmiuden kannalta merkittävimmät uhat ja niiden vaikutukset rahoitukseen ja maksuvalmiuteen sekä keinot maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Likviditeetti- ja maksuvalmiusriskien hallinnan periaatteet ja riskipolitiikan vahvistaa vuosittain Pohjolan hallitus. Riskienhallintajohto koordinoi ja ohjaa periaatteita sekä valvoo limiittien käyttöä. Pohjolan likviditeetti- ja maksuvalmiusriskien hoito ja pitkäaikainen varainhankinta sekä reservisalkkujen ylläpito on keskitetty varainhallintaan. Riskienhallintatoiminto seuraa ja raportoi likviditeettiriskit sekä liiketoiminnalle että johdolle.

Keskeiset rahoituslähteet ovat sijoitustodistus- ja joukkovelkakirjaemissiot, muilta pankeilta ja osuuspankeilta otetut talletukset, yleisötalletukset sekä oma pääoma. Kansainvälisillä raha- ja pääomamarkkinoilla rahoituksen saatavuuteen ja hintaan vaikuttaa Pohjolan luottokelpoisuusluokitus.

Likviditeettiriskipolitiikassa määritellään likviditeettireservin vähimmäismäärä sekä rakenteellisen rahoitusriskin enimmäismäärä.

Lisäksi likviditeettiriskipolitiikkaan sisältyy varainhankintasuunnitelma sekä suunnitelma OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiuden turvaamisesta erilaisten maksuvalmiutta uhkaavien skenaarioiden uhatessa.

Likviditeettiriskin mittaaminen, seuranta ja raportointi

Likviditeettiriskin hallinta koostuu kolmesta osasta: rakenteellisesta rahoitusriskistä, pitkäaikaisten velkojen erääntymisjakaumasta ja lyhytaikaisesta maksuvalmiuden hallinnasta. Rakenteellista rahoitusriskiä seurataan taseen pitkäaikaisten pysyvien saamisten ja velkojen keskinäisellä suhteella, jolle on asetettu limiitti. Pitkäaikaisen varainhankinnan erääntymistä seurataan erääntymisjakaumalla, jolle on asetettu limiittejä. Maksuvalmiutta hallitaan erääntyvien kassavirtojen skenaarioiden ja likviditeettireservin avulla. Maksuvalmiusskenaarioille on asetettu limiitti- ja tavoitearvot.

Riskienhallintatoiminto raportoi rahoitusriskit kuukausittain sekä liiketoiminnalle että johdolle. Likviditeettiriskiraportti laaditaan päivittäin.

Johdannaisliiketoiminta

Pohjola käyttää aktiivisesti korko- ja valuuttajohdannaisia sekä vähäisemmässä määrin osake-, osakeindeksi- ja luottajohdannaisia. Näiden kohde-etuuksien ja luottovasta-arvojen määrät on esitetty liitetiedossa 87. Johdannaisia käytetään sekä kaupankäynti- että suojaustarkoitukseen osana ao. kokonaisposition hoitoa. Johdannaisten riskiä seurataan osana kaupankäyntitoiminnan ja varainhallinnan kokonaispositioiden riskejä käyttäen samoja mittareita kuin tasepositioissakin. Poikkeuksen muodostavat optiot, joiden riskiä mitataan erikseen edellä kohdassa volatilitteettiriski kuvatulla tavalla.

Johdannaisliiketoiminnan vastapuoliriskiä seurataan käyttäen luottovasta-arvoja, jotka on määritelty sopimusten jälleenhankintakustannusten (markkina-arvo) ja tuotekohtaisten tulevaisuuden luottoriskikertoimien perusteella.

Luottojen ja liikkeeseen laskettujen velkaemissioiden korkoriskiltä suojauksen tarkoituksena on suojattavan ja suojaavan erän välisen korkoeron eli marginaalin lukitseminen. Suojauksen tehokkuuden todentaminen tehdään suojattavien erien ja suojien korkoriskilukujen ja markkina-arvojen suhdetta käyttäen.

Liikkeeseen laskettujen indeksilainojen lisätuottokomponentit on suojattu johdannaisrakenteilla. Suojaavat johdannaiset ovat osake-, osakeindeksi-, valuutta-, korko-, hyödyke- sekä luottojohdannaisia.

VAKUUTUSTOIMINNAN RISKIENHALLINTA

Vakuutustoiminnan riskit

Vakuutustoiminta perustuu riskin ottamiseen ja sen hallintaan. Merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen ja vastuuvelan riittävyys. Vahinkovakuutuksessa vastuuvetäjä riski liittyy erityisesti sellaisiin vakuutuslajeihin, joissa vahingot selviävät hitaasti. Vakuutusriskien lisäksi merkittävä vakuutustoiminnan riski muodostuu vastuuvetäjän kattavan omaisuuden sijoitusriskistä.

Vakuutusriskit

Vakuutussopimuksella vakuutuksenottaja siirtää vakuutusriskinsä vakuutuksenantajalle. Vahinkovakuutuksessa yksittäisen vakuutussopimuksen vakuutusriski muodostuu kahdesta elementistä. Näistä ensimmäinen on riski, että sattuu yksi tai useampi vakuutussopimuksen perusteella korvattava vahinko. Toiseksi, jokaiseen sattuvaan vahinkoon liittyy riski korvattavan vahingon suuruudesta. Sekä korvattavien vahinkojen lukumäärä että kunkin yksittäisen vahingon suuruus ovat sattumanvaraisia. Jo yhtiön vakuutusehdot edellyttävät, että korvattavan vahingon sattuminen on ennalta arvaamaton tapahtuma. Toisaalta vakuutetulle kohteelle sattuvan vahingon suuruus riippuu yleensä voimakkaasti esimerkiksi vahingon syystä ja sattumishetken olosuhteista, sekä tapahtumien kulun yksityiskohdista. Lisäksi yhdellä vakuutussopimuksella voi olla katettuna useita laadultaan tai arvoltaan poikkeavia kohteita.

Vakuutuskanta muodostuu hyvin suuresta määrästä myönnettyjä vahinkovakuutussopimuksia. Vakuutuskannan suuruudesta johtuen myös sattuvien vahinkojen odotettavissa oleva lukumäärä on suuri. Jos sattuvat vahingot ovat toisistaan täysin riippumattomia, niin todennäköisyyslaskennan suurten lukujen lain mukaan havaitun vahinkomenon suhteellinen vaihtelu tulee sitä pienemmäksi mitä enemmän vakuutuskannassa on vakuutusriskejä.

Koska vakuutusriskien keskinäinen riippumattomuus ei todellisuudessa kuitenkaan toteudu täydellisesti, niin vakuutusyhtiön vahinkoriski suhteutettuna vakuutuskannan suuruuteen ei kokonaan katoa, olipa vakuutuskanta kuinka suuri hyvänsä. Tätä vakuutusriskien keskinäisestä riippuvuudesta aiheutuvaa jäännösriskiä kutsutaan ei-hajautettavissa olevaksi riskiksi. Ei-hajautettavissa olevat riskit liittyvät yleensä sellaisiin ulkoisessa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin, kuten esimerkiksi taloussuhdannevaihtelut, jotka vaikuttavat systemaattisesti tietyn vakuutussopimusten ryhmän vahinkotiheyteen tai vahinkojen suuruuksiin. Esimerkiksi inflaatio voi vaikuttaa vahingon suuruutta lisäävästi samanaikaisesti suuressa osassa yhtiön vakuutuskantaa. Väestön yleisessä kuolevuuskehityksessä tapahtuvat muutokset taas heijastuisivat yhtiön koko lakisääteisten vakuutusten eläkekantaan. Toisaalta ei-hajautettavissa oleva riski voi joskus liittyä myös vielä tunnistamattomaan, piilevään vahinkorisktiin, joka koskee suurta määrää vakuutussopimuksia, josta tunnetuin esimerkki lähihistoriasta on asbestivahingot.

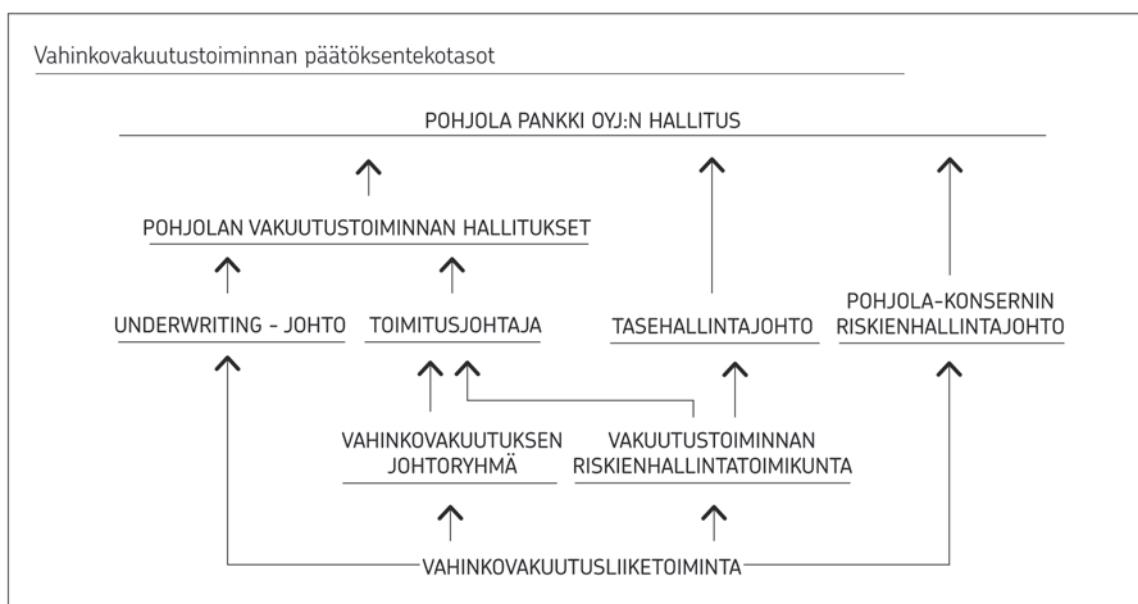
Oman riskityyppinsä muodostavat luonnonkatastrofien tai ihmisen toiminnasta aiheutuneiden suurkatastrofien synnyttämä vahinkokumulaatio. Tällöin yksi ja sama katastrofitapahtuma aiheuttaa käytännössä samanaikaisesti korvattavia vahinkoja suureen määrään vakuutettuja riskejä, jolloin katastrofista aiheutuva kokonaiskorvausmeno voi nousta erittäin suureksi. Tämä

riski on kuitenkin hajautettavissa, sillä yhtiö toimii alueella jossa luonnonkatastrofiriskiä pidetään suhteellisen alhaisena ja näin ollen yhtiö voi suojautua katastrofiriskiltään jälleenvakuutuksella.

Vakuutusriskin hallinta

Vakuutusriskin hallinnassa tärkeimmät tehtävät liittyvät riskin valintaan ja hinnoitteluun, jälleenvakuutussuojan hankkimiseen sekä korvausmenon kehittymisen seurantaan ja vastuuvelan arviointiin.

Vakuutusriskin merkitsemisessä ylin päättävä elin on Underwriting-johto. Sen tehtävänä on Pohjola-konsernin vakuutusriskien hallinta. Underwriting-johto tekee vakuutusyhtiöiden hallitusten vahvistamien valtuuksien puitteissa vakuutusliikkeen merkitsemistä koskevia päätöksiä. Se raportoi päätöksistään vakuutusyhtiöiden hallituksille.

Vahinkovakuutuksen päätöksenteko on kuvattu vahinkovakuutuksen päätöksentekojärjestelmässä. Päätökset asiakas- ja kohdevalinnasta sekä riskin hinnoittelusta tehdään lajikohtaisten Underwriting-ohjeiden mukaisesti, mikäli vakuutusintressi on alle Underwriting-johdolle asetetun rajan. Riskin suuruuden tai vaikeusasteen perusteella päätöksenteko on porrastettu useamman underwriterin tai esimiehen kanssa yhdessä päätettäväksi. Vakioiduissa vakuutuslajeissa päätöksenteko on järjestelmätuettu ja asiakas- ja kohdevalinnat tehdään erikseen hyväksytyjen ohjeiden valtuuksien puitteissa.

Riskinvalinta ja hinnoittelu

Riskinvalinnan ja hinnoittelun merkitystä korostetaan toimintamalleissa. Riskien suuruudelle ja laajuudelle on vakuutuslaji- ja riskikeskittymäkohtaisesti asetettu rajoitukset. Yhtiöllä on käytössä riskien valintaa ja hinnoittelua tukevat keskitetty tietovarasto ja analysointisovellukset. Vakuutus- ehtojen merkitys riskin rajoittamisen keinona on olennainen, tämän lisäksi suoritetaan asiakas- tai lajikohtaisesti riskianalyysseja riskien rajoittamiseksi.

Jälleenvakuutus

Jälleenvakuutusperiaatteet ja omalla vastuulla pidettävän riskin vahinkokohtainen enimmäismäärä hyväksytään vuosittain hallituksessa. Käytännössä omalla vastuulla olevaa riskiä pidetään hallituksen hyväksymää enimmäismäärää alempana, jos se on jälleenvakuutussuojan hintataso huomioon ottaen perusteltua. Riskikohtaisten jälleenvakuutusten omalla vastuulla oleva osuus on enintään 5 miljoonaa euroa ja katastrofijälleenvakuutuksen 5 miljoonaa euroa. Kumulaatiosuojaa antavan katastrofijälleenvakuutuksen kapasiteetti oli 80 miljoonaa euroa vuonna 2009 ja se nostettiin 95 miljoonaan euroon vuodeksi 2010.

Jälleenvakuutus vaikuttaa vakavaraisuuspääoman tarpeeseen. Jälleenvakuuttajaksi hyväksytään ainoastaan yhtiö, jonka luottokelpoisuusluokitus on riittävä. Jälleenvakuuttajittain on lisäksi vahvistettu ylärajat sille, kuinka paljon riskiä yhdelle jälleenvakuuttajalle voidaan antaa. Yläraja riippuu riskin luonteesta ja yhtiön vakavaraisuudesta. Jälleenvakuutukset on pääosin sijoitettu yhtiöihin, joiden luokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään A.

Riskikeskittymät

Paikalliset riskikeskittymät otetaan huomioon omaisuusriskien EML-arvioissa (Estimated Maximum Loss, suurin todennäköinen vahinko) ja jälleenvakuutussuojaan sisältyvällä EML-murtumasuojalla. Toiminta-alueellamme ei ole merkittävää maanjäristysriskiä. Muiden luonnonilmiöriskien, kuten myrskyjen ja tulvien, osalta Suomi on maantieteellisesti poikkeuksellisen rauhallista aluetta. Katastrofikumulaatiovahinkojen varalta on kuitenkin varauduttu kattavalla katastrofijälleenvakuutussuojalla, jonka kapasiteetti on 10-kertainen toteutuneisiin katastrofeihin verrattuna. Katastrofikumulaatiosuojat kattavat sekä omaisuus- että henkilövahingot.

Vastuuvelan arviointi

Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain. Vakuutussopimuksista aiheutuva vastuuvelka määritetään arvioitujen tulevien kassavirtojen perusteella. Kassavirrat muodostuvat maksetuista korvauksista ja korvausten käsittelykustannuksista.

Vastuuvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutussopimuksista aiheutuvien velvoitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vastuuvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Vakuutusmaksuvastuu lasketaan yleensä ns. pro rata -säännön avulla. Tällöin vakuutusmaksuvastuu lasketaan suhteessa vakuutuskauden pituuteen. Yritysten vakuutussopimuksissa vakuutusmaksuvastuu lasketaan vakuutuskohtaisesti ja henkilöasiakkaille tilastollisten vakuutusmaksuvastuukertoimien avulla.

Korvausvastuussa tapauskohtaisesti varataan tunnetut varausrajan ylittävät vahingot ja eläkeluoto korvausvastuu. Tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu sekä tunnetut tapauskohtaisen varausrajan alittavat vahingot varataan kollektiivisesti vakuutusmatemaattisin menetelmin.

Eläkeluoto korvausvastuu on jatkuvana eläkkeenä maksettavien ansionmenetyskorvausten kassavirran diskontattu nykyarvo. Käytetty diskonttauskorko päätetään ottaen huomioon vallitseva korkotaso, lain edellyttämä turvaavuus sekä viranomaisen asettama diskonttauskoron yläraja. Käytetty diskonttauskorko vuoden 2009 lopussa on 3,5 % (31.12.2008 3,5 %). Kuolevuusmallina on käytetty Suomen väestötilastoon pohjautuvaa ikäkohortti-kuolevuusmallia, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen trendin jatkuvan.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämiseen on käytetty useita tilastollisia menetelmiä. Kollektiivisen korvausvastuun määrittämisessä suurimmat riskit liittyvät tulevan inflaation arvioimiseen (pl. ansionmenetyskorvaukset), korvauskäytäntöjen ja lakimuutosten aiheuttamien muutosten oikaisemiseen korvausten kehityskolmioissa (eli antaako historia oikean kuvan tulevaisuudesta) sekä historiatietojen oikeellisuuteen kymmenien vuosien ajalta. Kollektiivisesta korvausvastuusta ainoastaan eläkeluoto vastuu on diskontattu.

Lakisääteisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokulu- ja kuntoutuskorvausten kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa on otettu huomioon se, että yli 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat korvaukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla.

Vastuuvelan arviointiin liittyy aina epävarmuustekijöitä, jotka voivat johtua mm. vahinkokehityksen ennustamisesta, vahinkojen todentamisen viiveestä, kustannusinflaatiosta tai lainsäädöllisistä muutoksista sekä yleisestä taloudellisesta kehityksestä. Yhtiö teettää kolmen vuoden välein ulkopuolisella aktuaarilla selvityksen yhtiön vastuuvelan laskentaperusteiden ja vastuuvelan määrän asianmukaisuudesta.

Lakisääteiset vakuutukset

Lakisääteiset vakuutukset ovat lain mukaan vakuutuksenottajalle pakollisia. Toisaalta vakuutusyhtiöllä on vakuutuksen myöntämispakko. Korvausehdot ja korvauksen suuruuden määräytyminen on laissa tarkoin säädelty. Lisäksi lakisääteisissä vakuutuslajeissa on yhteiselimet, jotka valvovat korvausten yhdenmukaisuutta ja korvauksia koskevien normien noudattamista. Yksityishenkilöiden omistamien ajoneuvojen osuus konsernin liikennevakuutuskannasta on suurempi kuin yritysten. Muuten lakisääteiset vakuutukset ovat pääsääntöisesti yritysten tai muiden yhteisöjen ottamia.

Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa työnantaja ottaa vakuutuksen työntekijöidensä hyväksi työtapaturmien ja ammattitautien varalle. Liikennevakuutuksessa vakuutetaan kaikki moottori-ajoneuvon käytöstä tieliikenteessä aiheutuneet henkilövahingot, tietyin rajoituksin myös vahingon aiheuttaneelle kuljettajalle itselleen aiheutuneet henkilövahingot, sekä kolmannelle osapuolelle aiheutetut esinevahingot. Potilasvakuutuksessa korvataan sairaanhoidossa potilaalle aiheutuneet henkilövahingot.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Lakisääteisissä vakuutuslajeissa henkilövahinkojen korvauksista suurimman osan muodostavat ansionmenetyskorvaukset ja sairaanhoitokustannusten korvaukset. Nämä korvataan täysimääräisesti. Poikkeuksena tästä ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ansionmenetyskorvaukset, jotka korvataan ennen 65 vuoden ikää ainoastaan 85 %:sti. Pysyvät ansionmenetyskorvaukset maksetaan elinaikaisina eläkkeinä. Vahingon johtaessa kuolemaan, maksetaan leskelle ja enintään 25 ikävuoteen asti lapsille perhe-eläkettä. Eläkkeille ei ole asetettu euromääristä ylärajaa. Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa ja liikennevakuutuksessa vakuutusyhtiö ei kuitenkaan ole vastuussa ansionmenetyskorvausten indeksikorotuksista eikä sellaisista sairaanhoitokuluista, jotka maksetaan yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen. Nämä rahoitetaan ns. jakojärjestelmän kautta (ks. jakojärjestelmä).

Lakisääteisten vakuutuslajien perusteella korvattavien vahinkojen tapauksessa myös julkinen sektori laskuttaa sairaanhoidosta aiheutuneiden todellisten kustannusten mukaan niistä vahingoista, jotka ovat sattuneet vuoden 2004 jälkeen. Sairaanhoitokulukorvausten riskiä rajoittaa kuitenkin olennaisesti se, että sairaanhoitokulut vahingoista, joiden sattumisesta on kulunut yli 10 vuotta, eivät kuulu vakuutussopimuksella katettujen korvausten piiriin (ks. jakojärjestelmä). Lisäksi vakuutusyhtiö pyrkii aktiivisesti tekemään sopimuksia eri sairaanhoitoa toteuttavien tahojen kanssa kustannusten minimoimiseksi.

Lakisääteisessä tapaturmavakuutuksessa on mahdollisuus suurvahinkoon, koska pienellä alueella saattaa työskennellä paljon vakuutettuja henkilöitä. Myös liikennevahingossa voi yhdessä vahingossa olla esinevahinkojen lisäksi useita loukkaantuneita ja kuolleita. Esinevahingon osalta yhdestä liikennevakuutuksesta maksettaville korvauksille on kuitenkin asetettu 3,3 miljoonan euron korvauskatto.

Lakisääteisestä tapaturmavakuutuksesta korvataan tapaturmien lisäksi ammattitautitapaukset. Ammattitaukeille on ominaista vahinkojen hidas syntyminen. Tämän vuoksi ammattitautien tapauksessa korvausmenon arviointiin sisältyy enemmän epävarmuutta kuin tapaturmissa. Ääriesimerkkinä tästä ovat latentit ammattitaudit, joissa altistumisesta sairauden ilmenemiseen saattaa kulua jopa kymmeniä vuosia. Asbestin aiheuttamat ammattisairaudet ovat tällaisia. Vakavimpiin asbestisairauksiin eli mesoteliomaan tai keuhkosyöpään sairastuneilla kuolleisuus on erittäin korkea.

Koska lakisääteisissä vakuutuslajeissa vakuutuksen ottaminen on pakollista, niin lainsäädäntö edellyttää, että vakuutuksenantajan tulee pyrkiä vakuutusten hinnoittelussa riskivastaavuuteen siten, että vakuutusmaksu on kohtuullisessa suhteessa vakuutuksista aiheutuviin kustannuksiin. Liikennevakuutuksessa on käytössä bonusjärjestelmä, jossa vahingon sattuminen nostaa vakuutusmaksua. Suurempien yritysten lakisääteisissä tapaturmavakuutuksissa vakuutuksenottajan valittavana on erikoistariffijärjestelmiä, joissa vakuutusmaksut on sidottu vakuutuksenottajan omaan vahinkokehitykseen, sitä voimakkaammin mitä suurempi yritys on. Mitä suurempi yritys sitä luotettavammin yhtiön todellinen riskitaso pystytään arvioimaan yrityksen oman vahinkokehityksen perusteella. Vastaavaa periaatetta sovelletaan myös suurimmissa,

saman vakuutuksenottajan ajoneuvoista muodostuvien suurten ajoneuvoryhmien hinnoittelussa. Näin rajoitetaan hinnoitteluun liittyvää riskiä, koska vakuutetun riskin hinnoittelu seuraa automaattisesti, joskaan ei täysimääräisesti, vakuutuksenottajan omaa vahinkokehitystä.

Lakisääteisen tapaturmavakuutuksen jälleenvakuutus on järjestetty kansallisen suurvahinkopoolin kautta. Yhtiön osuus poolissa määräytyy lajin markkinaosuuden mukaan. Pooli on hankkinut jälleenvakuutuksen 200 miljoonaa euroon saakka; omapidätys poolin jälkeen on 4 miljoonaa euroa. Liikennevakuutuksessa vahinkotapahtuma-kohtainen omapidätys on 3 miljoonaa euroa.

Eläkeluoto korvausvastuu muodostuu lähes kokonaan lakisääteisten lajien eläkkeistä. Eläkeluotoisen korvausvastuun laskennassa käytetään diskonttausta. Käytettävällä diskonttauskorolla on merkittävä vaikutus korvausvastuun määrään.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Lakisääteisissä lajeissa on ominaista, että vahingon sattumisesta kuluu usein pitkä aika siihen, että vahinko on kokonaan maksettu. Tällaisesta vakuutusliikkeestä muodostuu pitkäaikainen kassavirta, jonka arviointiin vaikuttavat voimakkaimmin korvaustensaajien kuolevuus ja sairaanhoitokuluinflaatio.

Aleneva kuolevuustrendi kasvattaa vahingoista aiheutuvaa kassavirtaa, koska ansionmenetykskorvaukset maksetaan pääsääntöisesti elinaikaisina eläkkeinä. Kuolevuuden aleneminen on jatkunut Suomessa ja muissa kehittyneissä teollisuusmaissa useiden vuosikymmenien ajan. Vastasyntyneiden odotettavissa oleva elinikä on kasvanut Suomessa keskimäärin 1,5 vuotta kymmenessä vuodessa. Yhtiön vastuunlaskennassaan käyttämässä kuolevuusmallissa on oletettu, että tämä trendi jatkuu myös tulevaisuudessa. Sairaanhoitokuluinflaation arvioinnilla on myös merkittävä osa kassavirtojen arvioinnissa. Lääketieteen ja elinolojen kehittyminen ovat sekä alentaneet kuolevuutta että nostaneet sairaanhoitokuluja. Yhtiö on oletanut tulevien kassavirtojen arvioissa, että sairaanhoitokuluinflaatio on 2 %-yksikköä yleistä inflaatiota korkeampi.

Koska lakisääteisten vakuutuslajien eläkkeiden indeksikorotukset ja yli kymmenen vuotta vahingon sattumisvuoden jälkeen maksettavat sairaanhoidon kustannukset eivät ole vakuutussopimuksen piirissä (ks. jakojärjestelmä), ei korvausvastuuseen tältä osin sisälly käytännössä lainkaan inflaatoriskiä. Sen sijaan vahingon sattumisesta ensimmäisen kymmenen vuoden ajan lakisääteisten vakuutuslajien sairauskuluinflaatoriski koskee yhtiön vakuutussopimuksista aiheutuvaa vastuovelkaa.

Ammattitautina korvattavat, asbestipölylle altistumisesta aiheutuneet vahingot ovat lähes poikkeuksetta ammattitautitapauksia, jotka korvataan lakisääteisen tapaturmavakuutuksen perusteella. Korvaukset ovat pääasiassa sairaanhoitokulu- ja ansionmenetykskorvauksia sekä leskeneläkkeitä. Asbestivahinkojen vastuun arvioinnin vaikeutena on se, että erilaisten asbestisairauksien latenssiaika eli oireeton vaihe asbestille altistumisesta ammattitaudin ilmenemiseen on pitkä, asbestisairaudesta riippuen keskimäärin 15–40 vuotta. Asbestin käyttö lopetettiin Suomessa pääosin 1980-luvulla ja kiellettiin kokonaan 1994. Käytön huippu ajoittui 1960- ja 1970-luvuille. Asbestivahinkojen vastuuarvio perustuu keskimääräisiin vahingon suuruuksiin sekä arvioituun vahinkojen lukumäärään ja nämä puolestaan perustuvat valtakunnalliseen tilastoon asbestin käytöstä raaka-aineena Suomessa vuodesta 1905 alkaen, eri asbestisairauksien oletettuihin latenssiaikajakakaumiin ja jo tietoon tulleita asbestivahinkoja koskevaan tilastoaineistoon. Varauksen riittävyttä ja oletusten oikeellisuutta tarkastellaan vuosittain.

Lakisääteisten vakuutusten korvauspiiri on täysin määrätty lainsäädännössä. Tämän takia kaikilla on tiedossa mitä vahinkoja korvataan, ja mikä on kustakin vahingosta maksettavan korvauksen suuruus. Tämä parantaa tulevien kassavirtojen ennustettavuutta.

Jakojärjestelmä

Jakojärjestelmä on kunkin lakisääteisen vakuutuslajin erityislakeihin perustuva järjestely, jolla tiettyjen näissä laeissa määrättyjen korvausten, nk. jakojärjestelmäkorvausten, rahoittaminen on toteutettu. Jakojärjestelmä on lakiin perustuva järjestely, josta ei kerry vakuutusyhtiölle taloudellista hyötyä tai haittaa, joka johtaisi oman pääoman muutokseen.

Jakojärjestelmäkorkvauksia ovat eläkeluotoisten korvausten indeksikorotukset, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoidon kulut, sekä tietyt muut korkaukset ja korvausten korotukset, siten kun vakuutuslajia koskevissa erityislaeissa määrätään.

Mainittujen lakien mukaisesti jakojärjestelmäkorkaukset rahoitetaan vakuutusyhtiöiden vakuutuksenottajiltaan kunakin vuonna vakuutusmaksun yhteydessä perittävällä maksusuudella. Maksusuuden suuruus määräytyy yhtiön saman vuoden kyseisen vakuutuslajin markkinaosuuden perusteella. Erityisesti vakuutusyhtiö, joka ei enää merkitse kyseistä vakuutuslajia, ei osallistu lainkaan jakojärjestelmäkorkauksen rahoittamiseen. Tällä maksusuudella kerätty määrä tilitetään vuosittain laissa määrättylle, kyseisen vakuutuslajin keskusyhteisölle, joka huolehtii niiden jakamisesta edelleen siten, että jokainen kyseistä vakuutuslajia harjoittava tai aiemmin harjoittanut yhtiö saa täsmälleen sen määrän, jonka verran se on kyseisenä vuonna maksanut jakojärjestelmäkorkvauksia.

Tulevaisuudessa maksettavien jakojärjestelmäkorkauksen rahoituksen maksavat siis tulevat vakuutuksenottajasukupolvet. Kaikkia lakisääteisiä vakuutuslajeja koskeva vakuuttamispakko takaa järjestelmän rahoituspohjan. Esimerkiksi lakisääteisen tapaturmavakuutuksen tapauksessa maksu tietynä vuonna maksettavien jakojärjestelmäkorkauksen rahoittamiseksi peritään kaikilta niiltä työnantajilta, joilla on kyseisenä vuonna työntekijöitä Suomessa tai Suomesta ulkomaille lähetettyjä työntekijöitä. Lakisääteisen vakuutuslajin erityislakien mukaisen jakojärjestelmän rahoitus voisi siis pettää ainoastaan siinä tapauksessa, että työn tekeminen, moottoriajoneuvo-liikenne tai sairaanhoito Suomessa lakkaisi kokonaan.

Muut tapaturma- ja sairausvakuutukset

Näistä vapaaehtoisista vakuutuksista korvataan tapaturmasta tai sairaudesta aiheutuneet sairaushoitokulut. Lisäksi maksetaan kertynyt tapaturman tai sairauden aiheuttamasta haitasta tai kuolemasta. Vakuutuksenottajana voi olla joko yksityishenkilö tai yritys. Varsinainen vakuutusriski ei olennaisesti poikkea näissä.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Muussa tapaturma- ja sairausvakuutuksessa vahingot ovat yleensä pieniä. Suurimmat vahingot voivat aiheutua katastrofissa, joissa vahingoittuu suuri määrä ihmisiä. Nimetyillä kriisialueilla vakuutusturva ei ole voimassa.

Vakuutuksissa on pääsääntöisesti asetettu yläkäräja vakuutetulle henkilölle. Tällä pyritään rajoittamaan vakuutuksesta maksettavien korvausten määrää. Lisäksi sairauskuluvakuutuksissa pyydetään vakuutetulta terveys selvitys, jonka perusteella rajataan vakuutetun oikeutta korvauksiin.

Yhtiöllä on mahdollisuus muuttaa vakuutuksen hintaa ja ehtoja vuosittain jatkuvia vuosi-vakuutuksia uudistettaessa. Vakuutuslainsäädännössä on kuitenkin rajoitettu vakuutusmaksun ja ehtojen muuttamisen syitä, ja lisäksi nämä syyt on lueteltava vakuutussopimuksessa. Vakuutus-sopimusta ei myöskään saa irtisanoa vahingon sattumisen vuoksi.

Uusissa vuoden 2004 jälkeen myönnettyissä sairauskuluvakuutuksissa yhtiö on asettanut vakuutuskohtaisen 50 000 euron ylärajan sairaushoitokorkvauksille.

Yhtiö on ottanut jälleenvakuutuksen luokan muut tapaturma- ja sairausvakuutukset katastrofikumulaation varalta. Jälleenvakuutuksen omapidätys on 2,5 miljoonaa euroa, ja jälleenvakuutus kattaa vahingot 25 miljoonaan euroon saakka. Lisäksi omalle vastuulle jäävä osuus on jälleenvakuutettu yleisellä katastrofikumulaatiosuojalla. Jälleenvakuutus ei kata tartuntatauti epidemian aiheuttamia vahinkoja.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Muun tapaturman vastuuvetä on pitkäkestoista. Pitkäkestoisten sairaushoitokustannusten kassavirtojen ennustamiseen liittyy erityisesti kustannusinflaatiosta johtuvaa epävarmuutta. Mikäli verovaroin rahoitetut julkisen sairaanhoidon palvelut vähenevät, niin muuhun tapaturmaan kohdistuva sairauskustannusinflaatio voimistuu.

Sairauskuluvakuutukset ovat pääosin kuluvakuutuksia, joissa korvataan ainoastaan vakuutuskaudella toteutuneet sairaudenhoitokulut. Sairausvakuutuksen ehdot ovat sellaiset, että vakuutusmaksuja voidaan käytännössä korottaa vastaavasti, jos sairaanhoitokustannukset kohoavat. Näin ollen sairaanhoitokustannusinflaation kehittyminen ei tuo sairausvakuutuslajien tuleviin kassavirtojen merkittävää epävarmuutta.

Sairaanhoitokuluinflaatiolla on merkittävä vaikutus sairauskuluvakuutuksen kassavirtojen ennustamiseen niissä sairauksissa, joissa korvauksia maksetaan pitkään. Sairaanhoitokuluinflaatiota kasvattaa lääketieteen nopea kehittyminen ja lääkkeiden kallistuminen.

Tuleviin kassavirtoihin vaikuttaa myös julkisen sairaanhoidon kehitys. Mikäli verovaroin rahoitetut julkisen sairaanhoidon palvelut vähenevät, alkavat vakuutetut kustantamaan sairaudenhoitoaan yhä enemmän sairauskuluvakuutuksilla.

Kasko- ja kuljetusvakuutukset

Kaskovakuutuksista korvataan vakuutetuille maa-ajoneuvoille ja raiteilla liikkuvalla kalustolle aiheutuneita vahinkoja. Kaskovakuutuskanta muodostuu pääasiassa yksityishenkilöiden ja yritysten autokaskovakuutuksista. Kuljetusvakuutus koskee pääasiassa yritysten kuljetusriskejä ja korvaa kuljetettavalle tavaralle aiheutuneet vahingot. Tähän ryhmään kuuluu lisäksi matkatavara- ja venevakuutuksia, joissa vakuutuksenottaja on useimmiten yksityishenkilö.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Sääolojen vaihtelulla on suurin vaikutus sattuvien vahinkojen lukumäärään ja suuruuteen. Tästä johtuen talvikautena korvausmeno on suurempi kuin kesä kautena.

Suurimpia riskejä ovat kuljetusvakuutuksessa merikuljetusten ja tavaravarastojen synnyttämät riskikeskittymät. Lisäksi sääoloista aiheutuva maantieteellisesti laaja-alainen kumulaatoriski, esim. myrskyt ja tulvat, sekä kaskovakuutuksissa myös lumi ja jääliukkaat talvikelit.

Maa-ajoneuvovakuutuksien hinnoittelussa on käytössä bonusjärjestelmä, jossa vahingon sattuminen nostaa vakuutusmaksua. Lisäksi vakuutusyhtiöllä on oikeus muuttaa vakuutusmaksua vuosittain. Kuitenkin vakuutuksenottajan ollessa yksityishenkilö, voidaan vakuutusmaksua muuttaa ainoastaan vakuutussopimuksessa lueteltujen ehtojen täytyessä.

Yhtiö on ottanut erillisen jälleenvakuutuksen kuljetettaville tavaroille sattuvien suurvahinkojen varalle. Jälleenvakuutuksen omavastuu on 5 miljoonaa euroa. Yhtiön omaisuusjälleenvakuutussuoja kattaa myös junat. Lisäksi omalle vastuulle jäävät vahingot on jälleenvakuutettu katastrofin varalta samassa jälleenvakuutuksessa kuin omaisuus- ja keskeytysvakuutukset. Tämän katastrofikumulaatiosuojan omavastuu on 5 miljoonaa euroa vahinkotapahtumaa kohden.

Maa-ajoneuvojen vakuutuskannasta pääosa on yksityishenkilöiden vakuutuksia. Muilta osin vakuutusriski tässä luokassa muodostuu pääosin yritysten vakuutuksista.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Tulevien kassavirtojen ennustamiseen ei yksityishenkilöiden vakuutuksissa ja maa-ajoneuvovakuutuksissa sisälly merkittäviä epävarmuuksia. Lähes kaikki vahingot on maksettu 6 kuukauden kuluttua vahingon sattumisesta. Muiden vakuutusten osalta vahinkojen maksuaikataulu on jonkin verran pidempi.

Omaisuus- ja keskeytysvakuutukset

Omaisuusvakuutuksesta korvataan vakuutetulle omaisuudelle aiheutunut vahinko, pois lukien kasko- tai kuljetusvakuutuksen piiriin luokiteltava omaisuus. Yritysten ja muiden yhteisöjen osuus omaisuusvakuutuskannasta on yli puolet. Tähän ryhmään luetaan lisäksi yritysten keskeytysvakuutus, jossa yritykselle korvataan omaisuusvahingon aiheuttamasta toiminnan keskeytymisestä aiheutuvia varallisuusvahinkoja.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa suurimmat yksittäiset riskit ovat yritysten tuotantolaitosten ja rakennusten palo-, luonnonilmiö- ja rikkoontumisvahinkoriskejä sekä näihin liittyviä keskeytysriskejä. Yksityistalouksien yksittäiset omaisuusriskit ovat pieniä, eikä niiden osalta yksittäisellä vahingolla ole olennaista vaikutusta yhtiön tulokseen. Yksityistaloustaloudella pääosa korvausmenosta aiheutuu vuoto-, palo- sekä murtovahingoista.

Suomessa ja Baltian alueella luonnonkatastrofien riskiä on pidetty vähäisenä. Ruotsin metsätuhot ovat johtaneet luonnonkatastrofiriskin uudelleenarviointiin. Pohjola on vakuuttanut myrskyn varalta arviolta 3 % kaikista Suomen talousmetsistä ja ne eivät ole keskittyneet maantieteellisesti. Suoritettujen selvitysten perusteella on nykytietämyksen mukaan edelleen epävarmaa, johtuvatko viimeaikaiset myrskyt ilmastomuutoksesta tai sääolojen luonnollisesta vaihteluvälistä. Selvityksessä on kuitenkin saatu indikaatiota luonnonolosuhteiden muuttumisesta toiminta-alueellamme ainakin pidemmällä aikavälillä. Ennustettu lämpötilan nousu näkyy todennäköisesti kesä- ja talviolosuhteiden muuttumisena ja mm. sateiden lisääntymisenä, vaikka lämpötilan nousun myrskyjen voimakkuutta lisäävästä vaikutuksesta alueellamme ei ole selvää näyttöä. Katastrofijälleenvakuutussuojan kapasiteetti on 80 miljoonaa euroa. Suojan kapasiteetti on 10-kertainen suurimpiin toteutuneisiin katastrofikumulaatioihin verrattuna.

Rakennuskannan omaisuusvakuutuksissa tulvavahingot on pääsääntöisesti ehdoissa poissuljettu.

Yhtiön omaisuus- ja keskeytysriskien valinnassa noudatetaan asiakassegmenttien erilaisiin vakuuttamistarpeisiin ja -ratkaisuihin perustuvia ohjeistettuja toimintatapoja. Suurasiakkaiden hinnoittelu tehdään sertifioitun laatujärjestelmän mukaisesti. Hinnoittelu tapahtuu porrastetusti riskin suuruuden ja vaikeuden mukaan resursseja ja esimiespäätöksiä suuruuden ja vaikeusasteen mukaan lisäten.

Yritys- ja yhteisöasiakkaiden hinnoittelua ohjaa asiakasvalintaohje ja alennusohje. Asiakasvalintaohjeessa määritellään asiakkaan yleiset edellytykset tulla asiakkaaksi esim. maksuhäiriöiden vuoksi ja tiukennetaan riskien valintaa suuririskisillä toimialoilla. Alennusohjeella säädelään myyjän, riskipäällikön, underwriterin sekä esimiesten alennusvaltuudet vakuutuslajeittain ja osin asiakassegmenteittäin. Pienyritysten hinnoittelua ohjataan lisäksi järjestelmävaltuuksin.

Omaisuus- ja keskeytysvakuutusten kannattavuutta seurataan vakuutus- ja vahinkotietovarastoon perustuvalla monipuolisella seuranta- ja analyysijärjestelmällä. Kannattavuusanalyysijä tehdään vakuutuslajeittain, asiakassegmenteittäin, toimialoittain ja asiakashoito-organisaatioittain.

Yhtiöllä on oikeus uudelleen hinnoitella vakuutus uudistuksen yhteydessä tai irtisanoa vakuutus. Kun asiakas on yksityishenkilö, voidaan vakuutusmaksua kuitenkin muuttaa ainoastaan vakuutussopimuksessa lueteltujen ehtojen täytyessä.

Vakuutuskanta on jälleenvakuutettu ei-suhteellisella jälleenvakuutuksella, jossa omavastuu on 5 miljoonaa euroa vakuutusriskiltä. Lisäksi on tehty jälleenvakuutus katastrofikumuulivahingon varalta.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa tulevien kassavirtojen arvioinnissa ei ole merkittäviä vaikeuksia. Vahingot maksetaan pääsääntöisesti vuoden sisällä vahingon sattumisesta ja vahinkojen suuruus on arvioitavissa luotettavasti. Yleisesti ottaen suurinta epävarmuutta vahinkokohtaisissa arvioissa on uusissa keskeytys- ja kumulaativahingoissa.

Myrskyvahinkojen suuruuden seurannassa yhtiö seuraa erikseen kunkin myrskyn aiheuttamia vahinkoja. Jokaisen kuukauden raportoinnissa verrataan alun perin tehtyä kokonaisvahinkoarviota havaittuun vahinkomenoon ja tarkastetaan arviota tarvittaessa.

Vastuu- ja oikeusturvavakuutukset

Vastuuvakuutuselementtejä sisältäviä lakisääteisiä vakuutuksia ei sisällytetä tähän ryhmään. Varsinaisesta vastuuvakuutuksesta korvataan vahinko, jossa vakuutettu on korvausvelvollinen

kolmannelle osapuolelle aiheutetusta vahingosta. Yritysten vakuutusten osuus muodostaa pääosan tämän ryhmän vakuutusriskistä. Oikeusturvavakuutuksesta korvataan asianajo- ja oikeudenkäyntikuluista aiheutunut varallisuusvahinko. Yksityishenkilöiden vakuutukset muodostavat pääosan tämän ryhmän vakuutusriskistä

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Vastuuvakuutuksen vahinkojen lukumäärään ja suuruuteen vaikuttavat merkittävästi vahingonkorvausta säätelevä lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö.

Yksityishenkilöiden osalta vahingot ovat pieniä. Lisäksi yksityishenkilöiden osuus luokan kokonaisriskistä on vähäinen.

Yritysten vastuuvakuutuksista pääosa on tuote- ja toimintavastuuvakuutuksia. Vakuutusriskin valinnassa sovelletaan vastaavaa ohjeistusta kuin omaisuus- ja keskeytysvakuutuksessa. Samasta virheestä tai teosta aiheutuneiden ns. sarjavahinkojen riskiä on esimerkiksi tuotevastuuvakuutuksessa pienennetty siten, että yhdestä virheestä eri aikoina aiheutuneista vahingoista korvataan yhteensä enintään sen kauden vakuutusmäärä, jonka aikana ensimmäinen vahinko ilmenee.

Oikeusturvavakuutuksesta korvataan vakuutetulle aiheutuneet kulut oikeudenkäynneistä. Koska vakuutetulla on mahdollisuus vaikuttaa oikeudenkäynnistä aiheutuvaan kustannukseen esimerkiksi asianajajan valinnalla, on oikeusturvavakuutuksessa käytössä suhteellinen omavastuu, jossa asiakas maksaa aina tietyn prosenttiosuuden kokonaisvahingosta.

Yhtiön jälleenvakuutuksen omapidätys tämän luokan riskien osalta on 4 miljoonaa euroa vahingolta.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Vastuuvakuutuksen luonteeseen liittyy yleisesti vahinkojen hidas tietoon tuleminen. Kun vahinko on tullut tietoon, epävarmuutta voi edelleen liittyä sen suuruuteen. Merkittävin epävarmuus on kuitenkin tuntemattomien vahinkojen arviointi.

Vastuuvakuutuksessa voidaan vahingot kohdistaa joko vahingon sattumishetken mukaan (Occurrence) tai vahinkoilmoituksen tekemisen mukaan (Claims made). Kassavirtojen arvioinnin kannalta tällä on olennainen vaikutus. Mikäli vakuutuksessa on sovittu vahingon kohdistamisesta vahinkoilmoituksen mukaan, ei vakuutuksenottajalla ole enää mahdollisuutta ilmoittaa uusista vahingoista sovitun määräajan jälkeen vakuutuksen päättymisestä.

Oikeusturvavakuutusten kassavirtoihin ei sisälly merkittävää epävarmuutta, koska vahingot tulevat aina nopeasti tietoon. Myöskään vahingon suuruudessa ei ole tällöin merkittävää epävarmuutta.

Pitkäaikaiset vakuutus sopimukset

Pitkäkestoisiksi vakuutus sopimuksiksi luokitellaan ne vakuutus sopimukset, joiden keskimääräinen voimassaoloaika on vähintään kaksi vuotta. Näitä ovat takausvakuutukset, rakennusvirhevakuutukset ja ainaisvakuutukset.

Vahinkojen lukumäärä ja suuruus

Lainatakauksessa riski on velallisen maksukyvyttömyys ja toimitustakauksessa toimittajan suorituskyvyttömyys. Vakuutuksenottajat ovat pääasiassa yrityksiä. Takausvakuutuksen vahinkojen lukumäärään vaikuttaa merkittävästi talouden tila. Noususuhdanteen aikana takausvahinkoja on vähemmän ja laskusuhdanteessa vahinkoja on merkittävästi enemmän. Takausvakuutukset jakaantuvat lainatakauksiin ja sopimustakauksiin. Lainatakaukset ovat kestoltaan keskimäärin 5–7 vuotta ja sopimustakaukset maksimissaan 2 vuotta. Takausvakuutuksessa yli puolet on sopimustakauksia. Uusia takausvakuutus sopimuksia ei enää myönnetä.

Takausvakuutuksessa yhtiöllä ei pääsääntöisesti ole jälleenvakuutusta. Yhtiöllä on osalle takausvastuista turvaavat vakuudet. Tällöin vahingon sattuessa yhtiö voi realisoida vakuutena olevan omaisuuden, ja näin pienentää tappiota. Takausvakuutus on pitkäaikaista vakuuttamista, ja

siksi yhtiön on säännöllisesti seurattava vakuutetun taloudellista tilaa, vastuiden määrän kehittymistä sekä vastavakuuksien turvaavuutta.

Rakennusvirhevakuutuksista suurin osa on lakisääteisiä rakennusvirhevakuutuksia. Näissä asuinrakennuksia koskeissa vakuutuksissa vakuutustapahtuma edellyttää sekä rakennusvirhettä että rakennuttajan maksukyvyttömyyttä. Koska vakuutuksen vastuu aika on 10 vuotta, niin vakuutukseen liittyy sarjavahingon mahdollisuus. Rakennuttajan, jolla on poikkeuksellisen paljon rakennusvirheitä, maksukyvyttömyysriski kasvaa olennaisesti.

Sarjavahinkojen varalta yhtiöllä on merkitsemisvuosittaisen kumulaation varalle stop loss - jälleenvakuutus, jossa omapidätys on kullekin merkitsemisvuodelle 300–400 % vakuutusmaksutulosta.

Ainaisvakuutusten myöntäminen on lopetettu 1970-luvulla. Vakuutettuna kohteena voi olla joko rakennus tai metsä. Vakuutuksenottaja on maksanut kertasuorituksena vakuutusmaksun koko vakuutuskaudelle. Vakuutukset ovat voimassa rajoituksetta kunnes vakuutusmäärä on korvattu. Vakuutuksenhaltijalla on oikeus vakuutuksen takaisinostoon. Ainaisvakuutusten vakuutusmäärät ovat inflaatiosta johtuen pieniä. Vakuutuksenottajat ovat pääasiassa yksityishenkilöitä.

Epävarmuudet liittyen tuleviin kassavirtoihin

Pitkäaikaisien vakuutusten kassavirtojen ennustamisen suurin ongelma on se, että korvausmäärä riippuu olennaisesti tulevien vuosien taloussuhdanteista, joiden ennustaminen on vaikeaa.

Ainaisvakuutuksiin liittyviin kassavirtoihin liittyvä suurin epävarmuus on takaisinostojen määrä. Takaisinostoja on nykyisin erittäin vähän. Suurin riski on, että takaisinostojen määrä lisääntyy merkittävästi. Vuosittain takaisinostoja on ollut 0,2 miljoonan euron edestä. Jos kaikki vakuutukset ostettaisiin heti takaisin, olisi maksettava määrä 15 miljoonaa euroa.

SIJOITUSRISKIT

Vakuutustoiminnan sijoitukset ovat vastuuvelan ja oman pääoman katteena olevaa varallisuutta. Hallitulla sijoitusriskin ottamisella pyritään sijoitussalkun tuoton kasvattamiseen hyväksytyllä riskitasolla ottaen huomioon vastuuvelan rakenne ja vakavaraisuustavoitteet.

Sijoitustoiminnan merkittävimmät riskit ovat markkina- luotto- ja likviditeettiriskit, jotka voivat toteutua sijoitusomaisuuden odotettua alhaisempana tuottona tai sijoitusten arvojen alentumisena. Sijoitustoiminnan riskejä rajoitetaan hajauttamalla sijoitukset mahdollisimman tehokkaasti omaisuusluokittain, vastapuolittain, sektoreittain ja maantieteellisesti sekä huolehtimalla sijoitussalkun riittävästä likvidisyydestä.

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminta perustuu hallituksen vuosittain vahvistamiin sijoitus-suunnitelmiin ja sijoitustoiminnan valtuuksiin, joissa määritellään sijoitusten perusallokaatio ja vaihteluvälit omaisuusluokittain, sijoitustoiminnan organisointi, riskilimitit sekä päätös- ja toimivaltuudet.

Sijoitustoiminnan tärkein ohjausväline on eri omaisuusluokkien perusallokaatio, jota määritettäessä otetaan huomioon toimintaympäristön tila ja kehitysnäkymät, sijoitustoimintaan sisältyvät riskit suhteessa oletettuun tuottoon, vakuutustoiminnan vastuuvelan asettamat vaatimukset, viranomaisvaatimukset, rating-tavoitteet ja riskinottohalu.

Vahinkovakuutuksessa on käytössä Asset/Liability Management -malli (ALM-malli), jota hyödynnetään perusallokaation määrittämisessä. Omaisuuden arvovaihtelun ja aktiivisen sijoitustoiminnan seurauksena perusallokaatiosta ajoittain poiketaan asetettujen rajojen puitteissa.

Sijoitustoiminnasta raportoidaan kuukausittain riskienhallintajohdolle sekä vahinkovakuutusyhtiöiden hallituksille. Raportissa eritellään sijoitusten määrä, omaisuusluokittain toteutuneet tuotot ja vertailuindeksien tuotot sekä riskimittarit.

Riskienhallintatoiminto seuraa päivittäin sijoitussuunnitelmassa asetettuja riskilimiittejä. Tärkeimpiä riskilimiittejä ovat allokaatiolimitit, korko- ja valuuttariskilimitit, vastapuolen luottokelpoisuuslimitit sekä hajautuslimitit.

Markkinariski

Markkinariski muodostuu hinta-, korko- ja valuuttariskistä. Osakekurssien, korkojen, valuuttojen, hyödykkeiden ja kiinteistöjen hintojen muutokset vaikuttavat sijoitusomaisuuden arvoon ja vuotuisen tuottoon. Vahinkovakuutuksen sijoitusriskin ja vakavaraisuuspääoman suhdetta tarkastellaan sisäisellä ALM-mallilla ja markkinariskin herkkyyksianalyysillä.

Hintariskiä sisältävien omaisuusluokkien, kuten osakkeiden, vaihtoehtoisten sijoitusten ja kiinteistöjen maksimiallokaatiolle on asetettu limiitit. Sijoitusriskiä hallitaan myös hajauttamalla sijoitukset eri sijoitusinstrumentteihin, maantieteellisesti ja toimialoittain.

Korkoriski

Korkosalkkujen korkoriskiä seurataan herkkyyksianalyysin lisäksi modifioidulla duraatiolla. Korkosalkkujen modifioidulle duraatiolle on asetettu sijoitussuunnitelmassa vertailusalkun modifioituun duraatioon suhteutettu vaihteluväli. Korkoriskilimiittiä määrättäessä on huomioitu vastuuvelan diskonttauksesta syntyvän korkoriskin vaikutus.

Valuuttariski

Vahinkovakuutuksen valuuttariskin hallinnassa huomioidaan sekä sijoituksista että vakuutustoiminnasta aiheutuva valuuttariski. Vahinkovakuutuksen valuuttariskit muodostuvat lähinnä ulkomaisista osakesijoituksista. Sijoitussuunnitelmassa on asetettu valuuttariskille limiitti ja esitetty periaatteet, joiden mukaan omaisuusluokkien valuuttariskiä suojataan. Valuuttariskin suojausastetta muutetaan aktiivisesti markkinanäkemyksen mukaan riskilimiitin rajoissa.

Johdannaisten käyttö

Markkinariskin hallintaan käytetään myös johdannaisia. Johdannaisten käytön periaatteet määritellään vuosittain sijoitussuunnitelmassa. Korko-, osake- ja luottojohdannaisia voidaan käyttää sekä suojaukseen että salkun riskitason lisäämiseen asetettujen rajojen puitteissa. Valuuttajohdannaisia voidaan käyttää vain suojaamiseen. Johdannaisia voidaan tehdä säännellyillä markkinoilla tai vastapuolen kanssa, jonka pitkäaikainen luottoluokitus on vähintään A3 (Moody's) tai A- (Standard & Poor's).

Luottoriski

Sijoitustoiminnan luottoriski muodostuu liikkeeseenlaskijan luottoriskistä ja johdannaissopimusten vastapuoliriskistä. Luottoriskiä hallinnoidaan hajauttamalla salkkua ja rajoittamalla heikomman luottoriskin osuutta salkusta. Sijoitussuunnitelmassa on määritelty luottoluokitusrajoitukset sekä enimmäissijoitusmäärät yksittäiseen vastapuoleen. Luottoluokittelemattomista liikkeeseenlaskijoista tehdään sisäinen luottoriskin arviointi, jonka perusteella voidaan tehdä sijoituspäätös.

Likviditeettiriski

Sijoitussuunnitelmassa arvioidaan likviditeettitilanne vuosittain ja sijoitussalkkua koostettaessa huomioidaan yhtiön likviditeettivaatimukset. Aktiivinen vakuutustoiminta on likviditeetiltään ylijäämäistä, koska vakuutusmaksutulo kerätään ennen korvausten maksamista. Tarvittaessa likviditeettipuskurina toimii ensisijaisesti rahamarkkinasalkku. Sijoitukset osakkeisiin ja joukkovelkakirjalainoihin ovat pääosin noteerattuja ja likvidejä.

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 3. KORKOTUOTOT JA -KULUT

Milj. e	2009	2008
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	202	264
Saamisista asiakkailta	406	667
Lainoista	386	633
Rahoitusleasingsaamisista	20	33
Arvoltaan alentuneista lainoista ja muista sitoumuksista	1	1
Saamistodistuksista	206	345
Kaupankäynnin eristä	52	133
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista	1	111
Myytavissä olevista	122	91
Eräpäivään asti pidettävistä	31	10
Johdannaissopimuksista	1 123	1 867
Suojauslaskennasta	-126	-60
Muista	1 249	1 928
Muista	4	10
Yhteensä	1 941	3 153
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	61	174
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoitusveloista	5	19
Veloista asiakkaille	32	108
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	352	686
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus	52	54
Pääomalainoista	15	13
Muista	37	41
Johdannaissopimuksista	1 195	1 927
Suojauslaskennasta	-14	-20
Muista	1 249	1 946
Muista	4	11
Yhteensä	1 700	2 979
Korkokate ennen arvonalentumisia	241	174

Suojauslaskennan suojausinstrumenttien nettotulos on -36 miljoonaa euroa (-31) ja suojauskohteiden nettotulos on 30 miljoonaa euroa (31). Vuonna 2009 suojauslaskennan nettotuloksessa on vuonna 2008 uudelleenluokiteltuja saamistodistuksia suojaavien koronvaihtosopimuksien arvonmuutoksesta jaksotettu 5 miljoonaa euroa.

LIITE 4. SAAMISTEN ARVONALENTUMISET

Milj. e	2009	2008
Luotto- ja takaustappioina poistetut saamiset	15	16
Palautukset poistetuista saamisista	-2	-1
Arvonalentumisten lisäys	132	20
Arvonalentumisten peruutukset	-24	-9
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	8	1
Korkosaamisten arvonalentumiset	0	-1
Yhteensä	129	28

LIITE 5. VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

Milj. e	2009	2008
Vakuutusmaksutuotot		
Vakuutusmaksutulo	1 005	991
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-15	-24
Vakuutusmaksutuotot, brutto	990	966
Jälleenvakuuttajien osuus	-47	-43
Yhteensä	943	923
Sijoitustoiminnan nettotuotot	64	61
Korvauskulut		
Maksetut korvaukset (pl. korvaustoiminnon kulut)	595	602
Korvausvastuun muutos	-30	30
Korvauskulut yhteensä, brutto	565	632
Jälleenvakuuttajien osuus	-5	-41
Yhteensä	560	591
Muut vahinkovakuutustoiminnan erät	44	40
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	402	353
Vakuutusmaksutuotot ja jälleenvakuuttajien osuus		
Lyhytaikaisista vakuutussopimuksista		
Vakuutusmaksutulo	1 003	988
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-18	-26
Vakuutusmaksuvastuun täydennysvastuun muutos	1	1
Pitkäaikaisista vakuutussopimuksista		
Vakuutusmaksutulo	2	3
Vakuutusmaksuvastuun muutos	2	1
Vakuutusmaksutuotot, brutto	990	966
Jälleenvakuuttajien osuus lyhytaikaisten vakuutussopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	-51	-42
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	4	1
Jälleenvakuuttajien osuus pitkäaikaisten vakuutussopimusten		
Vakuutusmaksutulosta	0	0
Vakuutusmaksuvastuun muutoksesta	-1	-2
Jälleenvakuuttajien osuus yhteensä	-47	-43
Vakuutusmaksutuotot, netto	943	923

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot

Lainoista ja muista saamisista

Korkotuotoista	21	10
Korkokuluista	-1	-1
Myyntivoitoista ja -tappioista	0	
Arvostusvoitoista ja -tappioista	-3	

Yhteensä	16	9
-----------------	-----------	----------

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot

Korkotuotoista		
Saamistodistuksista	0	0
Muista	0	1
Myyntivoitoista ja -tappioista		
Johdannaisista	-21	-10
Muista		0
Arvostusvoitoista ja -tappioista		
Saamistodistuksista	2	-3
Johdannaisista	-2	1

Yhteensä	-20	-12
-----------------	------------	------------

Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Saamistodistuksista		
Korkotuotoista	49	64
Muista tuotoista ja kuluista	0	0
Myyntivoitoista ja -tappioista	13	-2
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretyistä	-6	-14
Arvon alentumisista	0	
Yhteensä	56	48
Osakkeista ja osuuksista		
Osingoista	7	26
Muista tuotoista ja kuluista	3	3
Myyntivoitoista ja -tappioista	54	-25
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretyistä	-23	18
Arvon alentumisista	-37	-17
Yhteensä	4	5

Yhteensä	60	54
-----------------	-----------	-----------

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Vuokratuotoista	12	10
Myyntivoitoista ja -tappioista	1	2
Voitoista käypään arvoon arvostamisesta	1	2
Vastike- ja hoitokuluista	-6	-5
Muista	0	0

Yhteensä	7	10
-----------------	----------	-----------

Vahinkovakuutuksen sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	64	61
--	-----------	-----------

Diskonttauksen purkautuminen, vahinkovakuutukset

Ajan kulumisesta johtuva vahinkovakuutuksen diskonttatun vastuuvelan (liite 32) lisäys (diskonttauksen purkautuminen) on 43 miljoonaa euroa (42). Diskonttauksen purkautuminen lasketaan kuukausittain käyttäen edellisen kuukauden lopun diskonttauskorkoa ja kuukauden alun vastuuvelkaa. Diskonttauskorko oli 3,7 % 31.12.2003–30.11.2004, 3,5 % 1.12.2004–30.11.2005, 3,3 % 1.12.2005–30.11.2007 ja 3,5 % 1.12.2007–31.12.2009.

LIITE 6. PALKKIOTUOTOT JA -KULUT

Milj. e	2009	2008
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	38	24
Talletuksista	0	0
Maksuliikkeestä	13	13
Arvopapereiden välityksestä	21	19
Rahastoista	0	0
Arvopapereiden liikkeeseen laskusta	8	3
OmaisuuDENhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	52	48
Vakuutustoiminnasta	17	19
Takauksista	16	9
Muista*	13	11
Yhteensä	178	146

*Muihin palkkiotuottoihin sisältyy jaksotettuja Day 1 profit -palkkiotuottoja 9 miljoonaa euroa (6) ja jaksottamatta on 0,6 miljoonaa euroa (0,5). Vastaerä sisältyy taseen erään varaukset ja muut velat.

Palkkiokulut

Maksuliikkeestä	2	3
Arvopapereiden välityksestä	8	6
Arvopapereiden liikkeeseenlaskusta	9	5
OmaisuuDENhoidosta ja lainopillisista tehtävistä	7	7
Muista	9	2
Yhteensä	35	24

Palkkiotuotot ja -kulut, netto	143	122
---------------------------------------	------------	------------

LIITE 7. KAUPANKÄYNNIN NETTOTUOTOT

Milj. e	2009	2008
Kaupankäynnin rahoitusvaroista ja -veloista		
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	41	2
Osakkeista ja osuuksista	0	0
Johdannaisista	118	-49
Yhteensä	159	-48
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	-24	26
Osakkeista ja osuuksista	0	0
Johdannaisista	-77	19
Yhteensä	-101	45
Osinkotuotot	0	

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista varoista ja -veloista

Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	-9	-16
Yhteensä	-9	-16
Arvostusvoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista	10	-65
Yhteensä	10	-65
Valuuttatoiminnan nettotuotot		
Valuutanvaihdosta	-168	25
Muista	181	-23
Yhteensä	71	-81

LIITE 8. SIJOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTOT

Milj. e	2009	2008
Myytävissä olevista rahoitusvaroista		
Saamistodistuksista		
Myyntivoitoista ja -tappioista	1	3
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretyistä	0	-3
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitoista ja -tappioista	0	0
Käyvän arvon rahastosta tilikaudella siirretyistä	0	1
Arvon alentumisista	-9	-4
Osinkotuotoista	2	7
Myytävissä olevista rahoitusvaroista yhteensä	-6	4
Sijoituskiinteistöistä		
Vuokratuotoista	2	2
Myyntivoitoista ja -tappioista	-2	1
Voitoista tai tappioista käypään arvoon arvostamisesta	-5	0
Vastike- ja hoitokuluista	-1	-1
Muista	0	0
Sijoituskiinteistöistä yhteensä	-7	2
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä	-13	6

LIITE 9. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

Milj. e	2009	2008
Vuokratuotoista oman käytön kiinteistöistä	0	0
Vakuutuskorvauksista	0	0
Keskuspankkipalvelumaksuista	9	9
Haltuunotettujen kohteiden realisoinneista	0	0
Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetun omaisuuden vuokratuotoista	25	22
Vahinkovakuutustoiminnan jälleenvakuutuspalkkioista	2	1
Muista	13	9
Yhteensä	50	42

LIITE 10. HENKILÖSTÖKULUT

Milj. e	2009	2008
Palkoista ja palkkioista	156	143
Osakeperusteisista maksuista	1	0
Eläkekuluista	19	24
Maksupohjaisista järjestelyistä	18	24
Etuuspohjaisista järjestelyistä	1	1
Muista henkilösivukuluista	14	10
Yhteensä	190	178

LIITE 11. MUUT HALLINTOKULUT

Milj. e	2009	2008
Toimistokuluista	24	19
IT-kuluista	75	80
Yhteyskuluista	10	11
Markkinointikuluista	14	14
Muista hallinnon kuluista	16	19
Yhteensä	139	144

LIITE 12. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

Milj. e	2009	2008
Vuokrakuluista	4	1
Oman käytön kiinteistöistä ja toimitiloista	23	25
Haltuunotettujen kohteiden realisoinneista	1	1
Vahinkovakuutustoiminnan jälleenvakuutuslaskuista	3	2
Vahinkovakuutustoiminnan luottotappioista	6	7
Vahinkovakuutuksen yhteistakuun muutoksesta	1	1
Poistoista		
Rakennuksista	1	1
Koneista ja kalustosta	2	2
Yrityskaupan yhteydessä muodostuneista aineettomista hyödykkeistä	33	36
Muista aineettomista hyödykkeistä	9	7
Muista	24	20
Yhteensä	69	66
Arvon alentumisista		
Oman käytön kiinteistöistä	0	0
Muista	3	3
Yhteensä	3	3
Muista *	62	43
Yhteensä	171	149

*) Erään sisältyy tilintarkastajille maksettua palkkioita tilintarkastuksesta 463 000 euroa (472 000), tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja toimeksiannoista 53 000 euroa (1 000), veroneuvonnasta 98 000 euroa (55 000) ja muista palveluista 682 000 euroa (401 000).

*) Erään sisältyy 39 miljoonaa euroa (24) osuuspankeille maksettua vakuutusliikkeen myyntipalkkiota.

LIITE 13. TULOVEROT

Milj. e	2009	2008
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvasta verosta	39	11
Aikaisempien tilikausien veroista	1	1
Laskennallisista veroista	31	18
Tuloslaskelman verot	71	31
Yhteisön tuloveroprosentti	26	26

Voimassaolevan verokannan mukaan laskettujen verojen täsmäytys tuloslaskelmassa esitettyihin veroihin

Tulos ennen veroja	265	119
Verokannan mukainen osuus tilikauden tuloksesta	69	31
Edellisten tilikausien verot	1	1
Verovapaiden tuottojen vaikutus	-1	-2
Vähennyskelvottomien kulujen vaikutus	1	1
Käyttämättömien tappioiden uudelleenarviointi	0	
Muut erät	0	-1
Tuloslaskelman verot	71	31

LIITE 14. OSAKEKOHTAINEN TULOS

Osakekohtainen tulos lasketaan jakamalla osakkeenomistajille kuuluva tilikauden tulos ulkona olevien osakkeiden osakeantioikaistun lukumäärän painotetulla keskiarvolla tilikauden aikana.

	2009	2008
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto (milj. e)	194	89
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo (1 000)		
A-osakkeet	232 312	195 429
K-osakkeet	63 484	53 629
Yhteensä	295 796	249 057
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR/osake)		
A-osakkeet	0,66	0,36
K-osakkeet	0,63	0,33

Osakekohtaiset tunnusluvut on oikaistu takautuvasti osakeantikertoimella johtuen Pohjola Pankki Oyj:n osakeannista ja 4.5.2009 kaupparekisteriin merkityistä uusista osakkeista.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 15. KÄTEISET VARAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Kassa	2	1
Vaadittaessa maksettavat talletukset keskuspankeissa		
Pohjola Pankin vähimmäisvarantotalletus	255	228
Muut	2 845	2 030
Käteiset varat yhteensä	3 102	2 260

Eurojärjestelmän vähimmäisvarantojärjestelmän mukaisesti luottolaitokset joutuvat pitämään vähimmäisvarantoja (varantotalletus) kansallisissa keskuspankeissa. Varantotalletus on Euroopan keskuspankin ilmoittaman velvoiteprosentin mukainen osuus varantopohjasta. Varantopohjaan luetaan talletukset (laaja) sekä enintään kahden vuoden velkapaperit. Talletuksia toisilta varantovelvollisilta ei lueta varantopohjaan. Varantotalletus on tällä hetkellä 2 % varantopohjasta. OP-Pohjola-ryhmässä luottolaitokset tekevät varantotalletuksen Pohjola Pankki Oyj:hin. Pohjola Pankki Oyj huolehtii ryhmän luottolaitosten valtuuttamana välittäjänä koko ryhmän talletusvelvollisuudesta Suomen Pankkiin.

LIITE 16. SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset luottolaitoksilta		
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat	144	172
Muut	11	7
Yhteensä	155	178
josta alle 3 kuukauden saamiset luottolaitoksilta	155	178
Luotot ja muut saamiset		
Vaadittaessa maksettavat		
Muilta luottolaitoksilta	0	
Yhteensä	0	
Muut		
OP-Pohjola-ryhmän vähittäispankeilta	2 483	1 955
Muilta luottolaitoksilta	4 992	4 511
Yhteensä	7 475	6 466
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	7 630	6 644
Saamisiin luottolaitoksilta sisältyy repo-saamisia	75	8
Saamisiin luottolaitoksilta sisältyy huonommalla etuoikeudella olevia saamisia	42	42

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Kaupankäynnin rahoitusvarat		
Valtion saamistodistukset	198	584
Sijoitus- ja yritystodistukset	555	2 191
Debentuurit	0	38
Joukkovelkakirjalainat	471	396
Muut saamistodistukset	0	4
Osakkeet ja osuudet	0	0
Yhteensä	1 224	3 213
Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat		
Joukkovelkakirjalainat	55	43
Yhteensä	55	43
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat yhteensä	1 279	3 255

	31.12.2009		31.12.2008	
	Saamis- todis- tukset	Osakkeet ja osuudet	Saamis- todis- tukset	Osakkeet ja osuudet
Kaupankäynnin rahoitusvarat, milj. e				
Noteeratut				
Julkisyhteisöiltä	209		584	
Muilta	918	0	2 491	0
Muut				
Julkisyhteisöiltä	42		85	
Muilta	55		52	
Yhteensä	1 224	0	3 213	0

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin sisältyy keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia 1 124 miljoonaa euroa (2 996) ja huonommalla etuoikeudella olevia julkisesti noteerattuja saamistodistuksia muilta 0 miljoonaa euroa (38).

LIITE 18. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	1 188	1 286
Valuuttajohdannaiset	50	85
Osakejohdannaiset	139	67
Luottojohdannaiset	4	4
Muut	3	2
Yhteensä	1 385	1 443
Suojaavat johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	47	31
Valuuttajohdannaiset	12	11
Yhteensä	59	43
Johdannaissopimukset yhteensä	1 443	1 486

Johdannaissopimukset tase-erä sisältää positiiviset arvonmuutokset ja maksetut preemiot.

LIITE 19. SAAMISET ASIAKKAILTA

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Luotot yleisölle ja julkisyhteisöille	8 526	9 045
Saamistodistukset	398	709
Rahoitusleasingsaamiset	622	593
Muut saamiset		
Muut	1 924	1 963
Arvon alentumistappiot luotoista		
Luottoriskiin perustuvat	-98	-23
Arvon alentumistappiot saamistodistuksista		
Luottoriskiin perustuvat	-48	-9
Saamiset asiakkailta yhteensä	11 323	12 279

Luottojen ja takausten arvonalentumisten muutokset

Milj. e	Luotot	Saamis- todistukset	Pankki- takaus- saamiset	Korko- saamiset	Yhteensä
Arvon alentumiset 1.1.2009	24	9		-2	32
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	94	40		-3	132
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	8				8
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-14			3	-11
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-12				-12
Valuuttakurssiero luottojen arvonalentumisista		-1			-1
Arvon alentumiset 31.12.2009	100	48		-2	146

Milj. e	Luotot	Saamis- todistukset	Pankki- takaus- saamiset	Korko- saamiset	Yhteensä
Arvonalentumiset 1.1.2008	20		1	-1	20
Saamiskohtaisten arvonalentumisten lisäykset	10	9		-2	17
Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten muutokset	1				1
Saamiskohtaisten arvonalentumisten peruutukset	-5		-1	2	-3
Taseesta poistetut luotot ja takaussaamiset, joista tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-3				-3
Arvonalentumiset 31.12.2008	24	9		-2	32

Rahoitusleasingsaamiset

Pohjola-konserni tarjoaa vuokralle pääasiassa kuljetuskalustoa, teollisuuden koneita ja laitteita rahoitusleasingsopimuksilla.

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Rahoitusleasingsopimusten erääntymisajat		
Yhden vuoden kuluessa	193	188
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	333	339
Yli viiden vuoden kuluttua	192	220
Bruttosijoitus rahoitusleasingsopimuksiin	718	746
Kertymätön rahoitustuotto (-)	-96	-153
Vähimmäisvuokrien nykyarvo	622	593
Vähimmäisvuokrasaamisten nykyarvo		
Yhden vuoden kuluessa	175	162
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	300	282
Yli viiden vuoden kuluttua	147	150
Yhteensä	622	593
Bruttokasvu tilikauden aikana	246	352

LIITE 20. VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN VARAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Sijoitukset		
Lainat ja muut saamiset	424	419
Osakkeet	387	318
Kiinteistöt	78	81
Saamistodistukset	1 392	1 149
Johdannaissopimukset		
Valuuttajohdannaiset		3
Osakejohdannaiset	0	
Muut	530	419
Yhteensä	2 810	2 389

Muut varat

Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	38	33
Muut		
Ensivakuutustoiminnasta	214	218
Jälleenvakuutustoiminnasta	89	100
Rahat ja pankkisaamiset	4	4
Yhteensä	346	355
Vahinkovakuutustoiminnan varat yhteensä	3 156	2 745

Vahinkovakuutuksen sijoitukset**Lainat ja muut saamiset**

Lainat ja muut saamiset	423	418
Jälleenvakuutustalletesaamiset	1	1
Yhteensä	424	419

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjatut rahoitusvarat

Muut saamistodistukset	8	6
Johdannaissopimukset		
Valuuttajohdannaiset		3
Osakejohdannaiset	0	
Yhteensä	8	9

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Saamistodistukset	1 384	1 143
Osakkeet ja osuudet	387	318
Muut osuudet	530	419
Yhteensä	2 301	1 880

Sijoituskiinteistöt

Maa- ja vesialueet	10	11
Rakennukset	67	71
Yhteensä	78	81

Vahinkovakuutuksen sijoitukset yhteensä	2 810	2 389
--	--------------	--------------

Vahinkovakuutuksen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattujen saamistodistusten, osakkeiden ja osuuksien sekä johdannaisten erittely noteerauksen ja liikkeeseenlaskijan perusteella

Milj. e	31.12.2009			31.12.2008		
	Saamis- todistuk- set	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset	Saamis- todistuk- set	Osakkeet ja osuudet	Johdannaissopimukset
Noteeratut						
Muilta	8			6		
Muut						
Muilta						3
Yhteensä	8			6		3

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2009, milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotet- tuun hankinta- menoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankinta- menoon	Yhteensä*
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	645		645			
Muilta	705		705	806		806
Muut						
Muilta	35		35	111		111
Yhteensä	1 384		1 384	917		917
Tilikauden arvonalentumistappiot				-37		-37

* Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet sisältävät osakkeita ja osakeriskillisiä rahastoja 387 miljoonaa euroa (318) sekä muita osuuksia 530 miljoonaa euroa (419). Muut osuudet sisältävät pääasiassa korko-, rahamarkkina-, vaihtovelkakirjalaina-, raaka-aine-, hedge fund- ja kiinteistörahoja.

Vahinkovakuutuksen myytävissä oleviin rahoitusvaroihin sisältyy pantattuja eriä 5 miljoonaa euroa (14). Erät koostuvat pääosin johdannaiskaupankäynnin vakuuksista.

Vahinkovakuutuksen myytävissä olevat rahoitusvarat 31.12.2008, milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet		
	Käypään arvoon	Jaksotet- tuun hankinta- menoon	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankinta- menoon	Yhteensä
Noteeratut						
Julkisyhteisöiltä	659		659			
Muilta	407		407	626		626
Muut						
Julkisyhteisöiltä	5		5			
Muilta	72		72	111		111
Yhteensä	1 143		1 143	737		737
Tilikauden arvonalentumistappiot				-17		-17

Vahinkovakuutuksen sijoituskiinteistöjen muutokset	2009	2008
Hankintameno 1.1.	75	83
Lisäykset	6	0
Vähennykset	-10	-5
Siirrot erien välillä	0	-3
Hankintameno 31.12.	71	75
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	6	2
Tilikauden käyvän arvon muutokset	1	3
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	7	6
Kirjanpitoarvo 31.12.	78	81

Tilikaudella sijoituskiinteistöihin kohdistuvat rakentamis- ja korjausveloitteet olivat 5 miljoonaa euroa, edellisellä tilikaudella niitä ei ollut. Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta.

LIITE 21. SIOITUSOMAIUUS

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	4 225	68
Osakkeet ja osuudet	87	87
Yhteensä	4 312	155
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat		
Saamistodistukset	1 086	1 103
Yhteensä	1 086	1 103
Sijoituskiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	0	0
Rakennukset	17	26
Yhteensä	18	27
Sijoitusomaisuus yhteensä	5 415	1 285

Sijoituskiinteistöt eivät sisällä tällä tai edellisellä tilikaudella vakuudeksi saatuja kiinteistöjä.

Myytävissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2009

Milj. e	Myytävissä olevat saamistodistukset			Myytävissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä	
Noteeratut							
Julkisyhteisöiltä	3 799		3 799				
Muilta	400		400	14		14	1 086
Muut							
Muilta	27		27	15	57	72	0
Yhteensä	4 225		4 225	30	57	86	1 086
Tilikauden arvonalentumistappiot				-9		-9	

Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin ei sisällynyt huonommalla etuoikeudella olevia julkisesti noteerattuja saamistodistuksia muilta eikä muita kuin julkisesti noteerattuja huonommalla etuoikeudella olevia saamistodistuksia muilta. Sijoituksista pääomarahastoihin, joita oli 15 miljoonaa euroa (15), on kaikki arvostettu käypään arvoon. Ei noteerattuja hankintameno arvoistettuja osakkeita salkussa oli 57 miljoonaa euroa (59), josta konsernitilinpäätökseen yhdistelemättömiä tytä- ja osakkuusyritysten osakkeita oli miljoona euroa (3). Hankintameno arvoistetuille sijoituksille ei ollut mahdollista määritellä luotettavasti käypää arvoa. Eräpäivään asti pidettäviin sijoituksiin sisältyi keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia 1 044 miljoonaa euroa (1 047) ja muita, julkisesti noteerattuja 42 miljoonaa euroa (56).

Myytavissä olevat rahoitusvarat ja eräpäivään asti pidettävät sijoitukset 31.12.2008

Milj. e	Myytavissä olevat saamistodistukset			Myytavissä olevat osakkeet ja osuudet			Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset
	Käypään arvoon	Jaksotettuun hankintameno	Yhteensä	Käypään arvoon	Hankintameno	Yhteensä	
Noteeratut							
Muilta	56		56	13		13	1 091
Muut							
Muilta	12		12	15	59	74	12
Yhteensä	68		68	28	59	87	1 103
Tilikauden arvonalentumistappiot				-4		-4	

Sijoituskiinteistöjen muutokset	2009	2008
Hankintameno 1.1.	25	26
Lisäykset	0	2
Vähennykset	-3	-2
Hankintameno 31.12.	22	25
Kertyneet käyvän arvon muutokset 1.1.	1	-2
Tilikauden käyvän arvon muutokset	-5	3
Kertyneet käyvän arvon muutokset 31.12.	-4	1
Kirjanpitoarvo 31.12.	18	27

Sijoituskiinteistöjen lisäykset sisältää hankinnan jälkeen toteutuneita aktivoituja menoja 0 miljoonaa euroa (1). Sijoituskiinteistöjen käypä arvo ei sisällä velkaosuutta.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut sijoituskiinteistöt on eritelty liitteessä 89.

LIITE 22. UUELLEENLUOKITELLUT SAAMISTODISTUKSET

Seuraavassa taulukossa uudelleenluokitellut saamistodistukset on esitetty kirjanpitoarvoina ja käypinä arvoina.

31.12.2009, milj. e	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Efektiivinen korkotaso	Luottoriskistä johtuvat arvonalentumiset
Lainat ja saamiset	2 467	2 478	5,2	50
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	798	761	4,2	
Yhteensä	3 266	3 239		50

31.12.2008, milj. e	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Efektiivinen korkotaso	Luottoriskistä johtuvat arvonalentumiset
Lainat ja saamiset	3 177	3 032	5,4	9
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	946	864	4,5	
Myytavissä olevat rahoitusvarat	55	55	5,1	
Yhteensä	4 177	3 951		9

Mikäli uudelleenluokitellua ei olisi tehty ja saamistodistukset olisi arvostettu markkinan käypiä arvoja käyttäen:

Milj. e	1-12/2009		1-12/2008	
	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto
Pankkitoiminta	9		-21	-8
Vakuutustoiminta		27		-24
Konsernitoiminnot	80	42	-162	-15
Yhteensä	90	69	-183	-47

Uudelleenluokitelluista saamistodistuksista kertyneet korot olivat tammi-joulukuussa yhteensä 113 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 toiselta vuosipuoliskolta eli uudelleenluokitteluajankohdan jälkeen 1.7.-31.12.2008 kertyneet korot olivat yhteensä 101 miljoonaa euroa. Nimellisarvon ja hankinta-arvon välisenä hintaerona tulokseen jaksotettiin yhteensä 28 miljoonaa euroa (17). Saamistodistuksista kirjatut arvonalentumiset olivat 41 miljoonaa euroa (9). Korkoriski oli suojattu johdannaisilla, joihin sovellettiin suojauslaskentaa 1.10.2008 alkaen. Suojaavista johdannaisista kirjattiin negatiivista markkina-arvon muutosta 6,6 miljoonaa euroa.

LIITE 23. SIJOITUKSET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Sijoitukset 1.1.	2	2
Puretut osakkuusyritykset	0	
Osuus kauden tuloksesta	0	0
Sijoitukset 31.12.	2	2

LIITE 24. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomien hyödykkeiden muutokset, milj. e	Liikearvo	Tuote- merkit	Vakuutus- sopimuk- siin liittyvät asiakassuh- teet ja va- kuutusten hankinta- menot	Muut aineet- tomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	516	179	301	125	1 122
Lisäykset				18	18
Vähennykset				-1	-1
Siirrot erien välillä				4	4
Hankintameno 31.12.2009	516	179	301	145	1 142
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2009		-3	-75	-57	-135
Tilikauden poistot			-24	-20	-43
Tilikauden arvonalentumiset		-3			-3
Vähennykset				0	0
Muut muutokset	0			-1	-1
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2009	0	-6	-99	-77	-182
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	516	173	203	68	960

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy tietokoneohjelmia kirjanpitoarvoltaan 40 miljoonaa euroa (43) ja kehitettävänä olevia tietokoneohjelmia 24 miljoonaa euroa (22).

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Aineettomien hyödykkeiden muutokset, milj. e	Liikearvo	Tuote- merkit	Vakuutus- sopimuk- siin liittyvät asiakassuh- teet ja va- kuutusten hankinta- menot	Muut aineet- tomat hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	504	179	301	128	1 112
Lisäykset	16			23	39
Vähennykset	-3			-27	-30
Hankintameno 31.12.2008	516	179	301	125	1 122
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2008			-51	-62	-113
Tilikauden poistot			-24	-20	-44
Tilikauden arvonalentumiset		-3			-3
Vähennykset				25	25
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2008			-75	-57	-132
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	516	176	226	68	987

Muihin aineettomiin hyödykkeisiin sisältyy tietokoneohjelmia kirjanpitoarvoltaan 43 miljoonaa euroa ja kehitettävänä olevia tietokoneohjelmia 22 miljoonaa euroa.

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

Aineettomat hyödykkeet, joiden taloudellinen vaikutusaika on rajoittamaton, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Liikearvo	516	516
Tuotemerkit	173	176
Yhteensä	690	693

Liiketoimintojen yhdistämisissä hankittujen liikearvojen ja tuotemerkkien vaikutusaika on arvioitu rajoittamattomaksi, sillä ne vaikuttavat rahavirtojen kerryttämiseen määrittelemättömän ajan.

	31.12.2009		31.12.2008	
	Kirjanpi- toarvo, milj. e	Jäljellä oleva pois- toaika	Kirjanpi- toarvo, milj. e	Jäljellä oleva pois- toaika
Muut olennaisimmat aineettomat hyödykkeet				
Asiakassuhteet	203	7–10 v.	226	7–10 v.
Tietokoneohjelmat	40	2–5 v.	43	2–5 v.
Kehitettävänä olevat tietokoneohjelmat	24		22	

Liikearvot on hankittu vuonna 2005 osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa sekä vuonna 2008 osana Pohjola Finance Oy:n (ent. K-Rahoitus Oy) hankintaa. Tuotemerkit, asiakassuhteet ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana vahinkovakuutustoiminnan hankintaa.

Liikearvon arvonalentumistesti

Liikearvo, milj. e	2009	2008
Vahinkovakuutustoiminta	407	407
Pohjola Varainhoito Oy	97	97
Rahoitusyhtiöpalvelut	13	13
Yhteensä	516	516

Pohjola-konsernin liikearvot ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oy:n ja Pohjola Finance Oy:n liiketoimintojen hankinnoista sekä OP-Henkivakuutukselta hankitusta sairaskuluvakuutuskannasta. Liikearvo määräytyi kauppahinnan kohdistamisprosessissa eli ns. PPA (Purchase Price Allocation) -selvityksessä. Syntynyt liikearvo kohdistettiin kassavirtaa tuottaville yksiköille (CGU:t), jotka ovat joko liiketoimintasegmenttejä tai niihin sisältyviä yrityksiä. Liikearvon arvonalentumistestaus suoritettiin IAS 36:n mukaisesti vastaaville kassavirtaa tuottaville liiketoiminnoille kuin mille PPA-selvityksen hankintamenolaskelmat laadittiin: vahinkovakuutus- ja varainhoitoliiketoiminnoille sekä rahoitusyhtiöpalveluille.

Pohjola-konsernin kassavirtayksikköjen arvo on liikearvojen testausta varten määritelty käyttämällä yli-/alijäämän nykyarvomenetelmää ("Excess Returns" -menetelmä). Menetelmässä kuluvan tilikauden ja tulevien tilikausien voitosta vähennetään oman pääoman tuottovaatimus. Mahdollinen ylijäävä tuotto diskontataan oman pääoman tuottovaatimusta vastaavalla diskonttokorolla rahavirtojen nykyarvon määrittämiseksi.

Testausperiodin pituudeksi määritettiin vahinkovakuutus- ja varainhoitoliiketoiminnoissa koko PPA-poistojen vaikutusaika lisättynä yhdellä PPA-poistoista vapaalla vuodella: vahinkovakuutusliiketoiminnassa 10 vuotta ja varainhoitoliiketoiminnassa 7 vuotta. Rahoitusyhtiöpalveluissa testausperiodin pituus on IAS 36 -standardin mukaisesti 5 vuotta.

Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat Pohjolan syyskuussa 2009 vahvistamaan vuosien 2010–2012 strategialukuihin ja niistä johdettuihin strategiakauden jälkeisiin odotuksiin liiketoimintojen kehittymisestä. Vuoden 2012 jälkeisten kausien kassavirtojen kasvu vaihtelee 2–7 % välillä.

Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty markkinaehtoista oman pääoman kustannusta, joka on linjassa sovellettujen arvonmääritysmenetelmien kanssa (ts. kassavirtojen kautta on määritetty vain oman pääoman sijoittajille kuuluvaa arvoa, joka on diskontattu oman pääoman tuottovaatimuksella). Laskelmissa käytetty diskonttokorko ennen veroja (ts. IFRS WACC) vaihteli 10,5–12,4 % välillä. Vuonna 2008 diskonttokorko vaihteli 10,5–11,6 % välillä. Diskonttokorkoa vahinkovakuutusliiketoiminnalle nostettiin 0,5 %-yksiköllä vastamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Muiden liiketoimintojen osalta markkinatiedon kautta saatu diskonttokorkotaso oli edelleen alhaisempi kuin PPA-selvityksessä ja aikaisempien vuosien laskelmissa käytetty diskonttokorko.

Liikearvojen arvonalentumistestaukset eivät ole johtaneet arvonalentumiskirjauksiin.

Herkkyysanalyysi suoritettiin kullekin kassavirtayksikölle erikseen ja perustuen kunkin kassavirtayksikön keskeisiin muuttujiin.

Vahinkovakuutusliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyysanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, yhdistettyä kulusuhdetta ja sijoitustoiminnan nettotuotto-%. Käytetyt muuttujat olivat samat kuin edellisenä vuotena. Herkkyysanalyysin tulokset ovat kauttaaltaan parantuneet edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 5,5 %-yksikön kasvu, yhdistetyn kulusuhteen 4,0 %-yksikön kasvu ja sijoitustoiminnan nettotuotto-%:n 1,4 %-yksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, yhden testatun muuttujan muuttuessa ja muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 4,3 %-yksikön kasvu diskonttokorossa, 2,8 %-yksikön kasvu yhdistetyssä kulusuhteessa ja 0,9 %-yksikön lasku sijoitustoiminnan nettotuotto-%:ssa suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Varainhoitoliiketoiminnassa keskeisinä muuttujina herkkyysanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, hallinnoitavien varojen kasvu-% ja kulujen kasvu-%. Herkkyysanalyysin tulokset ovat kauttaaltaan parantuneet edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 22 %-yksikön kasvu, hallinnoitavien varojen 18 %-yksikön lasku ja kulujen 9,5 %-yksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 18 %-yksikön kasvu diskonttokorossa, hallinnoitavien varojen 12 %-yksikön lasku ja kulujen 8,0 %-yksikön kasvu suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Rahoitusyhtiöpalvelussa keskeisinä muuttujina herkkyysanalyysissä käytettiin diskonttokorkoa, luottokannan kasvu-% ja tuottomarginaalin muutos-%. Herkkyysanalyysin tulokset ovat parantuneet edellisestä vuodesta. Diskonttokoron 5,6 %-yksikön kasvu, luottokannan 3,5 %-yksikön lasku ja tuottomarginaalin 3,0 %-yksikön lasku suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella, muiden muuttujien pysyessä muuttumattomana, aiheuttaisi arvonalentumisriskin. Viime vuonna tulokset olivat vastaavasti: 3,7 %-yksikön kasvu diskonttokorossa, 1,6 %-yksikön lasku luottokannassa ja 1,9 %-yksikön lasku tuottomarginaaleissa suhteessa ennusteisiin koko testauskaudella olisi aiheuttanut arvonalentumisriskin.

Tuotemerkkien arvonalentumistestaus

Pohjola-konsernin tuotemerkit ovat syntyneet kokonaisuudessaan Pohjola-Yhtymä Oy:n liiketoimintojen hankinnasta. Arvonalentumistestaus on suoritettu erikseen IAS 36:n mukaisesti Pohjola-, Eurooppalainen-, A-vakuutus- sekä Seesam-tuotemerkeille.

Tuotemerkkien arvo on määritetty soveltaen "relief from royalty" menetelmää, jossa tuotemerkkien arvoksi määriteltiin tuotemerkin omistamisesta tulevaisuudessa kertyvät nykyhetkeen diskonttatut rojaltilsäästöt. Diskonttokorkona laskelmissa on käytetty vahinkovakuutusliiketoiminnalle määritettyä markkinaehtoista oman pääoman kustannusta lisättynä hyödykekohtaisella riskipreemiolla. Vahinkovakuutuksen diskonttokorkoa nostettiin 0,5 %-yksiköllä vastamaan markkinatiedon kautta saatua diskonttokorkotasoa. Testauksessa on käytetty samaa riskipreemiota ja vastaavia rojaltil-% kuin PPA-selvityksessä ja aikaisempien vuosien testauksissa.

Seesam tuotemerkin osalta testausperiodia lyhennettiin aikaisemmin käytetystä 7 vuodesta, joten kaikkien tuotemerkkien testausperiodin pituudeksi määritettiin IAS 36 -standardin mukainen 5 vuotta. Kassavirtalaskelmissa käytetyt ennusteet perustuvat vahinkovakuutusliiketoiminnan päivitettyihin strategialukuihin vuosille 2010–2012 ja niistä johdettuihin odotuksiin liiketoiminnan kehittymisestä jatkossa. Ennustekauden jälkeisten kausien kassavirtojen kasvuna käytettiin 2 % inflaatio-odotusta.

Tuotemerkkien arvonalentumistestauksen johdosta vahinkovakuutustoimintaan kuuluvalla Seesam-tuotemerkillä tehtiin 3 miljoonan euron arvonalentumiskirjaus vuoden 2009 tilinpäätöksessä, kuten myös vuoden 2008 tilinpäätöksessä.

Muiden olennaisten aineettomien hyödykkeiden arvonalentumistestaus

Pohjola-konsernin asiakassuhteet ja merkittävä osa tietokoneohjelmista on hankittu osana Pohjola-Yhtymä Oyj:n liiketoimintojen hankintaa. Asiakassuhteista ja tietokoneohjelmista muodostuneet aineettomat hyödykkeet kirjataan tasapoistoin kuluksi arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa, eikä niissä ole havaittu viitteitä arvonalentumiskirjaustarpeesta.

LIITE 25. AINEELLISET HYÖDYKKEET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Omassa käytössä olevat kiinteistöt		
Maa- ja vesialueet	3	3
Rakennukset	18	18
Yhteensä	22	22
Koneet ja kalusto	4	5
Muut aineelliset hyödykkeet	3	6
Vuokralle annettu omaisuus	89	95
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	117	127
josta keskeneräiset hankinnat	0	0

Aineellisten hyödykkeiden muutokset, milj. e	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	25	58	7	121	211
Lisäykset	1	1	0	36	38
Vähennykset	0	-4	0	-28	-33
Siirrot erien välillä	0	0	-4	0	-3
Hankintameno 31.12.2009	26	55	3	129	213
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2009	-4	-53	-1	-27	-84
Tilikauden poistot	-1	-1		-23	-26
Tilikauden arvonalentumiset				0	0
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	0				0
Vähennykset		3	1	10	14
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2009	-5	-51	0	-40	-96
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	22	4	3	89	117

Poistot, arvonalentumistappiot ja niiden peruutukset on kirjattu liiketoiminnan muihin kuluihin.

Pohjola-konserni tarjoaa vuokralle pääasiassa henkilöautoja muulla vuokrasopimuksella. Pohjola-konserni on vuokrannut sille tarpeettomat toimitilat ja tällaiset toimitilat on luokiteltu tilinpäätöksessä sijoituskiinteistöiksi.

Muulla vuokrasopimuksella vuokralle annetut aineelliset hyödykkeet on eritelty liitteessä 89.

Aineellisten hyödykkeiden muutokset, milj. e	Oman käytön kiinteistöt	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Vuokralle annettu omaisuus	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2008	20	77	6	81	184
Lisäykset	5	2	1	59	68
Vähennykset	-1	-22	0	-19	-41
Siirrot erien välillä	0		0		0
Hankintameno 31.12.2008	25	58	7	121	211
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 1.1.2008	-3	-66	-1	-18	-87
Tilikauden poistot	-1	-2	0	-19	-22
Tilikauden arvonalentumisten peruutukset	0				0
Vähennykset	0	15	0	10	25
Kertyneet poistot ja arvonalentumiset 31.12.2008	-4	-53	-1	-27	-84
Kirjanpitoarvo 31.12.2008	22	5	6	95	127

LIITE 26. MUUT VARAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Maksujenvälityssaamiset	1	5
Eläkevarat	42	38
Siirtosaamiset		
Korot	502	716
Muut siirtosaamiset	17	13
Muut	506	509
Yhteensä	1 068	1 281

Muut-erä sisältää mm. arvopapereiden myyntisaamisia 41 miljoonaa euroa (13) ja CSA-vakuussaatavia 348 miljoonaa euroa (411).

Etuuspohjaiset eläkejärjestelyt

Pohjola-konsernin eläkejärjestelyt on hoidettu OP-Eläkekassassa, OP-Eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiöissä. Lisäeläkkeisiin liittyvät järjestelyt eläkesäätiössä ja vakuutusyhtiössä samoin kuin eläkekassassa hoidettu TEL:n rahastoitu vanhuuseläke ja työkyvyttömyyseläkejärjestelyt on käsitelty etuuspohjaisina järjestelyinä. TEL:n jakojärjestelmään suoritettavat maksut on käsitelty maksupohjaisina järjestelyinä.

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyjen tasearvot, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Varojen käypä arvo	127	107
Rahastoitujen velvoitteiden nykyarvo (-)	-119	-97
Rahastoimattomien velvoitteiden nykyarvo	-5	-4
Kirjaamattomat vakuutusmatemaattiset voitot (-) ja tappiot (+)	29	20
Nettosaaminen (+)/-velka (-) taseessa	32	27

Taseeseen kirjatut varat ja velvoitteet

Varat	42	38
Velvoitteet	10	10
Nettovarat	32	27

Eläkejärjestelyn varoihin sisältyy

Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita	4	3
OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yritysten liikkeeseen laskemia arvopapereita	5	10
Muita saamia OP-Pohjola-ryhmään kuuluvilta yrityksiltä		2
OPK-konsernin käytössä olevat kiinteistöt	1	1
Yhteensä	10	16

Etuuspohjaiset eläkekulut tuloslaskelmassa

Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	3	3
Korkomenot	6	6
Varojen odotettu tuotto	-9	-8
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	0	0
Järjestelyn supistamisen tai velvoitteen täyttämisen vaikutus	0	
Yhteensä tulo (-)/kulu(+) sisältyy henkilöstökuluihin	1	1

Järjestelyyn kuuluvien varojen toteutunut tuotto **15** **-20**

Järjestelyihin kuuluvien varojen pitkäaikainen tuotto-odotus perustuu pitkiin historiallisiin aikasarjoihin ja tutkimuksiin eri omaisuusluokkien riskipreemioista. Odotettu tuotto on määritetty yhtenäisesti, ottaen huomioon historialliset tuotot, markkinoiden nykyinen tila sekä varojen strateginen jako.

Velvoitteen nykyarvon muutokset, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Velvoitteen nykyarvo 1.1.	101	114
Tilikauden työsuoritukseen perustuvat menot	3	3
Korkomenot	6	6
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	14	-17
Maksetut etuudet	-4	-4
Velvoitteen täyttäminen	-1	
Jakosuhteen muutos	6	-2
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	0	0
Velvoitteen nykyarvo 31.12.	124	101

Varojen käypien arvojen muutokset, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Varojen käypä arvo 1.1.	107	129
Järjestelyyn kuuluvien varojen odotettu tuotto	9	8
Vakuutusmatemaattiset voitot ja tappiot	7	-28
Työnantajan suorittamat maksut	3	4
Maksetut etuudet	-4	-4
Velvoitteen täyttäminen	-1	
Jakosuhteen muutos	6	-2
TyEL:n korkoeron tuotto ja vanhuuseläkkeiden vastuun kasvu (netto)	0	0
Varojen käypä arvo 31.12.	127	107

Vuonna 2010 suoritettavien maksujen määrä etuuspohjaiseen eläkejärjestelyyn arvioidaan olevan 3 miljoonaa euroa.

Merkittävimpien varojen ryhmien osuus järjestykseen kuuluvien varojen koko käyvästä arvosta, %	31.12.2009	31.12.2008
Osakkeet ja osuudet	21	19
Saamistodistukset	36	41
Kiinteistöt	21	26
Muut varat	22	14

Käytetyt keskeiset vakuutusmatemaattiset olettamukset	2009	2008
Diskonttauskorko, %	5,00	5,70
Varojen pitkäaikainen odotettu tuotto, %	6,00–6,60	6,00–7,90
Tuleva palkankorotusolettama, %	3,50	3,50
Tulevat eläkkeiden korotukset, %	2,00–2,40	2,00–2,40
Vaihtuvuus, %	0,50–3,00	0,50–3,00
Inflaatio, %	2,00	2,00
Arvioitu jäljellä oleva työssäoloaika vuosina	1–16	1–16

Etuuspohjaisten eläkejärjestelyiden ylikate ja kokemusperäiset tarkistukset, milj. e	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2007	31.12.2006	31.12.2005
Velvoitteen nykyarvo	124	101	114	104	92
Varojen käypä arvo	-127	-106	-129	-130	-119
Yli- tai alikate	-3	-6	-15	-26	-27
Velkojen kokemusperäiset tarkistukset	0	-5	3	3	2
Varojen kokemusperäiset tarkistukset	7	-28	-4	2	5

LIITE 27. VEROSAAMISET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Tuloverosaamiset	1	30
Laskennalliset verosaamiset	14	67
Verosaamiset yhteensä	15	98

Verosaamisten ja -velkojen erittely, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
---	-------------------	-------------------

Laskennalliset verosaamiset

Myytavissä olevista rahoitusvarioista		8
Aineellisten hyödykkeiden poistoista ja arvonalennuksista	0	0
Varauksista ja luottojen arvonalentumisista	4	2
Muista IFRS-oikaisista	2	0
Konsernieliminoineista	2	2
Verotuksellisista tappioista		46
Muista eristä	14	9
Netotettu laskennallisista verovelvoista	-7	
Yhteensä	14	67

Laskennalliset verovelat

Verotuksellisista varauksista	153	126
Myytavissä olevista rahoitusvaroista	2	-50
Tasotusmäärän eliminoinnista	108	93
Eläkevastuun jaksotuksesta	11	9
Sijoitusten käypään arvoon arvostamisesta	35	78
Yritysostojen kauppahinnan kohdistuksesta	100	108
Muista IFRS-oikaisuksista	6	
Muista eristä	1	4
Netotettu laskennallisista verosaamisista	-7	
Yhteensä	408	367

Laskennallisten verojen muutokset, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Laskennalliset verosaamiset /-velat 1.1.	-300	-347
Kirjattu tuloslaskelmaan		
Ostettujen yritysten myyntivoittojen eliminointi	2	3
Tappioiden vaikutus	-46	46
Varaukset ja saamisten arvonalenemiset	1	0
Verotukselliset varaukset	-27	-9
Poistot ja arvonalentumiset	8	8
Tasotusmäärän eliminointi	-14	-9
Sijoitusten arvonmuutokset ja myynnit	44	-59
Muut	1	2
Kirjattu laajaan tuloslaskelmaan		
Myytavissä olevat rahoitusvarat		
Käyvän arvon muutokset	-48	61
Siirrot tuloslaskelmaan	-15	5
Muut		0
Laskennalliset verovelat/-saamiset yhteensä 31.12.	-394	-299
Tuloverosaamiset/-velat	1	29
Verosaamiset/-velat yhteensä	-393	-270

Sellaiset verotukselliset tappiot, joista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista olivat vuoden 2009 lopussa 2 miljoona euroa (4). Tappiot vanhenevat ennen vuotta 2019.

Baltian tytäryritysten jakamattomista voittovaroista 31 miljoonasta eurosta (22) ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska varat on sijoitettu kyseisiin maihin pysyvästi.

LIITE 28. VELAT LUOTTOLAITOKSILLE

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Velat keskuspankeille	500	101
Velat luottolaitoksille		
Vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	99	60
Muut velat	700	615
Yhteensä	799	674

Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	3 685	2 868
Muut velat		0
Yhteensä	3 685	2 868
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille yhteensä	4 984	3 643

LIITE 29. KÄYPÄÄN ARVOON TULOSVAIKUTTEISESTI KIRJATTAVAT RAHOITUSVELAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Kaupankäynnin rahoitusvelat		
Repoveloista		131
Arvopapereiden lyhyeksimyynneistä	71	8
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat yhteensä	71	138

LIITE 30. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät		
Korkojohdannaiset	1 245	1 383
Valuuttajohdannaiset	4	82
Osake- ja indeksijohdannaiset	52	46
Luottojohdannaiset	1	21
Muut	3	2
Yhteensä	1 306	1 532
Suojaavat johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus		
Korkojohdannaiset	137	98
Valuuttajohdannaiset	13	13
Yhteensä	150	111
Johdannaissopimukset yhteensä	1 456	1 644

Johdannaissopimukset tase-erä sisältää negatiiviset arvonmuutokset ja saadut preemiot.

LIITE 31. VELAT ASIAKKAILLE

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Talletukset		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	0	2
Yritykset ja julkisyhteisöt	1 498	1 184
Yhteensä	1 498	1 186
Muut		
Yksityiset	0	1
Yritykset ja julkisyhteisöt	48	311
Yhteensä	49	312

Muut rahoitusvelat		
Vaadittaessa maksettavat		
Yksityiset	0	0
Yhteensä	0	0
Muut		
Yritykset ja julkisyhteisöt	2 586	2 010
Yhteensä	2 586	2 010
Velat asiakkaille yhteensä	4 133	3 508

LIITE 32. VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN VELAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Vastuuvelka	2 145	2 115
Yhteistakuuerä	40	39
Velat ensivakuutustoiminnasta	78	74
Velat jälleenvakuutustoiminnasta	13	9
Johdannaissopimukset	0	
Muut	3	
Vahinkovakuutustoiminnan velat yhteensä	2 279	2 238

Velat vahinkovakuutussopimuksista ja jälleenvakuuttajien osuus

Milj. e	31.12.2009			31.12.2008		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Eläkeluoto korvausvastuu	1 058	-3	1 054	1 026	-3	1 023
Muut tapauskohtaiset varaukset	144	-44	101	160	-57	103
Ammattitautien erillisvaraus	39		39	37		37
Kollektiivinen korvausvastuu	493	-5	487	494	-5	489
Varatut korvaustenhoitokulut	50		50	53		53
Vakuutusmaksuvastuu	361	-25	336	344	-21	323
Vakuutusmaksuvastuun täydennyserä	0		0	1		1
Vahinkovakuutuksen vastuuvelka yhteensä	2 145	-77	2 068	2 115	-87	2 028

Vakuutussopimuksista aiheutuvan vastuun ja jälleenvakuutussopimuksista aiheutuvien saamisten muutokset

Milj. e	2009			2008		
	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto	Brutto	Jälleenvakuutus	Netto
Korvausvastuu						
Korvausvastuu 1.1.	1 770	-66	1 704	1 699	-39	1 660
Maksetut korvaukset tilikaudella	-652	20	-633	-654	14	-640
Velan/saamisen muutos	623	-6	617	684	-41	643
Tilikaudella sattuneet vahingot	666	-17	649	707	-50	656
Lisäys (vähennys) edellisiin tilikausiin	-42	11	-31	-23	9	-13
Diskonttauksen purkautuminen	42		42	41		41
Myytyihin omaisuuseriin liittyneet velat				1		1
Kurssivoitot (tappiot)	-1	0	-1	-1		-1
Korvausvastuu 31.12.	1 783	-52	1 731	1 770	-66	1 704

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu 1.1.	346	-21	324	318	-22	295
Lisäys	327	-13	313	319	-4	315
Vähennys	-312	10	-302	-295	5	-290
Kurssivoitot (-tappiot)	0		0	0		0
Myytyihin omaisuuseriin liittyneet velat				2		2
Diskonttauksen purkautuminen	1		1	1		1
Vakuutusmaksuvastuu 31.12.	362	-25	337	346	-21	324
Vahinkovakuutuksen vastuuvelka yhteensä	2 145	-77	2 068	2 115	-87	2 028

Vakuutusmaksuvastuu edustaa velvoitteita, jotka liittyvät vuoden lopussa vielä luovuttamatta olevaan vakuutusturvaan. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy 0,4 milj. euroa täydennysvastuuta, joka liittyy kodinkoneiden jatkettuna takuuna toimiviin ns. Affinity-vakuutuksiin, jotka ilman täydennysvastuuta jäisivät alimitoitetuiksi.

Vahinkovakuutusopimuksista aiheutuvan vastuuvelan määrittäminen**a) Käytetyt menetelmät ja oletukset**

Vastuuvelan määrä on arvioitu siten, että se riittää kohtuullisen suurella todennäköisyydellä vakuutusopimuksista aiheutuvien velvoitteiden suorittamiseen. Tämä on toteutettu siten, että vastuuvelalle on ensin arvioitu odotusarvo ja sen jälkeen on määritetty sen epävarmuudesta johtuva varmuuslisä.

Vakuutusmaksuvastuu on määritetty pääosin pro rata parte temporis -säännöllä. Yritysten vakuutusopimuksista aiheutuva vakuutusmaksuvastuu on laskettu sopimuskohtaisesti ja henkilöasiakkaiden vakuutusopimuksista aiheutuva vakuutusmaksuvastuu vakuutusmaksutuloon sidotuilla yhtiön omasta vakuutustilastosta johdetuilla kertoimilla.

Eläkemuotoinen korvausvastuu on jatkuvana eläkkeenä maksettavien ansionmenetyskorvausten kassavirran diskontattu nykyarvo. Käytetty diskonttauskorko päätetään ottaen huomioon vallitseva korkotaso, lain edellyttämä turvaavuus sekä viranomaisen asettama diskonttauskoron yläraja. Käytetty diskonttauskorko vuoden 2009 lopussa on 3,5 % (31.12.2008: 3,5 %). Kuolevuusmallina on käytetty Suomen väestötilastoon pohjautuvaa ikäkohorttikuolevuusmallia, joka olettaa havaitun elinikien pitenemisen trendin jatkuvan.

Korvausvastuuseen sisältyy asbestivastuita, jotka ovat lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ammattitautitapauksia. Näiden korvausten kassavirtaennuste perustuu selvitykseen, jossa on otettu huomioon se, kuinka paljon asbestia on vuosittain käytetty raaka-aineena Suomessa, sekä se, miten eri asbestisairauksien latenssiajat ovat jakautuneet. Asbestikorvausten kehittymistä seurataan vuosittain, ja toteutuma on noudattanut ennustetta hyvin.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämiseen on käytetty useita tilastollisia menetelmiä: Bornhuetter-Ferguson, Chain Ladder, Hovinen, PPCI ja keskimääräisen maksun menetelmä. Näitä sovellettaessa joudutaan menetelmän valinnan lisäksi tekemään myös muita valintoja kuten esimerkiksi päättämään, kuinka monen sattumisvuoden tilastoaineistoon niitä sovelletaan.

Bornhuetter-Ferguson

Bornhuetter-Ferguson (BF) menetelmä perustuu oletukselle, että kunakin kehitysvuonna maksetaan korvauksia tietty osuus sattumisvuoden riskimitasta. Tämä riskimitta voi olla esimerkiksi vakuutusvuosien lukumäärä tai vahinkosuhdeolettamalla korjattu vakuutusmaksutotto. BF reagoi hitaasti korvausten kehityskolmiossa tapahtuviin muutoksiin ja lisäksi BF on herkkä riskimitan valinnalle.

Chain Ladder

Chain Ladder (CL) menetelmässä vuosittaisten kehityskertoimien avulla määritetään jokaisen sattumisvuoden kokonaiskorvausmeno. Kehityskertoimen avulla kumulatiivisten korvausten kehityskolmion peräkkäisten kehitysvuosien välistä suhdetta. CL on herkkä ensimmäisten kehitysvuosien havainnoille.

Hovinen

Hovisen menetelmässä kollektiivinen korvausvastuu perustuu BF- ja CL-menetelmien antamien arvioiden painotettuun keskiarvoon. Hovisen menetelmä ottaa huomioon sen, kuinka paljon informaatiota sattumisvuodesta on kertynyt tähän päivään mennessä, ja painottaa tämän mukaan vastuun arviota BF:n ja CL:n välillä.

PPCI

PPCI-menetelmä (PPCI = Payments per Claims Incurred) on vastaava kuin BF, mutta riskimitta on sattuneiden vahinkojen lukumäärä. Jotta PPCI:tä voitaisiin käyttää, täytyy vahinkojen lukumäärien arviot sattumisvuosittain olla tiedossa.

Keskimääräinen maksu

Keskimääräisen maksun menetelmä (KM) on vastaava kuin BF, mutta kehitysvuonna maksettujen korvausten oletetaan olevan verrannollisia kyseisenä kehitysvuonna havaittujen vahinkojen lukumäärään. Jotta KM:ää voitaisiin käyttää, täytyy aikaisemmilta kehitysvuosilta havaitut vahinkojen lukumäärät olla tiedossa ja lisäksi täytyy olla arviot tulevaisuudessa havaituista vahinkojen lukumääristä. KM toimii hyvin lajeissa, joissa maksettujen korvausten kassavirralla on pitkä maturiteetti, koska tällöin voidaan stabiloida keskimääräinen maksu ja keskittyä maksettujen vahinkojen lukumäärien kehittymiseen.

Kollektiivisen korvausvastuun määrittämisessä suurimmat riskit liittyvät

- tulevan inflaation arvioimiseen (pl. lakisääteisten vakuutusten perusteella maksettavat ansionmenetyskorvaukset)
- korvauskäytäntöjen ja lakimuutosten aiheuttamien muutosten oikaisemiseen korvausten kehityskolmioissa (eli antaako historia oikean kuvan tulevaisuudesta)
- historiatietojen oikeellisuuteen kymmenien vuosien ajalta.

Kollektiivisen korvausvastuun määrää arvioitaessa korvausten kehityskolmiot on inflaatiokorjattu. Inflaation tasoksi historiatietojen osalta on arvioitu 3 % ja tulevaisuudessa sairaskulukorvauksissa 4 % ja muissa 2 %. Kollektiivisesta korvausvastuusta ainoastaan eläkemuotoinen vastuu on diskontattu.

Kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa konsernin vahinkovakuutus sopimuskanta on jaettu useaan eri luokkaan riskin ja muun muassa maksettujen korvausten kassavirran maturiteetin perusteella. Jokaisessa luokassa kollektiivinen korvausvastuu lasketaan ensin kullakin yllä mainitulla tilastollisella menetelmällä. Näistä on valittu se, mikä sopii parhaiten tarkasteltavaan luokkaan. Valinnan kriteereinä on käytetty sitä, kuinka hyvin malli olisi ennustanut aikaisempien sattumisvuosien kehittymisen, sekä menetelmän antaman arvion herkkyyttä käytettävien tilastovuosien lukumäärälle. Valitun menetelmän antamaan odotusarvoon on lisätty varmuuslisä 2–10 %. Koko konsernin tasolla varmuuslisä on 6,4 % kollektiivisen korvausvastuun määrästä. Varmuuslisän määrään vaikuttaa historiatietojen laatu, arvion herkkyyys historiavuosien lukumäärälle ja eri menetelmien antamien arvioiden keskinäinen hajonta.

Kollektiivisen korvausvastuun määrää arvioitaessa on otettu huomioon se, että historiatiedot eivät kaikissa tapauksissa anna lainkaan informaatiota pitkälle tulevaisuuteen. Tällöin on pyritty turvaavasti arvioimaan maksettujen korvausten kassavirtajakauman käyttäytyminen alueella, mistä ei ole havaintoja ja mikä on kaukana tulevaisuudessa (yli 15 vuotta).

Lakisääteisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen sairaanhoitokulu- ja kuntoutuskorvausten kollektiivista korvausvastuuta arvioitaessa on otettu huomioon se, että yli 10 vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat korvaukset rahoitetaan jakojärjestelmän avulla.

b) Oletusten ja menetelmien muutokset

Vastuuvelan määrittämiseen ei ole tehty vertailukelpoisuuteen vaikuttavia muutoksia vuoden 2009 aikana.

c) Korvausten kehitys

Korvauskolmioissa on verrattu toteutuneita korvauskuluja aikaisempiin arvioihin. Korvauskehitystä kuvaavat kolmiot on laadittu vahinkojen sattumisvuosittain.

Korvauskehitys on esitetty viideltä vuodelta pitkäaikaisia vastuuta lukuun ottamatta. Korvauskolmiossa ei seurata poolien osuuksia eikä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen regressien kehitystä. Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden pääoma-arvot on käsitelty, kuten ne olisi maksettu lopulliseksi vahvistamisen yhteydessä pääoma-arvon suuruisina. Pitkäaikaisten vastuiden eli lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden ja asbestivahinkojen osalta on esitetty vastuuvuodelle riittävyyttä koskevat tiedot.

Korvauskolmiot, bruttoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta							
Sattumisvuoden lopussa	523	540	603	638	707	666	3 676
Vuotta myöhemmin	528	540	611	633	693		
2 vuotta myöhemmin	521	535	591	627			
3 vuotta myöhemmin	515	529	594				
4 vuotta myöhemmin	518	532					
5 vuotta myöhemmin	516						
Nykyinen arvio kertyneestä korvausmenosta	516	532	594	627	693	666	3 628
Kertyneet maksetut korvaukset	-477	-489	-517	-526	-519	-338	-2 867
Korvausvastuu vuosilta 2004–2009	39	43	76	101	174	328	761
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta							234

Latenttien ammattitautien korvauskehitys, milj. e

Tilivuosi	Kollektiivinen korvausvastuu	Tunnetut eläkevastuut	Maksetut korvaukset	Korvauskulut	Perustemuutokset*	Riittävyys
2005	45	39	4	2	1	-1
2006	43	40	4	3		-3
2007	41	40	4	2	-1	-2
2008	40	41	4	4	3	-2
2009	42	43	4	8	4	-4

Lopullisiksi vahvistettujen eläkkeiden kehitys, milj. e

Tilivuosi	Vuoden alussa	Vuoden lopussa	Uudet eläkepääomat	Maksetut eläkkeet	Perustemuutokset*	Riittävyys
2006	681	731	77	26		1
2007	731	745	60	28	-15	3
2008	745	766	55	30		4
2009	763**	771	42	32		2

* Diskonttauskoron muutosten vaikutus lopullisiin eläkepääomiin.

** Aikaisempiin vuosiin sisällytynyt pieni erä sairaanhoito- ja palvelutalovarauksia on eliminoitu vuoden 2009 luvuista.

Korvauskolmiot, nettoliike, milj. e

Sattumisvuosi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Yhteensä
Arvio kokonaiskorvausmenosta							
Sattumisvuoden lopussa	504	511	580	621	656	649	3 522
Vuotta myöhemmin	510	519	593	623	656		
2 vuotta myöhemmin	503	509	575	619			
3 vuotta myöhemmin	500	509	577				
4 vuotta myöhemmin	499	513					
5 vuotta myöhemmin	499						
Nykyinen arvio kertyneestä korvausmenosta	499	513	577	619	656	649	3 511
Kertyneet maksetut korvaukset	-460	-475	-501	-520	-507	-336	-2 798
Korvausvastuu vuosilta 2004–2009	39	38	75	99	149	313	714
Korvausvastuu aiemmilta vuosilta							229

Yhteistakuuerä

Lakisääteisiä vakuutuslajeja koskevissa erityislaeissa säädetään yhteistakuusta, jonka perusteella kyseistä toimintaa harjoittavat vakuutusyhtiöt vastaavat yhteisvastuullisesti niistä korvauksista, jotka jäävät turvaamatta jonkin vakuutusyhtiön selvitystilan tai konkurssin johdosta. Turvaamatta jäävä osuus rahoitetaan perimällä vuosittain yhteistakuumaksu niiltä vakuutusyhtiöiltä, jotka myöntävät kyseisiä vakuutuksia. Yhteistakuumaksu peritään yhtiöiltä kyseisen vakuutuslajin vakuutusmaksutulojen määräämässä suhteessa. Yhtiöt voivat puolestaan kerätä yhteistakuumaksusta aiheutuvan menojen lisäyksen vakuutusmaksujensa yhteydessä siten kuin viranomaisen tarkemmin määrää, kuitenkin enintään 2 % vuosittaisesta vakuutusmaksutulosta.

Kun yhteistakuujärjestelmä aikoinaan otettiin käyttöön, yhtiöt keräsivät yhteistakuuta koskevan lainsäädännön ja viranomaismääräysten mukaisesti vakuutusmaksuina taseisiinsa yhteistakuuerän. Tämä erä on etukäteen kerättyä yhteistakuumaksua, ja sen tarkoituksena on poistaa yhtiön likviditeettiriski sellaisessa tapauksessa, jossa toisen yhtiön selvitystilassa tai konkurssissa turvaamatta jääneet korvaukset erääntyvät maksettavaksi nopeammin kuin niitä varten perittävä yhteistakuumaksu ehdittäisiin kerätä vakuutusmaksujen yhteydessä.

Yhteistakuuerän määrää kartutetaan vuosittain 3,5 % korolla kuitenkin siten, että yhteistakuuerä ei koron vaikutuksesta kasva suuremmaksi kuin 3 % kyseisen lajin bruttomääräisestä vastuuvälästä. Yhteistakuuerää ei voi purkaa muuten kuin käyttämällä sitä yhteistakuumaksun rahoittamiseen. Yhteistakuujärjestelmän osalta varauksiin on sisällytetty yhteistakuuerä mutta ei muuta varausta, sillä näköpiirissä ei ole tilannetta, jossa joku yhteistakuun piirissä oleva yhtiö olisi ajautumassa tai ajautunut selvitystilaan tai konkurssiin.

Korvaustenhoitosopimukset

Korvaustenhoitosopimuksiin liittyvät velat 31.12.2009 olivat 43 miljoonaa euroa (47).

Korvaustenhoitosopimukset ovat sellaisia sopimuksia, jotka eivät ole vakuutussopimuksia, mutta joiden perusteella suoritetaan toisen osapuolen puolesta korvauksia. Näistä merkittävimpiä ovat sellaiset captive-järjestelyt, joissa vakuutettu riski on jälleenvakuutettu kokonaan asiakkaan kanssa samaan konserniin kuuluvassa captive-yhtiössä, sekä lakisääteisten tapaturma-, liikenne- ja potilasvakuutusten eläkemuotoisten korvausten indeksikorotukset ja eräät muut korvausten korotukset sekä yli kymmenen vuotta vahingon sattumisen jälkeen maksettavat sairaanhoitokorvaukset ja julkisen sektorin potilasvakuutus.

LIITE 33. YLEISEEN LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAKIRJAT

Milj. e	Keski- korko %	31.12.2009	Keski- korko %	31.12.2008
Joukkovelkakirjalainat	1,6	6 742	3,6	6 432
Muut				
Sijoitustodistukset	0,8	2 279	4,6	5 349
Yritystodistukset	0,6	8 241	3,3	4 684
Muut	0,7	227	0,8	208
Kaupankäynnissä omaan salkkuun sisältyvät (-)		-193		-247
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat yhteensä		17 295		16 425

Pitkäaikaiset lainat ja korkosidonnaisuudet	Nimellis- määrä	Korkoprosentti	Eräpäivä
OKO Bank plc ("OKO Bank" or The "Issuer") Issue of EUR 50,000,000 Floating Rate Instruments Due February 2010	50,0	EUB6M +0.016	18.2.2010
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO Bank") Issue of EUR 1,000,000,000 Floating Rate Instruments Due March 2010	1 000,0	EUB3M +0.05	8.3.2010
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer" Issue of EUR 50,000,000 Fixed Rate Instruments due 14 July 2010 (the "Instruments")	50,0	Kiinteä 5.58 %	14.7.2010
Pohjola Bank plc ("OKO Bank") Issue of EUR 1,000,000,000 Floating Rate Instruments August 2010	1 000,0	EUB3M +0.045	27.8.2010
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO Bank") Issue of EUR 500,000,000 Floating Rate Instruments Due December 2010	500,0	3 kk Euribor +0.075 %	2.12.2010
OKO Bank plc ("OKO Bank") Issue of EUR 120,000,000 Floating Rate Notes Due March 2011	120,0	EUB6M +0.025	3.3.2011
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO Bank") Issue of EUR 50,000,000 5 Year Floating Rate Instruments Due March 2011	50,0	EUB3M +0.07	8.3.2011
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer" Issue of EUR 50,000,000 Floating Rate Notes due 10 March 2011 (The "Notes")	50,0	3 kk Euribor +30 bp	10.3.2011
OKO Bank plc ("OKO Bank") Issue of EUR 750,000,000 Floating Rate Instruments Due June 2011	750,0	EUB3M +0.08	21.6.2011
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of HKD 80,000,000 Fixed Rate Notes due 15 September 2011 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	7,2	Kiinteä 1.1 %	15.9.2011
Pohjola Bank Plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of HKD 200,000,000 Fixed Rate Notes due 22 September 2011 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	17,9	Kiinteä 1.6 %	22.9.2011
OKO Bank plc ("OKO Bank" or The "Issuer") Issue of GBP 350,000,000 Floating Rate Notes Due 21 November 2011	394,1	3 kk GBP libor +0.05	21.11.2011
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of JPY 7,120,000,000 Floating Rate Note due 8 December 2011 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	53,5	3 kk JPY-Libor-BBA +0.25 %	8.12.2011
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of EUR 100,000,000 Floating Rate Instruments due December 2011 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	100,0	3 kk Euribor +0.31 %	15.12.2011
JPY 8,000,000,000 Term Loan Facility	60,1	Kiinteä 0.85 %	9.7.2012
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of Eur 750,000,000 Floating Rate Instruments due 17 August 2012 (the "instruments") under the Eur 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	3 kk Euribor +0.75 %	17.8.2012
JPY 5,000,000,000 Term Loan Facility	37,5	Kiinteä 1.41 %	7.9.2012
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of SEK 350,000,000 Floating Rate Notes due October 2012 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	34,1	3 kk STIBOR +0,70 %	1.10.2012

Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of EUR 750,000,000 4.50 per cent. Instruments due 2014 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	750,0	Kiinteä 4.5 %	22.5.2014
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO Bank") Issue of NOK 400,000,000 5.2 % Fixed Rate Notes Due June 2014	48,2	Kiinteä 5.2 %	16.6.2014
Pohjola Bank plc ("Pohjola Bank" or the "Issuer") Issue of NOK 500,000,000 5.40 per cent. Fixed rate Notes due June 2014 under the EUR 15,000,000,000 Programme for the Issuance of Debt Instruments	60,2	Kiinteä 5.4 %	18.6.2014
JPY 3,000,000,000 Term Loan Facility	22,5	Kiinteä 1.645 %	17.11.2014
JPY 2,000,000,000 Term Loan Facility	15,0	Kiinteä 1.706 %	30.11.2015
OKO Osuuspankkien Keskuspankki Oyj ("OKO BANK") Issue of NOK 1,000,000,000 Fixed Rate Notes Due 15 February 2016	120,5	Kiinteä 4.185 %	15.2.2016

Korkoprosentti on liikkeeseenlaskuvaluutan mukainen korko. Eurovasta-arvot on laskettu käyttäen tilinpäätöspäivän EKP:n keskiprosenttia. Pohjolan liikkeeseen laskemien strukturoitujen joukkovelkakirjalainojen nimellismäärä oli 961 miljoonaa euroa (520). Lainojen korko määräytyy korko-, osake-, osakeindeksi tms. kohde-etuuksien perusteella. Lainojen mahdollinen lisätuotto sijoittajalle on suojattu vastaavanlaisella johdannaisrakenteella.

LIITE 34. VARAUKSET JA MUUT VELAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Varaukset	0	0
Muut velat		
Maksujenvälitysvelat	335	360
Siirtovelat		
Korkovelat	465	638
Muut siirtovelat	82	69
Muut	409	454
Varaukset ja muut velat yhteensä	1 291	1 522

Muiden velkojen Muut -erä sisältää mm. arvopapereiden ostovelkoja 40 miljoonaa euroa (22), osake- ja johdannaisvelkoja 219 miljoonaa euroa (263) ja eläkevelkoja 10 miljoonaa euroa (10).

Varausten muutokset

Milj. e	Tappiolliset sopimukset	Yhteensä
1.1.2009	0	0
Käytetyt varaukset	0	0
31.12.2009	0	0

Varausten muutokset

Milj. e	Tappiolliset sopimukset	Yhteensä
1.1.2008	0	0
Varausten lisäykset	0	0
Käytetyt varaukset	-1	-1
31.12.2008	0	0

Tappiolliset sopimukset

Konsernilla on ei-purettavissa olevia vuokrasopimuksia tiloihin, joita konserni ei pysty enää hyödyntämään toiminnassaan. Tappiollisia sopimuksia koskeva varaus kattaa näiden sopimusten nettotappion ja muiden sopimusten vuokravastuun täysimääräisesti.

LIITE 35. VEROVELAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Tuloverovelat	27	1
Laskennalliset verovelat	408	367
Verovelat yhteensä	434	368

Laskennallisten verovelkojen erittely liitetiedossa 27.

LIITE 36. VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS

	Keski- korko %	31.12.2009, milj. e	Keski- korko %	31.12.2008, milj. e
Pääomalainat	3,2	308	5,1	310
Muut				
Ikuiset lainat (Perpetuaalit)	5,0	262	5,0	255
Debentuurit	2,6	730	3,8	757
Velat, joilla on huonompi etuoikeus yhteensä		1 300		1 322

Pääomalainat**Ensisijaisiin omiin varoihin rinnastettavat pääomalainat**

1) Pääomalaina 10 miljardia Japanin jeniä (eurovasta-arvo 75 miljoonaa)

Laina on perpetuaalilaina eli eräpäivätön laina. Lainan korko on kiinteä 4,23 % 18.6.2034 saakka, ja sen jälkeen vaihtuva 6 kuukauden Yen-Libor + 1,58 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 18.6. ja 18.12. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2014. Laina voidaan maksaa vuoden 2014 jälkeen takaisin koron eräpäivänä vuosittain 18.6. tai 18.12. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

2) Pääomalaina 50 miljoonaa euroa

Laina on perpetuaalilaina ilman korkoporrastuksia, mutta jossa on 8 prosentin korkokatto. Laina laskettiin liikkeeseen 31.3.2005 ja sen korko oli ensimmäisenä vuonna 6,5 % ja ensimmäisen vuoden jälkeen CMS 10 vuotta + 0,1 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 11.4. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran vuonna 2010. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

3) Pääomalaina 60 miljoonaa euroa

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 0,65 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 30.11.2015 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Vuoden 2015 jälkeen lainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor +1,65 % (Step up). Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

4) Pääomalaina 40 miljoonaa euroa

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 1,25 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 30.10. 2010 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

5) Pääomalaina 50 miljoonaa euroa

Pääomalaina 50 miljoonaa euroa, joka on ikuinen laina. Laina laskettiin liikkeeseen 17.6.2008 ja sen korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 3,05 %. Koron maksut tapahtuvat neljännesvuosittain. Mikäli joltain korkojaksolta korkoa ei voida maksaa, koronmaksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran vuonna 2013.

6) Pohjola Vakuutus Oy:n pääomalaina

Pohjola Vakuutus Oy:n pääomalaina on 50 miljoonan euron eräpäivätön laina. Laina laskettiin liikkeeseen 17.6.2008 ja sen korko on 3 kuukauden euribor + 3,20 %. Koron maksut tapahtuvat neljännesvuosittain. Korko, jota ei voida maksaa koronmaksupäivänä sekä korko, jota Pohjola Vakuutus Oy ei ole voinut maksaa aikaisemmilta koronmaksupäiviltä, muodostavat yhdessä "Maksamattomat korot". Maksamattomille koroille kertyy korkoa lainaosuuksiin sovellettavan koron mukaisesti ja tämä kuhunkin koronmaksupäivään asti kertynyt lisäkorko lisätään maksamattomiin korkoihin kyseisenä koronmaksupäivänä. Kunnes maksamattomat korot on kokonaisuudessaan maksettu, liikkeeseenlaskija sitoutuu pidättäytymään osingon tai muun voiton jakamisesta tai omien osakkeiden hankinnasta. Lainaa voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2013. Lainan pääoma voidaan maksaa takaisin vain, mikäli lain vaatimat ehdot täyttyvät. Lainaa ei huomioida luottolaitoslain mukaisessa vakavaraisuuslaskennassa. Vakuutusyhtiön vakavaraisuuslaskennassa laina voidaan hyödyntää täysimääräisesti.

Näistä lainoista hybridejä ovat lainat 1 ja 3.

Lainojen korko- ja valuuttakurssiriski on suojattu johdannaisilla. Tilinpäätöksessä suojauksesta on kirjattu arvomuutosta 2,4 miljoonaa euroa (-1,6).

Perpetuaalit ja debentuurit

1. Perpetuaali 100 miljoonaa GBP, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 28.12.2012. Lainasta maksetaan puolivuositain kiinteää 6,5 %:n korkoa.
2. Perpetuaali 150 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 30.11.2012. Lainasta maksetaan vuosittain kiinteää 3,875 %:n korkoa.
3. Debentuurilaina 70 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 30.11.2010. Lainasta maksetaan vuosittain kiinteää 3,5 %:n korkoa.
4. Debentuurilaina 150 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 21.3.2011. Lainan korko on 3 kuukauden Euribor + 17,5 bps.
5. Debentuurilaina 325 miljoonaa US-dollaria, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 13.9.2011. Lainan korko on 3 kuukauden USD Libor + 20 bps. Finanssivalvonnan luvalla Pohjola Pankki Oyj on kuoletanut lainasta 10 miljoonaa euroa joulukuussa 2009, ja jäljellä oleva määrä on 315 miljoonaa USD.
6. Debentuurilaina 170 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuonna 2013. Lainan korko on kiinteä 5,75 %.
7. Debentuurilaina 100 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuonna 2013. Lainan korko on vaihtuva 12 kuukauden euribor + 2,25 % vuoteen 2013 saakka.

Lainat 1–7 on laskettu liikkeeseen kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

Kotimassa liikkeeseen laskettuja, kiinteäkorkoisia debentuurilainoja oli 31.12.2009 yhteensä 161,7 miljoonaa euroa (34,1).

Liikkeeseenlaskupvm	Kirjan- pitoarvo, milj. e	Korko- prosentti	Eräpvm
10.3.2004	5,3	3,5 %	10.3.2010
15.9.2004	6,1	3,5 %	15.9.2010
16.3.2005	5,2	3,3 %	16.3.2011
11.5.2009	19,9	2,3 %	11.5.2011
30.11.2005	1,4	3,2 %	30.11.2011
19.1.2009	11,8	3,0 %	19.1.2012
23.2.2009	34,4	3,0 %	23.2.2012
8.3.2006	0,3	3,25 %	8.3.2012
23.3.2009	27,0	3,0 %	23.3.2012
22.6.2009	26,2	3,0 %	22.6.2012
24.8.2009	14,3	2,5 %	24.8.2012
20.9.2006	0,2	3,85 %	20.9.2012
5.10.2009	7,0	2,3 %	5.10.2012
3.3.2008	2,8	4,1 %	3.3.2013

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole lainasopimusten ehtoja koskevia rikkomuksia pääoman, koron eikä muiden ehtojen osalta. Tilinpäätöksessä lainojen hintaerona on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa (0,1).

LIITE 37. OMA PÄÄOMA

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Emoyhtiön omistajien osuus		
Osakepääoma	428	428
Rahastot		
Sidotut rahastot		
Ylikurssirahasto	519	519
Vararahasto	204	204
Käyvän arvon rahasto*		
Käypään arvoon arvostamisesta		
Lainat ja muut saamiset		
Uudelleen luokitellut saamistodistukset	-17	-25
Myytävissä olevat rahoitusvarat		
Saamistodistukset	53	-9
Osakkeet ja osakeriskilliset rahastot	-35	-92
Muut rahastot	0	-54
Muut sidotut rahastot	1	1
Vapaat rahastot		
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	298	
Muut vapaat rahastot	72	72
Kertyneet voittovarot		
Edellisten kausien voitto (tappio)	552	508
Kauden voitto (tappio)	194	88
Emoyhtiön omistajien osuus	2 267	1 640
Vähemmistön osuus		0
Oma pääoma yhteensä	2 267	1 640

* Käyvän arvon rahasto ennen veroja oli -0 miljoonaa euroa (-243) ja siihen liittyvä laskennallinen verosaaminen oli 0 miljoonaa (63). Vuoden 2009 lopussa käyvän arvon rahastossa ennen veroja oli oman pääoman ehtoisten instrumenttien positiivisia arvonmuutoksia yhteensä 58 miljoonaa euroa ja negatiivisia arvonmuutoksia yhteensä 103 miljoonaa euroa. Vuonna 2009 käyvän arvon rahastosta kirjattiin tulosvaikutteisesti arvonalentumisia yhteensä 45 miljoonaa euroa.

Osakkeiden lukumäärä

	A-sarja	K-sarja	Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, milj. e	Yhteensä, milj. e
1.1.2008	159 564 128	43 981 352		
31.12.2008	159 564 128	43 786 772		
Osakeanti	91 179 502	25 021 013	298	298
Osakkeiden muunnot	401 060	-401 060		
31.12.2009	251 144 690	68 406 725	298	298

Osakepääoma ja osakkeet

Osakkeet jakautuvat A- ja K-sarjan osakkeisiin. Osakkeilla ei ole nimellisarvoa. Osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 1,34 euroa (ei tarkka arvo). Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti.

A-sarjan osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita. A-sarjan osakkeiden hankintaa ei ole rajoitettu. K-sarjan osakkeita voivat omistaa vain suomalaiset osuuspankit, osuuspankkiosakeyhtiöt ja osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP-Keskus osk. K-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan tai hallintarekisteröityjen osakkeiden osalta arvo-osuusrekisteriin merkityn omaisuudenhoitajan kirjallisesta vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeiksi yhtiöjärjestyksessä määrättyjen osakelajien vähimmäis- ja enimmäismäärien puitteissa.

A-sarjan osakkeet oikeuttavat, mikäli osinkoa jaetaan, vuosittaiseen osinkoon, joka on osakkeelta vähintään kolme senttiä K-sarjan osakkeille tulevaa osinkoa korkeampi.

Omat osakkeet

Pohjola Pankki Oyj:llä tai sen tytär- ja osakkuusyrityksillä ei ollut vuoden lopussa hallussaan Pohjolan omia osakkeita. Yhtiökokous ei ole antanut Pohjolalle valtuutusta omien osakkeiden hankkimiseksi.

Esitetty osingonjako

Hallitus esittää yhtiökokoukselle, että osinkoa jaetaan kullekin A-sarjan osakkeelle 0,34 euroa (0,23) ja kullekin K-sarjan osakkeelle 0,31 euroa (0,20). Jaettavaksi esitettyjen osinkojen yhteismäärä on 107 miljoonaa euroa (45). Pohjola Pankki Oyj:n osakeannista ja 4.5.2009 kaupparekisteriin merkityistä uusista osakkeista johtuen osakemääriä on oikaistu, jolloin 2008 vuoden oikaistu osinko kullekin A-sarjan osakkeelle on 0,19 euroa ja kullekin K-sarjan osakkeelle 0,16 euroa.

Ylikurssirahasto

Rahasto on muodostunut ennen 1.9.2006 voimassa olleiden säännösten aikana. Rahastoon kirjattuja eriä ovat olleet uusmerkinnässä osakkeista maksettu vasta-arvon ylittävä määrä sekä optio-oikeuteen perustuvasta osakemerkinnästä maksettu osakkeen vasta-arvon ylittävä määrä.

Ylikurssirahastoa voidaan alentaa noudattaen osakepääoman alentamista koskevia säännöksiä ja sitä voidaan käyttää osakepääoman korottamiseen. Syyskuussa ja marraskuussa 2006 optioilla merkittyjen osakkeiden kirjanpidollisen vasta-arvon ylittävä osa merkintähinnasta kirjattiin ylikurssirahastoon, koska yhtiökokouksen päätös optio-oikeuksien antamisesta oli tehty ennen uuden osakeyhtiölain voimaantuloa. Muutoin 1.9.2006 alkaen ylikurssirahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Vararahasto

Vararahasto on muodostunut sinne aikaisempina kausina siirretyistä voittovaroista sekä vuonna 1990 vararahastoon siirretyistä luottotappiovarauksista. Vararahastoa voidaan käyttää sellaisten tappioiden kattamiseen, joihin vapaa oma pääoma ei riitä. Vararahastoa voidaan käyttää myös osakepääoman korottamiseen ja sitä voidaan alentaa samalla tavoin kuin osakepääomaa. 1.9.2006 alkaen vararahastoa ei ole voinut enää kartuttaa.

Käyvän arvon rahasto

Rahasto sisältää myytävissä olevien rahoitusvarojen käyvän arvon muutoksen. Rahastoon merkityt erät realisoituvat tuloslaskelmaan, kun myytävissä olevasta arvopaperista luovutaan tai kirjataan arvonalennus.

Muut sidotut rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin, joissa on määritetty myös niiden käyttötarkoitukset.

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

Vuonna 2009 toteutetulla osakeannilla kerätyt varat merkittiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon.

Muut vapaat rahastot

Rahastot on muodostettu aikaisempien tilikausien voittovaroista perustuen yhtiökokouksen päätöksiin.

Kertyneet voittovarot

Kertyneet voittovarot sisältävät myös konserniyritysten erillistilinpäätöksiin sisältyvät vapaaehtoiset varaukset ja poistoeron sekä vakuutusyhtiöiden tasoitusmäärän, jotka IFRS-tilinpäätöksessä on merkitty kertyneisiin voittovaroihin laskennallisella verolla vähennettynä.

RISKIENHALLINNAN LIITETIEDOT

Riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet on kuvattu liitetiedossa 2. Pankki- ja konsernitoimintojen riskiasema on esitetty liitetiedoissa 38–56, Pilari III:n mukaiset vakavaraisuustiedot liitetiedoissa 57–69 ja vahinkovakuutustoiminnan riskiasema liitetiedoissa 70–81.

Pankki- ja konsernitoimintojen riskiasema

Liitetiedoissa esitetyissä jaotteluissa on käytetty Tilastokeskuksen luokittelua, joka osin poikkeaa toimintakertomuksen riskiasemassa käytetystä luokittelusta.

LIITE 38. VARAT JA NIISTÄ TILIKAUDELTA KIRJATUT ARVONALENTUMISTAPPIOT

Milj. e	31.12.2009		31.12.2008	
	Tase-arvo	Arvon- alentu- mistap- piot	Tase-arvo	Arvon- alentu- mistap- piot
Käteiset varat	3 102		2 260	
Saamiset luottolaitoksilta	7 630		6 644	
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	1 279		3 255	
Osakkeet ja osuudet	0		0	
Johdannaissopimukset				
Kaupankäyntitarkoituksessa	1 385		1 443	
Suojaavat	59		43	
Lainat ja muut saamiset				
Myönnettyt lainat	8 526	98	9 018	23
Saamistodistukset	398	48	709	9
Rahoitusleasingsaamiset	622		593	
Takaussaamiset	0		4	
Muut saamiset	1 924		1 963	
Myytävissä olevat rahoitusvarat				
Saamistodistukset	4 225		68	
Osakkeet ja osuudet	87		84	
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat				
Saamistodistukset	1 086		1 103	
Taseen ulkopuoliset sitoumukset				
Pankkitakaukset	1 226		1 071	
Yhteensä	31 547	146	28 260	32

LIITE 39. ARVONALENTUMISTEN JAKAUTUMA RISKILAJEITTAIN

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Luottorisktiin perustuvat	146	32
Yhteensä	146	32

LIITE 40. VASTUUT

31.12.2009, milj. e	Kotimaa			Ulkomaa		
	Tase- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko	Tase- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	5 685		11	1 945		20
Saamiset asiakkailta	10 026	81	33	675	66	2
Rahoitusleasing	622			0		
Saamistodistukset	1 460		12	5 130		72
Muut	60			340		
Yhteensä	17 854	81	56	8 090	66	94
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	4 034			107		
Takaukset ja remburssit	2 378			298		
Johdannaissopimukset	325			1 172		
Muut	105			342		
Yhteensä	6 841			1 920		
Vastuut yhteensä	24 695	81	56	10 009	66	94
31.12.2008, milj. e	Kotimaa			Ulkomaa		
	Tase- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko	Tase- arvo	Arvonalen- tumiset	Siirtyvä korko
Varat						
Saamiset luottolaitoksilta	4 239		23	2 406		29
Saamiset asiakkailta	10 645	22	75	1 041	10	4
Rahoitusleasing	593			0		
Saamistodistukset	2 823		12	1 604		14
Muut	26			426		
Yhteensä	18 325	22	110	5 477	10	48
Taseen ulkopuoliset sitoumukset						
Nostamattomat luotot ja limiitit	3 075			74		
Takaukset ja remburssit	2 320			442		
Johdannaissopimukset	321			1 214		
Muut	82			334		
Yhteensä	5 799			2 064		
Vastuut yhteensä	24 124	22	110	7 541	10	48

Johdannaissopimuksista on esitetty kirjanpidossa oleva positiivinen markkina-arvo.

LIITE 41. VASTUUT SEKTOREITTAIN

31.12.2009, milj. e	Tasearvot		Taseen ulkopuoliset		Yhteensä
	Kotimaiset	Ulkomaiset	Kotimaiset	Ulkomaiset	
Yritykset	9 161	550	6 344	341	16 395
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 053	7 106	230	1 578	15 967
Kotitaloudet	718	11	235	1	965
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	206		7		213
Julkisyhteisöt	772	516	25	0	1 313
Yhteensä	17 909	8 183	6 841	1 920	34 853

31.12.2008, milj. e	Tasearvot		Taseen ulkopuoliset		Yhteensä
	Kotimaiset	Ulkomaiset	Kotimaiset	Ulkomaiset	
Yritykset	9 817	521	5 500	389	16 227
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	6 727	4 702	212	1 673	13 314
Kotitaloudet	799	26	22	1	848
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	219		8		226
Julkisyhteisöt	874	276	57		1 207
Yhteensä	18 435	5 525	5 799	2 064	31 823

Tasearvoina on esitetty kirjanpitosaldot mukaan lukien arvonalentumiset ja siirtyvät korot.

LIITE 42. SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA JA ASIAKKAILTA SEKÄ ONGELMASAAMISET

31.12.2009, milj. e	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvonalentumiset	Tase-arvo
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	7 630		7 630		7 630
Saamiset asiakkailta, josta	10 646	202	10 848	146	10 702
pankkitakaussaamiset	0		0		0
Rahoitusleasing	622		622		622
Tilien ja limiittien ylitykset	4		4		4
Yhteensä	18 902	202	19 104	146	18 957
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	9 575	112	9 687	92	9 595
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 974	89	8 063	48	8 015
Kotitaloudet	734	1	735	6	729
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	205	0	205	0	205
Julkisyhteisöt	413		413		413
Yhteensä	18 902	202	19 104	146	18 957

31.12.2008, milj. e	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Arvon- alentumiset	Tase- arvo
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta					
Saamiset luottolaitoksilta	6 644		6 644		6 644
Saamiset asiakkailta, josta	11 654	64	11 718	32	11 686
pankkitakaussaamiset	4		4		4
Rahoitusleasing	593		593		593
Tilien ja limiittien ylitykset	0		0		0
Yhteensä	18 891	64	18 955	32	18 923
Saamiset luottolaitoksilta ja asiakkailta sektoreittain					
Yritykset	10 205	28	10 232	18	10 214
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	7 297	35	7 332	9	7 322
Kotitaloudet	803	0	803	3	800
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	216	1	217	1	217
Julkisyhteisöt	371		371		371
Yhteensä	18 891	64	18 955	32	18 923

Saamisryhmäkohtaiset arvonalentumiset on kohdistettu sektoriin Yritykset. Saamisryhmäkohtaisten arvonalentumisten määrä oli 16 miljoonaa euroa (6).

31.12.2009, milj. e	Ei arvonalennettu (brutto)	Arvonalennettu (brutto)	Yhteensä	Rästit	Arvon- alentumiset
Ongelmasaamiset					
Saamiset luottolaitoksilta				0	
Saamiset asiakkailta, josta	56	202	258	103	146
pankkitakaussaamiset	0		0		
Rahoitusleasing	1		1	0	
Tilien ja limiittien ylitykset	4		4		
Yhteensä	60	202	262	104	146
Ongelmasaamiset sektoreittain					
Yritykset	45	112	157	98	92
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset		89	89	0	48
Kotitaloudet	15	1	16	5	6
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	0	0	0	0	0
Julkisyhteisöt	0		0	0	
Yhteensä	60	202	262	104	146

31.12.2008, milj. e	Ei arvon- alennettu (brutto)	Arvon- alennettu (brutto)	Yhteensä	Rästit	Arvon- alentumiset
Ongelmasaamiset					
Saamiset luottolaitoksilta	0		0		
Saamiset asiakkailta, josta	46	64	110	31	32
pankkitakaussaamiset	4		4		
Rahoitusleasing	1		1	1	
Tilien ja limiittien ylitykset	0		0		
Yhteensä	47	64	111	32	32
Ongelmasaamiset sektoreittain					
Yritykset	26	28	54	21	18
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	4	35	39	0	9
Kotitaloudet	15	0	16	10	3
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	1	1	2	0	1
Julkisyhteisöt	1		1	0	
Yhteensä	47	64	111	32	32

31.12.2009, milj. e	Kanta- yhteensä	Arvon- alentumiset	Tasearvo
Ongelmasaamiset			
Järjestämättömät	76	32	43
Nollakorkoiset	6	6	0
Alihintaiset	1	1	
Muut	179	107	72

31.12.2008, milj. e	Kanta- yhteensä	Arvon- alentumiset	Tasearvo
Ongelmasaamiset			
Järjestämättömät	44	9	35
Nollakorkoiset	0		0
Alihintaiset	2	2	0
Muut	65	21	44

Ongelmasaamisiin luetaan järjestämättömät, nollakorkoiset ja alihintaiset saamiset sekä muut ongelmasaamiset. Järjestämättömien saamisten korko tai pääoma on ollut erääntyneenä ja maksamatta kolme kuukautta. Nollakorkoinen saaminen on sovittu asiakkaan maksukyvyn turvaamiseksi nollakorkoiseksi. Alihintainen saaminen on hinnoiteltu markkinahinnoista poiketen asiakkaan maksukyvyn turvaamiseksi. Muut ongelmasaamiset sisältävät mm. ne saamiset, joihin kohdistuu arvonalentuminen, mutta ne eivät luokituta mihinkään em. ryhmistä sekä tilinylitykset ja takaussaamiset. Rivillä muut on esitetty myös ryhmäkohtaiset arvonalentumiset. Rästit sisältävät saamisen maksamattomat korot ja lyhennykset.

Erääntyneiden rahoitusvarojen maturiteettijakauma

31.12.2009, milj. e	Vuorokautta		Yli 180
	30-90	yli 90-180	
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	140	28	30

31.12.2008, milj. e	Vuorokautta		Yli 180
	30-90	yli 90-180	
Erääntyneet saamiset, ei arvonalennettu	62	16	20

LIITE 43. LUOTTOTAPPIOIDEN JA ARVONALENTUMISTEN KEHITYS**Luottotappioiden ja arvonalentumisten kehitys***

Milj. e	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Luottotappiot ja arvonalentumiset, brutto	5	4	8	7	11	37	155
Palautukset	-3	-3	-5	-6	-10	-9	-26
Luottotappiot ja arvonalentumiset, netto	2	1	3	1	1	28	129

* Vuosien 2003–2005 luvuista on poistettu vuonna 2005 myydyn vähittäispankkitoiminnan osuus.

Uusia luotto- ja takaustappioita sekä arvonalentumisia kirjattiin yhteensä 155 miljoonaa euroa (37). Luottotappiopalausten ja arvonalentumisten vähennysten yhteismäärä oli 26 miljoonaa euroa (9). Luotto- ja takaustappioiden sekä arvonalentumisten nettomääräinen tulosvaikutus oli 129 miljoonaa euroa (28).

Vuonna 2009 luotto- ja takaustappioiden ja arvonalentumisten osuus luotto- ja takauksista oli 0,94 % (0,20).

LIITE 44. YRITYSVASTUUT TOIMIALOITTAIN

Nettovastuut, 31.12.2009	Tase, milj. e	Taseen ulko-puoliset, milj. e	Yhteensä, milj. e	%-jakauma
Asuntojen vuokraus ja hallinta	1 629	201	1 830	11,2
Kauppa	1 030	637	1 666	10,2
Kone ja laitteellisuus (ml. huolto)	426	1 109	1 535	9,4
Rakentaminen	504	683	1 188	7,2
Muiden kiinteistöjen hallinta	958	169	1 128	6,9
Omien kiinteistöjen kauppa	884	182	1 066	6,5
Kuljetus ja varastointi	600	441	1 041	6,4
Metsäteollisuus	607	388	995	6,1
Kemian teollisuus	265	609	875	5,3
Metalliteollisuus	339	526	865	5,3
Palvelut	523	327	850	5,2
Energia	292	410	702	4,3
Elintarviketeollisuus	377	286	663	4,0
Muu teollisuus	266	235	501	3,1
Informaatio ja viestintä	193	298	491	3,0
Rahoitus- ja vakuutus toiminta	293	89	383	2,3
Maatalous, metsätalous, kalatalous	278	35	312	1,9
Kaivostoiminta ja louhinta	123	11	134	0,8
Vesi ja jätehuolto	71	34	105	0,6
Muut toimialat	53	14	67	0,4
Yhteensä	9 711	6 684	16 395	100,0

Nettovastuut, 31.12.2008	Tase, milj. e	Taseen ulko- puoliset, milj. e	Yhteensä, milj. e	%-jakauma
Asuntojen vuokraus ja hallinta	1 683	62	1 745	10,9
Kauppa	1 152	521	1 673	10,4
Kone ja laitteollisuus (ml. huolto)	467	1 106	1 573	9,8
Rakentaminen	596	732	1 328	8,3
Omien kiinteistöjen kauppa	915	166	1 081	6,7
Metsäteollisuus	688	363	1 050	6,6
Kuljetus ja varastointi	581	464	1 045	6,5
Kemian teollisuus	298	582	880	5,5
Palvelut	564	297	861	5,4
Metalliteollisuus	399	386	784	4,9
Muiden kiinteistöjen hallinta	654	81	734	4,6
Energia	378	278	656	4,1
Elintarviketeollisuus	393	210	604	3,8
Muu teollisuus	373	161	534	3,3
Informaatio ja viestintä	332	169	501	3,1
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	307	48	356	2,2
Maatalous, metsätalous, kalatalous	268	32	301	1,9
Kaivostoiminta ja louhinta	109	12	121	0,8
Vesi ja jätehuolto	101	17	118	0,7
Muut toimialat	78	0	79	0,5
Yhteensä	10 338	5 686	16 024	100,0

LIITE 45. YRITYSVASTUUT RATING-LUOKITTAIN

Luokka	31.12.2009		31.12.2008	
	Netto- vastuut, milj. e	%	Netto- vastuut, milj. e	%
1,0–2,0	829	5,1	597	3,7
2,5–5,0	8 656	52,8	9 186	57,3
5,5–7,0	3 954	24,1	3 974	24,8
7,5–8,5	2 126	13,0	1 630	10,2
9,0–10,0	333	2,0	244	1,5
11,0–12,0	353	2,2	103	0,6
Luokittelematon	144	0,9	291	1,8
Yhteensä	16 395	100,0	16 024	100,0

LIITE 46. YRITYSVASTUIDEN JAKAUMA ASIAKKAAN VASTUUN MÄÄRÄN MUKAAN

Nettovastuun määrä, 31.12.2009, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0–1	913	104	1 017	6,2
1–10	2 292	157	2 449	14,9
10–50	4 088	569	4 657	28,4
50–100	3 005	61	3 066	18,7
100–	5 206		5 206	31,8
Yhteensä	15 504	891	16 395	100,0

Nettovastuun määrä, 31.12.2008, milj. e	Kotimaa	Ulkomaa	Yhteensä	%
0-1	1 008	117	1 125	7,0
1-10	2 275	236	2 512	15,7
10-50	3 943	493	4 435	27,7
50-100	2 969	64	3 033	18,9
100-	4 919		4 919	30,7
Yhteensä	15 114	910	16 024	100,0

LIITE 47. RAHOITUS- JA VAKUUTUSLAITOSVASTUUT RATING-LUOKITTAIN

Luottoluokitusjakauma, Moody's -vastaavuus *)	31.12.2009		31.12.2008	
	Netto- vastuut, milj. e	%	Netto- vastuut, milj. e	%
Aaa	4 329	27,3	1 843	13,9
Aa1-Aa3	9 832	62,0	9 640	72,9
A1-A3	1 258	7,9	1 042	7,9
Baa1-Baa3	181	1,1	374	2,8
Ba1-Ba3	89	0,6	75	0,6
B1-B3	7	0,0	111	0,8
Caa1 tai alempi	6	0,0	2	0,0
Luokittelematon	149	0,9	141	1,1
Yhteensä	15 851	100,0	13 228	100,0

*) OP-Pohjola-ryhmään kuuluvien yhteisöjen vastuut on luettu Aa1-Aa3 luokkaan Pohjola Pankki Oyj:n ulkoisen ratingin ja yhteisvastuun perusteella.

LIITE 48. TOISSIJAINEN MAARISKI MAARISKIRYHMITÄIN PL. SUOMI

Moody's Maariski-ryhmä vastaavuus		31.12.2009		31.12.2008	
		Netto- vastuu, milj. e	%	Netto- vastuu, milj. e	%
Ryhmä 1	Aaa	8 879	89,1	6 798	89,9
Ryhmä 2	Aa1-A3	804	8,1	361	4,8
Ryhmä 3	Baa1-Baa3	225	2,3	184	2,4
Ryhmä 4	Ba1-B3	52	0,5	218	2,9
Ryhmä 5	Caa1-C	5	0,0	0	0,0
Yhteensä		9 964	100,0	7 561	100,0

Toissijaisessa maariskissä (pl. Suomi) on huomioitu sopimukseen liittyvien todellisten riskien siirtyminen toiseen maahan sopimuksin tai muutoin. Riskin mahdollinen siirtyminen voi tapahtua sopimuksen, eli yleisimmin takauksen, perusteella tai muutoin, esimerkiksi saamiset yrityksen sivukonttorilta on siirretty yrityksen pääkonttorin sijaintimaahan.

LIITE 49. SAADUT VAKUUEDET VAKUUSLAJEITTAIN

Milj. e	31.12.2009	Osuus, %	31.12.2008	Osuus, %
Kohdevakuus	1 419	17,3	1 546	29,2
Julkisyhteisön takaus	4 252	51,9	1 447	27,3
Kiinteistö- tai vuokraoikeuskiinnitys toimisto- tai teollisuuskiinteistöön	1 113	13,6	986	18,6
Kiinteistö- tai vuokraoikeuskiinnitys asuinkiinteistöön	270	3,3	267	5,0
Osakkeet, asunto-osakeyhtiöt ja asuinkäytössä olevat kiinteistöyhtiöt	257	3,1	264	5,0
Yrityskiinnitys	325	4,0	256	4,8
Osakkeet ja osuudet, muut	297	3,6	221	4,2
Muu vakuus	134	1,6	145	2,7
Saatavavakuudellinen rahoitus	65	0,8	99	1,9
Pankkitakaus	58	0,7	64	1,2
Yhteensä	8 191	100,0	5 297	100,0

Saadut vakuudet vakuuslajeittain on laskettu pankin hallussa olevien vastuille kohdistettujen vakuuksien vakuusarvojen perusteella. Vakuusarvon laskennan perustana on vakuuden käypä arvo, josta vakuusarvo saadaan varovaisesti arvioitujen vakuuslajikohtaisten arvostusprosenttien perusteella. Vastuut ylittäviä vakuusarvoja ei ole otettu lukuihin mukaan.

LIITE 50. VARAINHANKINNAN RAKENNE

Milj. e	31.12.2009	Osuus, %	31.12.2008	Osuus, %
Velat luottolaitoksille	4 984	15,9	3 643	12,9
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	71	0,2	138	0,5
Velat asiakkaille				
Talletukset	1 546	4,9	1 498	5,3
Muut	2 587	8,3	2 010	7,1
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Sijoitustodistukset ja ECP:t	10 519	33,6	10 033	35,6
Joukkovelkakirjat	6 776	21,6	6 392	22,7
Muut velat	1 291	4,1	1 521	5,4
Velat, joilla huonompi etuoikeus	1 300	4,1	1 322	4,7
Oma pääoma	2 267	7,2	1 640	5,8
Yhteensä	31 341	100,0	28 198	100,0

LIITE 51. VAROJEN JA VELKOJEN MATURITEETTIJAKAUMA JÄLJELLÄ OLEVAN JUOKSUAJAN MUKAAN

31.12.2009, milj. e	alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	yli 10 v	Yhteensä
Käteiset varat	3 102					3 102
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	107	685	384	72	32	1 279
Saamiset luottolaitoksilta	3 250	1 308	1 997	1 053	22	7 630
Saamiset asiakkailta	1 870	1 433	4 858	1 959	1 204	11 323
Myytävissä olevat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	5	391	3 470	284	75	4 225
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat						
Saamistodistukset	54	79	824	128		1 086
Varat yhteensä	8 387	3 896	11 532	3 495	1 334	28 645
 Velat luottolaitoksille	 2 869	 1 060	 657	 397		 4 984
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	71					71
Velat asiakkaille	3 597	22	60	287	167	4 133
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	8 881	4 252	3 981	181		17 295
Velat, joilla on huonompi etuoikeus	5	76	1 073	60	86	1 300
Velat yhteensä	15 423	5 410	5 771	925	253	27 783
 Takaukset	 6	 4	 334	 82	 869	 1 296
Takuuvastuut	177	338	385	34	349	1 283
Luottolupaukset	4 140					4 140
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	50	43	5		0	98
Muut	349	0	1	97		447
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	4 722	386	724	213	1 218	7 264
 31.12.2008, milj. e	 alle 3 kk	 3–12 kk	 1–5 v	 5–10 v	 yli 10 v	 Yhteensä
Käteiset varat	2 260					2 260
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	1 316	976	601	181	182	3 255
Saamiset luottolaitoksilta	1 910	1 021	2 761	931	22	6 644
Saamiset asiakkailta	2 454	1 844	4 603	2 046	1 332	12 279
Myytävissä olevat rahoitusvarat						
Saamistodistukset	9	3		56		68
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat						
Saamistodistukset	12	136	759	197		1 103
Varat yhteensä	7 960	3 979	8 724	3 410	1 537	25 610

Velat luottolaitoksille	2 964	629	40	11		3 643
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	138					138
Velat asiakkaille	2 640	289	20	324	236	3 508
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	8 037	3 885	4 208	295		16 425
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		12	1 100	126	84	1 322
Velat yhteensä	13 778	4 816	5 367	756	319	25 036

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat varat muodostuvat saamistodistuksista, jotka voidaan myydä koska tahansa. Myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvat saamistodistukset voidaan tarvittaessa myydä. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin varoihin sekä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin kuuluvat saamistodistukset on kuitenkin esitetty taulukossa jäljellä olevan juoksuajan perusteella määräytyvässä aikaluokassa. Velkojen nimellispääomat on esitetty erääntymisen mukaisissa luokissa. Kaupankäynnin velat esitetään lyhyimmässä maturiteettiluokassa. Pohjola-konsernin rahoitusriskin hallinnassa käytetään valuuttatermiinejä sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia. Näiden nettovaikutus eurovasta-arvoiseen rahoitusriskiin ei ole merkittävä, joten niitä ei ole erikseen esitetty.

Lyhyimpään maturiteettiluokkaan sisältyvien Vaadittaessa maksettavien velkojen määrä oli 2,3 miljardia euroa (1,9).

LIITE 52. LIKVIDITEETTIRESERVISALKKU

Pohjola Pankki Oyj ylläpitää OP-Pohjola-ryhmän maksuvalmiuden turvaamiseksi likviditeettireservisalkkua, jonka tavoitemäärä on noin 8 % OP-Pohjola-ryhmän pankkiliiketoiminnan taseesta.

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Käteiset varat	2 600	2 258
Lyhytaikaiset saamistodistukset	560	2 191
Pitkäaikaiset saamistodistukset:		
Kaupankäynnin rahoitusvarat	856	1 269
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	55	43
Myytävissä olevat rahoitusvarat	4 215	56
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat	1 086	1 103
Lainat ja muut saamiset	2 291	2 916
Likviditeettireservisalkku yhteensä	11 663	9 835

Likviditeettireservisalkkuun luettavien rahoitusvarojen maturiteetti- ja luottoluokitusjakauma 31.12.2009

Vuotta	0–1	1–3	3–5	5–7	7–10	10–	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	3 468	1 701	1 826	417	224	104	7 740	66,4 %
Aa1–Aa3	1 028	731	668	72	10	3	2 511	21,5 %
A1–A3	133	486	175	16	2	0	812	7,0 %
Baa1–Baa3	22	46	45	3	10	0	126	1,1 %
Ba1 tai alempi	8	20	24	25	10	0	88	0,8 %
Sisäisesti luokiteltu	100	151	115	11	10	0	386	3,3 %
Yhteensä	4 758	3 135	2 853	544	266	107	11 663	100,0 %

Likviditeettireservisalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksu aika on 3 vuotta.

Sisäisesti luokitellut rahoitusvarat muodostuvat lähinnä suomalaisten yritysten ja yhteisöjen liikkeeseen laskemista saamistodistuksista ja ne on luokiteltu OP-Pohjola-ryhmän sisäisten luokitusten menetelmällä.

LIITE 53. VAROJEN JA VELKOJEN MATURITEETIT ERÄÄNTYMISEN TAI UUELLEENHINNOITTELUN MUKAAN

31.12.2009, milj. e	1 kk tai alle	>1–3 kk	>3–12 kk	1–2 v	2–5v	yli 5 v	Yhteensä
Käteiset varat	3 102						3 102
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	90	172	606	67	254	92	1 279
Saamiset luottolaitoksilta	2 985	2 496	1 424	238	263	223	7 630
Saamiset asiakkailta	4 449	2 567	2 629	424	679	574	11 323
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	103	371	336	237	2 893	284	4 225
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	483	458	30	115			1 086
Varat yhteensä	11 213	6 064	5 025	1 082	4 089	1 172	28 645
 Velat luottolaitoksille	3 177	456	1 058	45	148	101	4 984
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	71						71
Velat asiakkaille	3 593	517	21	0		2	4 133
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	2 999	9 605	2 862	118	1 538	172	17 295
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		574	222	7	497		1 300
Velat yhteensä	9 840	11 152	4 163	170	2 184	275	27 783

Veloista vaadittaessa maksettavia eriä oli yhteensä 2,3 miljardia euroa ja ne muodostuivat lähinnä yleisön talletuksista.

31.12.2008, milj. e	1 kk tai alle	>1–3 kk	>3–12 kk	1–2 v	2–5v	yli 5 v	Yhteensä
Käteiset varat	2 260						2 260
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat							
Saamistodistukset	168	1 449	975	33	282	349	3 255
Saamiset luottolaitoksilta	2 216	2 310	1 048	386	415	269	6 644
Saamiset asiakkailta	4 956	2 842	2 866	335	660	620	12 279
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Saamistodistukset		9	3			56	68
Eräpäivään asti pidettävät rahoitusvarat							
Saamistodistukset	473	485		30	115		1 103
Varat yhteensä	10 073	7 095	4 893	783	1 472	1 293	25 610

Velat luottolaitoksille	2 528	436	629	11	29	11	3 643
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	138						138
Velat asiakkaille	2 519	700	289	0			3 508
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	4 151	8 631	2 982	80	315	266	16 425
Velat, joilla on huonompi etuoikeus		514	162	81	485	79	1 322
Velat yhteensä	9 336	10 281	4 062	172	829	356	25 036

Veloista vaadittaessa maksettavia eriä oli yhteensä 1,9 miljardia euroa ja ne muodostuivat lähinnä yleisön talletuksista.

LIITE 54. MARKKINARISKIN HERKKYYSANALYYSI

Markkinariskien osuus riskipainotetuista eristä oli vuoden vaihteessa 3 % (4).

Milj. e	Riskiparametri	Muutos	31.12.2009		31.12.2008	
			Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan	Vaikutus tulokseen	Vaikutus omaan pääomaan
Korkoriski	Korko	1 %-yksikkö	7	3	16	
Valuuttariski	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	1		4	
Volatiliteettiriski						
Korkovolatiliteetti	Volatiliteetti	20 %-yksikköä	5		1	
Valuuttavolatiliteetti	Volatiliteetti	10 %-yksikköä			2	
Luottoriskipremio*	Luottoriski- marginaali	0,5 %-yksikköä	12	68	20	0
Hintariski						
Osakesalkku	Markkina-arvo	20 %-yksikköä		2		2
Pääomarahastot	Markkina-arvo	20 %-yksikköä		6		7
Kiinteistöriski	Markkina-arvo	10 %-yksikköä	3		2	

Herkkyysluvut on laskettu valuuttojen itseisarvojen summana.

*) Luottoriskipremio on laskettu likviditeettireserviin sisältyvistä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista ja myytävissä olevista saamistodistuksista.

LIITE 55. OSAKERISKI

Osake- ja pääomasijoitusrahastojen markkina-arvo vuoden lopussa oli 41 miljoonaa euroa (43), josta osakesalkku muodosti 9 miljoonaa euroa (8) ja pääomasijoitusrahastot sijoituslupauksineen 32 miljoonaa euroa (34). Osakesalkun kolme suurinta toimialaa ja niiden suhteelliset osuudet olivat: perusteollisuus 24 % (24), informaatioteknologia 22 % (25) ja teollisuustuotteet ja -palvelut 21 % (21).

Sijoitukset pääomasijoitusrahastoihin olivat 15 miljoonaa euroa (17), minkä lisäksi sitovia sijoituslupauksia oli 17 miljoonaa euroa (18).

LIITE 56. KIINTEISTÖRISKI

Kiinteistöomistuksiin sitoutunut pääoma oli vuoden 2009 lopussa 20 miljoonaa euroa (29), josta omassa käytössä olevien kiinteistöjen osuus oli 2 miljoonaa euroa (3). Tämän lisäksi kiinteistösijoitusyhtiöomistuksia oli 2 miljoonaa euroa (2).

Kiinteistökohteiden käyvistä arvoista hankittiin vuonna 2009 ulkopuolisen tahon arviot, joiden perusteella käypien arvojen yhteismäärä vastaa kiinteistöihin sitoutunutta pääomaa. Kiinteistöriskien arvioidaan olevan vähäiset.

Sijoituskiinteistöjen tilikauden muutokset on eritelty liitetiedossa 21 ja oman käytön liitetiedossa 25.

Pilari III:n mukaiset vakavaraisuustiedot

Liitteissä 57–69 on esitetty Finanssivalvonnan standardin 4.5 (Vakavaraisuustietojen julkistaminen markkinoille) mukaiset tiedot konsolidointiryhmän vakavaraisuudesta (ns. Pilari III tiedot). Tiedot perustuvat konsolidoituun luottolaitosvakavaraisuuteen, joten vakavaraisuustiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia muihin julkaistuihin Pohjola-konsernia koskeviin tietoihin.

LIITE 57. OMAT VARAT

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Ensisijaiset omat varat (Tier 1)		
Maksettu oma pääoma	428	428
Muut rahastot	1 044	747
Kertyneet voittovarot	348	382
Vähemmistöosuus		0
Tilikauden voitto	168	42
Pääomalainat	274	274
Vapaaehtoiset varaukset	354	329
Ensisijaiset omat varat (Tier 1) ennen vähennyksiä	2 614	2 202
Hallituksen esittämä voitonjako	-107	-45
Aineettomat hyödykkeet	-145	-144
Eläkevastuun ylikate ja sijoituskiinteistöjen arvonmuutos	-31	-30
Vähennykset ensisijaisista omista varoista	-791	-755
Ensisijaiset omat varat (Tier 1) vakavaraisuuden laskemiseksi	1 541	1 228
Toissijaiset omat varat (Tier 2)		
Käyvän arvon rahasto	18	-22
Muut toissijaiset omat varat	986	1 033
Vähennykset toissijaisista omista varoista	-791	-755
Toissijaiset omat varat (Tier 2) vakavaraisuuden laskemiseksi	212	256
Muut omat varat (Tier 3)		
Vakavaraisuuden omat varat yhteensä	1 753	1 484
Vähennykset ensi- ja toissijaisista omista varoista	-1 583	-1 510
Sijoitukset vakuutuslaitoksiin, rahoituslaitoksiin ja muihin yrityksiin	-1 430	-1 410
Arvonlennusten ja odotettujen tappioiden erotuksen alijäämä	-153	-100

Omista varoista on vähennetty sijoitukset Pohjola-konsernin vakuutusyhtiöihin 1 429 miljoonaa euroa (1409) sekä miljoonan euron sijoitus Luottokuntaan.

LIITE 58. OMIEN VAROJEN VÄHIMMÄISVAATIMUS

Milj. e	31.12.2009		31.12.2008	
	Pääoma- vaade	Riskipaino- tetut saamiset *	Pääoma- vaade	Riskipaino- tetut saamiset *
Luotto- ja vastapuoliriski	957	11 963	929	11 615
Valtio- ja keskuspankkivastuut, standardimenetelmä	0	2	1	14
Luottolaitosvastuut, standardimenetelmä	90	1 129	98	1 227
Yritysvastuut	760	9 502	719	8 992
josta sisäisten luokitusten menetelmä (FIRB)	743	9 286	699	8 739
josta standardimenetelmä	17	216	20	252
Vähittäisvastuut, standardimenetelmä	77	959	82	1 021
Kiinteistövakuudelliset	0	0	0	0
Muut	77	959	82	1 021
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	14	174	14	176
PD/LGD-menetelmä	4	46	4	46
Muut	4	46	4	46
Yksinkertainen menetelmä	10	129	10	131
Pääomasijoitukset	5	60	5	63
Pörssilistatut sijoitukset	2	27	2	24
Muut	3	41	4	44
Arvopaperistetut erät	10	124	8	98
Muut	6	73	7	88
Markkinariskit	36	448	47	583
Kaupankäyntivarasto	36	448	47	583
Positoriski	36	448	47	583
Koko toiminta	0	1		
Hyödykeriski	0	1		
Operatiivinen riski	49	613	47	586
Siirtymäkauden omien varojen vaade			27	336
Yhteensä	1 042	13 024	1 050	13 120

* Riskipainotetut saamiset = Pääomavaade / 0,08

Vastapuoliriskin omien varojen vaade on 44 miljoonaa euroa (41).

Oman pääomanehtoisien sijoitusten vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa voidaan käyttää eri menetelmiä. PD/LGD-menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä lasketaan käyttämällä maksukyvyttömyyden todennäköisyyttä (PD) ja tappio-osuutta (LGD) kuvaavia riskiparametreja. Kyseisille riskiparametreille on vakavaraisuussäännöstyössä asetettu arvot, joita näille parametreille on vähintään käytettävä. Yksinkertaisessa menetelmässä sijoitusten riskipainotettu määrä saadaan kertomalla kukin sijoitus riskipainolla, joka määräytyy sijoituksen tyypin perusteella.

LIITE 59. OMIEN VAROJEN TUNNUSLUVUT

Vakavaraisuus, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Omat varat yhteensä	1 753	1 484
Omien varojen vähimmäisvaatimus yhteensä	1 042	1 050
Omien varojen ylijäämä (+) / alijäämä (-)	711	434
Vakavaraisuussuhdeluku ensisijaisilla omilla varoilla %	11,8	9,4
Vakavaraisuussuhdeluku %	13,5	11,3

LIITE 60. VASTUIDEN KOKONAISMÄÄRÄ VASTUURYHMITTÄIN

31.12.2009, milj. e	Tase-erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Arvopape- ristetut erät	Vastuun määrä yhteensä	Vastuu keskimäärin kaudella
Valtio- ja keskuspankkivastuut	4 292	14	14		4 320	3 612
Luottolaitosvastuut	11 835	7 551	1 827		21 213	19 512
Yritysvastuut	10 149	8 689	394		19 232	18 695
FIRB-menetelmä	9 927	8 689	394		19 009	18 456
Standardimenetelmä	222				222	239
Vähittäisvastuut	1 196	258	1		1 454	1 502
Yrityisasiakkaat	530	19	1		550	576
Yksityisasiakkaat	666	238	0		904	926
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	83	16			100	100
Arvopaperistetut erät				720	720	783
Muut	73				73	80
Yhteensä	27 628	16 528	2 235	720	47 111	44 285

31.12.2008, milj. e	Tase-erät	Taseen ulkopuoli- set erät	Johdan- naiset	Arvopape- ristetut erät	Vastuun määrä yhteensä
Valtio- ja keskuspankkivastuut	2 846	32	27		2 905
Luottolaitosvastuut	8 853	7 214	1 745		17 812
Yritysvastuut	10 328	7 437	394		18 158
FIRB-menetelmä	10 072	7 437	394		17 902
Standardimenetelmä	256				256
Vähittäisvastuut	1 305	245	1		1 550
Yrityisasiakkaat	582	18	1		601
Yksityisasiakkaat	722	226	0		948
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	83	18			101
Arvopaperistetut erät				846	846
Muut	87				87
Yhteensä	23 502	14 944	2 167	846	41 459

FIRB-menetelmän mukaiseen vastuuryhmäjaotteluun on siirrytty syyskuussa 2008. Tästä johtuen tilikauden keskimääräisten vastuiden määrä ei ole laskettavissa vuodelta 2008.

LIITE 61. VASTUIDEN MAANTIETEELLINEN JAKAUTUMINEN VASTUURYHMITÄIN

31.12.2009, milj. e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolai- tosvastuut	Yritysvas- tuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoituk- set	Arvopape- ristetut erät	Muut
Suomi	4 012	13 611	17 217	1 225	75		73
Muut pohjoismaat	94	1 529	661	0	1		0
Baltia		4	95	0	15		0
Muut EU-maat	212	5 691	1 128	0	8	655	0
Muu Eurooppa		97	30	0		4	
USA		195	48	0			
Aasia		73	47	0			
Muut maat	2	14	6	228		60	
Yhteensä	4 320	21 213	19 232	1 454	100	720	73

31.12.2008, milj. e	Valtio- ja keskus- pankki- vastuut	Luottolai- tosvastuut	Yritysvas- tuut	Vähittäis- vastuut	Oman pääoman ehtoiset sijoituk- set	Arvopape- ristetut erät	Muut
Suomi	2 808	12 313	16 913	1 277	77		87
Muut pohjoismaat		816	289	1	1		0
Baltia		19	142	0	15		
Muut EU-maat	95	3 919	673	0	8	769	0
Muu Eurooppa		286	71	0		5	
USA		295	6	0			
Aasia		115	55	0			
Muut maat	1	50	8	271		72	
Yhteensä	2 905	17 812	18 158	1 550	101	846	87

LIITE 62. VASTUIDEN JÄLJELLÄ OLEVA JUOKSUAIKA VASTUURYHMITÄIN

31.12.2009, milj. e	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Valtio- ja keskuspankkivastuut	3 209	8	854	169	81	4 320
Luottolaitosvastuut	7 601	5 862	6 231	1 337	183	21 213
Yritysvastuut	5 099	2 564	7 157	2 439	1 973	19 232
FIRB-menetelmä	5 040	2 534	7 074	2 410	1 950	19 009
Standardimenetelmä	59	30	83	28	23	222
Vähittäisvastuut	405	62	930	39	19	1 454
Yrityisasiakkaat	37	30	439	25	19	550
Yksityisasiakkaat	368	32	490	14	0	904
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	100					100
Arvopaperistetut erät	2	70	465	182		720
Muut	29	11	32	0		73
Yhteensä	16 445	8 506	15 669	4 166	2 255	47 111

31.12.2008, milj. e	Alle 3 kk	3–12 kk	1– 5 v	5–10 v	Yli 10 v	Yhteensä
Valtio- ja keskuspankkivastuut	2 368	7	238	194	98	2 905
Luottolaitosvastuut	6 046	6 484	3 984	1 186	112	17 812
Yritysvastuut	5 131	2 722	5 292	2 998	2 016	18 158
FIRB-menetelmä	5 093	2 670	5 145	2 979	2 016	17 902
Standardimenetelmä	38	52	147	19		256
Vähittäisvastuut	413	48	1 002	63	24	1 550
Yrityisasiakkaat	32	25	473	47	24	601
Yksityisasiakkaat	381	23	529	17		948
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	101					101
Arvopaperistettut erät	20	31	474	321		846
Muut	40	8	40	0		87
Yhteensä	14 119	9 299	11 030	4 762	2 249	41 459

LIITE 63. YRITYSVASTUUT TOIMIALOITTAIN

31.12.2009, milj. e	Vastuun määrä	Riskipainotetut erät	Omien varojen vaade
Kauppa	2 269	1 054	84
Kone ja laitteellisuus (ml. huolto)	2 173	625	50
Asuntojen vuokraus ja hallinta	1 912	438	35
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 542	520	42
Rakentaminen	1 407	743	59
Kuljetus ja varastointi	1 111	826	66
Omien kiinteistöjen kauppa	1 031	611	49
Metsäteollisuus	1 006	1 342	107
Palvelut	1 020	635	51
Kemian teollisuus	954	474	38
Muiden kiinteistöjen hallinta	951	415	33
Metalliteollisuus	887	482	39
Energia	846	192	15
Elintarviketeollisuus	752	353	28
Muu teollisuus	576	462	37
Informaatio ja viestintä	573	178	14
Maatalous, metsätalous, kalatalous	337	217	17
Muut toimialat	189	162	13
Kaivostoiminta ja louhinta	138	124	10
Vesi ja jätehuolto	108	33	3
Yhteensä	19 782	9 886	791

31.12.2008, milj. e	Vastuun määrä	Riskipainotetut erät	Omien varojen vaade
Kauppa	2 205	1 083	87
Kone ja laitteellisuus (ml. huolto)	1 742	705	56
Asuntojen vuokraus ja hallinta	1 650	355	28
Palvelut	1 326	808	65
Rakentaminen	1 229	594	48
Muiden kiinteistöjen hallinta	1 122	583	47
Rahoitus- ja vakuutustoiminta	1 093	606	48
Kuljetus ja varastointi	1 085	637	51
Kemian teollisuus	994	452	36
Metsäteollisuus	987	970	78
Metalliteollisuus	970	410	33
Energia	812	146	12
Omien kiinteistöjen kauppa	747	384	31
Muu teollisuus	684	513	41
Elintarviketeollisuus	631	339	27
Informaatio ja viestintä	492	227	18
Muut toimialat	360	199	16
Maatalous, metsätalous, kalatalous	357	219	17
Kaivostoiminta ja louhinta	176	148	12
Vesi ja jätehuolto	97	28	2
Yhteensä	18 760	9 408	753

Toimialajaottelussa yritysvastuisiin on luettu mukaan myös vähittäisvastuisiin luettavat yritysasiakkaat. Toimialajako on tilastokeskuksen uusimman toimialajaottelun (TOL 2008) mukainen.

LIITE 64. LUOTTORISKIN STANDARDIMENETELMÄN VASTUUT RISKIPAINOITTAEN ENNEN JA JÄLKEEN LUOTTORISKIN VÄHENTÄMISTEKNIIKOITA

Riskipaino-%, 31.12.2009, milj. e	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistekniikoi- den jälkeen	Riskipainotetut erät
0	17 588	17 588	
10	993	993	99
20	6 794	4 891	939
35	0	0	0
50	45	45	10
75	1 432	1 397	926
100	346	335	305
150	23	23	34
Yhteensä	27 221	25 271	2 313

Riskipaino-%, 31.12.2008, milj. e	Vastuuarvo ennen luottoriskin vähentämistekniikoita	Vastuuarvo luottoriskin vähentämistekniikoiden jälkeen	Riskipainotetut erät
0	14 861	14 861	
10	680	680	68
20	4 763	4 648	890
35	0	0	0
50	103	103	22
75	1 534	1 493	999
100	587	582	521
150	16	16	24
Yhteensä	22 544	22 383	2 524

Pohjola-konsernin vakavaraisuuslaskennassa sovelletaan vastuun riskipainon määrittämiseksi luottoriskin standardimenetelmässä Moody's Investors Service tai Fitch Ratings -luottoluokituslaitosten luokituksia saamisiin valtioilta ja keskuspankeilta sekä yrityksiltä. Ulkoinen luottoluokitus määrää saamisen luottoluokan. Saamisen vakavaraisuusvaatimuksen laskennassa riskipaino määräytyy luottoluokan mukaan.

Kansainvälisten kehityspankkien saamisten riskipaino voi määräytyä myös muutoin kuin ulkoisen luottoluokituksen perusteella. Mikäli riskipainoon vaikuttaa ulkoinen luottoluokitus, käytetään vakavaraisuuslaskennassa tällöin yllä mainittujen luottoluokituslaitosten luokituksia myös kansainvälisten kehityspankkien saamisten riskipainottamisessa.

Saamisille käytetään vakavaraisuuslaskennassa sen liikkeeseenlaskuohjelman tai -järjestelyn arvopaperikohtaista luottoluokitusta, johon kyseinen saaminen kuuluu. Jos tätä luokitusta ei ole käytettävissä, käytetään liikkeeseenlaskijan yleistä luottoluokitusta, mikäli se on käytettävissä.

LIITE 65. YRITYSVASTUUT (FIRB) JA OMAN PÄÄOMAN EHTOISET SIJOITUKSET RATING- JA PD LUOKITTAIN

Yritysvastuut rating- ja PD-luokittain 31.12.2009

Rating-luokka	Vastuu- arvo, milj. e	PD, keski-määrin, %	Riskipai- no, keski- määrin, %	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
1-2	502	0,0	14,8	67	5
3-4	3 575	0,1	31,8	1 122	90
5-6	5 236	0,6	68,7	3 484	279
7-8	2 312	3,0	127,3	2 949	236
9-10	612	15,7	208,2	1 290	103
11-12	375	100,0			
Luokittelematon	240	4,9	156,1	374	30
Yhteensä	12 851	3,6	69,5	9 286	743

Yritysvastuut rating- ja PD-luokittain 31.12.2008

Rating-luokka	Vastuu- arvo, milj. e	PD, keski-määrin, %	Riskipai- no, keski- määrin, %	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
1-2	418	0,0	15,8	61	5
3-4	3 941	0,1	32,2	1 275	102
5-6	5 741	0,6	69,1	3 887	311
7-8	2 238	2,8	122,6	2 763	221
9-10	287	16,6	200,9	574	46
11-12	118	100,0			
Luokittelematon	116	4,9	155,4	179	14
Yhteensä	12 858	1,9	67,4	8 739	699

Sisäisten luottoluokitusten menetelmää on käytetty Pohjola Pankki Oyj:n yritysvastuusiin. Sisäisten luottoluokitusten menetelmässä eräntyneet vastuut ovat maksukyvyttömiä asiakkaiden vastuuta. Maksukyvyttömiä ovat rating-luokkiin 11-12 kuuluvat asiakkaat. Vastuuarvolla tarkoitetaan tässä vastuuta maksukyvyttömyyshetkellä (EAD).

Oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating- ja PD-luokittain 31.12.2009

Rating-luokka	Vastuu- arvo, milj. e	PD, keskimää- rin, %	Riskipai- no, keski- määrin, %	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
1-2*	47	0,1	96,4	46	4
Luokittelematon	0			0	0
Yhteensä	47	0,1	96,4	46	4

Oman pääoman ehtoiset sijoitukset rating- ja PD-luokittain 31.12.2008

Rating-luokka	Vastuu- arvo, milj. e	PD, keskimää- rin, %	Riskipai- no, keski- määrin, %	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
1-2*	47	0,1	96,5	46	4
Yhteensä	47	0,1	96,5	46	4

* Sisältää Pohjola Pankki Oyj:n strategiset sijoitukset OP-Kotipankki Oyj:n ja OP-Henkivakuutus Oy:hyn.

LIITE 66. OMAN PÄÄOMAN EHTOISET SIOITUKSET, YKSINKERTAINEN MENETELMÄ

Milj. e	31.12.2009			31.12.2008		
	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade	Vastuun määrä	Riskipai- notetut erät	Omien varojen vaade
Private equity sijoitukset, riskipaino 190 %	32	60	5	33	63	5
Pörssilistatut sijoitukset, riskipaino 290 %	9	27	2	8	24	2
Muut, riskipaino 370 %	11	41	3	12	44	4
Yhteensä	52	129	10	53	131	10

LIITE 67. ODOTETUT TAPPIOT JA TOTEUTUNEET ARVONALENTUMISET

Milj. e	31.12.2009		31.12.2008	
	Odotetut (EL)	Arvonalentumiset	Odotetut (EL)	Arvonalentumiset
Yritysvastuut	162	121	68	24
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	1		1	
Yhteensä	162	121	49	24

Taulukossa on esitetty Pohjola-konsernin sisäisillä malleilla laskettu odotettu tappio. PD-malli on käytännössä sama kuin vakavaraisuuslaskennassa, mutta LGD-malli antaa huomattavasti pienempiä tappioestimaatteja kuin sisäisten luokitusten perusmenetelmän LGD-malli. Odotettu tappio on arvio keskimääräisistä vuosittaisista luottoriskistä johtuvista tappioista. Vuosi 2009 kuului huomattavasti vuotta 2008 huonompaan luottosyklin vaiheeseen, mikä selittää odotettujen tappioiden kasvun edellisestä vuodesta. Samoin arvonalentumiskirjaukset ovat odotetusti suuremmat suhteessa odotettuihin tappioihin kuin vuonna 2008.

LIITE 68. VAKAVARAISUUSLASKENNASSA HYÖDYNNETYT VAKUUDET

31.12.2009, milj. e	Vastuun määrä	Takaukset	Rahoitusvakuus	Muu vakuus
Valtio- ja keskuspankkivastuut	4 320			
Luottolaitosvastuut	21 213	1 909	0	
Yritysvastuut	19 232	2 080	55	637
FIRB-menetelmä	19 009	2 080	55	637
Standardimenetelmä	222			
Vähittäisvastuut	1 454	35	0	0
Kiinteistövakuudelliset	0			0
Muut	1 454	35	0	
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	100			
Yksinkertainen menetelmä	52			
PD/LGD-menetelmä	47			
Arvopaperistettut erät	720			
Muut	73			
Yhteensä	47 111	4 024	55	637

31.12.2008, milj. e	Vastuun määrä	Takaukset	Rahoitusvakuus	Muu vakuus
Valtio- ja keskuspankkivastuut	2 905			
Luottolaitosvastuut	17 812	109		
Yritysvastuut	18 158	1 321	39	281
FIRB-menetelmä	17 902	1 321	39	281
Standardimenetelmä	256			
Vähittäisvastuut	1 550	41	0	0
Kiinteistövakuudelliset	0			0
Muut	1 549	41	0	
Oman pääoman ehtoiset sijoitukset	101			
Yksinkertainen menetelmä	53			
PD/LGD-menetelmä	47			
Arvopaperistettut erät	846			
Muut	87			
Yhteensä	41 459	1 471	39	281

Vakavaraisuuslaskennassa on hyödynnetty seuraavia vakavaraisuussäännösten määrittelemiä reaalivakuuksia: asuinkiinteistöjä ja asuinhuoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeita, talletuksia ja arvopapereita (osakkeita). Talletukset ja arvopaperit ovat säännösten tarkoittamia rahoitusvakuuksia ja näiden käsittelyyn laskennassa on valittavissa vaihtoehtoisia menetelmiä. Pohjola-konsernissa rahoitusvakuudet on käsitelty ns. kattavalla menetelmällä käyttämällä valvojan määräämiä volatiliiteettikorjauksia.

Luottoriskin vakavaraisuutta laskettaessa voidaan hyödyntää vain vakavaraisuussäännöstössä tarkoitettuja hyväksyttäviä takaajia. Vakavaraisuuslaskennassa on hyödynnetty Suomen valtion ja muiden valtioiden antamia takauksia sekä kuntien ja pankkien antamia takauksia. Yritysten antamia takauksia tai luottojohdannaisia ei laskennassa ole hyödynnetty. Vakavaraisuudessa ei ole sovellettu tase-erien tai taseen ulkopuolisten erien nettoutusta.

LIITE 69. JOHDANNAISSOPIMUKSET JA VASTAPUOLIRISKI

Johdannaissopimuksista aiheutuva luottoriski määritellään luottovasta-arvona, joka perustuu johdannaissopimusten päivittäiseen markkina-arvostukseen.

Asiakaslimiittien koot määritellään seuraavasti:

Valuuttatermiini- ja valuuttaoptiosopimukset: pääoma x 10 % x arvioitu voimassaoloaika

Koronvaihtosopimukset: pääoma x 0,7 % x arvioitu voimassaoloaika

Cap- ja floor-sopimukset: pääoma x 0,5 % x arvioitu voimassaoloaika

Pankkivastapuolten johdannaisista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA-yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex-sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi käteistä tai arvopapereita. Täsmäytykset vastapuolten välillä tehdään päivittäin.

Yritysvastapuolten vastuurajat vahvistetaan kerran vuodessa, jolloin myös tarkistetaan johdannaislimiittien vakuustilanne.

Pohjolan S&P-ratingin putoaminen AA:-sta A:han olisi 31.12.2009 aiheuttanut 13 miljoonan euron lisävakuusvaateen.

Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta voi syntyä sekä rahoitustoiminnan että kaupankäyntivaraston eristä. Vastapuoliriskistä johtuvaa vakavaraisuusvaatimusta lasketaan muun muassa otc-johdannaisille sekä takaisinosto- ja myyntisopimuksille.

Otc-johdannaisten vastapuoliriski on esitetty liitteessä 87. Takaisinosto- ja myynti-sopimusten vastuuarvo oli 2,2 milj. euroa.

Vahinkovakuutustoiminnan riskiasema

LIITE 70. RISKINKANTOKYKY

Vahinkovakuutuksen vakavaraisuuspääoma vuoden 2009 lopussa oli 827 miljoonaa euroa (608) eli suhteessa maksutuottoihin 88 % (66). Luottoluokittelija Moody's alensi Pohjola Vakuutus Oy:n luottoluokituksen tasolta A1 tasolle A2 syyskuussa. Muutoksen syynä oli Suomen kansantalouden heikkeneminen. Pohjola Vakuutuksen Standard & Poor'silta marraskuussa 2008 saama vakavaraisuusluokitus on A+. Yhtiön hallitus on vahvistanut tavoitteeksi A luottoluokituksen.

Vahinkovakuutuksen tulee täyttää viranomaisten asettamat vakavaraisuusvaatimukset. Viranomaiset asettavat vakavaraisuusvaatimuksensa pääasiassa yhtiötasolla. Kaikilla vahinkovakuutusyhtiöillä on minimivaatimuksena sama EU direktiiveistä tuleva toimintapääomavaatimus. Lisäksi suomalaisilla vakuutusyhtiöillä on myös Suomen lainsäädännössä säädetty vakavaraisuusvaatimus.

Riskinkantokyvyllä kuvataan sitä, kuinka paljon yhtiöllä on vakavaraisuuspääomaa suhteutettuna erilaisiin tulos- ja tase-eriin. Korvauskuluihin ja vakuutusmaksutuottoihin suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vakuutusriskistä. Vastuuvetkaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä vastuuvetän arvointiriskistä ja vastaavasti sijoituskantaan suhteutettu vakavaraisuuspääoma kuvaa yhtiön kykyä selviytyä sijoitustoiminnasta aiheutuvasta riskistä.

	31.12.2009		31.12.2008	
	Milj. e	Riskin- kanto- kyky, %	Milj. e	Riskin- kanto- kyky, %
Vakavaraisuuspääoma	827		608	
Korvauskulut*	617	134	643	95
Vakuutusmaksutuotot*	943	88**	923	66**
Vastuuvetka*	2 068	40	2 028	30
Sijoituskanta	2 851	29	2 415	25

* Vähennettynä jälleenvakuuttajien osuudella (nettoliike)

** Vastuunkantokyky

LIITE 71. VAHINKOVAKUUTUSTOIMINNAN RISKIHERKKYYS

Oheisessa taulukossa on kuvattu eri riskimuuttujien vaikutusta tulokseen ja vakavaraisuuspääomaan:

Riskimuuttuja	Kokonaismäärä vuonna 2009, milj. e	Muutos riskimuut- tujassa	Vaikutus tulokseen / omaan pääomaan, milj. e	Vaikutus yhdistettyyn kulusuhteeseen
Vakuutuskanta tai vakuutusmaksutuotto	943	kasvaa 1 %	9	paranee 0,9 % -yksikköä
Korvauskulut	617	kasvaa 1 %	-6	heikkenee 0,7 % -yksikköä
Suurvahinko yli 5 milj. e		1 kappale	-5	heikkenee 0,5 % -yksikköä
Henkilöstökulut	110	kasvaa 8 %	-9	heikkenee 1,0 % -yksikköä
Toimintokohtaiset kulut *	267	kasvaa 4 %	-11	heikkenee 1,1 % -yksikköä

* Vahinkovakuutuksen toimintokohtaiset kulut ilman sijoitusten hoitokuluja ja muiden palveluiden tuottamiseen liittyviä kuluja.

LIITE 72. VAKUUTUSMAKSUTULON JA VAKUUTUSMÄÄRIEN LUOKKAJAKAUMIA

Vakuutusmaksutulon jakautuminen EML* luokittain yritysten omaisuusvakuutuksessa

Omaisuusvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden EML* määrien mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	5–20	20–50	50–100	100–300
2009	11	12	8	5
2008	9	11	7	4

* EML = Estimated Maximum Loss, kohdekohtainen maksimivahingon määrä

Vakuutusmaksutulon jakautuminen TSI* luokittain yritysten vastuuvakuutuksessa

Vastuuvakuutuksen riskillisyyttä voidaan tarkastella luokittelemalla riskit luokkiin niiden TSI* määrien mukaan. Oheisessa taulukossa on luokittelun perusteella laskettu kuhunkin luokkaan tulevien riskien maksutulo.

Milj. e	2-4	4-10	10-30	30-90
2009	3	6	7	2
2008	3	6	9	2

*TSI = Total Sum Insured, kokonaisvakuutusmäärä

Takausvakuutuksen sekä rakennusvirhevakuutuksen vakuutusmäärät

Takausvakuutuksen ja rakennusvirhevakuutuksen volyymia kuvaa vakuutussopimusten vakuutusmäärä. Vakuutusmäärän brutto- ja nettoluvut on eritelty oheisessa taulukossa sopimustyypeittäin. Rakennusvirhevakuutuksen vakuutuskausi on 10 vuotta.

Milj. e	Brutto		Netto *	
	2009	2008	2009	2008
Sopimustakaukset	23	46	23	46
Lainatakaukset	16	27	16	27
Muut	5	8	5	7
Takausvakuutus	44	81	44	80
 Rakennusvirhevakuutus	 1 829	 1 763	 1 628	 1 536

* Vakuutusyhtiön vastuulla jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen, ennen vastavakuutuksia

LIITE 73. SUURVAHINKOJEN KEHITYS

Havaittujen suurvahinkojen lukumäärät havaitsemisvuosittain vuosilta 2005–2009

Vahinkovakuutuksessa seurataan tiiviisti suurvahingoista aiheutuvaa korvausmenoa. Tämä korvausmeno selittää merkittävän osuuden vakuutusliikkeen vuosittaisesta tuloksen vaihtelusta. Lisäksi suurvahingoista aiheutuvan korvausmenon seurannalla voidaan havaita riskeissä tai niiden valinnassa tapahtuneita muutoksia. Tässä tarkastelussa suurvahingoiksi on luokiteltu vahingot, joiden brutto- tai nettomäärä on yli 2 miljoonaa euroa. Suurvahinkoja tapahtuu eniten omaisuus ja keskeytysvakuutuksessa. Lakisääteisissä vakuutuksissa suurvahinkoriski on pieni suhteessa vakuutuslajin suureen volyymiin.

Bruttomäärä		Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeus- turva	Pitkä- kestoiset
yli 2 milj. euron vahinkojen lukumäärä							
2005		1		3	6		
2006		1		1	11		
2007		2			6	4	
2008				1	3	3	
2009		3			5	3	
Korvaukset yhteensä						218 milj. e	
Bruttomäärä korvaukset yhteensä milj. euroa							
2005–2009		20		15	157	26	

Nettomäärä	Laki- sääteiset	Muu tapaturma ja sairaus	Kasko ja kuljetus	Omaisuus ja keskeytys	Vastuu ja oikeusturva	Pitkä- kestoiset
yli 2 milj. euron vahinkojen lukumäärä						
2005	1			6		
2006	1			10		
2007	1			5	3	
2008			1	3	3	
2009	3			4	2	
Korvaukset yhteensä					139 milj. e	
Nettomäärä korvaukset yhteensä milj. euroa						
2005–2009	15		2	101	21	

LIITE 74. VAKUUTUSLIIKKEEN KANNATTAVUUS

Vakuutusmaksutuottojen (brutto ja netto) sekä yhdistetyn kulusuhteen (netto) kehitys

Vakuutusmaksutuotoilla kuvataan vakuutusluokan volyymiä. Sen avulla voidaan arvioida vakuutusluokan merkittävyyttä kokonaisuuden kannalta. Vastaavasti yhdistetyn kulusuhteen (CR) avulla voidaan arvioida vakuutusluokan tuloksen vaihtelua sekä vakuutusluokan kannattavuutta. Yhdistetty kulusuhde on esitetty erikseen oikaistuna kertaluonteisilla erillä, jotka kohdistuvat aikaisempiin vakuutuskausiin.

2009 milj. e	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto ** CR*
Lakisääteiset	365	360	88 %	88 %
Muu tapaturma ja sairaus	106	105	94 %	94 %
Kasko ja kuljetus	206	203	87 %	87 %
Omaisuus ja keskeytys	247	215	85 %	85 %
Vastuu ja oikeusturva	62	55	84 %	84 %
Pitkäkestoiset	4	3	118 %	118 %
Yhteensä	990	943	88 %	88 %

2008 milj. e	Brutto VM-tuotto	Netto VM-tuotto	Netto CR*	Netto ** CR*
Lakisääteiset	369	363	86 %	86 %
Muu tapaturma ja sairaus	101	101	95 %	95 %
Kasko ja kuljetus	197	197	98 %	98 %
Omaisuus ja keskeytys	235	208	87 %	87 %
Vastuu ja oikeusturva	61	53	112 %	112 %
Pitkäkestoiset	4	2	174 %	174 %
Yhteensä	966	923	92 %	92 %

* Yhdistetty kulusuhde (Combined ratio) lasketaan jakamalla korvauskulujen (netto) ja vakuutusliikkeen liikekulujen summa vakuutusmaksutuotoilla (netto). Aineettomien oikeuksien poistoja ei ole otettu huomioon.

** Kertaluonteiset vakuutustekniseen laskelmaan vaikuttavat muutokset eliminoitu

LIITE 75. VASTUUVELAN HERKKYYSANALYYSI JA VASTUUVELAN LUONNETTA KUVAAVIA TIETOJA

Vahinkovakuutus	Kanta käyvin arvoin, milj. e	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
	31.12.2009			31.12.2009	31.12.2008
Kollektiivinen korvausvastuu	487	Inflaatio	0,25 %-yksikköä	-3	-3
Diskontattu vastuovelka	1 326	Elinikä	1 vuotta	-30	-29
Diskontattu vastuovelka	1 326	Diskonttokorko	-0,1 %-yksikköä	-16	-15
Velan luonnetta kuvaavia tietoja				2009	2008
Velat vakuutus sopimuksista (netto, milj. e)					
Latentit ammattitaudit				42	40
Muu				2 026	1 988
Yhteensä (ennen siirtoja)				2 068	2 028
Velan duraatio (vuosina)					
Diskontattu vastuovelka				11,9	11,9
Diskonttaamaton vastuovelka				2,4	2,4
Yhteensä				8,5	8,3
Diskontatun velan määrä (netto, milj. e)					
Tunnettu eläemuotoinen korvausvastuu				1 054	1 023
Kollektiivinen korvausvastuu				239	205
Vakuutusmaksuvastuu				33	34
Yhteensä				1 326	1 262

LIITE 76. VASTUUVELAN ARVIOITU MATURITEETTIJAKAUMA

31.12.2009, milj. e	0–1 v	1–5 v	5–10 v	10–15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	241	68	17	4	7	337
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	254	107	53	12	13	438
Diskontattu	86	312	284	210	402	1 293
Vastuovelka yhteensä	581	487	354	225	421	2 068

* Sisältää diskontattua vastuuta 34 miljoonaa euroa.

31.12.2008, milj. e	0–1 v	1–5 v	5–10 v	10–15 v	yli 15 v	Yhteensä
Vakuutusmaksuvastuu*	231	67	16	3	6	324
Korvausvastuu						
Diskonttaamaton	273	119	58	13	13	476
Diskontattu	82	297	268	200	381	1 228
Vastuovelka yhteensä	586	482	343	216	400	2 028

* Sisältää diskontattua vastuuta 33 miljoonaa euroa.

LIITE 77. SIOITUSTOIMINNAN RISKIASEMA

Sijoituskannan allokatiojakauma	31.12.2009		31.12.2008	
	Käypä arvo milj. e*		Käypä arvo milj. e*	
Rahamarkkinat yhteensä	101	4 %	279	12 %
Rahamarkkinasijoitukset ja talletukset**	82	3 %	174	7 %
Johdannaiset***	19	1 %	105	4 %
Joukkolainat ja korkorahastot yhteensä	2 067	72 %	1 690	70 %
Valtiot	661	23 %	688	28 %
Inflaatiolinkatut joukkolainat	92	3 %	67	3 %
Investment Grade	1 055	37 %	773	32 %
Kehittyvät markkinat ja High Yield	245	9 %	152	6 %
Strukturoidut sijoitukset	13	0 %	10	0 %
Osakkeet yhteensä	364	13 %	190	8 %
Suomi	76	3 %	58	2 %
Kehittyneet markkinat	146	5 %	127	5 %
Kehittyvät markkinat	68	2 %	17	1 %
Käyttöomaisuus ja ei-noteeratut osakkeet	5	0 %	7	0 %
Pääomasijoitukset	67	2 %	85	4 %
Osakejohdannaiset***	2	0 %	-105	-4 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset yhteensä	155	5 %	111	5 %
Hedge-fund rahastot	72	3 %	67	3 %
Raaka-aineet	24	1 %	10	0 %
Vaihtovelkakirjalainat	60	2 %	35	1 %
Kiinteistösijoitukset yhteensä	164	6 %	145	6 %
Suorat kiinteistöt	109	4 %	106	4 %
Epäsuorat kiinteistösijoitukset	55	2 %	39	2 %
Yhteensä	2 851	100 %	2 415	100 %

* Sisältää siirtyvät korot

** Sisältää kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten markkina-arvon -2,2 miljoonaa euroa (+0,6)

*** Johdannaisten vaikutus omaisuuslajin allokatioon (deltavasta-arvo)

LIITE 78. SIOITUSRISKIEN HERKKYYSANALYYSI

Alla olevassa taulukossa on selvitys sijoitusriskien herkkyyksistä sijoitusluokittain. Vastuuvelan laskentaan liittyvän diskonttauskoron herkkyystarkastelu on esitetty vastuuvelan liitteessä 79. Sijoitusten ja vastuuvelan muutosten vaikutukset kumoavat toisiaan.

Sijoitusluokat	Kanta käyvin arvoin, milj. e	Riskiparametri	Muutos	Vaikutus omaan pääomaan, milj. e	
	31.12.2009			31.12.2009	31.12.2008
Joukkolainat ja korkorahastot *	2 231	Korko	1 %-yksikkö	73	82
Osakkeet **	363	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	73	33
Pääomasijoitukset ja noteeraamattomat osakkeet	72	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	14	18
Raaka-aineet	24	Markkina-arvo	20 %-yksikköä	5	2
Kiinteistöt	164	Markkina-arvo	10 %-yksikköä	16	15
Valuutta	107	Valuutan arvo	20 %-yksikköä	21	12
Luottoriskipreemio***	2 172	Luottoriskimarginaali	0,5 %-yksikköä	39	43
Johdannaiset****		Volatiliteetti	20 %-yksikköä	0	

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset, vaihtovelkakirjalainat ja korkojohdannaiset

** Sisältää hedge fund -rahastot ja osakejohdannaiset

*** Sisältää jvk- ja vvk-lainat sekä rahamarkkinasijoitukset mukaan lukien kehittyneiden valtioiden liikkeelle laskemat jvk-lainat ja korkojohdannaiset

**** Osakejohdannaisissa 20 %-yksikköä, korkojohdannaisissa 10 %-yksikköä, valuuttajohdannaisissa 5 %-yksikköä

LIITE 79. KORKORISKI

Koron muutoksista aiheutuvaa markkinariskiä seurataan luokittelemalla sijoitukset instrumenteittain duraation mukaan. Vastuuvelan korkoriskiä tasaavaa vaikutusta ei ole esitetty taulukossa, koska vastuuvelasta vain osa on diskontattu hallinnollisella korolla (liite 32).

Käypä arvo juoksuajan tai uudelleenhinnoittelupäivän mukaan, milj. e*	31.12.2009	31.12.2008
0–1 vuotta	414	500
>1–3 vuotta	522	379
>3–5 vuotta	721	338
>5–7 vuotta	227	140
>7–10 vuotta	196	212
>10 vuotta	152	296
Yhteensä	2 231	1 865
Modifioitu duraatio	3,3	4,3
Efektiivinen korko, %	3,5	5,3

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkovelkakirjalainat, vaihtovelkakirjalainat ja korkorahastot

Korkosalkun maturiteetti- ja luottokelpoisuusjakauma 31.12.2009, milj. e

Vuotta	0–1	1–3	3–5	5–7	7–10	10–	Yhteensä	Osuus, %
Aaa	13	105	203	78	25	104	529	24 %
Aa1–Aa3	51	203	85	39	9	17	404	19 %
A1–A3	43	279	258	75	86	54	794	37 %
Baa1–Baa3	33	119	98	40	8	14	312	14 %
Ba1 tai alempi	40	18	34	16	5	0	113	5 %
Sisäisesti luokiteltu	4	5	8	1		1	20	1 %
Yhteensä	183	730	686	249	133	191	2 172	100 %

Maturiteetti on ilmoitettu juoksuajan loppuun. Jos paperilla on Call-mahdollisuus, maturiteetti on ilmoitettu ensimmäiseen mahdolliseen Call-päivään saakka.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen luottoluokitus Moody's:n luokituksen mukaan on A1.

Vahinkovakuutuksen korkosalkun keskimääräinen jäljellä oleva juoksuaika on 4,9 vuotta (laskettu call-päivän ja eräpäivän perusteella)

LIITE 80. VALUUTTARISKI

Valuuttapositio, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
USD	59	8
SEK	-2	3
JPY	6	2
GBP	3	-3
EEK, LVL, LTL**	-35	-39
Muut	2	6
Yhteensä*	107	60

* Valuuttapositio on 3,8 % (2,5) sijoituskannasta. Valuuttapositio lasketaan yksittäisten valuuttojen itseisarvojen summana.

** Kuuluvat ERM2 -valuuttoihin

LIITE 81. VASTAPUOLIRISKI

Luottoluokitusjakauma, Moody's -vastaavuus, milj. e	31.12.2009		31.12.2008	
	Sijoitus*	Vakuutus**	Sijoitus*	Vakuutus**
Aaa	529	2	607	3
Aa1–Aa3	404	24	386	29
A1–A3	794	25	556	28
Baa1–Baa3	312	0	206	0
Ba1 tai alempi	113		92	
Sisäisesti luokiteltu	20	26	18	27
Yhteensä	2 172	78	1 865	87

* Sisältää rahamarkkinasijoitukset ja talletukset, joukkolainat ja korkorahastot

** Sisältää jälleenvakuuttajien osuuden vastuuvälästä ja saamiset jälleenvakuuttajilta.

MUUT TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 82. TASEEN LUOKITTELU

Varat 31.12.2009, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*	Myytävissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	3 102					3 102
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	7 630					7 630
Johdannaissopimukset			1 385		59	1 443
Saamiset asiakkailta	11 323					11 323
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	769		85	2 301		3 156
Saamistodistukset***		1 086	1 279	4 225		6 590
Osakkeet ja osuudet				87		87
Muut saamiset	2 162		18			2 180
Yhteensä	24 986	1 086	2 767	6 613	59	35 510

Varat 31.12.2008, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat*	Myytävissä olevat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	2 260					2 260
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	6 644					6 644
Johdannaissopimukset			1 443		43	1 486
Saamiset asiakkailta	12 279					12 279
Vahinkovakuutustoiminnan varat**	773		91	1 881		2 745
Saamistodistukset***		1 103	3 255	68		4 427
Osakkeet ja osuudet				87		87
Muut saamiset	2 494		27			2 521
Yhteensä	24 451	1 103	4 816	2 036	43	32 448

Velat 31.12.2009, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdannaiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		4 984		4 984
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	71			71
Johdannaissopimukset	1 306		150	1 456
Velat asiakkaille		4 133		4 133
Vahinkovakuutustoiminnan velat	0	2 279		2 279
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		17 295		17 295
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 300		1 300
Muut velat		1 726		1 726
Yhteensä	1 377	31 716	150	33 244

Velat 31.12.2008, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdan- naiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		3 643		3 643
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	138			138
Johdannaissopimukset	1 532		111	1 644
Velat asiakkaille		3 508		3 508
Vahinkovakuutustoiminnan velat		2 238		2 238
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		16 425		16 425
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 322		1 322
Muut velat		1 890		1 890
Yhteensä	1 670	29 026	111	30 808

* Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoituskiinteistöt.

** Vahinkovakuutuksen varat on eritelty liitetiedossa 20.

*** 31.12.2009 saamistodistuksiin sisältyi käyvän arvon option (Fair Value Option) mukaisesti kirjattuja saamistodistuksia yhteensä 55 miljoonaa euroa (43).

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa 30 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon. Näiden käyvät arvot olivat 42 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoja alhaisemmat.

LIITE 83. TASEEN RYHMITTELY ARVOSTUSMENETELMÄN MUKAISESTI

Käypään arvoon arvostetut rahoitusvarat 31.12.2009, milj. e	Tasearvo	Käypä arvo		
		Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	1 279	536	738	6
Johdannaissopimukset	1 443	6	1 357	81
Myytavissä olevat rahoitusvarat	4 312	3 965	331	17
Vahinkovakuutustoiminnan varat	2 309	1 556	552	201
Yhteensä	9 344	6 062	2 978	304

Käypään arvoon arvostetut rahoitusvelat 31.12.2009, milj. e	Tasearvo	Käypä arvo		
		Taso 1*	Taso 2**	Taso 3***
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	71	71		
Johdannaissopimukset	1 456	1	1 423	33
Vahinkovakuutustoiminnan velat	0		0	
Yhteensä	1 528	72	1 423	33

* Hierarkiatasoon 1 ryhmitellyt erät koostuvat suurimmissa pörseissä listatuista osakkeista, noteeratuista yritysten velkapapereista, vähintään luottoluokituksen A- omaavien valtioiden ja rahoituslaitosten velkapapereista sekä pörssijohdannaisista. Kyseisten instrumenttien käypä arvo määräytyy markkinoilta saatavien noteerausten perusteella.

** Arvostusmenetelmät, jotka perustuvat luotettaviin laskentaparametreihin. Hierarkiatasoon 2 luokiteltujen instrumenttien käyvällä arvolla tarkoitetaan arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavien rahoitusvälineiden markkina-arvosta; tai arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niiden avulla luotettavasti arvioitavissa. Tähän hierarkiatasoon on luokiteltu Pohjola-konsernin OTC-johdannaiset, valtion velkasitoumukset, yritysten ja rahoituslaitosten velkapaperit, osto- ja takaisinmyyntisopimukset (repo) sekä lainaksi annetut tai saadut arvopaperit.

*** Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy erityistä epävarmuutta. Hierarkiatasoon 3 luokitellut instrumentit arvostetaan hinnoittelumalleilla, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta. Kyseiseen taseryhmään sisällytetään kompleksisemmat OTC-johdannaiset, tietyt private equity sijoitukset, epälikvidit lainat, strukturoidut lainat ml. arvopaperistettut lainat ja strukturoidut velkakirjat sekä hedge-rahastot.

Siirrot käyvän arvon arvostuksen tasojen välillä

Luokitteluja hierarkiatasojen välillä ei ole muutettu vuoden 2009 aikana.

Arvostusmenetelmät, joiden laskentaparametreihin sisältyy epävarmuutta

Erittely rahoitusvaroista ja rahoitusveloista

Rahoitusvarat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	Myytävis- sä olevat rahoitus- varat	Johdan- naissopi- mukset	Vahinko- vakuutus- toiminnan varat	Varat yhteensä
Avaava tase 1.1.2009	7	17	46	199	269
Tuloslaskelman nettotuotot		-1	35	-5	29
Laajan tuloslaskelman nettotuotot		2		-9	-8
Hankinnat		0		22	22
Myynnit				-6	-6
Lyhennykset	0				0
Päättävä tase 31.12.2009	6	17	81	201	306

Rahoitusvelat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat	Johdan- naissopi- mukset	Vahinko- vakuutus- toiminnan velat	Velat yhteensä
Avaava tase 1.1.2009		18		18
Tuloslaskelman nettotuotot		14		14
Päättävä tase 31.12.2009		33		33

Erittely nettotuotoista tuloslaskelmaerittäin 31.12.2009

Milj. e	Kaupan- käynnin nettotuotot	Sijoitustoi- minnan nettotuotot	Vahinko- vakuutus- toiminnan nettotuotot	Laaja tulos- laskelma	Nettotuotot tilikauden lopussa hallussa olevista varoista ja veloista
Nettotuotot tilikaudelta	35	-1	-5	-8	21
Yhteensä	35	-1	-5	-8	21

Hierarkiatason 3 johdannaiset ovat asiakkaiden tarpeisiin strukturoituja johdannaisia, joiden markkinariski on katettu vastaavalla johdannaissopimuksella. Myös pääinstrumenttiin kytkettyjen johdannaisten markkinariski on katettu vastaavalla johdannaisella. Luokitteluja hierarkiatasojen välillä ei ole muutettu vuoden 2009 aikana.

Arvostustekijöiden muutokset

Luokitteluja hierarkiatasojen välillä ei ole muutettu vuoden 2009 aikana.

LIITE 84. ANNETUT VAKUUDET

Tasearvo, milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Omien velkojen ja sitoumusten puolesta annetut		
Kiinnitykset	1	1
Pantit	5 839	4 134
Muut	600	400
Yhteensä	6 439	4 534
Annetut vakuudet yhteensä		
Kiinnitykset	1	1
Pantit	5 839	4 134
Muut	600	400
Yhteensä	6 439	4 534
Vakuudelliset velat yhteensä	1 023	614

Panttien kasvu johtui likviditeettireservin kasvattamisesta.

LIITE 85. SAADUT RAHOITUSVAKUUDET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Saatujen vakuuksien käyvät arvot		
Muut	106	125
Yhteensä	106	125

Johdannaisista aiheutuvaa luottoriskiä vähennetään vakuuksien avulla, jolloin käytössä on ISDA- yleissopimukseen liitettävä ISDA Credit Support Annex -sopimus (CSA). Vakuusjärjestelmässä vastapuoli toimittaa saatavan vakuudeksi arvopapereita tai käteistä. CSA-sopimuksiin liittyvien, käteisenä saatujen vakuuksien määrä oli tilinpäätöshetkellä 106 miljoonaa euroa (125). Vakuudeksi saatuja arvopapereita ei tilinpäätöshetkellä ollut.

VASTUUSITOUMUKSIA JA JOHDANNAISIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 86. TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Takaukset	1 296	1 133
Takuuvastuut	1 283	1 476
Luottolupaukset	4 140	3 149
Lyhytaikaisiin kauppatahtumiin liittyvät sitoumukset	98	152
Muut	447	416
Taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteensä	7 264	6 328

LIITE 87. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2009

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto-
Milj. e	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	vasta-arvo
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	12 702	29 611	9 119	51 432	887	891	1 171
Korkotermit	200	200		400	0		1
OTC korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	2 205	6 467	1 296	9 968	62	25	113
Asetetut	1 146	3 037	1 406	5 589		38	
Put ja floorit							
Ostetut	1 091	2 589	283	3 963	129	0	146
Asetetut	1 208	2 619	161	3 988		88	
OTC korkojohdannaiset yhteensä							
	18 551	44 523	12 266	75 340	1 079	1 042	1 432
Korkofutuurit	2 242	408		2 650	5	1	
Korko-optiot							
Call							
Asetetut	6 000			6 000	1		
Put							
Ostetut	6 000			6 000	0	1	
Asetetut	7 000			7 000	1	0	
Pörssijohdannaiset yhteensä							
	21 242	408		21 650	7	2	
Korkojohdannaiset yhteensä	39 793	44 932	12 266	96 990	1 086	1 044	1 432

Valuuttajohdannaiset

Valuuttatermiinit	11 108	460	7	11 574	203	101	338
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset		419	347	766	25	37	72
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	71			71	1		1
Asetetut	73			73		1	
Put							
Ostetut	50			50	1		1
Asetetut	56			56		1	
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	11 357	879	354	12 590	229	140	412
Valuuttajohdannaiset yhteensä	11 357	879	354	12 590	229	140	412

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osaketermiinit							
Osake-indeksioptiot							
Call							
Ostetut	72	813	41	926	87		160
Put							
Ostetut		1		1	0		0
OTC osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	72	814	41	927	87		161
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	72	814	41	927	87		161

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	56	157		213	4	1	7
Luottojohdannaiset yhteensä	56	157		213	4	1	7

Muut

Muut termiinit	6	7		12	2		
Muut swap-sopimukset	3 845	235		4 080	2	24	21
Muut optiot							
Call							
Ostetut		10		10	0		1
Muut OTC johdannaiset yhteensä	3 850	252		4 102	3	24	22
Muut johdannaiset yhteensä	3 850	252		4 102	3	24	22
Kaupankäynnin johdannaiset yhteensä	55 129	47 033	12 661	114 823	1 410	1 209	2 034

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset 31.12.2008

Milj. e	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto- vasta-arvo
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	19 128	27 602	7 260	53 990	865	850	1 110
Korkoterminit	50			50	0		0
OTC korko-optiot							
Call ja capit							
Ostetut	2 576	6 439	1 362	10 378	87	16	136
Asetetut	1 221	6 430	1 553	9 204	0	95	
Put ja floorit							
Ostetut	1 158	2 182	668	4 007	92	1	111
Asetetut	607	2 413	574	3 594	0	57	
OTC korkojohdannaiset yhteensä	24 741	45 066	11 417	81 224	1 044	1 018	1 357
Korkofutuurit	4 213	3 774		7 987	24	6	
Pörssijohdannaiset yhteensä	4 213	3 774		7 987	24	6	
Korkojohdannaiset yhteensä	28 954	48 840	11 417	89 211	1 068	1 024	1 357
Valuuttajohdannaiset							
Valuuttaterminit	9 858	319	285	10 461	291	357	427
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset			490	490	19	19	56
Valuuttaoptiot							
Call							
Ostetut	571			571	40		46
Asetetut	568	0		569		44	
Put							
Ostetut	620	0		620	34		40
Asetetut	526			526		27	
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	12 143	319	775	13 237	384	447	568
Valuuttajohdannaiset yhteensä	12 143	319	775	13 237	384	447	568
Osake- ja indeksijohdannaiset							
Osaketerminit							
Osake-indeksioptiot							
Call							
Ostetut	23	524		547	20		64
Put							
Ostetut		1		1	0		0
OTC osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	23	525		548	21		64
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	23	525		548	21		64

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	188	179	367	4	21	10
Luottojohdannaiset yhteensä	188	179	367	4	21	10

Muut

Muut optiot

Call

Ostetut	16	16	1	2
---------	----	----	---	---

Muut OTC johdannaiset yhteensä	16	16	1	2
--------------------------------	----	----	---	---

Muut johdannaiset yhteensä	16	16	1	2
----------------------------	----	----	---	---

Kaupankäynnin

johdannaiset yhteensä	41 307	49 880	12 192	103 379	1 477	1 491	2 001
-----------------------	--------	--------	--------	---------	-------	-------	-------

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2009

Milj. e	Nimellisarvot /jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto- vasta-arvo
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	2 007	6 300	747	9 053	81	190	124
OTC korkojohdannaiset yhteensä	2 007	6 300	747	9 053	81	190	124
Korkofutuurit	540			540	0		
Korko-optiot							
Put							
Ostetut	1 724			1 724		0	
Pörssijohdannaiset yhteensä	2 263			2 263	0	0	
Korkojohdannaiset yhteensä	4 270	6 300	747	11 317	82	191	124

Valuuttajohdannaiset

Valuuttatermiinit	156			156	0	1	2
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset		1 080	136	1 216	13	197	77
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	156	1 080	136	1 372	13	198	79
Valuuttajohdannaiset yhteensä	156	1 080	136	1 372	13	198	79

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osakeindeksiopiot

Call

Asetetut	33	33	0
----------	----	----	---

Put

Ostetut	33	33	0
---------	----	----	---

Asetetut	33	33	0
----------	----	----	---

Osakeindeksiopiot yhteensä	98	98	0	0
----------------------------	----	----	---	---

Osakeindeksifutuurit	7	7	0
----------------------	---	---	---

Pörssijohdannaiset yhteensä	7	7	0
-----------------------------	---	---	---

Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	105	105	0	0
--	-----	-----	---	---

Luottojohdannaiset

Luottoriskinvaihtosopimukset	21	21	1	0
Luottojohdannaiset yhteensä	21	21	1	0

Suojauksen johdannaiset

yhteensä	4 531	7 401	882	12 815	95	390	203
----------	-------	-------	-----	--------	----	-----	-----

Suojaustarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset - käyvän arvon suojaus 31.12.2008

Milj. e	Nimellisarvot /jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto- vasta-arvo
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset							
Koronvaihtosopimukset	1 258	1 936	493	3 686	43	105	60
OTC korkojohdannaiset yhteensä	1 258	1 936	493	3 686	43	105	60
Korkojohdannaiset yhteensä	1 258	1 936	493	3 686	43	105	60

Valuuttajohdannaiset

Valuuttatermiinit	94			94	3	1	2
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	665	809	263	1 737	39	300	106
OTC valuuttajohdannaiset yhteensä	759	809	263	1 830	43	301	108
Valuuttajohdannaiset yhteensä	759	809	263	1 830	43	301	108

Osake- ja indeksijohdannaiset

Osakefutuurit	104			104		2	
Pörssijohdannaiset yhteensä	104			104		2	
Osake- ja indeksijohdannaiset yhteensä	104			104		2	
Suojauksen johdannaiset yhteensä	2 028	2 745	755	5 527	82	407	166

Johdannaissopimukset yhteensä 31.12.2009

Milj. e	Nimellisarvot /jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto- vasta-arvo
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset	44 063	51 231	13 013	108 307	1 167	1 235	1 556
Valuuttajohdannaiset	11 513	1 959	489	13 962	243	338	491
Osake- ja indeksijohdannaiset	177	814	41	1 032	87	0	161
Luottojohdannaiset	56	178		234	4	2	7
Muut johdannaiset	3 850	252		4 102	3	24	22
Johdannaiset yhteensä	59 660	54 435	13 543	127 638	1 505	1 599	2 237

Johdannaissopimukset yhteensä 31.12.2008

Milj. e	Nimellisarvot /jäljellä oleva juoksuaika				Käyvät arvot		Luotto- vasta-arvo
	Alle 1 v	1–5 v	Yli 5 v	Yhteensä	Varat	Velat	
Korkojohdannaiset	30 212	50 776	11 910	92 897	1 111	1 129	1 417
Valuuttajohdannaiset	12 902	1 128	1 037	15 067	426	747	676
Osake- ja indeksisidonnaiset johdannaiset	127	525		652	21	2	64
Luottojohdannaiset	188	179		367	4	21	10
Muut johdannaiset		16		16	1		2
Johdannaiset yhteensä	43 429	52 625	12 947	109 000	1 563	1 899	2 169

LIITE 88. EHDOLLISET VELAT JA VARAT

Konserniin kuuluvat vakuutusyhtiöt merkitsevät vakuutussopimuksia poolien kautta. Poolin jäsenet ovat ensisijaisesti vastuussa omasta suhteellisesta osuudestaan. Osuudet perustuvat sopimuksiin, jotka vahvistetaan vuosittain. Eräissä pooleissa poolin jäsenet vastaavat maksukyvyttömän poolijäsenen velvoitteista omien osuuksiensa suhteessa. Konserni kirjaa yhteisvastuun kautta tulevat vastuut ja saamiset, mikäli yhteisvastuun realisoituminen on todennäköistä.

Helsingin kärjäoikeus antoi 22.8.2008 tuomion Pohjola Pankki Oyj:n ja Pohjola-Yhtymä Oyj:n entisten vähemmistöosakkaiden välisessä lunastusriidassa. Kärjäoikeus vahvisti Pohjola-Yhtymä Oyj:n osakkeen lunastushinnaksi 13,35 euroa. Osakkeiden lunastusriita jatkuu hovioikeudessa, sillä Pohjola-Yhtymä Oyj:n vähemmistöosakkaille määrätty uskottu mies ja eräät yksittäiset vähemmistöosakkaat ovat hakeneet muutosta Helsingin kärjäoikeuden tuomioon. Riita koskee yhä noin 2 % yhtiön osakkeista (noin 3 miljoonaa kappaletta). Myös Pohjola Pankki Oyj on hakenut muutosta edellä mainittuun tuomioon. Pankin muutoksenhaku koskee vastapuolten maksettaviksi tuomittuja oikeudenkäyntikuluja, lunastushinnalle vahvistettua korkoa ja eräitä oikeudenkäyntimenettelyyn liittyviä asioita. Hovioikeus antaa asiaa koskevan tuomionsa keväällä 2010. Lunastusmenettely alkoi välimiesoikeudessa vuonna 2006 Pankin hankittua yli 90 % Pohjola-Yhtymä Oyj:n osakkeista. Pohjola Pankki Oyj:n Pohjola-Yhtymä Oyj:n vähemmistöosakkeista tarjoama lunastushinta on ollut 13,35 euroa osakkeelta. Välimiesoikeus vahvisti toukokuussa 2007 osakkeen lunastushinnaksi 14,35 euroa.

Pohjola Vakuutus Oy on tehnyt Helsingin kaupungin kanssa sopimuksen erään omistamansa tontin asemakaavamuutoksesta, jonka perusteella se on sitoutunut suorittamaan Helsingin kaupungille ko. tontin rakentamismahdollisuuksien parantumisesta enintään miljoona euroa. Viimeinen mahdollinen maksuajankohta on vuoden 2010 lopussa.

LIITE 89. MUUT VUOKRASOPIMUKSET**Pohjola-konserni vuokralle ottajana**

Eräät konsernin yritykset ovat vuokranneet käyttämänsä toimitilat. Vuokrasopimusten pituudet vaihtelevat vuodesta kymmeneen vuoteen ja normaalisti niihin sisältyy mahdollisuus jatkaa sopimusta alkuperäisen päättymispäivän jälkeen. Konserni on edelleen vuokrannut osan vuokraamistaan tiloista. Lisäksi konsernin eräät yritykset ovat vuokranneet leasingsopimuksin moottoriajoneuvoja ja konttorikoneita. Edellä mainituista eristä on liiketoiminnan muihin kuluihin kirjattu vuokratuloja 11 miljoonaa euroa (13).

Ei-purettavissa olevien vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Yhden vuoden kuluessa	11	11
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	38	37
Yli viiden vuoden kuluttua	8	15
Yhteensä	57	63
Ei-purettavissa olevista edelleenvuokraussopimuksista odotettavissa olevat vastaiset vähimmäisvuokrat	34	56

Pohjola-konserni vuokralle antajana

Pohjola-konsernin yritykset ovat antaneet vuokralle omistamiaan sijoituskiinteistöjä, joista kertyi vuokratuottoja 13 miljoonaa euroa (13). Sijoituskiinteistöjen lisäksi konserni on antanut vuokralle pääasiassa henkilöautoja, joiden vuokratuotot olivat 25 miljoonaa euroa (22).

Ei-purettavissa olevien muiden vuokrasopimusten perusteella saatavat vähimmäisvuokrat

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Yhden vuoden kuluessa	46	42
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluttua	65	84
Yli viiden vuoden kuluttua	13	15
Yhteensä	125	141

LIITE 90. VARAINHOITO

Pohjola-konsernissa Pohjola Varainhoito Oy harjoittaa omaisuudenhoitoliiketoimintaa ja tarjoaa instituutioasiakkaille ja varakkaille yksityishenkilöille täyden valtakirjan salkunhoitoon ja konsultatiiviseen salkunhoitoon perustuvia omaisuudenhoitopalveluita. Pohjola Varainhoito Oy:llä on salkunhoitovastuu valtaosasta OP-Rahastoyhtiön hallinnoimista sijoitusrahastoista.

Pohjola Varainhoito Oy:n täyden valtakirjan omaisuudenhoitosopimuksiin perustuvat hallinnoitavat asiakasvarat 31.12.2009 olivat 20,6 miljardia euroa (20,2) ja konsultatiivisten omaisuudenhoitosopimusten perusteella hallinnoitavat varat olivat 9,1 miljardia euroa (3,2).

LIITE 91. OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

Tilikauden aikana tapahtuneet muutokset tytär- ja osakkuusyhtiöissä

Helmikuussa 2009 purettiin tytäryhtiö OKO Capital East Oy. Maaliskuussa konserniin yhdisteltiin uusina yhtiöinä Latviaan ja Liettuaan perustetut tytäryhtiöt Pohjola Finance SIA ja UAB Pohjola Finance. Lokakuussa niiden emoyhtiö Pohjola Finance Oy fuusioitiin Pohjola Pankki Oyj:hin. Marraskuussa Pohjola Kiinteistösijoitus Oy:lle perustettiin tytäryhtiö Real Estate Fund of Funds Finland Oy. Joulukuussa purettiin osakkuusyhtiö Vahinkopalvelu Oy.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset 2009

Yhtiö	Kotipaikka/ kotimaa	Omistussuus osakkeista, %	Osuus äänivallasta, %
A-Vakuutus Oy	Helsinki	100	100
Conventum Venture Finance Oy	Helsinki	100	100
Joint Stock Insurance Company "Seesam Latvia"	Latvia	100	100
Joint Stock Insurance Company "Seesam Lithuania"	Liettua	100	100
Kaivokadun PL-hallinto Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Finance Estonia AS	Viro	100	100
Pohjola Finance SIA	Latvia	100	100
Pohjolan IT-Hankinta Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Kiinteistösijoitus Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Vakuutus Oy	Helsinki	100	100
Real Estate Fund Finland Oy	Helsinki	100	100
Real Estate Fund of Funds Finland Oy	Helsinki	100	100
Seesam International Insurance Company Ltd	Viro	100	100
SMF I Rahasto Oy	Helsinki	100	100
SPEF I Oy	Helsinki	100	100
UAB Pohjola Finance	Liettua	100	100
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen	Helsinki	100	100
Pohjola Varainhoito Oy	Helsinki	90	90
Pohjola Private Equity Funds Oy	Helsinki	69,75	69,75
Pohjola Corporate Finance Oy	Helsinki	66	66
Pohjola Capital Partners Oy	Helsinki	65	65

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt tytäryritykset 2008

Yhtiö	Kotipaikka/ kotimaa	Omistussuus osakkeista, %	Osuus äänivallasta, %
A-Vakuutus Oy	Helsinki	100	100
Conventum Venture Finance Oy	Helsinki	100	100
Joint Stock Insurance Company "Seesam Latvia"	Latvia	100	100
Joint Stock Insurance Company "Seesam Lithuania"	Liettua	100	100
Kaivokadun PL-hallinto Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Finance Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Finance Estonia AS	Viro	100	100
Pohjolan IT-Hankinta Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Kiinteistösijoitus Oy	Helsinki	100	100
Pohjola Vakuutus Oy	Helsinki	100	100
Real Estate Fund Finland Oy	Helsinki	100	100
Seesam International Insurance Company Ltd	Viro	100	100
SMF I Rahasto Oy	Helsinki	100	100
SPEF I Oy	Helsinki	100	100
Vakuutusosakeyhtiö Eurooppalainen	Helsinki	100	100
Pohjola Varainhoito Oy	Helsinki	90	90
OKO Capital East Oy	Helsinki	70	70
Pohjola Private Equity Funds Oy	Helsinki	69,75	69,75
Pohjola Capital Partners Oy	Helsinki	65	65
Pohjola Corporate Finance Oy	Helsinki	64	64

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyritykset 2009

Nimi	Koti- paikka	Varat, milj. e	Velat, milj. e	Liike- vaihto, milj. e	Voitto/ Tappio, milj. e	Omistus- osuus %
Autovahinkokeskus Oy	Espoo	7	1	7	1	27,8

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt osakkuusyritykset 2008

Nimi	Koti- paikka	Varat, milj. e	Velat, milj. e	Liike- vaihto, milj. e	Voitto/ Tappio, milj. e	Omistus- osuus %
Vahinkopalvelu Oy	Loppi	1	0	3	0	46,7
Autovahinkokeskus Oy	Espoo	7	2	6	1	27,8

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset 2009

Nimi	Kotipaikka	Omistusosuus, %
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	100
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	100
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Helsinki	100
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Helsinki	53,7

Konsernitilinpäätökseen on merkitty osuus yhteisessä määräysvallassa olevista omaisuuseristä ja niihin kohdistuvista veloista.

Konsernitilinpäätökseen yhdistellyt yhteisyritykset 2008

Nimi	Kotipaikka	Omistusosuus, %
Kiinteistö Oy Helsingin Puutarhurinkuja 2	Helsinki	100
Kiinteistö Oy Kanta-Sarvis II	Tampere	100
Kiinteistö Oy Vantaan Kisällintie 13	Helsinki	100
Tikkurilan Kauppatalo Oy	Helsinki	53,7

MUUT LIITETIEDOT

LIITE 92. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Pohjola-konsernin osakkuusyhtiöt on lueteltu liitetiedossa 91. Pohjola-konsernin lähipiirin muodostavat emoyhtiö, osakkuusyhtiöt, hallintohenkilöt ja muut lähipiiriin kuuluvat yhtiöt.

Pohjola-konsernin emoyhtiö on OP-Keskus osk.

Pohjola-konsernin hallintohenkilöihin kuuluvat Pohjola Pankki Oyj:n toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, hallituksen jäsenet sekä näiden läheiset perheenjäsenet. Johdolle myönnettyissä lainoissa noudatetaan normaaleja luottoehtoja. Lainat on sidottu yleisesti käytössä oleviin viitekorkoihin ja lainoja lyhennetään sovitun lyhennyssuunnitelman mukaisesti ja niillä on normaalit vakuudet.

Liiketapahtumat lähipiirin kanssa 2009

Milj. e	Emoyhtiö	Hallinto- henkilöt	Muut*
Luotot	250		3064
Muut saamiset	89		316
Talletukset	8		319
Muut velat	7		308
Korkotuotot	5		196
Korkokulut	6		180
Osinkotuotot	0		5
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	2		4
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	-1	0	24
Kaupankäynnin nettotuotot			-3
Liiketoiminnan muut tuotot	4		5
Liiketoiminnan kulut	76		4
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset			75
Peruuttamattomat sitoumukset	8		
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot		1	
Lähipiirin omistamien			
osakkeiden lukumäärä	95 798 479	103 402	6 622 475

* Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa, OP-Eläkesäätiö ja sisaryritykset OPK-konsernissa.

Liiketahtumat lähipiirin kanssa 2008

Milj. e	Emoyhtiö	Hallinto- henkilöt	Muut*
Luotot	50		2 167
Muut saamiset	62		92
Talletukset	56		395
Muut velat	1		447
Korkotuotot	8		287
Korkokulut	11		218
Osinkotuotot	0		5
Vahinkovakuutustoiminnan nettotuotot	5		4
Palkkiotuotot ja -kulut, netto	-1	0	20
Kaupankäynnin nettotuotot			-33
Liiketoiminnan muut tuotot	3		7
Liiketoiminnan kulut	80		3
Taseen ulkopuoliset sitoumukset			
Takaukset			68
Peruuttamattomat sitoumukset	8		1
Palkat ja palkkiot sekä tulospalkat			
Palkat ja palkkiot		2	
Lähipiirin omistamien			
osakkeiden lukumäärä	60 825 897	63 421	4 205 946

* Muihin lähipiiriin kuuluviin yhteisöihin luetaan OP-Eläkekassa, OP-Eläkesäätiö ja sisaryritykset OPK-konsernissa.

Hallituksen palkkiot 2009

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkiot seuraavasti:

Hallituksen jäsenille maksettiin vuonna 2009 palkkioita 531 000 euroa. Puheenjohtajan kuukausipalkkio oli 7 000 euroa, varapuheenjohtajan 5 000 euroa ja jäsenten 4 000 euroa. Kokouspalkkioita maksettiin kaikille hallituksen jäsenille 500 euroa kokousta kohti.

Puheenjohtaja Reijo Karhinen	97 000 euroa
Varapuheenjohtaja Tony Vepsäläinen	75 500 euroa
Hallituksen jäsenet:	
Merja Auvinen	60 000 euroa
Eino Halonen (27.3.2009 saakka)	15 636 euroa
Jukka Hienonen (27.3.2009 alkaen)	43 363 euroa
Simo Kauppi	59 000 euroa
Satu Lähteenmäki	59 500 euroa
Markku Vesterinen	60 500 euroa
Tom von Weymarn	60 500 euroa

Toimitusjohtajalle 31.12.2009 päättyneeltä tilikaudelta maksetut palkat ja tulospalkkiot olivat seuraavat:

Toimitusjohtaja Mikael Silvennoinen

652 670 euroa

Toimitusjohtajan toimitushteessa noudatettava irtisanomisaika on kuusi kuukautta ja hänelle irtisanomisajan palkan lisäksi maksettava erokorvaus vastaa 12 kuukauden palkkaa.

LIITE 93. PITKÄN AIKAVÄLIN KANNUSTINJÄRJESTELMÄT

Johdon pitkän tähtäimen palkitsemisjärjestelmä

Johdon pitkän tähtäimen palkitsemisjärjestelmään kuuluvat Pohjola Pankki Oyj:n toimitusjohtaja, toiminnonjohtajat, liiketoiminta-alueiden johtajat, osastonjohtajat ja erikseen määritellyissä johtaja-, esimies- ja asiantuntijatehtävissä toimivat henkilöt. Järjestelmän piirissä oli 31.12.2009 yhteensä 127 henkilöä. Hallitus vahvistaa toimitusjohtajan ja johtoryhmän järjestelmään kuulumisen. Muut järjestelmään kuuluvat vahvistetaan Pohjola konsernin johtoryhmässä.

Palkitsemisjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada vuotuisina palkkioina Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita vuosilta 2007–2009.

Vuonna 2009 johdon järjestelmässä sovelletut tavoitemittarit olivat

- Pohjola-konsernin tilikauden tulos/osake, tavoite 0,74 euro/osake, painoarvo 50 %
- Pohjola Vakuutus Oy:n etuasiakastalouksien määrän muutos, tavoite 35 000 kpl, painoarvo 25 %
- OP-Pohjola-ryhmän keskittäjäasiakkaiden määrän muutos, tavoite 90 096 kpl, painoarvo 25 %

Palkkiomittareiden (kannattavuus sekä kasvu 1 ja kasvu 2) toteutumisasteiden ja painoarvojen perusteella määräytyy palkkiokerroin, jonka avulla määritetään lopullisen palkkion määrä. Kunkin palkkiomittarin tulee toteutua vähintään 80 %, jotta mittari kerryttäisi palkkiokerrointa. Kunkin mittarin toteuma vaikuttaa siis lopulliseen palkkiokertoimeen painoarvonsa ja toteutumisasteensa mukaisesti välillä 80 ja 120 %. Palkkion määrää rajoitetaan seuraavasti: Toisen omista tavoitteista (kannattavuus tai kasvu 1) on toteuduttava vähintään 80 %. Lisäksi palkkion edellytyksenä on, että kasvu on toteutunut vähintään 60 %. Tätä ei sovelleta kuitenkaan silloin, kun etuasiakastalouksien määrän muutosta koskeva tavoite (kasvu 1) on saavutettu 100 %. Palkkion määrä on edellä mainitun palkkiokertoimen osuus asetetusta tavoitepalkkiosta.

Asetettujen tavoitteiden toteutuessa toimitusjohtajalla on oikeus 6 kk, konsernin johtoryhmän jäsenellä 5 kk, liiketoiminta-alueen johtajalla ja osastonjohtajalla 3 kk ja muilla järjestelmän piiriin kuuluvilla henkilöillä 1,5 kk säännöllistä ennakonpidätyksen alaista palkkaa vastaavaan palkkioon. Viimeksi mainittuun henkilöryhmään kuuluvilla on lisäksi oikeus henkilöstörahaston voittopalkkioon. Palkkio maksetaan henkilöille kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä.

Osakkeina ja rahana maksettavan palkkion arvo jaksetaan ansainta- ja sitouttamisjaksoille henkilöstökuluksi. Järjestelmästä kirjattiin kuluja tilikaudella miljoona euroa (0,5).

Henkilöstörahasto

Pohjola Pankki Oyj liittyi 26.10.2004 OP-Henkilöstörahasto hr:ään. Rahaston jäsenenä oli reilut 2 400 Pohjola-konsernin työntekijää 31.12.2009. Tytäryhtiöiden henkilöstö ei Pohjola Vakuutuksen henkilöstöä lukuun ottamatta kuulunut henkilöstörahastoon.

Vuonna 2009 vuoden 2008 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon siirrettiin n. 0,8 miljoonan euron (n. 1,3) suuruinen voittopalkkioerä.

Vuoden 2009 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon siirrettävän voittopalkkiosiirron määrä perustuu samoihin tavoitemittareihin kuin johdon pitkän aikavälin kannustejärjestelmässä. Johdon järjestelmässä sovellettavaa kasvu 2 -mittarin minimi-toteumavaadetta ei kuitenkaan sovelleta henkilöstörahaston voittopalkkioerää määritettäessä.

Henkilöstörahastoon tehtävän voittopalkkiosiirron määrä vuodelta 2010 on tavoitteiden toteutuessa 3,0 % rahaston jäsenten vuoden 2010 yhteenlasketusta palkkasummasta.

EMOYHTIÖN TILINPÄÄTÖS, FAS

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

Tuloslaskelma

Milj. e	2009	2008
Korkotuotot	1 930	3 129
Leasingtoiminnan nettotuotot	27	36
Korkokulut	-1 701	-2 977
Korkokate	255	187
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista	68	24
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	65	16
Omistusyhteisyrittäjistä	2	1
Muista yrityksistä	0	7
Palkkiotuotot	111	81
Palkkiokulut	-37	-22
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot	66	-96
Arvopaperikaupan nettotuotot	58	-83
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7	-13
Myytavissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot	-7	1
Suojauslaskennan nettotulos	-7	0
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot	0	-1
Liiketoiminnan muut tuotot	18	18
Hallintokulut	-111	-97
Henkilöstökulut	-66	-51
Palkat ja palkkiot	-52	-40
Henkilösivukulut	-14	-11
Eläkekulut	-8	-7
Muut henkilösivukulut	-6	-3
Muut hallintokulut	-45	-47
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä	-5	-5
Liiketoiminnan muut kulut	-23	-13
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista	-123	-27
Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot		
Liikevoitto	204	51
Tilinpäätössiirrot	-105	-36
Tuloverot	-9	0
Tilikauden verot	-16	-2
Aikaisempien tilikausien verot	0	-1
Laskennallisen verovelan muutos	7	4
Varsinaisen toiminnan voitto verojen jälkeen	91	15
Tilikauden voitto	91	15

Tase

VASTAAVAA

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Käteiset varat	3 102	2 260
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	5 967	4 043
Valtion velkasitoumukset	5	0
Muut	5 962	4 043
Saamiset luottolaitoksilta	7 627	6 638
Vaadittaessa maksettavat	142	165
Muut	7 486	6 473
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	10 651	11 683
Vaadittaessa maksettavat	0	0
Muut	10 651	11 683
Leasingkohteet	759	707
Saamistodistukset	805	618
Julkisyhteisöiltä	54	85
Muilta	751	532
Osakkeet ja osuudet	78	76
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä	1	1
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä	1 283	1 285
Johdannaissopimukset	1 443	1 486
Aineettomat hyödykkeet	31	18
Aineelliset hyödykkeet	26	28
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet	21	22
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	2	3
Muut aineelliset hyödykkeet	3	3
Muut varat	541	499
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot	519	731
Laskennalliset verosaamiset	9	16
Vastaavaa yhteensä	32 845	30 088

VASTATTAVAA**Milj. e****31.12.2009 31.12.2008****Vieras pääoma**

Velat luottolaitoksille	4 984	3 646
Keskuspankeille	500	101
Luottolaitoksille	4 484	3 545
Vaadittaessa maksettavat	799	677
Muut	3 685	2 868
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	4 178	3 554
Talletukset	1 558	1 530
Vaadittaessa maksettavat	1 510	1 218
Muut	49	312
Muut velat	2 620	2 023
Vaadittaessa maksettavat	0	0
Muut	2 619	2 023
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	17 516	16 728
Joukkovelkakirjalainat	6 769	6 487
Muut	10 746	10 241
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	1 527	1 782
Muut velat	715	786
Muut velat	715	786
Pakolliset varaukset		
Siirtovelat ja saadut ennakot	521	667
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	1 250	1 272
Pääomalainat	258	260
Muut	992	1 012

Vieras pääoma yhteensä**30 691 28 434****Tilinpäätössiirtojen kertymä****580 475**

Poistoero	104	95
Vapaaehtoiset varaukset	475	380

Oma pääoma

Osakepääoma	428	428
Osakepääoma	428	428
Ylikurssirahasto	524	524
Muut sidotut rahastot	182	142
Vararahasto	164	164
Käyvän arvon rahasto	19	-22
Käypään arvoon arvostamisesta	19	-22
Vapaat rahastot	331	23
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto	308	
Muut rahastot	23	23
Edellisten tilikausien voitto	18	48
Tilikauden voitto	91	15
Oma pääoma yhteensä	1 574	1 180

Vastattavaa yhteensä**32 845 30 088****Taseen ulkopuoliset sitoumukset****7 299 6 381**

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset	2 676	2 766
Takaukset ja pantit	2 578	2 613
Muut	98	152
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset	4 623	3 616
Arvopapereiden takaisinostositoumukset	16	18
Muut	4 607	3 598

Rahavirtalaskelma, FAS

Milj. e	31.12.2009	31.12.2008
Liiketoiminnan rahavirta		
Kauden voitto	91	15
Kauden voittoon tehdyt oikaisut	362	200
Liiketoiminnan varojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-2 294	-3 895
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	-1 927	-1 241
Saamiset luottolaitoksilta	-1 036	689
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	978	-2 281
Leasingkohteet	-212	-270
Saamistodistukset	-293	-620
Osakkeet ja osuudet	-10	4
Johdannaissopimukset	-36	-75
Sijoituskiinteistöt	1	-2
Muut varat	242	-98
Liiketoiminnan velkojen lisäys (+) tai vähennys (-)	1 619	1 722
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	1 338	905
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	624	780
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	-71	179
Muut velat	-272	-143
Maksetut tuloverot	-4	-6
Saadut osingot	18	24
A. Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	-208	-1 941
Investointien rahavirta		
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen lisäykset	-170	-161
Eräpäivään asti pidettävien rahavarojen vähennykset	219	0
Tytär- ja osakkuusyritysten hankinnat	-29	-122
Tytär- ja osakkuusyritysten myynnit	2	34
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-7	-9
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutukset	0	0
B. Investointien rahavirta yhteensä	15	-258
Rahoituksen rahavirrat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, lisäykset	158	455
Velat, joilla on huonompi etuoikeus, vähennykset	-182	-132
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, lisäykset	53 132	45 300
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat, vähennykset	-52 359	-41 566
Maksetut osingot	-45	-131
Muut oman pääoman erien rahamääräiset lisäykset	308	
C. Rahoituksen rahavirta yhteensä	1 011	3 926
Rahavarojen nettomuutos (A+B+C)	818	1 728
Rahavarat tilikauden alussa	2 425	697
Rahavarat tilikauden lopussa	3 243	2 425
Saadut korot	2 138	2 967
Maksetut korot	-1 856	-2 917
Kauden voittoon tehdyt oikaisut		
Erät joihin ei liity maksutapahtumaa		
Kaupankäynnin käyvän arvon muutos	-137	50
Valuuttatoiminnan realisoitumaton nettotulos	165	-31
Sijoitusomaisuuden käyvän arvon muutos	-43	1
Poistot, poistoeron ja vapaaehtoisten varausten muutos	272	181
Saamisten arvonalentumiset	126	28
Muut	-22	-30
Erät jotka esitetään muualla kuin liiketoiminnan rahavirrassa		
Myyntivoitot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0	0
Myyntitappiot, investointien rahavirtaan kuuluva osuus	0	
Oikaisut yhteensä	362	200
Rahavarat		
Käteiset varat	3 102	2 260
Vaadittaessa maksettavat saamiset luottolaitoksilta	142	165
Yhteensä	3 243	2 425

YLEISTÄ

Pohjola Pankki Oyj on suomalainen luottolaitos, jonka organisaatio perustuu liiketoimintoihin sekä konsernin ja liiketoimintojen tarvitsemiin keskitettyihin palveluihin ja tukitoimintoihin.

Pohjola Pankki Oyj:n (emoyhtiö) liiketoiminta-alueita ovat Yrityspankki, Pääomamarkkinat, Keskuspankki ja Varainhallinta. Näiden lisäksi yhtiöön kuuluu Muu toiminta, joka sisältää hallinnollisia toimintoja.

Pohjola Pankki Oyj (jäljempänä Pohjola) on osa OP-Pohjola-ryhmää, joka tällä hetkellä muodostuu 220 itsenäisestä jäsenosuuspankista, OPK:sta sekä muista jäsenluottolaitoksista. OP-Pohjola-ryhmän jäsenluottolaitoksiin kuuluvat Pohjola, Helsingin OP Pankki Oyj, OP-Kotipankki Oyj, OP-Asuntoluottopankki Oyj ja jäsenosuuspankit.

Osuuspankkilain mukaisesti jäsenluottolaitokset, mukaan lukien Pohjola, ja OPK, ovat yhteisvastuussa niistä selvitystilassa olevan OPK:n tai jäsenluottolaitoksen veloista, joita ei saada suorite-
tuiksi selvitystilassa olevan yhteisön varoista. Jos jäsenluottolaitoksen omat varat vähenevät tap-
pioiden vuoksi niin alhaisiksi, että laissa määritellyt selvitystilan edellytykset täyttyvät, OPK:lla on
oikeus periä jäsenluottolaitoksiltaan ylimääräisiä maksuja viimeksi vahvistettujen taseiden yhteen-
laskettujen loppusummien perusteella.

Pohjolan kotipaikka on Helsinki ja sen rekisteröity katuosoite on Teollisuuskatu 1 b, 00510 Helsin-
ki. Jäljennös Pohjola-konsernin tilinpäätöksestä on saatavissa Internet-osoitteesta www.pohjola.fi
tai pääkonttorista.

LAATIMISPERUSTA

Pohjola Pankki Oyj:n kansalliseen sääntelyyn perustuva tilinpäätös laaditaan ja esitetään luottolai-
tostoiminnasta annetun lain, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilin-
päätöstä ja konsernitalinpäätöstä koskevan asetuksen, kirjanpitolain ja Finanssivalvonnan tilinpää-
tös ja toimintakertomus -standardin mukaisesti. Osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP-
Keskus osk antaa lisäksi ohjeita yhtenäisten tilinpäätösperiaatteiden noudattamiseksi ja tilinpää-
töksen laatimiseksi.

Pohjola Pankki Oyj:n tilinpäätös on esitetty miljoonina euroina ja se on laadittu alkuperäisiin han-
kintamenoihin perustuen lukuun ottamatta kaupankäynnin rahoitusvaroja ja -velkoja, alkuperäisen
kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltuja rahoitusvaroja,
myytävissä olevia rahoitusvaroja, sekä suojauskohteita käyvän arvon suojauksessa.

Tilinpäätöksen laatiminen edellyttää johdolta arvioiden tekemistä ja harkintaa laatimisperiaatteiden
soveltamisessa.

LUOKITTELUMUUTOKSET

Vuoden 2008 loppupuoolella osa Pohjolan maksuvalmiusreserveihin kuuluvista saamistodistuksista
luokiteltiin uudelleen. Uudelleenluokittelun avulla on pyritty antamaan aikaisempaa selkeämpi kuva
saamistodistusten tosiasiallisesta tarkoituksesta. Uudelleenluokittelun mahdollisti Euroopan Yhteis-
söjen komission lokakuussa 2008 julkaisema asetus (EY) N:o 1004/2008, joka koskee tilinpäätös-
standardeja IAS 39 ja IFRS 7. Asetuksella pyrittiin helpottamaan rahoitusinstrumenttien luokittelun
muutosta poikkeustilanteissa. Asetuksen taustalla oli rahoitusmarkkinoiden epävakaus, jonka
vuoksi syyskuun 2008 lopun tilanteesta ei kaikille rahoitusinstrumenteille ollut saatavissa luotetta-
via markkinahintoja. Uudelleenluokittelu oli mahdollista 1.7.2008 lukien. Finanssivalvonta on
hyväksynyt uudelleenluokittelut myös kansalliseen tilinpäätökseen.

Luokittelumuutoksella ei ollut vaikututusta aikaisempien kausien tulokseen.

Tarkempi kuvaus luokittelumuutoksista löytyy liitetiedoista 19.

ULKOMAAN RAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Pohjola Pankki Oyj:n tilinpäätös laaditaan euroina, joka on tilinpäätöksen esittämisvaluutta. Ulkomaan rahan määräiset liiketoimet kirjataan euromääräisiksi tapahtumapäivän kurssiin tai kirjauskuukauden keskipäivän kurssiin. Tilinpäätöspäivänä ulkomaan rahan määräiset monetaariset tase-erät muutetaan euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Ei-monetaariset tase-erät, jotka arvostetaan alkupe-
räiseen hankintamenuon, esitetään tapahtumapäivän kurssiin.

Ulkomaan rahan määräisten liiketapahtumien ja monetaaristen tase-erien muuttamisesta euroiksi syntyvät kurssierot kirjataan valuuttakurssivoitoina tai -tappioina tuloslaskelman erään Valuutta-
toiminnan nettotuotot.

RAHOITUSINSTRUMENTIT

Käyvän arvon määräytyminen

Käypä arvo on se rahamäärä, johon omaisuuserä voitaisiin vaihtaa tai jolla velka voitaisiin suorittaa asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden ja toisistaan riippumattomien osapuolten välillä.

Rahoitusinstrumentin käypä arvo määritellään joko toimivilta markkinoilta saatavien hinta-
noteerauksien avulla tai jos toimivia markkinoita ei ole, omia arvostusmenetelmiä käyttäen.
Markkinoiden katsotaan olevan toimivat, jos hintanoteerauksia on helposti ja säännönmukaisesti
saatavissa ja ne kuvastavat todellisia ja säännönmukaisesti toistuvia, toisistaan riippumattomien
osapuolten välisiä markkinatransaktioita.

Mikäli markkinoilla on vakiintunut arvostuskäytäntö rahoitusinstrumentille, jolle ei saada suoraan
markkinahintaa, niin käypä arvo perustuu markkinoilla yleisesti käytettyyn markkinahinnan
laskentamalliin ja markkinanoteerauksiin.

Mikäli arvostuskäytäntö ei ole markkinoilla vakiintunut, käytetään markkina-arvon määrittämisessä
asianomaiselle tuotteelle laadittua arvostusmallia. Arvostusmallit pohjautuvat yleisesti käytettyihin
laskentamenetelmiin ja ne kattavat kaikki ne osatekijät, jotka markkinaosapuolet ottavat huomioon
hintaa asettaessaan sekä ovat yhdenmukaisia rahoitusinstrumenttien hinnoittelussa käytettävien
hyväksyttyjen taloudellisten metodiikkojen kanssa.

Arvostusmenetelminä käytetään asiaa tuntevien, liiketoimeen halukkaiden osapuolten välisten
viimeaikaisten markkinatransaktioiden hintoja, diskontattujen rahavirtojen menetelmää sekä toisen
olennaisilta osin samanlaisen instrumentin tilinpäätöshetken käypää arvoa. Arvostusmenetelmissä
otetaan huomioon arvio luottoriskistä, käytettävistä diskonttauskoroista, ennaikaisen
takaisinmaksun mahdollisuudesta ja muista sellaisista tekijöistä, jotka vaikuttavat
rahoitusinstrumentin käyvän arvon määrittämiseen luotettavasti.

Epälikvideille tuotteille on tyypillistä, että hinnoittelumallilla laskettu hinta poikkeaa toteutuneesta
kauppahinnasta. Toteutunut kauppahinta on kuitenkin paras osoitus tuotteen käyvästä arvosta.
Toteutuneen kauppahinnan ja hinnoittelumallilla lasketun hinnan erotuksena saatu tulos, Day 1
profit/loss, jaksotetaan tuloslaskelmaan sopimuksen voimassaoloajalle tai sitä lyhyemmälle ajalle
ottaen huomioon tuotteen rakenne ja vastapuoli. Jaksottamatta oleva osuus tuloutetaan kuitenkin
heti, mikäli tuotteelle on saatavilla aito markkinahinta tai markkinoille muodostuu vakiintunut
hinnoittelukäytäntö.

Rahoitusvarojen arvonalentuminen

Tilikauden päättyessä arvioidaan, onko objektiivista näyttöä siitä, että muun kuin käypään arvoon
tulosvaikutteisesti arvostettavan rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut.

Rahoitusvaroihin kuuluvan erän arvo on alentunut, jos arvonalentumisesta on objektiivista näyttöä yhden tai useamman, omaisuuserän alkuperäisen kirjaamisen jälkeen toteutuneen tapahtuman seurauksena ja tällä on luotettavasti arvioitavissa oleva vaikutus rahoitusvaroista tulevaisuudessa saataviin arvioituihin rahavirtoihin.

Arvonalentumisen objektiivisena näyttönä voidaan pitää mm:

- merkittävää heikkenemistä liikkeeseenlaskijan tuloksessa, luottoluokituksessa, taseessa, maksukäyttäytymisessä tai liiketoimintasuunnitelmissa sekä epäedullisia muutoksia liikkeeseenlaskijan taloudellisessa tai toiminnallisessa ympäristössä
- bona fide tarjousta ostaa sama tai samanlainen sijoitus markkinoilta alle hankinta-arvon
- tapahtumia tai olosuhteita, jotka heikentävät merkittävästi liikkeeseenlaskijan toimintamahdollisuuksia ja jatkuvuutta (going concern), esim. toiminnasta aiheutuneet negatiiviset kassavirrat, pääomien riittämättömyys, käyttöpääoman vähäisyys
- velallisen sopimusrikkomusta
- velalliselle annettua myönnytystä
- aikaisemmin kirjattua arvonalennusta
- rahoitusinstrumentin toimivien markkinoiden häviämistä

Oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta merkittävä tai pitkäaikainen arvonalentuminen alle sen hankintamenon on objektiivinen näyttö arvonalentumisesta.

Arvonalentumisten kirjaamista on käsitelty tarkemmin eri rahoitusinstrumenttiryhmien kohdalla.

Arvopapereiden osto- ja myyntisopimukset

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinmyyntiehdoin ostettujen arvopapereiden ostohinta merkitään taseeseen saamiseksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Ostohinnan ja takaisinmyyntihinnan erotus jaksetaan korkotuotoksi sopimuksen voimassaoloajalle.

Molempia osapuolia velvoittavin takaisinostoehdoin myytyjen arvopapereiden myyntihinta kirjataan rahoitusvelaksi vastapuolen mukaan määräytyvään tase-erään. Myyntihinnan ja takaisinostohinnan erotus jaksetaan korkokuluksi sopimuksen voimassaoloajalle. Takaisinostovelvollisuuksin myydyt ja vastaavat marginaalivakuudeksi annetut arvopaperit sisällytetään alkuperäiseen tase-erään luovutuksesta huolimatta.

Luokittelu ja kirjaaminen

Rahoitusvarat ja -velat luokitellaan alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä niiden arvostuskäytännön mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvaroihin, lainoihin ja muihin saamiin, eräpäivään saakka pidettäviin sijoituksiin, myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviin rahoitusvelkoihin ja muihin rahoitusvelkoihin. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat jakaantuu kahteen alaryhmään, jotka ovat kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat sekä alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvelat ovat kaupankäynnin rahoitusvelkoja.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen ja -velkojen, eräpäivään saakka pidettävien sijoitusten ja myytävissä olevien rahoitusvarojen ostot ja myynnit kirjataan taseeseen kauppapäivänä eli päivänä, jolloin sitoudutaan ostamaan tai myymään kyseinen rahoitusvaroihin tai velkoihin kuuluva erä. Lainat ja saamiset -ryhmään luokitellut saamistodistukset kirjataan rahoitusvaroiksi kauppapäivänä ja annetut luotot päivänä, jolloin asiakas nostaa lainan.

Rahoitusvaroja ja -velkoja ei netoteta, jollei niiden kuittaamiseen ole lakisääteistä oikeutta ja jollei kuittausta aiota käyttää. Pohjola Pankki Oyj:ssä ei ole tilikaudella sovellettu netottamista.

Rahoitusvarat kirjataan pois taseesta, kun sopimusperusteinen oikeus rahoitusvaroihin kuuluvan erän rahavirtoihin lakkaa tai kun oikeudet on siirretty toiselle osapuolelle. Rahoitusvelat kirjataan pois taseesta, kun niiden velvoitteet on täytetty ja niiden voimassaolo on lakannut.

Kaupankäynnin rahoitusvarat ja -velat

Kaikki rahoitusvarat ja -velat, joista katsotaan saatavan korkojen, hintojen ja kurssien aiheuttamaa tuottoa lyhyellä aikavälillä, tai jos kytketty johdannaista ei kyetä erottelemaan pääsopimuksesta, luokitellaan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi rahoitusvaroiksi tai -veloiksi. Kaupankäyntivelat ovat velvoitteita toimittaa vastapuolelle arvopapereita, jotka on myyty, mutta joita ei ole ollut omistuksessa myyntihetkellä (lyhyeksimyynnit). Samoin kaupankäynnin rahoitusvaroihin ja -velkoihin sisällytetään muut kuin suojauslaskennan piirissä olevat johdannaiset.

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäväksi luokitellut rahoitusvarat ja -velat kirjataan taseeseen arvostettuina käypään arvoon ja käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi luokitellaan rahoitusvarat, jotka alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä peruuttamattomasti määritellään sellaisiksi. Tällaiset rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos samoin kuin myyntivoitot ja -tappiot, korkotuotot ja -kulut sekä osingot kirjataan tuloslaskelmaan.

Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi määritetyt rahoitusvarat ovat maksuvalmiuden hallinnassa käytettyjä joukkovelkakirjalainoja. Näitä sijoituksia hallinnoidaan ja niiden tuloksellisuutta arvioidaan konsernin riskienhallintaperiaatteiden mukaisesti käyvän arvon mahdollisimman oikean ja ajantasaisen kuvan saamiseksi sijoitustoiminnasta. Raportointi konsernin johdolle tehdään käyvin arvoin. Liiketoiminnan luonne on pitkän aikavälin sijoitustoimintaa, joten rahoitusvarat esitetään erillään kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusvaroista.

Lisäksi tähän ryhmään kirjataan yhdistelmäinstrumentit, joissa kytketyn johdannaisen käypää arvoa ei pystytä määrittämään erikseen. Nämä rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon ja käyvän arvon muutos kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot.

Lainat ja muut saamiset

Lainoiksi ja saamisiksi luokitellut rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määritettävissä olevat maksuvirrat ja jotka on aikaansaatu luovuttamalla rahaa tai palveluita. Lainoja ja saamia ei noteerata aktiivisilla markkinoilla ja ne käsitellään kirjanpidossa hankintamenon määräisinä. Vakuutussopimuksiin, korvausten-hoitosopimuksiin sekä sijoitusten myyntiin liittyvät saamiset esitetään tässä ryhmässä. Yhtiön taseessa tällaiset rahoitusvarat esitetään saamisina asiakkailta, luotto- ja rahoituslaitoksilta tai vahinkovakuutustoiminnan varoina.

Lainat ja saamiset merkitään niitä alun perin kirjanpitoon kirjattaessa hankintameno, joka on annettun vastikkeen käypä arvo, johon on lisätty välittömästi kohdistettavissa olevat transaktiomenot. Alkuperäisen kirjaamisen jälkeen lainat ja muut saamiset arvostetaan jaksotettuun hankintameno.

Lainojen ja saamisten arvonalentumisia kirjataan saamiskohtaisesti ja saamisryhmäkohtaisesti. Arvonalentuminen arvioidaan ja kirjataan saamiskohtaisesti, mikäli asiakkaan vastuiden määrä on merkittävä. Muilta osin arvonalentuminen arvioidaan ja kirjataan saamisryhmäkohtaisesti.

Arvonalentumiset kirjataan luottojen tase-erän vähennykseksi. Arvonalentumisen jälkeen koron tulouttamista jatketaan arvonalennetulle määrälle. Lainat ja saamiset -ryhmään luokiteltujen saamistodistusten arvonalentumisena kirjataan saamistodistuksen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerrytettävissä olevan rahavirran erotus.

Arvonalentuminen kirjataan vain silloin, kun on saatu objektiivista näyttöä asiakkaan maksukyvyn heikkenemisestä sen jälkeen, kun saaminen alun perin kirjattiin taseeseen. Saamisen arvo on alentunut, jos siitä tulevat rahavirrat – vakuuden käypä arvo huomioituna – ovat pienemmät kuin luoton ja sen maksamattomien korkojen yhteenlaskettu kirjanpitoarvo. Tulevat rahavirrat diskontataan lainan alkuperäisellä korolla. Jos laina on vaihtuvakorkoinen, diskonttauskorkona käytetään

tarkasteluhetken sopimuksen mukaista korkoa. Arvonalentumisena kirjataan lainan kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerrytettävissä olevan rahavirran erotus.

Saamisryhmäkohtaista arvonalentumistarkastelua varten saamiset jaetaan luottoriskiltään samantyyppisiin ryhmiin. Ryhmästä kirjataan ryhmäkohtainen arvonalentuminen, jos on saatu objektiivista näyttöä siitä, että ryhmään kuuluvien saamisten takaisinmaksuun liittyy epävarmuutta. Kirjattava arvonalentuminen perustuu kokemuseräiseen keskimääräiseen arvioon tulevien tappioiden määrästä.

Laina kirjataan pois taseesta kun perintätoimet on suoritettu loppuun tai muutoin johdon päätöksellä. Taseesta pois kirjaamisen jälkeen saadut suoritukset kirjataan saamisten arvonalentumisten oikaisuiksi. Mikäli asiakkaan maksukyvyyn palautumisesta saadaan objektiivista näyttöä, aiemmin kirjattujen arvonalentumisten määrä arvioidaan uudelleen ja maksukyvyyn parantumisesta aiheutuvat muutokset kirjataan tuloslaskelmaan.

Tilivuoden 2008 syksyllä tehdyn luokittelumuutoksen yhteydessä kaupankäynnin rahoitusvaroista siirrettiin saamistodistuksia lainojen ja saamisten ryhmään. Siirto tapahtui 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon.

Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset

Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, joilla on kiinteät tai määriteltävissä olevat maksuvirrat ja jotka on hankittu aikomuksella pitää ne eräpäivään saakka. Eräpäivään saakka pidettävät sijoitukset käsitellään kirjanpidossa jaksotettuun hankintamenoon efektiivisen koron menetelmällä. Joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankinta-arvon välinen erotus jaksotetaan sopimuksen jäljellä olevalle juoksuajalle.

Luokittelumuutoksen yhteydessä siirrettiin saamistodistuksia kaupankäynnin rahoitusvaroista eräpäivään asti pidettävien ryhmään. Siirto tapahtui 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon. Saamistodistusten käyvän arvon ja eräpäivänä erääntyvän määrän välinen erotus kirjataan korkotuottojen oikaisuksi saamistodistuksen juoksuajana.

Jos eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmästä myydään sijoituksia ennen niiden eräpäivää, joudutaan kaikki kyseisessä ryhmässä olleet sijoitukset siirtämään myytävissä olevien arvopapereiden ryhmään, eikä yhtiö saa seuraavaan kahteen vuoteen luokitella arvopapereita eräpäivään asti pidettävien rahoitusvarojen ryhmään.

Eräpäivään asti pidettävien sijoitusten arvonalentumisia tarkastellaan samojen periaatteiden mukaan kuin lainojen ja saamisten arvonalentumisia. Sijoituksen arvonalentumisena kirjataan sen kirjanpitoarvon ja sitä alhaisemman kerrytettävissä olevan rahavirran erotus.

Myytävissä olevat rahoitusvarat

Myytävissä olevat rahoitusvarat ovat muita kuin johdannaisvaroihin kuuluvia rahoitusvaroja, jotka on suoraan luokiteltu myytävissä oleviksi tai joita ei ole sisällytetty edellä mainittuihin rahoitusvarojen luokkiin. Tämä luokka sisältää pääasiassa saamistodistuksia, pitkäaikaisia osakesijoituksia ja muita toiminnalle välttämättömiä osakkeita ja osuuksia.

Kaupankäynnin rahoitusvaroista siirrettiin saamistodistuksia myytävissä olevien rahoitusvarojen ryhmään 1.7.2008 mukaiseen käypään arvoon. Siirtymishetken jälkeiset arvomuutokset kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Myytävissä olevat rahoitusvarat kirjataan ostohetkellä taseeseen hankintamenoon, joka on niistä maksetun vastikkeen käypä arvo lisättynä hankintaan suoraan kohdistettavilla transaktiomenoilla. Myytävissä olevat rahoitusvarat arvostetaan taseessa käypään arvoon.

Jos käypää arvoa ei voida luotettavasti määrittää, toiminnalle välttämättömät osakkeet ja osuudet sekä muut noteeraamattomat osakkeet ja osuudet arvostetaan hankintamenoon. Arvonmuutokset kirjataan omaan pääomaan Käyvän arvon rahastoon, josta ne yhdessä myyntivoiton tai -tappion kanssa kirjataan tuloslaskelmaan Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuottoihin, kun omaisuuserä kirjataan pois taseesta tai sen arvon on todettu alentuneen. Korkotuotot ja osingot kirjataan tuloslaskelmaan.

Myytavissä olevan rahoitusvarojen kohdalla objektiiviseksi näytöksi katsotaan saamistodistusten osalta esimerkiksi liikkeeseenlaskijan luottoriskiluokituksen huomattava negatiivinen muutos tai oman pääoman ehtoisen instrumentin osalta sen käyvän arvon merkittävä tai pitkäaikainen aleneminen alle sen hankintamenon.

Jos arvopaperin markkina-arvo arvonalentumiskirjauksen jälkeen edelleen alentuu, kirjataan arvonalennus tuloslaskelmaan.

Jos myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitetun, arvonalentuneen saamistodistuksen käypä arvo myöhemmin nousee ja nousun voidaan objektiivisesti todeta liittyvän arvonalentumistappiokirjauksen jälkeiseen tapahtumaan, arvonalentumistappio peruutetaan ja kirjataan tuloslaskelmaan. Jos arvonalentuneen oman pääoman ehtoisen instrumentin käypä arvo myöhemmin nousee, arvonnousu kirjataan omaan pääomaan.

Myytavissä oleviin rahoitusvaroihin liittyvät korkotuotot ja osingot kirjataan tuloslaskelmaan.

Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjojen nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksetaan efektiivisen koron menetelmällä lainan juoksuajalle.

Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrytyksissä ja samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet sekä muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset omistusyhteisyrytyksiin sekä samaan konserniin kuuluviin yrityksiin merkitään hankintameno, tai jos erän arvon todetaan tilinpäätöspäivänä arvonalentumisen johdosta olevan alempi kuin hankintameno, arvonalentumistappiolla vähennettyyn hankintameno. Arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Muiden rahoitusvarojen arvonalentumistappiot.

Rahavarat

Rahavarat koostuvat käteisistä varoista ja vaadittaessa maksettavista saamisista luottolaitoksilta.

Muut varat

Muut varat koostuvat maksujen välityksestä syntyneistä, vaadittaessa maksettavista saamisista, erilaisilla selvittelytileillä olevista saamisista, johdannaissopimuksiin liittyvistä marginaalilisaamisista sekä kaikista muista saamisista, joiden esittämiseen ei ole muuta sopivaa tase-erää, kuten erilaisista myynti- ja vuokrasaamisista sekä vakuutuskorvaussaamisista.

Muut rahoitusvelat

Muut rahoitusvelat -luokkaan sisällytetään muut kuin kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvelat.

Muut rahoitusvelat käsitellään kirjanpidossa alkuperäisen kirjaamisen jälkeen hankintamenon määräisinä. Kiinteäkorkoisten joukkovelkakirjalainojen nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksetaan efektiivisen koron menetelmällä lainan juoksuajalle. Vastaerä kirjataan velan kirjanpitoarvon lisäykseksi tai vähennykseksi.

Muut velat

Muut velat koostuvat pääosin maksujenvälitysveloista, ostovelosta ja arvopaperikauppaan liittyvistä veloista.

Johdannaissopimukset

Johdannainen on rahoitus- tai muu instrumentti, jonka arvo muuttuu tietyn koron, rahoitusinstrumentin tai hyödykkeen hinnan, valuuttakurssin, hinta- tai korkoindeksin, luottoluokituksen tai luottoindeksin tai muun vastaavan kohde-etuuden arvon muuttuessa. Johdannainen edellyttää sopimusta tehtäessä vain vähäistä nettosijoitusta, ja sopimus selvitetään tietyssä päivänä tulevaisuudessa.

Johdannaiset jaetaan suojaaviin ja ei-suojaaviin johdannaissopimuksiin. Sekä ei-suojaavat että suojaavat johdannaiset merkitään aina taseeseen käypään arvoon. Ei-suojaavien koronvaihtosopimusten korkokertymä merkitään korkoihin ja niitä vastaavat siirtyvät korot siirtosaamisiin ja -velkoihin. Ei-suojaavien korko-, luotto-, valuutta- osake- ja hyödykejohdannaisten arvomuutokset

kirjataan tuloslaskelman erään Arvopaperikaupan nettotuotot. Positiiviset arvomuutokset ja johdannaissopimuksista maksetut preemiomaksut kirjataan varoiksi erään Johdannaissopimukset ja negatiiviset arvomuutokset ja johdannaissopimuksista saadut preemiomaksut kirjataan erään Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat.

Liikkeeseen laskettuihin strukturoituihin lainoihin ja korkokatollisiin asuntoluottoihin liittyvät ns. kytketyt johdannaiset erotetaan pääsopimuksesta ja arvostetaan käypään arvoon. Näiden kytkettyjen johdannaisten ja niitä suojaavien johdannaisten käypien arvojen muutokset kirjataan korkoihin.

SUOJAUSLASKENTA

Konsernin riskienhallinta on laatinut suojauslaskennassa käytettävät menetelmät ja sisäiset periaatteet, joiden mukaisesti rahoitusinstrumentti voidaan määritellä suojaavaksi. Suojauslaskennalla todennetaan, että suojaussuhteessa olevan suojaavan instrumentin käyvän arvon muutokset kumoavat suojatun kohteen käyvän arvon tai rahavirtojen muutokset kokonaan tai osittain.

Sopimuksia ei voi käsitellä suojauslaskennan sääntöjen mukaisesti kirjanpidossa, mikäli IAS 39:n edellyttämä suojausinstrumentin ja siihen liittyvän suojauskohteen välinen suojaussuhde ei täytä standardin kriteerejä. Pohjola Pankki Oyj:ssä tehdään johdannaissopimuksia, joilla tosiasiasa suojaudutaan taloudellisilta riskeiltä, mutta jotka eivät täytä näitä kriteerejä.

Tällä hetkellä suojauslaskenta käsittää korkoriskin suojauksen käyvän arvon menetelmällä. Korkoriskin suojaus kohdistuu pitkäaikaisiin, kiinteäkorkoisiin velkoihin (omat emissiot), yksittäisiin joukkovelkakirjalaina- ja luottoportfolioihin sekä yksittäisiin luottoihin. Suojausinstrumentteina käytetään koron- sekä koron- ja valuutanvaihtosopimuksia.

Suojaavien ja suojattavien instrumenttien välinen yhteys dokumentoidaan määrämuotoisesti. Dokumentaatio sisältää tiedot riskienhallinnan periaatteista, suojausstrategiasta ja menetelmistä, joilla suojauksen tehokkuus osoitetaan. Suojauksen tehokkuus osoitetaan suojauksen tekohetkellä ja sen aikana vertailemalla suojaavan ja suojattavan instrumentin käypien arvojen muutoksia keskenään. Suojaus katsotaan tehokkaaksi kun käypien arvojen muutokset kumoavat toisensa vaihteluvälillä 80–125 %.

Käyvän arvon suojauslaskennassa suojaavan ja suojattavan instrumentin arvomuutokset kirjataan tuloslaskelmassa Suojauslaskennan nettotulokseen.

Johdannaisia, joiden katsotaan olevan taloudellisessa mielessä suojaavia, mutta jotka eivät täytä suojauslaskennan kriteerejä, käsitellään kirjanpidossa kuten ei-suojaavia johdannaisia.

LEASINGKOHTEET

Vuokralle annettu omaisuus sekä leasingkohteiden ennakkomaksut kirjataan poistamattomaan hankintamenuun ja esitetään tase-erässä Leasingkohteet. Leasingkohteet poistetaan pääsääntöisesti annuiteettimenetelmän mukaisesti.

Leasingsopimuksin vuokralle annettujen hyödykkeiden vuokratuotot vähennettynä leasingkohteista tehdyillä suunnitelman mukaisilla poistoilla kirjataan tuloslaskelman erään Leasingtoiminnan nettotuotot. Erään luetaan lisäksi leasingkohteista kirjatut arvonalentumistappiot ja leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot, asiakkailta perityt palkkiot sekä muut leasingsopimuksista välittömästi johtuvat tuotot ja kulut. Muut leasingtoiminnasta johtuvat tuotot ja kulut luetaan tuotto- tai kuluerän luonnetta vastaavaan tuloslaskelman erään.

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenuun. Poistot kirjataan kuluksi arvioidun taloudellisen pitoajan kuluessa, joka tietokoneohjelmistojen ja lisenssien osalta on 2–5 vuotta ja muiden aineettomien hyödykkeiden osalta pääsääntöi-

sesti 5–10 vuotta. Hyödykkeiden taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä.

Aineettomien hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Sijoituskiinteistöt

Sijoituskiinteistö on maa-alue ja/tai rakennus tai rakennuksen osa, joka omistetaan vuokratuoton ja/tai omaisuuden arvonnousun hankkimiseksi. Sijoituskiinteistöiksi luetaan myös sellaiset kiinteistöt, joista vähäinen osuus on omistajayhtiön omassa tai sen henkilökunnan käytössä.

Sijoituskiinteistöt merkitään taseeseen suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. Maa-alueisiin ja kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin voidaan tehdä arvonorotuksia, jos niiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on pysyvästi alkuperäistä suurempi. Alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan vain, jos on todennäköistä, että kiinteistöstä näin saatu taloudellinen hyöty on alun perin arvioitua suurempi.

Sijoituskiinteistöiksi luokiteltujen liike-, toimisto- ja teollisuustilojen liitetiedoissa esitetty käypä arvo määritellään pääasiassa suoraan pääomituksen perustuvalla tuottoarvomenetelmällä. Rakenteilla olevien sijoituskiinteistöjen käypä arvo voidaan esittää vain, mikäli niiden käypä arvo on luotettavasti määritettävissä. Maa-, vesi- ja metsäalueiden sekä asuntojen käypä arvo arvioidaan pääasiassa kauppahintamenetelmällä. Arvonalennusten kirjaaminen perustuu niiden pysyvyyteen ja olennaisuuteen.

Sijoituskiinteistöjen tuotot, kulut, myyntivoitot ja -tappiot, suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Sijoituskiinteistöjen nettotuotot.

Muut aineelliset hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettyyn hankintamenoon. Hyödykkeistä tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Maa-alueista ja kiinteistöyhteisöjen osakkeista ei tehdä suunnitelman mukaisia poistoja. Hyödykkeeseen liittyvät alkuperäisen hankinnan jälkeen syntyvät menot aktivoidaan hyödykkeen kirjanpitoarvoon vain, jos on todennäköistä, että hyödykkeestä kertyy alun perin arvioitua suurempaa taloudellista hyötyä.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat pääosin seuraavat:

Rakennukset	30–50 vuotta
Koneet ja kalusto	4–10 vuotta
Atk-laitteistot	3–5 vuotta
Autot	6 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5–10 vuotta

Hyödykkeiden jäännösarvo ja taloudellinen vaikutusaika tarkistetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuneita muutoksia.

Hyödykkeiden suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset kirjataan tuloslaskelman erään Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä. Omassa käytössä olevin kiinteistöjen tuotot ja myyntivoitot kirjataan tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut tuotot ja kulut ja myyntitappiot tuloslaskelman erään Liiketoiminnan muut kulut.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläke-etuudet

Pohjola Pankki Oyj:n työntekijöiden lakisääteinen eläketurva hoidetaan OP-Eläkekassassa ja lisä-eläketurva OP-Eläkesäätiössä. Eläkesäätiö on suljettu uusilta työntekijöiltä 1.7.1991 lukien. Eläkejärjestelyistä johtuvat kulut kirjataan tuloslaskelman erään Henkilöstökulut. Eläkevastuut on kokonaisuudessaan katettu.

Osakeperusteiset työsuhte-etuudet

Pohjola Pankki Oyj:ssä on käytössä johdon palkitsemisjärjestelmä, jonka perusteella siihen kuuluva henkilö voi saada osittain Pohjola Pankki Oyj:n osakkeina ja osittain rahana selvitettävän palkkion ns. ansainta- ja sitouttamisjakson aikana suorittamistaan palveluista.

Omana pääomana maksettavat osakeperusteiset työsuhte-etuudet arvostetaan käypään arvoon niiden myöntämishetkellä ja kirjataan kuluksi ja oman pääoman lisäykseksi ansainta- ja sitouttamisjakson kuluessa. Rahana maksettavat osakeperusteiset palkkiot ja niitä vastaava velka arvostetaan käypään arvoon kunkin kauden päättyessä velan suorittamiseen saakka. Kirjaukset tehdään tuloslaskelmassa erään Palkat ja palkkiot ja taseessa Edellisten tilikausien voittovaroihin ja Siirtovelkoihin.

Henkilöstörahasto

Pohjola Pankki Oyj kuuluu OP-Pohjola-ryhmän yhteiseen OP-Henkilöstörahastoon. Rahastolle maksetaan voittopalkkiota ennalta sovittujen periaatteiden mukaan riippuen tavoitteiden saavuttamisesta. Rahastoon maksettavat voittopalkkioerät kirjataan tuloslaskelman erään Palkat ja palkkiot ja vastaava siirtovelaksi.

PAKOLLISET VARAUKSET

Velvoitteen perusteella kirjataan tuloslaskelmaan ja taseeseen pakollinen varaus, mikäli velvoite perustuu aiempaan tapahtumaan ja sen toteutuminen on todennäköistä mutta toteutumisajankohta tai toteutuva määrä on epävarma. Lisäksi velvoitteen pitää perustua joko tosiasialliseen tai oikeudelliseen velvoitteeseen ulkopuolista kohtaan. Jos osasta velvoitetta on mahdollista saada korvaus joltakin kolmannelta osapuolelta, korvaus kirjataan erilliseksi omaisuuseräksi, mutta vasta siinä vaiheessa, kun korvauksen saaminen on käytännössä varmaa.

PÄÄOMALAINAT

Pääomalaina merkitään omaksi eräkseen taseen erään Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla. Vakavaraisuuslaskelmassa pääomalainat luetaan ensisijaisiin omiin varoihin. Pääomalainalle saadaan maksaa korkoa voitonjakokelpoisten varojen puitteissa.

TILINPÄÄTÖSSIIRROT

Taseen tilinpäätössiirtojen kertymän poistoero sisältää tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertyneen erotuksen. Vapaaehtoiset varaukset sisältää tehdyn vapaaehtoisten tilinpäätössiirrot, jotka ovat verolain sallimia tilinpäätössiirtoja. Tällainen on mm. elinkeinoverolain talletuspankeille sallima luottotappiovaraus. Lain mukaan talletuspankki saa vähentää verovuonna tehdyn luottotappiovarauksen, jonka määrä on enintään 0,6 % verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä. Verovuonna ja aikaisemmin tehtyjen purkamattomien luottotappiovarausten yhteismäärä saa olla enintään 5 % verovuoden päättyessä olevien saamisten yhteismäärästä.

Tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen sekä vapaaehtoisten varausten lisäykset ja vähennykset merkitään tuloslaskelman tilinpäätössiirtoihin. Tuloslaskelmassa ja taseessa tilinpäätössiir-

rot sisältävät myös laskennallisen verovelan. Vapaaehtoisten varausten määrä ja niiden muutos eivät kuvaa pankin ennakoituja riskejä.

TULOVEROT

Tuloslaskelman veroihin sisältyvät Pohjola Pankki Oyj:n tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verot, aikaisempien tilikausien verot ja laskennallinen verokulu tai -tuotto.

Laskennallinen verovelka lasketaan kaikista varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen ja verotuksellisten arvojen välisistä väliaikaisista eroista. Laskennallinen verosaaminen lasketaan tilinpäätökseen sisältyvistä kirjanpidon ja verotuksellisten arvojen välisistä vähennyskelpoisista väliaikaisista eroista ja verotuksessa vahvistetuista tappioista. Mikäli verotettavan tulon kertyminen on todennäköistä siten, että saaminen voidaan hyödyntää, se kirjataan.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset netotetaan. Laskennalliset verovelat ja -saamiset lasketaan sen säädetyn verokannan mukaan, jonka ennakoidaan olevan voimassa väliaikaisen eron purkauksessa. Mikäli laskennallinen vero aiheutuu tase-eristä, joita ei kirjata tuloslaskelmaan, ei myöskään laskennallisen veron muutosta kirjata tuloslaskelmaan vaan omaan pääomaan.

TULOUTUSPERIAATTEET

Korollisten omaisuus- ja velkaerien korkotuotot ja -kulut kirjataan suoriteperusteisesti. Myös sellaisten saamisten korot tuloutetaan, joiden erääntyneitä maksuja on hoitamatta. Tällainen korkosaaminen sisällytetään arvonalentumistestaukseen.

Saamisen hankintamenon ja sen nimellisarvon välinen koronluonteinen ero (hintaero) jaksotetaan korkotuottoihin ja velasta saadun määrän ja sen nimellisarvon erotus korkokuluihin.

Palkkiotuotot ja -kulut palveluista kirjataan palvelun suorittamisen yhteydessä. Sellaiset kertamaksulliset palkkiot, jotka koskevat useita vuosia ja joihin sisältyy mahdollinen palautusvelvollisuus, tuloutetaan maksuperusteisesti ja takaisinmaksuvelvoitteesta kirjataan pakollinen varaus.

Osingot tuloutetaan pääsääntöisesti silloin, kun osinkoa jakavan yhtiön yhtiökokous on tehnyt päätöksen osingon jaosta.

TULOSLASKELMAERIEN NETTOUTTAMINEN

Tuloslaskelmassa ilmoitetaan tuotto- ja kuluerät erikseen niitä toisistaan vähentämättä, jollei tuoton ja kulun yhdistäminen yhdeksi eräksi ole perusteltua oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUKSET

Taseen ulkopuolisina sitoumuksina käsitellään asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annettuja sitoumuksia, joita ovat mm. takaukset ja erilaiset takuussitoumukset, sekä asiakkaan hyväksi annettuja peruuttamattomia sitoumuksia, joita ovat mm. sitovat lisäluottojärjestelyt, luottolupaukset, käytämättömät luottolimiitit sekä arvopapereiden merkintäsitoumukset.

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset merkitään taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi sen määräisinä, mitä takaus kulloinkin enintään vastaa. Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella enintään voidaan joutua maksamaan.

POHJOLA PANKKI OYJ:N TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sisällysluettelo

Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

1. Korkotuotot ja korkokulut
2. Leasingtoiminnan nettotuotot
3. Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
4. Palkkiotuotot ja -kulut
5. Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
6. Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot
7. Suojauslaskennan nettotulos
8. Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
9. Liiketoiminnan muut tuotot
10. Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
11. Liiketoiminnan muut kulut
12. Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista
13. Tuloverot
14. Tuotot, liikevoitto sekä varat ja velat liiketoiminta-alueittain

Tasetta koskevat liitetiedot

15. Saamiset luottolaitoksilta
16. Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
17. Leasingkohteet
18. Saamistodistukset
19. Uudelleen luokitellut saamistodistukset
20. Osakkeet ja osuudet
21. Johdannaissopimukset
22. Aineettomat hyödykkeet
23. Aineelliset hyödykkeet
24. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana
25. Muut varat
26. Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
27. Laskennalliset verosaamiset ja -velat
28. Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
29. Muut velat
30. Pakolliset varaukset
31. Siirtovelat ja saadut ennakot
32. Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
33. Oma pääoma
34. Sidottu ja vapaa oma pääoma sekä jakokelvottomat vapaan oman pääoman erät
- 35a. Rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 31.12.2009
- 35b. Taseen luokittelu
36. Koti- ja ulkomaanrahan määräiset omaisuus- ja velkaerät 31.12.2009

Muut liitetiedot

37. Erilajiset osakkeet vuoden lopussa ja hallitukselle annetut valtuudet sekä pitkän tähtäimen kannustejärjestelmät
38. Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen
39. Vakuudeksi annettu omaisuus 31.12.2009
40. Eläkevastuut
41. Leasingvuokra- ja muut vuokravastuut
42. Taseen ulkopuoliset sitoumukset
43. Muut vastuusitoumukset ja vastuut tilikauden päättyessä
44. Henkilöstö ja toimielinten jäsenet sekä lähipiiri
45. Omistukset muissa yrityksissä 31.12.2009
46. Notariaattitoiminta

TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

Konserniin kuuluvaa valvottavaa koskevat liitetiedot

LIITE 1. KORKOTUOTOT JA -KULUT

	2009	2008
Korkotuotot		
Saamisista luottolaitoksilta	205	274
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	361	547
Saamistodistuksista	183	344
Johdannaissopimuksista	1 176	1 954
Muista	4	10
Yhteensä	1 930	3 129
josta arvonalentuneista saamisista kirjatut korkotuotot	1	1
Korkokulut		
Veloista luottolaitoksille	60	174
Veloista yleisölle ja julkisyhteisölle	32	110
Yleiseen liikkeeseen lasketuista velkakirjoista	348	645
Johdannaissopimuksista ja muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista	1 212	1 987
Veloista, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	47	53
Muista	2	8
Yhteensä	1 701	2 977

Konserni- ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut

	2009		2008	
	Tytäryri- tyksistä	Osakkuus- yrityksiltä	Tytäryri- tyksistä	Osakkuus- yrityksiltä
Korkotuotot	5		11	
Korkokulut	2		5	

LIITE 2. LEASINGTOIMINNAN NETTOTUOTOT

	2009	2008
Vuokratuotot	198	182
Suunnitelman mukaiset poistot	-162	-139
Leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)	-1	-1
Palkkiotuotot	2	1
Muut tuotot	0	0
Muut kulut	-10	-8
Yhteensä	27	36

LIITE 3. TUOTOT OMAN PÄÄOMAN EHTOISISTA SIOITUKSISTA

	2009	2008
Myytavissä olevista	0	7
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä	65	16
Omistusyhteisyrittäjästä	2	1
Yhteensä	68	24

LIITE 4. PALKKIOTUOTOT JA -KULUT

	2009	2008
Palkkiotuotot		
Luotonannosta	36	23
Talletuksista	0	0
Maksuliikenteestä	13	13
Rahastoista	0	0
OmaisuuDENhoidosta	5	5
Lainopillisista tehtävistä	0	0
Arvopaperinvälityksestä	23	20
Arvopapereiden liikkeeseenlaskusta	6	1
Takauksista	16	9
Muista	11	8
Yhteensä	111	81
Palkkiokulut		
Maksetut toimitusmaksut	3	3
Muut	34	19
Yhteensä	37	22

LIITE 5. ARVOPAPERIKAUPAN JA VALUUTTATOIMINNAN NETTOTUOTOT

	2009	2008
Myyntivoitot ja -tappiot		
Saamistodistuksista*	32	-14
Osakkeista ja osuuksista	0	0
Yhteensä	32	-14
Käyvän arvon muutoksesta johtuvat		
Saamistodistuksista*	-15	-39
Osakkeista ja osuuksista		
Johdannaissopimuksista	40	-30
Muista		
Yhteensä	26	-69

* Saamistodistuksista-kohdat sisältävät alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltujen rahoitusvarojen myyntituloksia -8,5 miljoonaa euroa (-15,5) ja käyvän arvonmuutoksia 9,6 miljoonaa euroa (-65,2).

Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä	58	-83
Valuuttatoiminnan nettotuotot	7	-13
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot yhteensä	66	-96

LIITE 6. MYYTÄVISSÄ OLEVIENT RAOITUSVAROJEN NETTOTUOTOT

	2009	2008
Saamistodistuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	1	3
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	0	-3
Yhteensä	1	0
Osakkeista ja osuuksista		
Myyntivoitot ja -tappiot	0	0
Arvon alentumistappiot	-8	0
Käyvän arvon rahastosta tilikaudelle siirretty	1	1
Yhteensä	-8	1
Myytävisssä olevien rahoitusvarojen nettotuotot yhteensä	-7	1

LIITE 7. SUOJAUSLASKENNAN NETTOTULOS

	2009	2008
Suojausinstrumenttien nettotulos	-36	-31
Suojauskohteiden nettotulos	30	31
Yhteensä	-7	0

Vuonna 2009 suojauslaskennan nettotuloksessa on vuonna 2008 uudelleenluokiteltuja saamistodistuksia suojaavien koronvaihtosopimuksien arvonmuutoksesta jaksotettu 5 miljoonaa euroa.

LIITE 8. SIOITUSKIINTEISTÖJEN NETTOTUOTOT

	2009	2008
Vuokra- ja osinkotuotot	2	2
Muut tuotot	0	0
Myyntivoitot	0	0
Vuokrakulut	-1	-1
Myyntitappiot	0	-2
Arvon alentumiset ja niiden peruutukset	0	0
Muut kulut	0	0
Yhteensä	0	-1

LIITE 9. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2009	2008
Vuokratuotot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0	0
Myyntivoitot omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0	0
Muista	18	18
Yhteensä	18	18

LIITE 10. POISTOT JA ARVONALENTUMISET AINEELLISISTA JA AINEETOMISTA HYÖDYKKEISTÄ

	2009	2008
Suunnitelman mukaiset poistot	5	5
Arvon alentumiset	0	0
Yhteensä	5	5

LIITE 11. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2009	2008
Vuokrakuluista	5	4
Kulut omassa käytössä olevista kiinteistöistä	0	0
Muista	18	8
Yhteensä	23	13

LIITE 12. ARVONALENTUMISTAPPIOT LUOTOISTA JA MUISTA SITOUMUKSISTA SEKÄ MUISTA RAHOITUSVAROISTA

	Saamiskohtaiset arvon alentumis- tappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvon alentumis- tappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjattu
Arvon alentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista				
Saamisista luottolaitoksilta	0			0
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	144	4	26	123
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä	0		0	0
Muista				0
Yhteensä	144	4	26	123
Arvon alentumistappiot yhteensä	144	4	26	123

LIITE 13. TULOVEROT

	2009	2008
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	9	0
Tuloverot yhteensä	9	0

LIITE 14. TUOTOT, LIIKEVOITTO SEKÄ VARAT JA VELAT LIIKETOIMINTA-ALUEITTAIN

	Yrityspankki	Pääomamarkkinat	Keskuspankki ja varainhallinta	Muu	Yhteensä
Tuotot*	212	135	101	56	504
Liikevoitto	19	72	75	38	204
Varat	11 143	2 818	17 456	1 428	32 845
Velat	1 522	2 267	26 878	24	30 691
Henkilömäärä, lkm	393	140	60	105	698

* Tuotot sisältävät seuraavat tuloslaskelman erät: korkokate, tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista, palkkiotuotot, arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot, myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot, suojauslaskennan nettotuotot, sijoituskiinteistöjen nettotuotot ja liiketoiminnan muut tuotot yhteenlaskettuina.

TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

LIITE 15. SAAMISET LUOTTOLAITOKSILTA

	31.12.2009	31.12.2008
Vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	102	76
Muut	39	90
Yhteensä	142	165
Muut kuin vaadittaessa maksettavat		
Talletukset	7	7
Muut	7 479	6 466
Yhteensä	7 486	6 473
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	7 627	6 638
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	42	42

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole muita kuin vaadittaessa maksettavia saamisia Suomen Pankilta.

LIITE 16. SAAMISET YLEISÖLTÄ JA JULKISYHTEISÖILTÄ

	31.12.2009	31.12.2008
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä sektoreittain		
Yritykset ja asuntoyhteisöt	8 502	9 110
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	250	257
Julkisyhteisöt	311	305
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	198	211
Kotitaloudet	720	751
Ulkomaat	680	1 053
Ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	-10	-6
Yhteensä	10 651	11 683
josta huonommalla etuoikeudella olevat saamiset	9	1

Tase-erään sisältyy luottoja 0,6 miljoonaa euroa, joille ei tulouteta korkoa.

Luottojen arvonalentumiset

Arvonalentumiset tilikauden alussa	31	20
+ Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumiset	129	19
+/- Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumiset	4	1
- Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumiset	-11	-6
- Tilikaudella kirjatut tot.arvonalentumistappiot, joista on aikaisemmin tehty saamiskohtainen arvonalentuminen	-12	-3
Valuuttakurssiero luottojen arvonalentumisista	-1	
Arvonalentumiset tilikauden lopussa	141	31

LIITE 17. LEASINGKOhteet

	31.12.2009	31.12.2008
Ennakkomaksut	91	63
Koneet ja kalusto	544	530
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	106	98
Muu omaisuus	18	16
Yhteensä	759	707

LIITE 18. SAAMISTODISTUKSET

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset ja muut saamistodistukset 31.12.2009

	Keskus- pankki rahoituk- seen oikeutta- vat	Muut saamis- todistuk- set	Yhteensä	Josta huonom- malla etu- oikeudella
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	1 124	347	1 472	11
Myytavissä olevat	3 799	416	4 215	
Eräpäivään asti pidettävät	1 044	42	1 086	
Yhteensä	5 967	805	6 772	11

Julkisesti noteeratut ja muut saamistodistukset 31.12.2009

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat	1 362	110	1 472
Myytavissä olevat	4 199	16	4 215
Eräpäivään asti pidettävät	1 086		1 086
Yhteensä	6 646	126	6 772

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat -ryhmä sisältää alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokiteltuja rahoitusvaroja yhteensä 54,9 miljoonaa euroa, josta julkisesti noteerattuja 54,9 miljoonaa euroa.

Saamistodistukset vaadetyypeittäin

31.12.2009 31.12.2008

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat		
Valtion velkasitoumukset	5	
Kuntatodistukset	42	63
Yritystodistukset	15	43
Sijoitustodistukset	498	2 084
Vaihtovelkakirjalainat	0	0
Muut joukkovelkakirjalainat	911	1 311
Yhteensä	1 472	3 502
Myytavissä olevat		
Muut joukkovelkakirjalainat	4 215	56
Yhteensä	4 215	56
Eräpäivään asti pidettävät		
Muut joukkovelkakirjalainat	1 086	1 103
Yhteensä	1 086	1 103

31.12.2009 Pohjola Pankki Oyj:n kaikille saamistodistuksille on kerrytetty kirjanpidossa korkoa.

LIITE 19. UUELLEEN LUOKITELLUT SAAMISTODISTUKSET

Seuraavassa taulukossa uudelleen luokitellut saamistodistukset on esitetty kirjanpitoarvoina ja käypinä arvoina.

	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efektiiivinen korkotaso	Luottoris- kistä johtuvat arvonalen- tumiset
31.12.2009, Milj. e				
Lainat ja saamiset	2 118	2 126	5,4	50
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	798	761	4,2	
Myytavissä olevat rahoitusvarat				
Yhteensä	2 917	2 887		50

	Kirjanpito- arvo	Käypä arvo	Efektiiivinen korkotaso	Luottoris- kistä johtuvat arvonalen- tumiset
31.12.2008, Milj. e				
Lainat ja saamiset	2 816	2 695	5,2	9
Eräpäivään asti pidettävät sijoitukset	946	864	4,5	
Myytavissä olevat rahoitusvarat	55	55	5,1	
Yhteensä	3 816	3 614		9

Mikäli uudelleen luokittelua ei olisi tehty ja saamistodistukset olisi arvostettu markkinan käypä arvoja käyttäen:

	1-12/2009		1-12/2008	
Milj. e	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto	Tulos- laskelma	Käyvän arvon rahasto
Pankkitoiminta	9		-21	-8
Konsernitoiminnot	80	42	-162	-15
Yhteensä	90	42	-183	-23

Uudelleen luokitelluista saamistodistuksista kertyneet korot olivat tammi-joulukuussa yhteensä 102 miljoonaa euroa. Vuoden 2008 toiselta vuosipuoliskolta eli uudelleenluokitteluaikajankohdan jälkeen 1.7.-31.12.2008 kertyneet korot olivat yhteensä 110 miljoonaa euroa. Nimellisarvon ja hankinta-arvon välisenä hintaerona tulokseen jaksoitettiin yhteensä 24 miljoonaa euroa (17). Saamistodistuksista kirjatut arvonalentumiset olivat 41 miljoonaa euroa (9). Korkoriski oli suojattu johdannaisilla, joihin sovellettiin suojauslaskentaa 1.10.2008 alkaen. Suojaavista johdannaisista kirjattiin negatiivista markkina-arvon muutosta 6,6 miljoonaa euroa.

LIITE 20. OSAKKEET JA OSUUDET

	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Osakkeet ja osuudet			
Myytavissä olevat	9	69	78
Tytäryritysosakkeet		1 283	1 283
Yhteensä	9	1 352	1 362

Muista kuin julkisesti noteeratuista osakkeista ja osuuksista on arvostettu käypään arvoon 9,3 miljoonaa euroa ja loput hankintameno.

	31.12.2009	31.12.2008
Osakkeet ja osuudet sektoreittain		
Yritykset ja asuntoyhteisöt	59	51
Rahoitus ja vakuutuslaitokset	1 272	1 293
Ulkomaiset yhteisöt	31	19
Yhteensä	1 363	1 362

LIITE 21. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 2009

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteen- sä	Käypä arvo	
	Alle 1v	1–5v	>5 v		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	2 007	6 300	747	9 053	81	190
Koronvaihtosopimukset	2 007	6 300	747	9 053	81	190
Valuuttajohdannaiset		1 080	136	1 216	13	197
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset		1 080	136	1 216	13	197

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 2009

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteen- sä	Käypä arvo	
	Alle 1v	1–5v	>5 v		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	43 636	45 166	12 266	101 068	1 088	1 068
Futuuri- ja termiinisopimukset	2 442	608		3 050	5	1
Optiosopimukset	24 649	14 712	3 147	42 509	193	153
Ostetut	9 296	9 055	1 580	19 931	192	27
Asetetut	15 353	5 657	1 568	22 578	1	126
Koronvaihtosopimukset	12 702	29 611	9 119	51 432	887	891
Muut SWAP-sopimukset	3 843	234		4 077	2	24
Valuuttajohdannaiset	11 357	879	354	12 590	229	140
Termiinisopimukset	11 108	460	7	11 574	203	101
Optiosopimukset	250			250	2	2
Ostetut	121			121	2	
Asetetut	129			129		2
Koron- ja valuutan- vaihtosopimukset		419	347	766	25	
Osakejohdannaiset	72	814	41	927	87	
Termiinisopimukset						
Optiosopimukset	72	814	41	927	87	
Ostetut	72	814	41	927	87	
Asetetut						
Muut johdannaiset	63	175	0	238	6	3
Termiinisopimukset	6	7		12	2	1
Optiosopimukset		10		10	0	
Ostetut		10		10	0	
Asetetut						
Muut SWAP-sopimukset	1	1	0	2	0	0
Luottojohdannaiset	56	157		213	4	1

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Sopimusten luottovasta-arvot 2009

	Suojaamis- tarkoituksessa tehdyt	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät
Korkojohdannaiset	124	1 452
Futuuri ja termiinisopimukset		1
Optiosopimukset		259
Ostetut		259
Asetetut		
Koronvaihtosopimukset	124	1 171
Muut SWAP-sopimukset		20
Valuuttajohdannaiset	77	412
Termiinisopimukset		338
Optiosopimukset		3
Ostetut		3
Asetetut		
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	77	72
Osakejohdannaiset		161
Termiinisopimukset		
Optiosopimukset		161
Ostetut		161
Asetetut		
Muut johdannaiset		9
Termiinisopimukset		
Optiosopimukset		1
Ostetut		1
Asetetut		
Muut SWAP-sopimukset		0
Luottojohdannaiset		7

Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset 2008

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteen- sä	Käypä arvo	
	Alle 1v	1–5v	>5 v		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	1 258	1 936	493	3 686	44	107
Koronvaihtosopimukset	1 258	1 936	493	3 686	44	107
Valuuttajohdannaiset	665	809	263	1 737	39	300
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	665	809	263	1 737	39	300

Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaissopimukset 2008

	Nimellisarvot/jäljellä oleva juoksuaika			Yhteen- sä	Käypä arvo	
	Alle 1v	1–5v	>5 v		Positiiviset	Negatiiviset
Korkojohdannaiset	28 954	48 840	11 417	89 211	1 067	1 022
Futuuri- ja termiinisopimukset	4 263	3 774		8 037	24	6
Optiosopimukset	5 562	17 464	4 158	27 184	179	169
Ostetut	3 734	8 621	2 030	14 385	179	17
Asetetut	1 828	8 843	2 128	12 798	0	152
Koronvaihtosopimukset	19 128	27 602	7 260	53 990	864	847

Valuuttajohdannaiset	12 143	319	775	13 237	384	447
Termiinisopimukset	9 858	319	285	10 461	291	357
Optiosopimukset	2 285	1		2 286	74	71
Ostetut	1 191	0		1 191	74	
Asetetut	1 094	0		1 094		71
Koron- ja valuutan- vaihtosopimukset			490	490	19	19
Osakejohdannaiset	23	525		548	21	
Termiinisopimukset						
Optiosopimukset	23	525		548	21	
Ostetut	23	525		548	21	
Asetetut						
Muut johdannaiset	188	195		383	5	21
Termiinisopimukset						
Optiosopimukset		16		16	1	
Ostetut		16		16	1	
Asetetut						
Luottojohdannaiset	188	179		367	4	21

Kohde-etuuden arvo on korkojohdannaisten sopimusten osalta nimellisarvo, valuuttajohdannaisten sopimusten osalta ostetun valuutan tilinpäätöshetken eurovasta-arvo ja osakejohdannaisten sopimusten osalta osakkeiden todennäköinen arvo tilinpäätöshetkellä. Arvot on ilmaistu bruttomääräisinä.

Sopimusten luottovasta-arvot 2008

	Suojaamis- tarkoituksessa tehdyt	Kaupankäynti- tarkoituksessa pidettävät
Korkojohdannaiset	60	1 357
Futuuri ja termiinisopimukset		0
Optiosopimukset		246
Ostetut		246
Asetetut		
Koronvaihtosopimukset	60	1 110
Valuuttajohdannaiset	106	568
Termiinisopimukset		427
Optiosopimukset		86
Ostetut		86
Asetetut		
Koron- ja valuutanvaihtosopimukset	106	56
Osakejohdannaiset		64
Termiinisopimukset		
Optiosopimukset		64
Ostetut		64
Asetetut		
Muut johdannaiset		11
Termiinisopimukset		
Optiosopimukset		2
Ostetut		2
Asetetut		
Luottojohdannaiset		10

Johdannaissopimuksia, joissa vastapuolena on Pohjola-konserniin kuuluva yritys, ei ole.

LIITE 22. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

	31.12.2009	31.12.2008
Liikearvo	11	0
ATK-menot	8	7
Muut pitkävaikutteiset menot	13	11
Yhteensä	31	18

LIITE 23. AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Omassa käytössä olevat	Sijoituskiinteistöt Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistöomistukset			
Maa- ja vesialueet	0	0	0
Rakennukset	0		
Kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet	2	21	22
Yhteensä	2	21	22

LIITE 24. AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET TILIKAUDEN AIKANA

	Liikearvo	Muut aineet- tomat hyödyk- keet	Sijoitus- kiinteis- töt	Omassa käytössä olevat kiin- teistöt	Muut aineelli- set hyö- dykkeet
Hankintameno tilikauden alussa		55	25	4	69
+ lisäykset tilikautena	12	7	0	0	0
- vähennykset tilikautena			-1	0	0
+/- siirrot erien välillä		0			
- tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-1	-4		0	0
+ vähennyksiin ja siirtoihin kohdistuvat kertyneet poistot ja arvonalennukset tilikauden alussa		0		0	0
- kertyneet poistot tilikauden alussa		-37	0	0	-66
- kertyneet arvonalennukset tilikauden alussa			-3	0	
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	11	20	21	2	3

LIITE 25. MUUT VARAT

	31.12.2009	31.12.2008
Arvopapereiden myyntisaamiset	41	13
Johdannaissopimuksiin liittyvät marginaalisaamiset	30	26
Maksujenvälityssaamiset	1	5
Muut	469	454
Yhteensä	541	499

Muut erä sisältää ulkomaisia CSA-vakuussaatavia 292 miljoonaa euroa (385).

LIITE 26. SIIRTOSAAMISET JA MAKSETUT ENNAKOT

	31.12.2009	31.12.2008
Korot		
Korkosaamiset	502	677
Maksetut korkoennakot	9	40
Yhteensä	511	717
Muut		
Muut maksetut ennakkomaksut	3	4
Muut siirtosaamiset	6	10
Yhteensä	9	14
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot yhteensä	519	731

LIITE 27. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

	Laskennalliset verosaamiset	Laskennalliset verovelat	Netto
Jaksotuseroista	15	0	15
Muista väliaikaisista eroista		7	7
Yhteensä	15	7	9

Laskennallisiin verosaamisiin sisältyy verotuksessa vahvistetuista tappioista kirjattua laskennallista verosaamista yhteensä 0 euroa.

Muista väliaikaisista eroista johtuvat laskennalliset verosaamiset ja -velat ovat pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatuista myytävissä olevien rahoitusvarojen arvostustuloksista kirjattuja laskennallisia verosaamisia ja -velkoja.

Arvonkorotukset 31.12.2009

Taseeseen ei sisälly arvonkorotuksia

Tilinpäätössiirtojen kertymä

	Tasearvo	Laskennalliset verovelat	Netto
Poistoero	104	27	77
Vapaaehtoiset varaukset	475	124	352
Yhteensä	580	151	429

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty taseeseen laskennallisella verolla vähentämättömään määrään.

LIITE 28. YLEISEEN LIIKKEESEEN LASKETUT VELKAKIRJAT

	Kirjan- pitoarvo 31.12. 2009	Nimellis- arvo 31.12. 2009	Kirjan- pitoarvo 31.12. 2008	Nimellis- arvo 31.12. 2008
Sijoitustodistukset	2 279	2 283	5 349	5 435
Joukkovelkakirjalainat	6 769	6 880	6 487	6 583
Muut	8 468	8 511	4 892	4 937
Yhteensä	17 516	17 674	16 728	16 955

LIITE 29. MUUT VELAT

	31.12.2009	31.12.2008
Maksujenvälitysvelat	335	360
Arvopapereiden ostovelat	41	22
Johdannaissopimuksiin liittyvät marginaalivelat	106	125
Muut	233	278
Yhteensä	715	786

Muut velat erä "muut" sisältää osake- ja johdannaisvelkoja 219 miljoonaa euroa (263).

LIITE 30. PAKOLLISET VARAUKSET

Pakollisia varauksia ei ole.

LIITE 31. SIIRTOVELAT JA SAADUT ENNAKOT

	31.12.2009	31.12.2008
Korot		
Korkovelat	463	635
Saadut korkoennakot	1	1
Yhteensä	464	636
Muut		
Muut saadut ennakkomaksut	1	3
Muut siirtovelat	56	28
Yhteensä	57	32
Siirtovelat ja saadut ennakot yhteensä	521	667

LIITE 32. VELAT, JOILLA ON HUONOMPI ETUOIKEUS KUIN MUILLA VELOILLA

	Kirjanpi- toarvo	Nimellis- arvo
Ikuiset lainat	262	263
Muut luottolaitoksen liikkeeseen laskemat velkasitoumukset	730	730
Pääomalainat	258	275
Yhteensä	1 250	1 268

Perpetuaalit ja debentuurit

1. Perpetuaali 100 miljoonaa GBP, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 28.12.2012. Lainasta maksetaan puolivuositain kiinteää 6,5 %:n korkoa.
2. Perpetuaali 150 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 30.11.2012. Lainasta maksetaan vuosittain kiinteää 3,875 %:n korkoa.
3. Debentuurilaina 70 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 30.11.2010. Lainasta maksetaan vuosittain kiinteää 3,5 %:n korkoa.
4. Debentuurilaina 150 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 21.3.2011. Lainan korko on 3 kuukauden Euribor + 17,5 bps.
5. Debentuurilaina 325 miljoonaa US-dollaria, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla 13.9.2011. Lainan korko on 3 kuukauden USD Libor + 20 bps. Finanssivalvonnan luvalla Pohjola Pankki Oyj on kuoletanut lainasta 10 miljoonaa euroa joulukuussa 2009 ja jäljellä oleva määrä on 315 miljoonaa US-dollaria.
6. Debentuurilaina 170 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuonna 2013. Lainan korko on kiinteä 5,75 %.
7. Debentuurilaina 100 miljoonaa euroa, joka voidaan ensimmäisen kerran eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla vuonna 2013. Lainan korko on vaihtuva 12 kuukauden euribor + 2,25 % vuoteen 2013 saakka.

Lainat 1–7 on laskettu liikkeeseen kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

Kotimaassa liikkeeseen laskettuja, kiinteäkorkoisia debentuurilainoja oli 31.12.2009 yhteensä 161,7 miljoonaa euroa (34,1).

Liikkeen laskupvm	Kirjanpitoarvo milj. euroa	Korko-prosentti	Eräpvm
10.03.2004	5,3	3,5 %	10.03.2010
15.09.2004	6,1	3,5 %	15.09.2010
16.03.2005	5,2	3,3 %	16.03.2011
30.11.2005	1,4	3,2 %	30.11.2011
08.03.2006	0,3	3,25 %	08.03.2012
20.09.2006	0,2	3,85 %	20.09.2012
03.03.2008	2,8	4,1 %	03.03.2013
11.05.2009	19,9	2,3 %	11.05.2011
19.01.2009	11,8	3,0 %	19.01.2012
23.02.2009	34,4	3,0 %	23.02.2012
23.03.2009	27,0	3,0 %	23.03.2012
22.06.2009	26,2	3,0 %	22.06.2012
24.08.2009	14,3	2,5 %	24.08.2012
05.10.2009	7,0	2,3 %	05.10.2012

Pohjola Pankilla ei ole lainasopimusten ehtoja koskevia rikkomuksia pääoman, koron eikä muiden ehtojen osalta. Tilinpäätöksessä lainojen hintaerona on kirjattu 0,1 miljoonaa euroa (0,1).

Pääomalainat

Ensijaisiin omiin varoihin rinnastettavat pääomalainat

1) Pääomalaina 10 miljardia Japanin jeniä (eurovasta-arvo 75 miljoonaa)

Laina on perpetuaalilaina eli eräpäivätön laina. Lainan korko on kiinteä 4,23 % 18.6.2034 saakka, ja sen jälkeen vaihtuva 6 kuukauden Yen-Libor + 1,58 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 18.6. ja 18.12. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää ensimmäisen kerran vuonna 2014. Laina voidaan maksaa vuoden 2014 jälkeen takaisin koron eräpäivänä vuosittain 18.6. tai 18.12. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

2) Pääomalaina 50 miljoonaa euroa

Laina on perpetuaalilaina ilman korkoporrastuksia, mutta jossa on 8 prosentin korkokatto. Laina laskettiin liikkeeseen 31.3.2005 ja sen korko oli ensimmäisenä vuonna 6,5 % ja ensimmäisen vuoden jälkeen CMS 10 vuotta + 0,1 %. Lainan korko maksetaan vuosittain 11.4. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran vuonna 2010. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

3) Pääomalaina 60 miljoonaa euroa

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 0,65 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran 30.11.2015 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Vuoden 2015 jälkeen lainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor +1,65 % (Step up). Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

4) Pääomalaina 40 miljoonaa euroa

Perpetuaalilainan korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 1,25 %. Lainan korko maksetaan neljännesvuosittain 28.2., 30.5., 30.8. ja 30.11. Mikäli joltain korkojaksolta ei korkoa voida maksaa, korkojakson koron maksamisvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran vuonna 30.10.2010 ja sen jälkeen koron eräpäivinä. Lainan koko pääoma on maksettava kerralla.

5) Pääomalaina 50 miljoonaa euroa

Pääomalaina 50 miljoonaa euroa, joka on ikuinen laina. Laina laskettiin liikkeeseen 17.6.2008 ja sen korko on vaihtuva 3 kuukauden euribor + 3,05 %. Koron maksut tapahtuvat neljännesvuosittain. Mikäli joltain korkojaksolta korkoa ei voida maksaa, koronmaksuvelvollisuus raukeaa. Laina voidaan eräännyttää Finanssivalvonnan luvalla ensimmäisen kerran vuonna 2013.

Näistä lainoista hybridejä ovat lainat 1 ja 3.

Lainojen korko- ja valuuttakurssiriski on suojattu johdannaisilla. Tilinpäätöksessä suojauksesta on kirjattu arvonmuutosta 2,4 miljoonaa euroa (-1,6).

LIITE 33. OMA PÄÄOMA

	Oma pääoma tilikauden alussa	Lisäyk- set	Vähen- nykset	Siirrot erien välillä	Oma pääoma tilikauden lopussa
Oma pääoma yhteensä	1 180				1 574
Osakepääoma	428				428
Ylikurssirahasto	524				524
Muut sidotut rahastot	142				182
Vararahasto	164				164
Käyvän arvon rahasto	-22	41	1		19
Käypään arvoon arvostamisesta	-22	41	1		19
Vapaat rahastot	23				331
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto		308			308
Muut rahastot	23				23
Edellisten tilikausien voitto tai tappio	63		45		18
Tilikauden voitto tai tappio		91			91

Käyvän arvon rahaston muutokset

	Tilikauden alussa	Lisäyk- set	Vähen- nykset	Tulos- laskel- maan siirretty	Tilikau- den päät- tyessä
Saamistodistukset	-14	33		0	19
Osakkeet ja osuudet	-8	8		-1	-1
Yhteensä	-22	41		-1	19

LIITE 34. SIDOTTU JA VAPAA OMA PÄÄOMA SEKÄ JAKOKELVOTTOMAT VAPAAN OMAN PÄÄOMAN ERÄT**Oma pääoma 31.12.2009**

Sidottu oma pääoma	1 134
Vapaa oma pääoma	440

Oma pääoma yhteensä **1 574**

Voitonjakokelpoiset varat 31.12.2009

Vapaa oma pääoma	440
Käyvän arvon rahasto	

Voitonjakokelpoiset varat **440**

LIITE 35a. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN MATURITEETTIJAKAUMA 31.12.2009

Jäljellä oleva juoksuaika	Alle 3 kk	3–12 kk	1–5 vuotta	5–10 vuotta	yli 10 vuotta
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset	78	937	4 374	471	107
Saamiset luottolaitoksilta	3 247	1 308	1 997	1 053	22
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	1 849	1 261	4 452	1 852	1 203
Saamistodistukset	103	290	398	14	
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	2 869	1 060	657	397	
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 642	22	60	287	167
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat veloilla	8 909	4 329	4 096	182	
	5	76	1 023	60	86
Yhteensä	20 703	9 283	17 057	4 315	1 586

Muut kuin määräaikaistalletukset sisältyvät maturiteettiluokkaan "alle 3 kk".

LIITE 35b. TASEEN LUOKITTELU

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat*	Myytä- vissä olevat	Suojaavat johdan- naiset	Yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	3 102					3 102
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	7 627					7 627
Johdannaissopimukset			1 385		59	1 443
Saamiset asiakkailta	10 742					10 742
Saamistodistukset**		1 086	1 472	4 215		6 772
Osakkeet ja osuudet				1 363		1 363
Muut saamiset	1 775		21			1 796
Yhteensä 31.12.2009	23 246	1 086	2 877	5 578	59	32 845

Varat, milj. e	Lainat ja saamiset	Eräpäivään asti pidettävät	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat*	Myytä- vissä olevat	Suojaavat johdan- naiset	Yhteensä
Käteiset varat ja keskuspankkitalletukset	2 260					2 260
Saamiset luottolaitoksilta ja keskuspankeilta	6 629					6 629
Johdannaissopimukset			1 443		43	1 486
Saamiset asiakkailta	11 755					11 755
Saamistodistukset**		96	3 502	1 062		4 661
Osakkeet ja osuudet				1 362		1 362
Muut saamiset	1 914		22			1 936
Yhteensä 31.12.2008	22 557	96	4 967	2 424	43	30 088

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvai- kutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdan- naiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		4 984		4 984
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	71			71
Johdannaissopimukset	1 306		150	1 456
Velat asiakkaille		4 178		4 178
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		17 516		17 516
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 250		1 250
Muut velat		1 816		1 816
Yhteensä 31.12.2009	1 377	29 744	150	31 271

Velat, milj. e	Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat	Muut velat	Suojaavat johdan- naiset	Yhteensä
Velat luottolaitoksille		3 646		3 646
Kaupankäynnin rahoitusvelat (pl. johdannaiset)	138			138
Johdannaissopimukset	1 532		111	1 644
Velat asiakkaille		3 554		3 554
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		16 728		16 728
Velat, joilla huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		1 272		1 272
Muut velat		1 928		1 928
Yhteensä 31.12.2008	1 670	27 127	111	28 909

*Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat erät sisältävät kaupankäynnin rahoitusvarat, alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitellut rahoitusvarat ja sijoituskiinteistöt.

** 31.12.2009 saamistodistuksiin sisältyi käyvän arvon option (Fair Value Option) mukaisesti kirjattuja saamistodistuksia yhteensä 55 miljoonaa euroa (43).

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat on arvostettu kirjanpidossa jaksotettuun hankintameno. Näille velkakirjoille markkinoilta saatavilla olevan informaation ja vakiintuneiden arvostusmenetelmien avulla arvioitu käypä arvo oli joulukuun lopussa 30 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoa suurempi. Huonommalla etuoikeudella olevat velat on arvostettu jaksotettuun hankintameno. Näiden käyvät arvot olivat 42 miljoonaa euroa kirjanpitoarvoja alhaisemmat.

LIITE 36. KOTI- JA ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET OMAISUUS- JA VELKAERÄT 31.12.2009

	Koti- maan raha	Ulko- maan raha	Josta	
			Tytäryrityk- siltä	Osakkuus- yrityksiltä
Saamiset luottolaitoksilta	7 495	132		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä	9 984	633	86	
Saamistodistukset	6 760	12		
Johdannaissopimukset	1 332	112		
Muu omaisuus	6 347	38	1 339	
Velat luottolaitoksille ja keskuspankeille	4 398	586		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille	3 582	596	46	
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat	12 146	5 369	28	
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat	1 438	89		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla	844	406		
Muut velat	1 195	42	0	
Yhteensä	55 521	8 015	1 499	

MUUT LIITETIEDOT

LIITE 37. ERILAJISET OSAKKEET VUODEN LOPUSSA JA HALLITUKSELLE ANNETUT VALTUUDET SEKÄ PITKÄN TÄHTÄIMEN KANNUSTEJÄRJESTELMÄT

	A-sarja	K-sarja	Yhteensä
Osakepääoma, euroa	335 540 229	92 077 234	427 617 463
Osakkeita, kpl	251 144 690	68 406 725	319 551 415
Osuus osakepääomasta, %	78,6	21,4	100
Äänivalta/osake	1	5	
Osuus äänistä, %	42,3	57,7	100

Pohjola Pankki Oyj:n osakkeen kirjanpidollinen vasta-arvo on 1,34 euroa. Vasta-arvo ei ole tarkka. Liikkeessä olevien osakkeiden lukumäärä on kaksinkertaistettu osakepääomaa muuttamatta yhtiökokouksen 31.3.2004 tekemällä päätöksellä. Yhtiökokouksen 27.3.2009 päätöksellä yhtiö laski liikkeeseen uusia A-sarjan osakkeita 91 179 502 kappaletta ja K-sarjan osakkeita 25 021 013 kappaletta yhteensä 307 931 364 euroa, joka kirjattiin sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon. Vuoden 2009 aikana muunnettiin K-sarjan osakkeita A-sarjan osakkeiksi 401 060 kappaletta.

Osakkeiden hankintaa koskevat rajoitukset:

- A-sarjan osakkeet ovat yleisölle tarkoitettuja Helsingin Pörssissä noteerattavia osakkeita.
- A-sarjan osakkeiden hankintaa ei ole rajoitettu.
- K-sarjan osakkeita voivat omistaa vain suomalaiset osuuspankit, osuuspankkiosakeyhtiöt ja osuuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö OP-Keskus osk.
- K-sarjan osake voidaan osakkeenomistajan tai hallintarekisteröityjen osakkeiden osalta arvo-osuusrekisteriin merkityn omaisuudenhoitajan kirjallisesta vaatimuksesta muuntaa A-sarjan osakkeeksi.

A-sarjan osakkeet oikeuttavat, mikäli osinkoa jaetaan, vuosittaiseen osinkoon, joka on osakkeelta vähintään kolme senttiä K-sarjan osakkeille tulevaa osinkoa korkeampi.

Hallitukselle annetut valtuudet

OKOn varsinainen yhtiökokous 27.3.2007 valtuutti yhtiön hallituksen kahden vuoden ajaksi yhtiökokouksesta lukien päättämään yhdestä tai useammasta osakeannista tai optio-oikeuksien tai muiden osakeyhtiölain 10 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen erityisten oikeuksien antamisesta siten, että osakeannissa sekä optio-oikeuksien ja muiden erityisten oikeuksien nojalla merkittävien uusien osakkeiden tulee olla A-sarjan osakkeita ja että niiden yhteenlaskettu lukumäärä saa olla yhteensä enintään 30 000 000 kappaletta. Osakeannissa tai optio- ja muita erityisiä oikeuksia annettaessa voidaan poiketa osakeyhtiölain 9 luvun 3 §:ssä säädetystä etuoikeudesta, jos siihen on yhtiön kannalta painava taloudellinen syy.

Hallitus ei kertomusvuonna käyttänyt saamaansa valtuutusta.

Pohjola Pankki Oyj:n varsinainen yhtiökokous 27.3.2009 valtuutti seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka yhtiön hallituksen päättämään yhdestä maksullisesta osakeannista. Valtuutusta voidaan käyttää yhtiön pääomarakenteen vahvistamiseen ja liiketoimintamahdollisuuksien toteuttamiseen. Osakeannissa merkittävien uusien A-sarjan osakkeiden yhteenlaskettu määrä saa olla enintään 117 700 000 kappaletta ja uusien K-sarjan osakkeiden yhteenlaskettu määrä saa olla enintään 32 300 000 kappaletta. Valtuutus sisältää hallitukselle oikeuden määrätä osakeannin ehdoista ja toimenpiteisiin liittyvistä seikoista. Hallituksella on myös oikeus päättää, kirjataanko merkintähinta kokonaan tai osittain yhtiön sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon taikka osakepääomaan.

Johdon pitkän tähtäimen palkitsemisjärjestelmä

Johdon pitkän tähtäimen palkitsemisjärjestelmään kuuluvat Pohjola Pankki Oyj:n toimitusjohtaja, toiminnonjohtajat, liiketoiminta-alueiden johtajat, osastonjohtajat ja erikseen määritellyissä johtaja-, esimies- ja asiantuntijatehtävissä toimivat henkilöt. Järjestelmän piirissä oli 31.12.2009 yhteensä 58 henkilöä. Hallitus vahvistaa toimitusjohtajan ja johtoryhmän järjestelmään kuulumisen. Muut järjestelmään kuuluvat vahvistetaan Pohjola-konsernin johtoryhmässä.

Palkitsemisjärjestelmään kuuluvat henkilöt voivat saada vuotuisina palkkioina Pohjola Pankki Oyj:n osakkeita vuosilta 2007–2009.

Vuonna 2009 johdon järjestelmässä sovelletut tavoitemittarit olivat

Pohjola-konsernin tilikauden tulos / osake, tavoite 0,74 euro / osake, painoarvo 50 %.

Pohjola Vakuutus Oy:n etuasiakastalouksien määrän muutos, tavoite 35 000 kpl, painoarvo 25 %.

OP-Pohjola-ryhmän keskittäjäasiakkaiden määrän muutos, tavoite 90 096 kpl, painoarvo 25 %.

Palkkiomittareiden (kannattavuus sekä kasvu 1 ja kasvu 2) toteutumisasteiden ja painoarvojen perusteella määräytyy palkkiokerroin, jonka avulla määritetään lopullisen palkkion määrä. Kunkin palkkiomittarin tulee toteutua vähintään 80 %, jotta mittari kerryttäisi palkkiokerrointa. Kunkin mittarin toteuma vaikuttaa siis lopulliseen palkkiokertoimeen painoarvonsa ja toteutumisasteensa mukaisesti välillä 80 ja 120 %. Palkkion määrää rajoitetaan seuraavasti: Toisen omista tavoitteista (kannattavuus tai kasvu 1) on toteuduttava vähintään 80 %. Lisäksi palkkion edellytyksenä on, että kasvu on toteutunut vähintään 60 %. Tätä ei sovelleta kuitenkaan silloin, kun etuasiakastalouksien määrän muutosta koskeva tavoite (kasvu 1) on saavutettu 100 %. Palkkion määrä on edellä mainitun palkkiokertoimen osuus asetetusta tavoitepalkkiosta.

Asetettujen tavoitteiden toteutuessa toimitusjohtajalla on oikeus 6 kk, konsernin johtoryhmän jäsenillä 5 kk, liiketoiminta-alueen johtajilla ja osastonjohtajilla 3 kk ja muilla järjestelmän piiriin kuuluvilla henkilöillä 1,5 kk säännöllistä ennakonpidätyksen alaista palkkaa vastaavaan palkkioon. Viimeksi mainittuun henkilöryhmään kuuluvilla on lisäksi oikeus henkilöstörahaston voittopalkkioon. Palkkio maksetaan henkilöille kahden vuoden kuluttua ansaintajakson päättymisestä.

Osakkeina ja rahana maksettavan palkkion arvo jaksetetaan ansainta- ja sitouttamisjaksoille henkilöstökuluiksi. Järjestelmästä kirjattiin kuluja tilikaudella 0,4 miljoonaa euroa (0,2).

Henkilöstörahasto

Pohjola Pankki Oyj (ent. OKO) liittyi 26.10.2004 OP-Henkilöstörahasto hr:ään. Rahaston jäsenenä oli reilut 700 Pohjola Pankki Oyj:n toimihenkilöä 31.12.2009.

Vuonna 2009 vuoden 2008 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon siirrettiin 0,3 miljoonan euron suuruinen voittopalkkioerä (0,4).

Vuoden 2009 tuloksen perusteella henkilöstörahastoon siirrettävän voittopalkkiosirron määrä perustuu samoihin tavoitemittareihin kuin johdon pitkän aikavälin kannustejärjestelmässä. Johdon järjestelmässä sovellettavaa kasvu 2-mittarin minimi-toteumavaadetta ei kuitenkaan sovelleta henkilöstörahaston voittopalkkioerää määritettäessä.

Henkilöstörahastoon tehtävän voittopalkkiosirron määrä vuodelta 2010 on tavoitteiden toteutuessa 3,0 % rahaston jäsenten vuoden 2010 yhteenlasketusta palkkasummasta.

LIITE 38. SUURIMMAT OSAKKEENOMISTAJAT JA OSAKKEIDEN OMISTUKSEN JAKAUTUMINEN
Osakkeiden äänimäärästä eniten omistavat osakkeenomistajat

(10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2009)

		Osak- keita kpl	Osakkeita yhteensä kpl	Osuus osak- keista, %	Osakkeiden äänimäärä	Osuus äänistä, %
OP-Keskus osk	A	35 157 348				
	K	60 641 131	95 798 479	30,0	338 363 003	57,0
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	A	32 738 672				
	K		32 738 672	10,2	32 738 672	5,5
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	A	31 955 142				
	K		31 955 142	10,0	31 955 142	5,4
Oulun Osuuspankki	A	2 511 450				
	K	1 590 916	4 102 366	1,3	10 466 030	1,8
Keski-Uudenmaan Osuuspankki	A					
	K	772 828	772 828	0,2	3 864 140	0,7
Keski-Suomen Osuus- pankki	A	12 572				
	K	717 448	730 020	0,2	3 599 812	0,6
OP-Eläkekassa	A	3 455 529				
	K		3 455 529	1,1	3 455 529	0,6
Länsi-Suomen Osuus- pankki	A	1 092 986				
	K	395 716	1 488 702	0,5	3 071 566	0,5
OP-Eläkesäätiö	A	2 328 568				
	K		2 328 568	0,7	2 328 568	0,4
Turun Seudun Osuuspankki	A	1 996 257				
	K	31 364	2 027 621	0,6	2 153 077	0,4
Yhteensä			175 397 927	54,8	431 995 539	72,9
Hallintarekisteröidyt osakkeet	A		39 274 846	12,3	39 274 846	6,6
Osakkeenomistajien lukumäärä yhteensä			37 000			

Osakepääomasta eniten omistavat osakkeenomistajat
(10 suurinta osakkeenomistajaa osakasluettelon mukaan 31.12.2009)

	Osakkeita kpl	Osuus osakkeista, %	Osuus äänistä, %
OP-Keskus osk	95 798 479	30,0	57,0
Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi	32 738 672	10,2	5,5
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	31 955 142	10,0	5,4
Oulun Osuuspankki	4 102 366	1,3	1,8
OP-Eläkekassa	3 455 529	1,1	0,6
OP-Eläkesäätiö	2 328 568	0,7	0,4
Turun Seudun Osuuspankki	2 027 621	0,6	0,4
OP-Delta-sijoitusrahasto	1 946 034	0,6	0,3
Folketrygdfondet	1 648 170	0,5	0,3
Länsi-Suomen Osuuspankki	1 488 702	0,5	0,5
Yhteensä	177 489 283	55,5	72,2
Hallintarekisteröidyt osakkeet	39 274 846	12,3	6,6

Osakeomistuksen jakautuminen (Osakasluettelon mukaan 31.12.2009)
Osakkeiden lukumäärä (A- ja K-sarjat)

	Osakkai- ta	Osuus osak- kaista, %	Osakkeita kpl	Osuus osak- kaista, %
1–100	3 752	10,1	237 189	0,1
101–1000	24 520	66,3	9 526 974	3,0
1001–10 000	7 808	21,1	21 609 958	6,8
10 001–100 000	746	2,0	20 114 622	6,3
100 001–1 000 000	158	0,4	48 565 612	15,2
1 000 001–	16	0,0	219 497 060	68,7
Yhteistilillä				
Yhteensä	37 000	100	319 551 415	100

Osakeomistuksen jakautuminen sektoreittain (Osakasluettelon mukaan 31.12.2009)

Omistajatyyppe	Osak- kai- ta	Osuus osak- kaista, %	Osakkeita kpl	Osuus osak- kaista, %	Osakkeiden äänimäärä	Osuus ääni- määrästä, %
Yritykset	1 373	3,7	10 387 551	3,3	10 387 551	1,8
OP-Keskus osk ja jäsenosuuspankit	221	0,6	141 707 230	44,3	415 334 130	70,0
Muut rahoitus- ja vakuutuslaitokset	64	0,2	42 129 615	13,2	42 129 615	7,1
Julkisyhteisöt	34	0,1	39 538 812	12,4	39 538 812	6,7
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	353	1,0	5 141 487	1,7	5 141 487	0,9
Kotitaloudet	34 869	94,2	38 152 699	11,9	38 152 699	6,4
Ulkomaat	74	0,2	3 219 175	1,0	3 219 175	0,6
Hallintarekisteröidyt	12	0,0	39 274 846	12,3	39 274 846	6,6
Yhteistilillä						
Yhteensä	37 000	100	319 551 415	100	593 178 315	100

LIITE 39. VAKUUDEKSI ANNETTU OMAISUUS 31.12.2009

Vakuudeksi annettu omaisuus

	Pantit	Kiinni- tykset	Yhteensä
Omien velkojen puolesta annetut vakuudet			
Muut velat	308		308
Yhteensä	308		308
Muut omasta puolesta annetut vakuudet	6 125		6 125
Annetut vakuudet yhteensä	6 433		6 433

Vakuudelliset velat olivat yhteensä 1 022 miljoonaa euroa.

Muut omasta puolesta annetut vakuudet ovat maksuvalmiuden ylläpitämiseksi vaadittavia vakuuksia.

LIITE 40. ELÄKEVASTUUT

Eläkesitoumuksista johtuva suora vastuu	4
Osuus eläkesäätiön eläkevastuun ja muiden velkojen ylikatteesta	-
Eläkekulujen oikaisuksi kirjattu eläkesäätiön ylikatteen palautus	-

Pohjolan henkilökunnan lakisääteinen eläketurva on järjestetty OP-Eläkekassan kautta ja lisäeläketurva OP-Eläkesäätiön kautta. Säätiöön ei ole otettu uusia edunsaajia 30.6.1991 jälkeen. Pankin eläkevastuut on täysin katettu.

LIITE 41. LEASINGVUOKRA- JA MUUT VUOKRAVASTUUT

Sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole merkittäviä leasingvuokra- ja muita vuokravastuita. Sopimukset ovat pääasiassa henkilökunnan leasingautoja ja pituudeltaan kolme vuotta.

LIITE 42. TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

	Tytäryri- tysten puolesta	Osak- kuusyri- tysten puolesta	Muiden puolesta	Yhteen- sä
Taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.2009			7 299	7 299
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset			2 676	2 676
Takaukset ja pantit			2 578	
Muut			98	
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset			4 623	4 623
Luottolupaukset			4 263	
Muut			360	

LIITE 43. MUUT VASTUUSITOUMUKSET JA VASTUUT TILIKAUDEN PÄÄTTYESSÄ

Pohjola Pankki Oyj:n sitoumukset pääomasijoitusrahastoihin olivat vuoden lopussa 12,6 miljoonaa euroa. Edellä mainitut sitoumukset sisältyvät liitetieto 42 sitoumuksiin.

Välitystoimintaan liittyviä asiakasvaroja oli 0,8 miljoonaa euroa, jotka sisältyivät tase-erään Velat yleisölle ja julkisyhteisöille.

Välitystoimintaan liittyviä ostovelkoja oli 56,9 miljoonaa euroa ja myyntisaamisia 56,1 miljoonaa euroa.

LIITE 44. HENKILÖSTÖ JA TOIMIELINTEN JÄSENET SEKÄ LÄHIPIIRI

Henkilöstön lukumäärä keskimäärin v. 2009	Keskimääräinen lkm	Muutos tilikauden aikana
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö	640	17
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö	1	-4
Määräaikainen henkilöstö	60	-9
Yhteensä	701	4

Toimielinten jäsenten palkat ja palkkiot v. 2009	Palkat ja palkkiot, miljoonaa euroa
Hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja ja hänen sijaisensa	1

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenten palkkiot seuraavasti:

Hallituksen jäsenille maksettiin vuonna 2009 palkkioita 531 000 euroa.

Puheenjohtajan kuukausipalkkio oli 7 000 euroa, varapuheenjohtajan 5 000 euroa ja jäsenen 4 000 euroa.

Kokouspalkkiota maksettiin kaikille hallituksen jäsenille 500 euroa kokousta kohti.

Puheenjohtaja Reijo Karhinen 97 000 euroa.

Varapuheenjohtaja Tony Vepsäläinen 75 500 euroa.

Hallituksen jäsenet:

Merja Auvinen 60 000 euroa

Eino Halonen 27.3.2009 saakka 15 636 euroa

Jukka Hienonen 27.3.2009 alkaen 43 363 euroa

Simo Kauppi 59 000 euroa

Satu Lähteenmäki 59 500 euroa

Tom von Weymarn 60 500 euroa

Markku Vesterinen 60 500 euroa

Toimitusjohtajalle 31.12.2009 päättyneeltä tilikaudelta maksetut palkat ja tulospalkkiot olivat seuraavat:

Toimitusjohtaja Mikael Silvennoinen 652 670 euroa

Toimitusjohtajan toimisuhteessa noudatettava irtisanomisaika on kuusi kuukautta ja hänelle irtisanomisajan palkan lisäksi maksettava erokorvaus vastaa 12 kuukauden palkkaa.

Toimielinten jäsenille myönnetyt luotot, takaukset ja vakuudet 31.12.2009

Pohjola Pankki Oyj ei ollut myöntänyt hallituksen jäsenille luottoja tai takauksia 31.12.2009 eikä 31.12.2008.

Eläkesitoumukset

Hallinto- ja valvontaelinten jäsenten osalta ei ole tehty eläkesitoumuksia. Eläkesitoumuksia ei ole tehty myöskään näihin toimielimiin aikaisemmin kuuluneiden henkilöiden osalta.

Tilintarkastajille maksetut palkkiot	2009	2008
Tilintarkastuksesta	212 364 euroa	165 924 euroa
Muista lainsäädäntöön perustuvista tehtävistä*		
Veroneuvonnasta	82 296 euroa	
Muista palveluista	618 969 euroa	312 081 euroa
Yhteensä	913 629 euroa	478 005 euroa

* Tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot

Lähipiiri

Pohjola Pankki Oyj:n lähipiiriin kuuluvat Pohjolan toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, hallituksen jäsenet, tilintarkastaja ja varatilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisön päävastuullinen tilintarkastaja sekä edellämainittujen aviopuoliset tai avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt ja alaikäiset lapset.

Lisäksi lähipiiriin kuuluu se, jolla omistuksen nojalla on vähintään 20 % Pohjola Pankki Oyj:n osakkeista tai omistuksen, optio-oikeuden tai vaihtovelkakirjalainan nojalla on tai voi olla vastaava omistus tai äänivalta pankin konserniin kuuluvissa yhteisöissä, jollei omistuksen kohteena olevan yhtiön merkitys koko konsernin kannalta ole vähäinen. Näiden yritysten edellisessä kappaleessa mainitut vastaavat henkilöt kuuluvat samoin lähipiiriin.

Lähipiiriin kuuluvat myös yhteisöt ja säätiöt, joissa edellä mainituilla henkilöillä on yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjanpitoaissa tarkoitettu määräysvalta.

	Omistus
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 31.12.	250
Takaukset ja muut taseen ulkopuoliset sitoumukset 31.12.	8

Eristä ei ole kirjattu arvonalentumisia.

Johdon omistukset

Pohjola Pankki Oyj:n hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja omistivat 31.12.2009 yhteensä 103 402 kappaletta Pohjola Pankki Oyj:n A-sarjan osakkeita, joiden osuus oli 0,032 % kaikista osakkeista ja 0,017 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

LIITE 45. OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ 31.12.2009

Tytäryritykset	Omistus- osuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
Pohjola Varainhoito Oy Helsinki	85	26	15
Pohjola Capital Partners Oy Helsinki	65	2	1
Pohjola Corporate Finance Oy Helsinki	60	2	2
Pohjola Vakuutus Oy Helsinki	100	198	160
A-vakuutus Oy Helsinki	100	36	16
Pohjola Kiinteistösijoitus Oy Helsinki	100	2	1
Pohjolan IT-Hankinta Oy Helsinki	100	7	0
Kaivokadun PL-Hallinto Oy Helsinki	100	5	0
Joint Stock Insurance Co. Seesam Latvia Latvia	100	8	1
Joint Stock Insurance Co. Seesam Lithuania Liettua	100	5	1
Seesam International Insurance Company Ltd. Viro	100	20	3
Vakuutuspalvelu Otava Oy Helsinki	100	0	0
Conventum Venture Finance Oy Helsinki	100	7	-2
Northclaims Oy Helsinki	100	0	0
Pohjola Finance Estonia AS Viro	100	1	0
Pohjola Finance SIA Latvia	100	0	0
UAB Pohjola Finance Liettua	100	0	0

Omistusyhteisyritykset	Omistus- osuus, %	Oma pääoma	Tilikauden voitto tai tappio
VH-Holding 1 Oy Helsinki	33,34	27	16

Pohjola Pankki Oyj:llä ei ole omistuksia yrityksissä, joissa Pohjola Pankki Oyj:llä olisi rajoittamaton vastuu.

LIITE 46. NOTARIAATTITOIMINTA

Pohjola Pankki Oyj tarjoaa yleisölle sijoituspalveluita sekä omaisuuden säilytys- ja hoitopalveluja.

Konserniin kuuluvaa valvottavaa koskevat liitetiedot

Pohjola Pankki Oyj:n emoyhtiö on OP-Keskus osk (OPK), jonka konsernitilinpäätökseen Pohjola-konsernin tiedot yhdistellään. Jäljennös OPK-konsernin tilinpäätöksestä on saatavissa OP-Keskuksesta, Teollisuuskatu 1b, 00510 Helsinki.

Helsingissä 11. päivänä helmikuuta 2010

Hallituksen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset:

Reijo Karhinen

Merja Auvinen

Jukka Hienonen

Simo Kauppi

Satu Lähteenmäki

Tony Vepsäläinen

Markku Vesterinen

Tom von Weymarn

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Pohjola Pankki Oyj:n yhtiökokoukselle

Olemme tarkastaneet Pohjola Pankki Oyj:n kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2009. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, tuloslaskelman, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Hallituksen ja toimitusjohtajan vastuu

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että konsernitilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lain mukainen ja että varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty.

Tilintarkastajan velvollisuudet

Tilintarkastajan tulee suorittaa tilintarkastus Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti ja sen perusteella antaa lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja tilintarkastuksen suunnittelua ja suorittamista siten, että saadaan kohtuullinen varmuus siitä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa ei ole olennaisia virheellisyyksiä ja että emoyhtiön hallituksen jäsenet ja toimitusjohtaja ovat toimineet osakeyhtiölain ja luottolaitostoinnista annetun lain mukaisesti.

Tilintarkastustoimenpiteillä tulisi varmistua tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen lukujen ja muiden tietojen oikeellisuudesta. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan ja arvioihin riskeistä, että tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa on väärinkäytöksestä tai virheestä johtuva olennainen virheellisyys. Tarvittavia tarkastustoimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan myös tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laadintaan ja esittämiseen liittyvää sisäistä valvontaa. Lisäksi arvioidaan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleistä esittämistapaa, tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sekä johdon tilinpäätöksen laadinnassa soveltamia arvioita.

Tilintarkastus on toteutettu Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Käsityksemme mukaan olemme suorittaneet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvia tarkastustoimenpiteitä lausuntoamme varten.

Lausunto konsernitilinpäätöksestä

Lausuntonamme esitämme, että konsernitilinpäätös antaa EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista.

Lausunto tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Lausunto vastuuvapaudesta ja voitonjaosta

Puollamme emoyhtiön tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman voiton käyttämisestä on osakeyhtiölain mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Helsinki 11. helmikuuta 2010

KPMG OY AB

Sixten Nyman
KHT

